

องค์การศึกษา
วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

คู่มือ รูปโฉมใหม่

ISSN 1513-6787

เมษายน 2546 เล่ม 2

การรู้หนังสือ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

ออง ซาน ซูจี
บนหนทางข้างหน้า

การปกป้อง
วัฒนธรรมชอมี

การอนุรักษ์และการพัฒนา
พันธมิตรทางธรรมชาติ

สัญญาณที่น่าจับตามอง 5

รายงานการพัฒนามนุษย์ของอาหรับ
ธุรกิจที่เสี่ยงภัยของการทำข่าว
ทักษะการพูดของกลุ่มเด็กอังกฤษ
ปลาดีอดกำลังจะสูญพันธุ์
สตูดิโอ โฮเซ่ มาร์ติ

สัมภาษณ์ 8

ออง ซาน ซูจี : “เราต้องก้าวต่อไป”

ยูเนสโกภาคปฏิบัติ

การศึกษา 12

การศึกษาไร้พรหมแดน

เทคโนโลยีใหม่ๆ ประกอบกับความต้องการการศึกษาที่ทวีขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจเป็นผลให้ระบบการศึกษาเปลี่ยนโฉมหน้าไปทุกหนแห่ง

วัฒนธรรม 17

ปรารถนาของแอนนา

เด็กสาวชาวสวีเดนวัย 18 จากแลปแลนด์พยายามต่อสู้เพื่อปกป้องวัฒนธรรมและภาษาของตน ซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มที่เสี่ยงต่อการสาบสูญมากที่สุดในยุคโรป

วิทยาศาสตร์ 22

ทะเลยรว้างให้เรียบราบ

การอนุรักษ์และการพัฒนาจับมือกันเป็นพันธมิตรในเขตสงวนชีวมณฑลของยูเนสโก

การสื่อสาร 28

ความทรงจำแห่งโลก คุญแจสู่ความหลากหลาย

การอนุรักษ์และเผยแพร่มรดกทางหนังสือและเอกสารที่สำคัญ

สังคมศาสตร์ 32

ก้าวแห่งศรัทธา

การส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนของตนเองและการชักชวนผู้ใหญ่ให้ยอมเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำเช่นนั้น

สรุปข่าวยูเนสโก 36

- ต่อต้านการทำสำเนามนุษย์
- วิทยาศาสตร์เริ่มถูกกังขา
- การประชุมรัฐมนตรีศึกษาของแอฟริกา
- การฝึกอบรมผู้บริหารการศึกษาชาวอัฟกัน
- เขตสงวนชีวมณฑลแห่งใหม่
- การประชุมโลกเรื่องน้ำ
- แนวปะการังยังไม่ฟื้นตัว
- หนังสือเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมสำหรับเด็ก

โฟกัส 40 เปิดโลกสดใส โดยให้รู้หนังสือกันถ้วนหน้า

บทนำ 41

สาระจากรายงานความก้าวหน้า 42

ครูบอกสอนถึงห้องคุมขัง 45

เปิดทำนบเขื่อน 46

ประเทศผู้บริจาคยังอืดออด 48

ปัจจัยด้านความพึงใจ 50

ครูคือผู้ชี้แนะ 51

กำแพงภาษา 52

พรหมแดนใหม่ 54

การปฏิวัติเริ่มต้นที่หมู่บ้าน 56

เสียงแห่งความเปลี่ยนแปลง 60

ที่พักพิงในชุมชนแออัด 62

จดหมายเหตุยูเนสโก 64

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อนร่วมงาน 66

- นำเพื่อทุกคน
- เจ้าฟ้าแห่งทรัพยากรน้ำ
- นักกีฬาทีมพู่ซาป้องกันโรคเอดส์
- อลิเซีย ลีองโซ, ซายง คามาร่า และไมเคิล ชูมัทเทอร์ ช่วยเผยแพร่สารจากยูเนสโก
- ทุกรูปย่อมมีเรื่องราว
- นักปรัชญาดนตรี
- ท่วงทำนองแห่งสันติภาพ
- หนังสือประวัติศาสตร์มนุษยชาติภาษารัสเซีย

ส่องกล้อง 70

การเฉลิมฉลองที่เซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก

เยี่ยมผลงานศิลปิน 76

คัลเดอร์ : จับความเคลื่อนไหว

สื่อสหภาพของยูเนสโก 78

หนังสือจากการผลิตของยูเนสโก เพื่อผู้อ่านทุกกลุ่ม

เครือข่ายเพื่อติดต่อ 82

ภาพปก : สำหรับฟาตมา คาคัน วัย 55 โครงการเพื่อการรู้หนังสือในชนบทของบังกลาเทศที่นางเข้าร่วมนั้น คือ บ่อเกิดของการมีสิทธิมีเสียง
© UNESCO/Brendan O'Malley

ที่ปรึกษา

สาวิตรี สุวรรณสถิตย์

บรรณาธิการอำนวยการ

สุจิตรา จิตรานุเคราะห์

ผู้จัดการการพิมพ์

มานะ ภรแก้วจันทร์

คณะบรรณาธิการ

ไพศาล วิชาลาภรณ์
ภัสกร ศิริประภา
ปนัดดา งามสมพล

ผู้ตรวจแก้ไข

พิศวาส ปทุมุตตรังษี

ผู้แปล

แม่้นมาส ขวลิต
ไสว สุนทโรวาท
ศรีย้อย โปวาทอง
ภัทรนันท์ พัลยะ
อรวรรณ นาวายุทธ
นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี
ชุตินา ศิริสมรรถการ

จัดพิมพ์

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ
กองการสัมพันธ์ต่างประเทศ
กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ 10300
โทร. 0 2628 5649
โทรสาร 0 2281 0953
e-mail : thainat@emisc.moe.go.th

ศิลปกรรมฉบับภาษาไทย

รณกร เล็กชะอุม

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
2249 ถนนลาดพร้าว
แขวงวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310
โทร. 0 2538 3033
โทรสาร 0 2539 3215

บทความที่ดีที่สุดพิมพ์เป็นความคิดเห็นเฉพาะตัวของผู้เขียน ยูเนสโกหรือกองบรรณาธิการยูเนสโก คูริเย่ ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไปที่งานยูเนสโก คูริเย่ เป็นผู้เขียนคำบรรยายภาพและหัวเรื่องในส่วนของเส้นแบ่งเขตแดนในแผนที่นั้นมิได้แสดงนัยว่า ยูเนสโกหรือประเทศ และดินแดนที่เป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติให้การยอมรับอย่างเป็นทางการ

ไม่

ประชากรผู้ใหญ่ 861 ล้านคน ซึ่งเท่ากับเกือบ 1 ใน 7 ของพลโลกยังอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าโรงเรียนหรือได้เรียนเพียงช่วงสั้นๆ โดยทั่วไปมักโทษความยากแค้น ลำเค็ญตลอดจนสงคราม ทุพภิกขภัย และภัยธรรมชาติที่ทำให้ชีวิตผู้คนลำบากยากแค้นแรมปีว่าเป็นสาเหตุ แต่ก็หาใช่เช่นนั้นเสมอไป มีหลักฐานบ่งบอกว่าการไม่รู้หนังสือพอที่จะใช้ประโยชน์ได้ เช่น อ่านป้ายฉลากต่างๆ ไม่เข้าใจ กรอกแบบฟอร์ม หรือเขียนใบสมัครงานไม่เป็นนั้น ส่งผลต่อผู้คนมากถึง 1 ใน 4 บางประเทศที่ค่อนข้างมั่งคั่ง ระบบและบริการด้านการศึกษาที่ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ผู้คนร่วมสมัยของเราจำนวนมากสามารถหลุดพ้นกับดักแห่งความยากจน ซึ่งการไม่รู้หนังสือคือปัจจัยหนึ่งที่อุดร้งพวกเขาไว้

เห็นได้ชัดว่าการยึดถือคำมั่นที่จะจัดการศึกษาเบื้องต้นที่ดีให้แก่เด็กทุกคนทั่วทุกหนแห่งภายในปี 2015 ตามเป้าหมายที่ประกาศชัดเจน ณ ที่ประชุมการศึกษาโลกดาการ์ในปี 2000 โดยบรรดาผู้แทนจากประเทศส่วนใหญ่ของโลกนั้นเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี แต่เท่าที่ติดตามความคืบหน้าได้ ในขณะนี้ก็ไม่อาจทำให้มองในแง่ดีได้มากนัก ขณะนี้ปรากฏว่าในบรรดา 164 ประเทศที่ร่วมแสดงเจตจำนงว่าจะจัดการศึกษาให้ทั่วหน้าภายในปี 2015 อาจมีถึง 70 ประเทศ ที่ทำไม่ได้ตามนั้น โดยเฉพาะส่วนใหญ่ซึ่งเป็นประเทศในอนุภูมิภาคซาราชาของแอฟริกา หากยังรวมถึงบังกลาเทศ จีน อินเดีย และปากีสถาน ซึ่งทั้ง 4 ประเทศนี้ มีจำนวนประชากรที่ไม่รู้หนังสือรวมกันเท่ากับร้อยละ 61 ของจำนวนประชากรผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือทั่วโลกในปัจจุบัน

ยูเนสโกคูริเย่ รูปโฉมใหม่ ฉบับที่ 2 นี้ ร่วมกับคณะผู้สื่อข่าวนานาชาติจากหนังสือพิมพ์ The Times (บทแทรกภาคการศึกษา) ในลอนดอน ได้พิจารณาอย่างจริงจังถึงประเด็นต่างๆ ที่พียงนำเสนอและปัญหาอุปสรรคบางประการที่ต้องฝ่าฟันในทศวรรษแห่งการรู้หนังสือขององค์การสหประชาชาติ (2003-12) แม้ภาพที่ปรากฏจะดูหนักหนา แต่ก็ไม่ใช่ซึ่งความหวัง วิธีการใหม่ๆ ที่มุ่งขจัดเครื่องกีดขวางทางวัฒนธรรมและภาษา และเชื่อมโยงการฝึกอ่านเขียนเข้ากับกิจกรรมหลักในชีวิตประจำวันของผู้คน ได้แสดงให้เห็นแล้วว่าใช้ได้โดยมีศักยภาพพอสมควรในประเทศต่างๆ ที่ดียิ่งกว่าก็คือพบว่า 2 ประเทศในจำนวนนั้นได้แก่บังกลาเทศ และอินเดีย

ไมเคิล บาร์ตัน
นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี แปล

รางวัลโนเบลประจำปี 2002

ราชบัณฑิตยสถานสวีเดน ทำพิธีมอบรางวัลโนเบล ประจำปี 2002 ที่กรุงสต็อกโฮล์มและออสโลเมื่อวันที่ 10 ธ.ค. จิมมี คาร์เตอร์ อดีตประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี 1977 ถึง 1981 ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ “เพื่อยกย่องความพยายามนับพันวรรษโดยไม่ลดละในอันที่จะแสวงหาหนทางแก้ไขความขัดแย้งระหว่างประเทศอย่างสันติ เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนให้ก้าวหน้า และเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม”

รางวัลสาขาวรรณกรรม มอบแก่ผลงานของอิมเร เคอร์เทซ นักประพันธ์ชาวฮังการีผู้รอดชีวิตจากค่ายกักกันนาซี ซึ่งมีส่วนเขียนที่ตอกย้ำประสบการณ์อันประหลาดของปัจเจกบุคคลที่เผชิญการใช้อำนาจป่าเถื่อนอย่างไร้ขอบเขตแห่งประวัติศาสตร์

มาซาโตชิ โคชิบะ (ญี่ปุ่น) และริคคาโด เกียคโคเน่ กับ เรย์มอนด์ เดวิส (สหรัฐอเมริกา) ได้รับรางวัลโนเบลสาขาฟิสิกส์สำหรับผลงานบุกเบิกอันเป็นคุณูปการต่อวิทยาการด้านฟิสิกส์ดาราศาสตร์ ส่วนในสาขาการแพทย์นั้น ชิดนีย์ เบรินเนอร์ และจอห์น ซัลสตัน (สหราชอาณาจักร) ร่วมกับโรเบิร์ต ฮอว์เวิร์ทซ์ (สหรัฐอเมริกา) มีผลงานโดดเด่นในการค้นพบที่เกี่ยวข้องกับกฎพันธุกรรมของการพัฒนาอวัยวะ และการสืบอายุขัยของเซลล์

จอห์น เฟนนี (สหรัฐอเมริกา) โคอิชิ ทานากะ (ญี่ปุ่น) และ เคิร์ต เวอร์ทริช (สวิตเซอร์แลนด์) ได้รับรางวัลโนเบลสาขาเคมีสำหรับความก้าวหน้าในวิธีการจำแนกโมเลกุลมหภาคเชิงชีววิทยา แดเนียล คาร์ห์นีมัน และเวอร์นอน สมิท (สหรัฐอเมริกา) คือผู้รับรางวัลสาขาเศรษฐศาสตร์ สำหรับการบูรณาการความเข้าใจด้านจิตวิทยาเข้ากับเศรษฐศาสตร์ และการคิดค้นเครื่องมือทดลองสำหรับการวิเคราะห์

© Henk Montgomery/AP/Sipa, Paris

เสรีภาพสื่อมวลชน ดดดอง

โคลัมเบียติดอันดับสุดยอดประเทศอันตรายสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของนักข่าวอีกครั้ง ด้วยตัวเลขนักข่าวถูกลอบสังหาร 10 รายในปี 2002 ตามมาด้วยรัสเซีย (4) เม็กซิโก (3) และฟิลิปปินส์ (3) ทั้งนี้ จากการแถลงของสมาคมหนังสือพิมพ์โลกว่า ด้วยผลการสำรวจเสรีภาพสื่อมวลชนครั้งล่าสุด นับถึงเดือน พ.ย. 2002 มีนักข่าวถูกสังหาร 41 คน และยังคงจับกุมคุมขังอยู่อย่างน้อย 119 ราย เนปาลมีจำนวนนักข่าวที่ถูกคุมขังมากที่สุด (24) ตามมาด้วย เอริเทรีย (18) พม่า (15) จีน (11) และ อิหร่าน (10) ผลการสำรวจนี้พบว่า เสรีภาพสื่อมวลชนถูกคุกคามมากขึ้น

โดยไม่มี ความก้าวหน้าหรือมีเพียงเล็กน้อยในบรรดาประเทศซึ่งมีปัญหาเสรีภาพในการแสดงออกมานาน ในบางประเทศที่ระบุได้ว่ามีความก้าวหน้า (นามิเบีย แอฟริกาตะวันตก เอลซัลวาดอร์ ฮอนดูรัส เม็กซิโก และยุโรปตะวันออก) ก็ยังเห็นได้ชัดเจนจากการพัฒนาในระยะหลังๆ ว่า สื่อคงต้องฝ่าฟันอีกยาวไกลกว่าจะผลักดันให้เสรีภาพของสื่อมวลชนปรากฏเป็นจริงได้

สมาคมหนังสือพิมพ์โลก: <http://www.wan-press.org>

© Juan Herrera/AP/Sipa, Paris

ดิวงาเซ็ดชูเก็งรติ “คนจริง”

“งานของผมคือการร้อยเรียงถึงความงามปลูกเจ้าศรัทธาในความตั้งสูงส่ง ยกย่องและจุดประกายความชื่นชมต่อทุกสิ่งที่ยิ่งใหญ่” โยเซ่ มาร์ติ กวี นักข่าว นักการทูต และ “ผู้สร้างกระแส” เอกราชของดิวงาเขียนไว้เช่นนั้น ตลอดปี 2003 ดิวงาเฉลิมฉลองวาระครบรอบ 150 ปี แห่งชาติกาลของเขา มาร์ติ เกิดที่ลาฮาวานา เมื่อปี 1853 เขามุ่งงานเขียนตีพิมพ์มากมายเกี่ยวกับเอกราชของดิวงา ความเป็นปึกแผ่นของประเทศในละตินอเมริกาและแคริบเบียน รวมทั้งข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสันติสุขสากล แนวคิดเหล่านี้ทำให้เขาถูกจับกุมคุมขังและได้ลี้ภัยไปอยู่ในสเปนและเม็กซิโก จากนั้นย้ายไปพำนักในนิวยอร์กนาน 15 ปี โดยทำงานเป็นนักการทูตและนักข่าว เมื่อได้รับนิรโทษกรรมเขาก็จึงย้อนกลับคืนดิวงาและจบชีวิตในมาตุภูมิเมื่อปี 1895 ระหว่างที่การต่อสู้เพื่อเอกราชดำเนินอยู่ใน

อาณานิคมแห่งสุดท้ายของสเปนในอเมริกา การฉลองชาติกาลดังกล่าว กระทำโดยจัดพิมพ์ผลงานชิ้นสำคัญๆ ของเขาให้เป็นฉบับสมบูรณ์ จุดเด่นอีกประการหนึ่งก็คือ การจัด “การประชุมนานาชาติว่าด้วยความเสมอภาคของโลก” ที่ลาฮาวานา ในช่วงวันที่ 27-29 ม.ค. โดยการสนับสนุนของยูเนสโก องค์กรกลุ่มประเทศไอบีโร-อเมริกัน และรัฐสภาคะตินอเมริกา ผู้เข้าร่วมการประชุมดังกล่าวได้หารือร่วมกันเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางสังคมและวัฒนธรรมของโลก กวีดิวงาผู้นี้สรุปถึงเอกลักษณ์ของตนเองไว้ในร้อยกรองบทที่นิยมกันมากที่สุดทั่วโลกบทหนึ่งว่า “ข้าหรือคือบุรุษจริงใจผู้หนึ่ง/จากแผ่นดินซึ่งต้นปาล์มหยดเย็น”

© All rights reserved

ฉันทักำลัง...

ตอนที่มารดาผู้ยากไร้ซึ่งอ่านเขียนไม่ได้ของหมาหยันส่งจดหมายและสมุดบันทึกที่บุตรสาววัย 14 ปีของนางเขียนขึ้นให้กับมือของนักข่าวฝรั่งเศสคนหนึ่งเมื่อต้นปีก่อนนางไม่ได้คิดเลยว่าตัวเองกำลังจะพลิกผันไม่ใช่แต่เพียงชีวิตของครอบครัวตนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงชีวิตของอีกหลายสิบครอบครัวในจังหวัดหนังสือซึ่งอยู่ห่างไกลในภาคตะวันตกเฉียงเหนือของจีนด้วย

“เธอมีสิทธิอะไรที่มามีชีวิตให้ชีวิตฉันต้องทุกข์ระทม? ฉันอยากเรียนหนังสือ” หมาหยันเขียนไว้เช่นนั้น เธอก็

เหมือนเด็กหญิงอื่นๆ อีกมากมายในละแวกบ้านที่ถูกทางบ้านให้ออกจากโรงเรียนเพราะไม่มีปัญญาส่งเสียให้เรียนต่อ

จดหมายของเธออันเป็นเสมือนคำร้องขอสิทธิที่จะได้รับการศึกษาได้รับการตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์รายวัน “ลิเบราซียง” ของฝรั่งเศส ซึ่งก่อให้เกิดคลื่นความเห็นพ้องจากบรรดาผู้อ่านในหลายประเทศที่ร่วมกันก่อตั้งสมาคมเพื่อช่วยให้หมาหยันและเด็ก ๆ ที่ประสบชะตากรรมเช่นเดียวกับเธอในหนังสือได้เรียนหนังสือ บันทึกของเธอ

ได้รับการจัดพิมพ์เป็นภาษาฝรั่งเศสและกลายเป็นหนังสือขายดี เธอบอกว่า “มันเหมือนความฝันเลย”

ทุกวันนี้สมาคมเพื่อเด็กชาวหนังสือให้ทุนการศึกษาแก่เด็ก 30 คน ซึ่ง 28 รายเป็นเด็กหญิง และได้กลายเป็นแสงแห่งความหวังสำหรับชุมชนหนังสืออันโดดเดี่ยว

ติดต่อทางอี-เมล ได้ที่ : enfantsduninxia@yahoo.fr หรือเข้าชมเว็บไซต์ที่ www.enfantsduninxia.org

© Enfants du Ninxia, Paris

6

สามสิ่งที่โลกอาหรับขาด

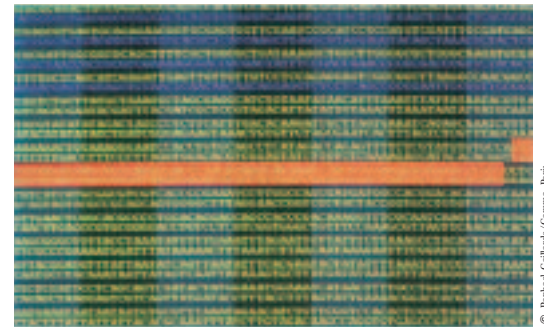
แม้จะมีความก้าวหน้าในหลายด้าน หากประเทศอาหรับก็ถูกคุกคามด้วย “ความเฉื่อย” ความขี้ระแวงไว้ในรายงานการพัฒนามนุษย์ฉบับแรกของอาหรับซึ่งจัดพิมพ์โดยโครงการเพื่อการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เมื่อปี 2002 รายงานนี้ ตั้งข้อสังเกตว่าตลอดช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา กิจการสาธารณสุขและการศึกษาดีขึ้นอย่างมากและการต่อสู้กับความยากจนก็เป็นไปได้ดี ทั้งทั้งภูมิภาคแห่งนี้ที่มีประชากร 280 ล้านคน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 5 ของประชากรโลก ช่วงอายุขัยโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 15 ปี และอัตราการเสียชีวิตของทารกก็ลดลง 2 ใน 3 ระดับ การรู้หนังสือของผู้ใหญ่และความยากจนอย่างสุดขีด ก็ลดลงอย่างเห็นได้ชัดเช่นกัน

หากรายงานนี้ก็ได้อีกเพิ่มเติมว่า ตลอดช่วง 20 ปีที่ผ่านมา การขยายตัวของรายได้ประชาชาติต่อหัวยังคงจัดว่าต่ำที่สุดในโลก ยกเว้นอนุภูมิภาคซาฮาราของแอฟริกา ตามรายงานนี้จะเห็นว่า “สิ่งที่ขาดไป” 3 ประการซึ่งเป็นสาเหตุของความชะงักงันนี้ก็คือ เสรีภาพ การมีส่วนร่วมของสตรี และความรู้ ในแง่ของเสรีภาพเมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่นๆ ของโลก ภูมิภาคอาหรับจัดว่าอยู่ในระดับต่ำสุด ผู้หญิงอาหรับอย่างน้อยร้อยละ 50 อ่านเขียนไม่ได้

© N. Zehar/Gamma, Paris

ในหลายประเทศ ผู้หญิงถูกปฏิบัติเหมือนพลเมืองชั้นสอง พวกเขาถูกเลือกปฏิบัติโดยระบบกฎหมายของประเทศด้วยซ้ำ ที่แย่ที่สุดรายงานฉบับนี้เน้นถึงการขาดแคลนงานวิจัยและพัฒนา (งบประมาณที่ใช้จ่ายด้านวิทยาศาสตร์คิดเป็นเพียงร้อยละ 0.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และการไร้โอกาสอย่างแท้จริงที่จะเข้าถึงเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารและการติดต่อสื่อสาร ชาวอาหรับที่ใช้อินเทอร์เน็ตมีเพียงร้อยละ 0.6 เท่านั้น

© Raphael Galland/Gamma, Paris

ข้อมูลด้านพันธุกรรม จึงเป็นเรื่องเสี่ยง

ข้อมูลพันธุกรรมมนุษย์ช่วยให้เรามีความรู้มากขึ้นเกี่ยวกับโรคร้ายไข้เจ็บหลายอย่างที่คนเราเป็นกัน และก่อให้เกิดความหวังว่าจะมีหนทางใหม่ๆ ในการรักษา แต่การรวบรวมข้อมูลเหล่านี้ก็ยังเป็นเรื่องที่หลายคนกังขา ส่วนใหญ่เนื่องจากเกรงว่าข้อมูลที่ได้อาจทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติในหลายด้าน เช่น การจ้างงาน หรือการประกันชีวิต ฟรานซิส เอส. คอลลินส์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพันธุกรรมมนุษย์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา กล่าวว่า “เราพบว่าหลายคนตัดสินใจไม่เข้าร่วมในการวิจัย เพราะเกรงข้อมูลจะตกไป

อยู่ในมือคนที่ไม่ควรทราบ และถูกใช้พิจารณาไม่จ้างงานหรือไม่เลื่อนตำแหน่งให้ตน” จากผลการสำรวจของสมาชิกร 344 รายของสมาคมแพทย์อเมริกันร้อยละ 87 รายงานว่า คนไข้ของตนระบุว่าไม่ให้แจ้งข้อมูลบางอย่างไว้ในแฟ้มประวัติ และร้อยละ 78 ก็ทำตามคำขอร้องเช่นนั้น ขณะเดียวกันการศึกษาชิ้นหนึ่งของแคนาดาเกี่ยวกับธนาคารยีน 35 แห่งก็พบว่าข้อมูลของธนาคารไม่ถึงร้อยละ 40 เท่านั้นที่ได้รับการป้องกันนักเจาะข้อมูลเป็นอย่างดี

ดุงกันน้อยไป

โทรทัศน์และพ่อแม่ที่ไม่ค่อยสนทนากับลูกๆ มีผลกระทบต่อทักษะด้านภาษาของเด็กอังกฤษ ทั้งนี้ ตามรายงานขององค์กรด้านทักษะพื้นฐานซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐของสหราชอาณาจักร อลัน เวลส์ ผู้อำนวยการองค์กรแถลงต่อหนังสือพิมพ์รายวันการ์เดียน (ฉบับวันที่ 8 ม.ค.) ว่า การสื่อสารในบ้านเสื่อมลงจนถึงขนาด “แต่ละวันแทบไม่ได้คุยกัน” เมื่อครอบครัวใช้เวลา

ดูโทรทัศน์หรืออยู่หน้าจคอมพิวเตอร์กันมากเกินไปและไม่มีเวลาสนทนากันมากพอเวลากินอาหารเย็น ในเวลส์ซึ่งองค์กรแห่งนี้ได้จัดทำโครงการสอนให้พ่อแม่เล่นกับลูกๆ อย่างสร้างสรรค์นั้น นายเวลส์ประเมินว่า เด็กร้อยละ 50 ไม่พร้อมที่จะเริ่มเรียนชั้นประถมศึกษาเมื่ออายุ 5 ขวบ เพราะขาดความสามารถด้านภาษา

© UNESCO/Brendan O'Malley

เรื่องหนักกับคน

หนูทดลองธรรมดาๆ ที่อยู่ในห้องปฏิบัติการนั้นเป็นเครื่องศึกษาถึงเงื่อนไขทางวิทยาศาสตร์เพื่อทำความเข้าใจและหาวิธีรักษาโรคที่ทำให้คนเจ็บป่วยสมาคมของสถาบันซึ่งได้รับงบประมาณอุดหนุนจากรัฐได้คลี่คลายรหัสพันธุกรรมของหนูทดลองได้แล้วร้อยละ 95 อันประกอบด้วยยีนประมาณ 30,000 ตัว ซึ่งโดยคร่าวๆ ก็เป็นจำนวนพอๆ กันกับของมนุษย์ นำประหลาดใจที่จีโนมของคนกับหนูแตกต่างกันเพียงประมาณร้อยละ 1 เท่านั้น กล่าวคือ หนูมียีน 300 ตัวที่คนเราไม่มี นักวิทยาศาสตร์พบว่า การเปรียบเทียบจีโนมของคนกับหนูทำให้ง่ายขึ้นที่จะค้นพบการผ่าเหล่าตามธรรมชาติอันทำให้เกิดโรค นอกจากนี้ยังสามารถสร้าง

© Sudo/Huhty/Corbis, Paris

ยีนที่ผ่าเหล่าขึ้นในห้องทดลองเพื่อศึกษาถึงผลกระทบที่มีต่อหนูทดลอง ซึ่งโดยทั่วไปใช้ทดสอบด้วยยาที่มีแนวโน้มว่าจะใช้ได้ การเปรียบเทียบจีโนมของหนูกับคน ทำให้รู้จักยีน 1,200 ตัวของมนุษย์ ซึ่งไม่เคยเป็นที่ทราบมาก่อน

ลาก่อนดอลลี

ดอลลีซึ่งเป็นแกะที่โด่งดังที่สุดในโลกถูกกระทำกรณุฆตแล้วเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ที่สถาบันรอสลินในเอดินเบิร์ก (สก๊อตแลนด์) อันเป็นสถานที่สร้างชีวิตแกะตัวนี้ขึ้นมาเมื่อปี 1997 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมตัวแรกที่ถูกทำสำเนาขึ้นจากเซลล์ของต้นแบบที่โตเต็มวัยแล้วตัวนี้เป็นโรคปอดชั้นรุนแรงจนไม่อาจ

รักษาได้ ซึ่งตามธรรมชาติจะเป็นอาการป่วยของแกะชรา แม้จะอายุเพียง 6 ปีซึ่งเท่ากับประมาณครึ่งหนึ่งของอายุขัยแกะทั่วไป และมีรูปลักษณะที่ดูปกติ ดอลลีกลับมีปัญหาความผิดปกติของโครโมโซมและไขข้อมากมาย การจับชีวิตอย่างค่อนข้างก่อนวัยอันควรของแกะตัวนี้

สนับสนุนข้อโต้แย้งของหลายคนที่คัดค้านการทำสำเนามนุษย์รวมทั้งเขียน วิลมุต “ผู้สร้าง” ดอลลีขึ้นมา นักวิทยาศาสตร์อังกฤษซึ่งได้ศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ยังทะเลาะไปรุ่งผู้มีความเห็นว่า สัตว์ทุกตัวในโลกที่เกิดจากการทำสำเนาขึ้นนี้มีปัญหาด้านพันธุกรรมและความบกพร่องทางกาย

© Corbis, Paris

ดาจะพ้นไปจากเมนูชวนิรันดร์?

ถ้าคุณสั่งปลาคอดกับมันฝรั่งทอดและไอศกรีมกล้วยหอมเป็นของหวานในปี 2015 ทางร้านอาหารอาจจะบอกว่า รายการอาหารพวกนี้ “ไม่มีในเมนูแล้ว” ปริมาณสำรองของปลาคอดในน่านน้ำยุโรป ตามข้อมูลจากสภาสากลเพื่อการสำรวจท้องทะเล (ICES) มีแนวโน้มที่จะดิ่งทรุดไปตามหายนะของการประมงในแถบแกรนด์แบงคินอกชายฝั่งนิวฟาวนด์แลนด์ (แคนาดา) ซึ่งไม่เคยฟื้นตัวเลยจากการจับปลามากเกินขนาด ถึงแม้จะมีคำสั่งห้ามทำประมงโดยสิ้นเชิงในช่วงทศวรรษ 1990 ก็ตาม สหภาพยุโรปได้ใช้มาตรการควบคุมบางประการแต่ก็ไม่อาจกักไม่ให้เป็นไปอย่างเด็ดขาดตามที่ ICES เรียกร้องได้ ขณะเดียวกันตามข้อมูลของนิตยสารนิวไซ-แอนท์สตีร์ระบุว่า กล้วยซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจหลักในประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศอาจสูญพันธุ์ได้เนื่องจากกล้วยที่ปลูกขายส่วนใหญ่เป็น

พันธุ์ผสมดั้งเดิมเพียงไม่กี่พันธุ์เท่านั้น กล้วยเหล่านี้จึงไม่อาจกลายพันธุ์ตามธรรมชาติจนเกิดความหลากหลายเพื่อจะสามารถต้านทานโรคที่เป็นภัยต่อกล้วยทั่วโลกได้ ทางแก้ปัญหาก็เพียงประการเดียวคงจะต้องพึ่งพาพันธุ-วิศวกรรม

© UNESCO/Jumma Japan

ออง ซาน ซู จี

"เราต้องก้าวต่อไป"

ภัทรนันท์ พิธีช: แปล

8

เพื่อนร่วมชาติ
ชื่อนามเธอว่า
“ผีเสื้อเหล็ก” อัน
เป็นชื่อที่กระตุ้น
ให้นึกถึงทั้งแนวทาง
การต่อสู้เพื่อ
ประชาธิปไตยแบบ
อหิงสาของเธอ
และความเข้มแข็ง
ในบุคลิกของเธอ
ออง ซาน ซู จี
วัย 57 ให้
สัมภาษณ์วารสาร
คูริเยถึง
วิวัฒนาการ
ทางการเมืองใน
ประเทศของเธอ
ภายหลังจากที่ได้
รับอิสรภาพเมื่อ
เดือนพฤษภาคม
ปีที่แล้วจากการ
ถูกกักขังอยู่ภายใน
บริเวณบ้าน

คุณเพิ่งได้รับรางวัลนาถาณิจิตซิงห์ของยูเนสโกสำหรับการใช้สันติธรรมและอหิงสา ในช่วงหลายปีมานี้ คุณได้รับรางวัลนาถาณิจิตซิงห์ครั้งแรกนี้เมื่อไหร่ รวมทั้งรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพในปี 1991 รางวัลเหล่านี้มีประโยชน์อย่างไรบ้างสำหรับคุณ ?

> เป็นประโยชน์ต่อขบวนการของเรามาก เพราะแสดงให้เห็นว่าผู้คนทั่วโลกสนับสนุนเราและเห็นใจเรา ด้วยเหตุนี้ ฉันจึงไม่ถือว่ารางวัลเหล่านี้เป็นของส่วนตัว แต่เป็นสิ่งที่ให้มาสำหรับขบวนการต่างหาก

คุณคาดหวังอะไรจากประชาคมโลก และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสหประชาชาติ ?

> เราอยากเห็นสหประชาชาติยืนหยัดมั่นคงกับข้อมติของสหประชาชาติในเรื่องพม่า² และพยายามนำประเด็นต่างๆ ที่ระบุในข้อมติเหล่านี้ไปปฏิบัติให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ และเราอยากให้ประชาคมโลกสนับสนุนสหประชาชาติและเรื่องที่ว่านี้

การคว่ำบาตรของนาถาณิจิตซิงห์มีผลอย่างไรบ้าง ?

> เมื่อพูดถึงการคว่ำบาตรของนาถาณิจิตซิงห์ คนทั่วไปมักจะหมายถึงการคว่ำบาตรของสหรัฐอเมริกาและฉันต้องเตือนพวกเขาอยู่เสมอว่าการคว่ำบาตรของสหรัฐฯ นั้น ก็แค่ห้ามนักธุรกิจสหรัฐฯ เข้ามาลงทุนทำธุรกิจใหม่ แต่ธุรกิจที่เคยมีอยู่ก่อนการคว่ำบาตรก็ยังดำเนินไปตามปกติ จากแง่มุมนี้ เราจึงไม่อาจกล่าวได้ว่า การคว่ำบาตรมีผลมากมายอะไรนักในเชิงเศรษฐกิจ แต่มันมีผลทางการเมืองมากทีเดียว เพราะมันแสดงให้เห็นว่าประชาชนของสหรัฐฯ มีความกังวลต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในพม่า และการที่สหรัฐฯ ประกาศคว่ำบาตรก็ยังทำให้ประเทศอื่นๆ ตื่นตัวลุกขึ้นมาให้ความสนใจด้วย

คุณคิดว่ามาตรการคว่ำบาตรจะผลักดันให้พม่ามีประชาธิปไตยได้ไหม ?

> ฉันไม่คิดว่าการคว่ำบาตรแต่เพียงอย่างเดียวจะทำให้พม่ามีประชาธิปไตยขึ้นมาได้ ฉันคิดว่าในสถานการณ์ที่ซับซ้อนอย่างพม่านี้ เราต้องมีแนวทาง มีความพยายามหลายอย่างหลายประการก่อนจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างที่เรต้องการขึ้นได้

คุณตีความหรือมีภาพของคำว่าประชาธิปไตยอย่างไร ?

> นี่เป็นสิ่งที่ฉันถามคนพม่าอยู่เสมอเวลาที่ฉันเดินทางไปทั่วประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อไปถึงชนบทที่ห่างไกล ไปตามหมู่บ้านต่างๆ ฉันจะถามชาวบ้านว่า ประชาธิปไตยในความหมายของเขาเป็นอย่างไร? ทำไมถึงต้องการประชาธิปไตย? และบ่อยครั้งที่เดียวที่พวกเขาบอกว่า ต้องการเสรีภาพเพราะฉะนั้นฉันจึงให้คำนิยามประชาธิปไตยว่า เป็นระบบที่ประกันเสรีภาพและความมั่นคงปลอดภัย นั่นละ เราต้องให้ประชาชนรู้สึกมั่นคงปลอดภัย แต่เราไม่ต้องการความมั่นคงแบบจอมปลอม แบบที่ไม่ให้เสรีภาพใดๆ เลย ดังนั้น นี่คือนิยามที่ฉันตีความประชาธิปไตยในความคิดของฉัน และแน่นอนว่า

หลังจากใช้ชีวิตในฐานะนักศึกษาและนักวิชาการนอกประเทศมา 28 ปี ในปี 1988 ออง ซาน ซู จี ก็ได้กลับบ้านที่กรุงย่างกุ้งเพื่อดูแลมารดาที่กำลังจวนจะเสียชีวิต ธิดาของนายพลออง ซาน ผู้เป็นวีรบุรุษของพม่าซึ่งถูกลอบสังหารขณะเป็นผู้เจรจาให้พม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษ ขณะนั้นมีอายุ 43 ปี และพบว่าตนเอง

ตกอยู่ท่ามกลางการต่อสู้ทางการเมืองอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน เพื่อให้ประเทศของเธอได้มีประชาธิปไตย ประชาชนหลายล้านคนออกมาเดินขบวนล้มล้างรัฐบาลเผด็จการของนายพลเนวินที่ปกครองประเทศมาถึง 26 ปี และผู้ก่อการประท้วงเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยถูกสังหารไปหลายพันคน

เมื่อเผชิญหน้ากับกองกำลังที่ยกมาเป็นกองทัพและขู่ว่าจะยิงเธอ ขณะที่เธอกำลังรณรงค์อยู่ที่บริเวณปากแม่น้ำอิรวดี เธอได้รับเสียงโห่ร้องสนับสนุนจากกลุ่มประชาชนราวครึ่งล้านคนที่มาฟังเธอ กล่าวปราศรัยเรียกร้องให้มีรัฐบาลประชาธิปไตยในกรุงย่างกุ้ง ไม่ช้า ซู จี ก็กลายเป็นสัญลักษณ์ของประชาธิปไตย เธอได้รับเลือกให้ดำรง

ตำแหน่งเลขาธิการพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตยที่เพิ่งตั้งขึ้นและได้รับชัยชนะท่วมท้นในการเลือกตั้งในเดือนพฤษภาคม 1990 จนได้รับร้อยละ 82 ของที่นั่งในรัฐสภา นี่เป็นความสำเร็จที่จัดว่าเป็นเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ ซึ่งกลุ่มเผด็จการทหารที่กำลังปกครองประเทศไม่อาจยอมรับหรือลืมเลือนได้

ข้อเรียกร้องเพื่อประชาธิปไตย ประกอบกับความนิยมในตัวเธอที่มีอย่างแพร่หลายท่วมท้น ทำให้ซู จี ได้รับการยอมรับจากนานาชาติ และได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพเมื่อปี 1991 แต่ที่ประเทศของเธอเอง กลุ่มเผด็จการทหารได้

กักขังเธอไว้ในหอคอยลับในบริเวณบ้านของเธอเองรวม 8 ปี ออง ซาน ซู จี ยังคงต่อต้านต่อไป เธอยืนยันว่า “จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงแน่นอน เพราะว่าทั้งหมดที่พวกทหารมีก็คือปืนเท่านั้นเอง” การถูกควบคุมตัวอยู่ในบ้านครั้งล่าสุด¹ กินเวลา 19 เดือน และยุติลงในเดือนพฤษภาคม 2002 จากนั้นเป็นต้นมา เธอสามารถเดินทางไปจังหวัดต่างๆ ได้

นี่เป็นชัยชนะหรือ? เป็นการเข้าใกล้การปรองดองแห่งชาติได้อีกก้าวหนึ่งหรือ? “ผีเสื้อเหล็ก” ที่ประชาชนท้องถิ่นเรียกขานเธอ มองในแง่ดีแต่ก็ด้วยท่าทีระมัดระวัง

© Aaron Favila / Afp/Sipa, Paris

¹ ขณะพิมพ์ฉบับแปลนี้ ออง ซาน ซู จี ถูกจับกุมอีกครั้งหนึ่ง ตั้งแต่วันที่ 30 พ.ค. 2003 และถูกนำตัวไปคุมขังที่อื่นที่ไม่ใช่บ้านของเธอเองเหมือนครั้งก่อนๆ จากนั้นก็ได้รับการปล่อยตัวออกมาเมื่อปลายเดือน ก.ย. 2003 แต่ก็เป็นการกักบริเวณภายในที่พัก

² เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2002 สมัชชาสหประชาชาติได้ให้การรับรองข้อมติที่เรียกร้องอย่างแข็งขันให้รัฐบาลพม่า “นำระบบประชาธิปไตยกลับคืนมาและปฏิบัติตามผลการเลือกตั้งปี 1990 รวมทั้งให้ประกันว่าการคิดค้ำกับ ออง ซาน ซู จี และบรรดาผู้นำของพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย จะดำเนินไปโดยไม่ชักช้าและนำไปสู่การเจรจาที่มีรูปแบบและสาระ เพื่อพัฒนาระบบประชาธิปไตยและการปรองดองแห่งชาติ ตลอดจนให้ผู้นำด้านการเมืองคนอื่นๆ รวมทั้งผู้แทนของชนกลุ่มน้อยต่างๆ เข้ามาร่วมในการเจรจาด้วยตั้งแต่ต้น [...] ให้ปลดปล่อยนักโทษการเมืองทั้งหมดอย่างไม่มีเงื่อนไขทันที”

จะต้องมีสถาบันประชาธิปไตยพื้นฐานด้วย เช่น มีระบอบยุติธรรมที่เป็นอิสระ มีการเลือกตั้งเสรีที่ยุติธรรมและมีเป็นประจําสม่ำเสมอ มีสื่อมวลชนที่เสรี อะไรทำนองนี้ แต่ถึงจะมีปัจจัยพื้นฐานเหล่านี้ ฉันคิดว่าเราอาจจะมีประชาธิปไตยในแบบของเราเองก็ได้ มันก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทั่วไปในโลกนี้ ฝรั่งเศสก็มีประชาธิปไตยแบบฝรั่งเศส สหรัฐฯ ก็มีประชาธิปไตยแบบสหรัฐฯ อย่างนี้เป็นต้น

คุณคิดว่า การสนับสนุนจากนานาชาติมีอะไรเกี่ยวข้องกับกรที่ คุณได้รับการปล่อยตัวเมื่อเดือนพฤษภาคมปีที่แล้วไหม?

> อย่างที่ฉันบอกแล้วว่า ไม่ใช่ว่าทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องเป็นเพราะการสนับสนุนจากนานาชาติ แต่การสนับสนุนจากนานาชาตินั้นมีส่วนสำคัญมาก

ปัจจัยอื่น ๆ คืออะไร?

> ก็คือ ประชาชนในประเทศของเราต้องการการเปลี่ยนแปลง และสำหรับเราแล้ว ถ้าฝ่ายต่างๆ ยังดีต่อกัน ยังพูดคุยกันได้ มันก็ดีกว่าที่จะเป็นไปในทางตรงข้าม ฉันอยากจะยกผลประโยชน์ให้จําเลย อยากจะคิดเสียว่า ฝ่ายที่มีอำนาจปกครองประเทศอยู่ เขาก็อยากจะทำอะไรดีๆ ให้ประเทศชาติเหมือนกัน และพวกเขาก็เห็นว่า การปรองดองเป็นสิ่งที่ที่ดีที่สุดที่เราจะทำได้

คุณมีอิสระจริงๆ หรือเปล่า ?

> ฉันมีอิสระ แต่อิสรภาพก็มีขีดจำกัด ในแง่ที่ว่า ตัวฉันนั้นก็มีอิสระ แต่ประชาชนมักไม่มีอิสระที่จะมาหาผมพบฉันได้เสมอไป เรื่องนี้เห็นได้ชัดมากเมื่อฉันเดินทางครั้งสุดท้ายไปที่รัฐอาราคาน³ ประชาชนถูกกีดกันไม่ให้มาพบ มาแสดงความสนับสนุนฉัน

เมื่อเขาปล่อยตัวฉันออกมา ฉันบอกได้แต่เพียงว่า ฉันได้รับการปลดปล่อย แต่เรายังไม่มีประชาธิปไตย ดังนั้น จึงไม่ใช่ที่เรามาถึงจุดหมายปลายทางแล้ว ไม่ใช่แน่นอน เรายังแค่อยู่ในขั้นเริ่มต้นเท่านั้นเอง เรายังต้องก้าวต่อไป และสิ่งที่ฉันต้องการสื่อให้ถึงทุกผู้ทุกคนในขณะนี้ก็คือมันเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับพวกเรา ที่จะต้องก้าวต่อไปให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อชาติของเรา

คุณสามารถกลับมาดำเนินกิจการทางการเมืองตามปกติในฐานะหัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกดองตามกฎหมายได้ไหม ?

> ฉันยังไม่สามารถทำอะไรในฐานะหัวหน้าพรรคการเมืองตามปกติได้ เพราะไม่มีพรรคการเมืองใดในพม่าได้รับอนุญาตให้ดำเนินงานในฐานะพรรคการเมืองปกติธรรมดา นี่เป็นเรื่องที่เราต้องการทำให้สำเร็จเป็นหนึ่งในปัจจุบันที่สำคัญมากสำหรับกระบวนการเปลี่ยนแปลง

ขณะนี้สถานการณ์ทางการเมืองได้เปลี่ยนไปในระดับหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนนก็คือ พรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตยสามารถขยายการปฏิบัติงานได้บ้างแล้ว ฉันสามารถไปไหนมาไหนได้ทั่วประเทศ แต่สิ่งที่ดีมีความหวังมากที่สุดที่ฉันได้พบซึ่งไม่จําเป็นว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการที่ฉันได้รับการปล่อยตัว นั่นก็คือ การสนับสนุนอย่างท่วมท้นจากกลุ่มเยาวชน และความรู้สึกเป็นเอกภาพและลงรอยกันได้ระหว่างชนเผ่าเชื้อชาติต่างๆ ของพม่า

© ANAT Grom/AP/Spa, Paris

ความร่วมมือระหว่างชนเผ่าเชื้อชาติต่างๆ ของพม่ามีความสำคัญอย่างไรต่อคุณ ?

> โอ...สำคัญอย่างยิ่ง เป็นเรื่องสำคัญที่สุดเขี้ยวละ เพราะพม่าเป็นสหภาพ เป็นประเทศที่ประกอบขึ้นด้วยชนเผ่าหลากหลายเชื้อชาติ ถ้าเราไม่สามารถสร้างเอกภาพให้ลงรอยกันได้จริงๆ เราจะไม่มีวันอยู่กันอย่างสุขสงบมีสันติภาพได้เลย สิ่งที่เราต้องการคือ ระบบการปกครองแบบสหพันธรัฐที่คํานึงถึงและตอบสนองความหวังทั้งหลายทั้งปวงของชนเชื้อชาติต่างๆ กันได้อย่างที่ฉันเพิ่งบอกไปเมื่อกี้ว่าตอนที่ฉันไปเยือนรัฐฉาน⁴ และรัฐอาราคาน ฉันได้สัมผัสถึงความเป็นเอกภาพสูงมากในระหว่างชนเผ่าเชื้อชาติต่างๆ การต้อนรับของประชาชนที่นั่นทำให้รู้สึกอบอุ่นใจและเป็นกำลังใจอย่างมาก ฉันจึงเชื่อว่าเรากำลังก้าวไปอย่างมั่นคง เพื่อไปสู่ความเป็นเอกภาพอย่างแท้จริง

แล้วก้าวต่อไปคืออะไร ?

> ก้าวต่อไปคือให้มีการเจรจกันให้ได้ ฉันคิดว่าเรากับพวก SPDC⁵ ต้องมานั่งจับเข่าคุยกันถึงประเด็นที่มีความสำคัญสำหรับประเทศนี้

สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในพม่าทุกวันนี้เป็นอย่างไรบ้าง ?

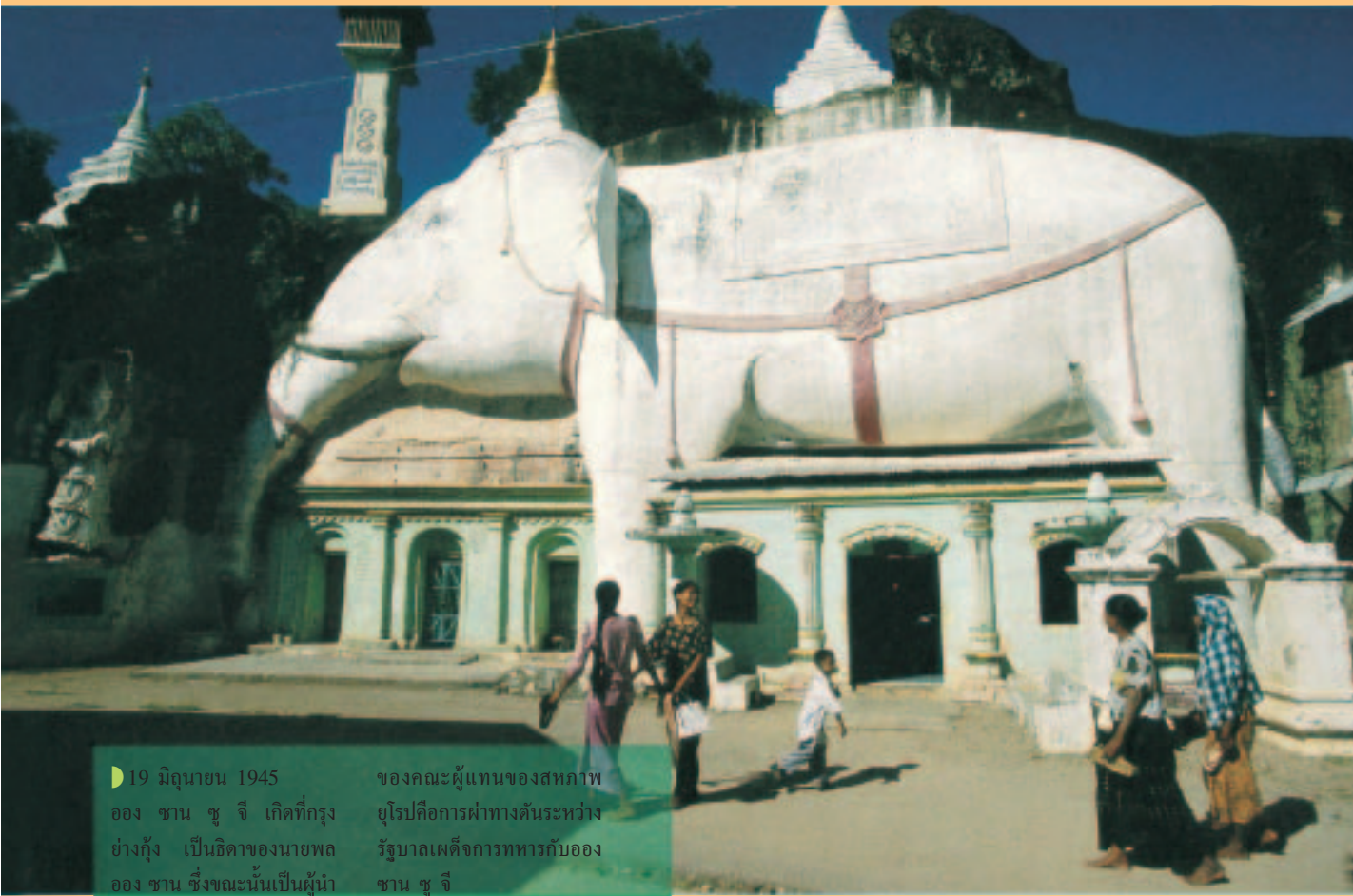
> เรายังไม่ได้รับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานตามที่ระบุในปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

³ คือรัฐยะไข่

⁴ คือรัฐไทใหญ่

⁵ สภาเพื่อสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ (The State Peace and Development Council-SPDC) ปกครองพม่าอยู่ในปัจจุบัน

▶ 19 มิถุนายน 1945
 ออง ซาน ซู จี เกิดที่กรุง
 ย่างกุ้ง เป็นธิดาของนายพล
 ออง ซาน ซึ่งขณะนั้นเป็นผู้นำ
 ประเทศและคอรัปชั่น จี ซึ่ง
 เป็นเอกอัครราชทูตของพม่า
 ประจำอินเดียในช่วงทศวรรษ
 1960

▶ 24 กันยายน 1988
 มีการก่อตั้งพรรคสันนิบาต
 แห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย
 (NLD) ที่กรุงย่างกุ้ง ออง
 ซาน ซู จี ได้รับเลือกให้ดำรง
 ตำแหน่งเลขานุการพรรค

▶ 27 พฤษภาคม 1990
 แม้ว่า ออง ซาน ซู จี จะถูก
 รัฐบาลทหารกักขังตัวอยู่ แต่
 พรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อ
 ประชาธิปไตยก็ชนะการเลือกตั้ง
 ทั่วไปถึง 396 ที่นั่งจาก 485
 ที่นั่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 82
 แต่รัฐบาลเผด็จการทหารไม่
 ยอมรับผลการเลือกตั้ง

▶ 14 ตุลาคม 1991
 ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ

▶ 22 มกราคม 2002
 พบกับคณะผู้แทนของสหภาพ
 ยุโรปที่บ้านพักของเธอ การกิจ

ของคณะผู้แทนของสหภาพ
 ยุโรปคือการฝ่าทางตันระหว่าง
 รัฐบาลเผด็จการทหารกับออง
 ซาน ซู จี

▶ 25 เมษายน 2002
 พบกับนายราชาลี อิสเมล
 ผู้แทนพิเศษของสหประชาชาติ

▶ 6 พฤษภาคม 2002
 ได้รับการปล่อยตัวจากการถูก
 ควบคุมตัวอยู่ในบ้านครั้งล่าสุด
 ซึ่งกินเวลา 19 เดือน

▶ ตุลาคม 2002
 ได้รับรางวัลมาดันจิตซิงห์ของ
 ยูเนสโกประจำปี 2002 สำหรับการ
 ใช้ขันติธรรมและอิทธิงสา

▶ 6 กุมภาพันธ์ 2003
 ได้รับรางวัลอัลนอยซาร์ธจิต
 วิญญูณาสเสรีแห่งปี ประจำปี
 2002 เป็นเงิน 1 ล้าน
 เหรียญสหรัฐ รางวัลได้จาก
 องค์กร Freedom Forum ซึ่ง
 เป็นองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน
 ของสหรัฐอเมริกา

▶ 30 พฤษภาคม 2003
 ถูกควบคุมตัวไว้ ณ สถานที่ปกปิด
 แห่งหนึ่งโดยรัฐบาลอ้างว่าเพื่อ
 ความปลอดภัยของเธอเอง

วันสำคัญ

สถานการณ์เรื่องนักโทษการเมืองเป็นอย่างไร ?

▶ มีนักโทษการเมืองได้รับการปล่อยตัวแล้วหลายคน แต่ก็ยังถูกขังคุกอยู่
 อีกหลายร้อยคน ชื่อเรียกร่องประการหนึ่งของเราก็คือ ปล่อยให้ปล่อยนักโทษ
 การเมืองออกมาให้หมดโดยไม่มีเงื่อนไขโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

การเจรจาต่อรองเพื่อปล่อยตัวคนเหล่านี้กับสหประชาชาติเป็นอย่างไรแล้ว ?

▶ เราไม่มีการเจรจาต่อรองอะไรเลย

สิ่งสำคัญที่พม่าต้องการคืออะไรบ้าง ในแง่ของการศึกษาและวัฒนธรรม ?

▶ ในด้านการศึกษา เราต้องการหลายอย่าง ฉันกังวลอย่างยิ่งในเรื่องการ
 ศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพราะเยาวชนมากมายเหลือเกินเลิกเรียนไปโดยมี
 การศึกษาไม่เพียงพอ เราต้องปรับปรุงการศึกษาทั้งระบบ ส่วนในแง่
 วัฒนธรรมนั้น เราเป็นชาติที่ประกอบด้วยคนหลากหลายเชื้อชาติ อย่างที่
 เคยกันเมื่อก่อน จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่เราจะต้องธำรงรักษาวัฒนธรรม
 หลากหลายนี้ไว้ ระบอบประชาธิปไตยจะเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถมี
 ส่วนช่วยพัฒนาเรื่องการศึกษาและวัฒนธรรม สิ่งที่ประชาธิปไตยมอบให้
 ก็คือ ให้คนได้มีโอกาสใช้ความสามารถของเขามาทำประโยชน์ให้กับ
 ประเทศชาติได้อย่างเสรี ฉันคิดว่า สถาบัน องค์กร และกิจกรรมด้าน
 วัฒนธรรมและการศึกษาน่าจะบานสะพรั่งขึ้นมาได้

คุณจะทำอย่างไรถ้ามีคนบอกว่า สิทธิมนุษยชนเป็นแนวคิดของตะวันตก และไม่เหมาะกับเอเชีย ?

▶ คำตอบของฉันคือ ฉันจะถามเขาว่า ก็แล้วคนเอเชียไม่ใช่มนุษยชน
 ดอกหรือ ?

สัมภาษณ์ โดย หลิน ซูเกียง

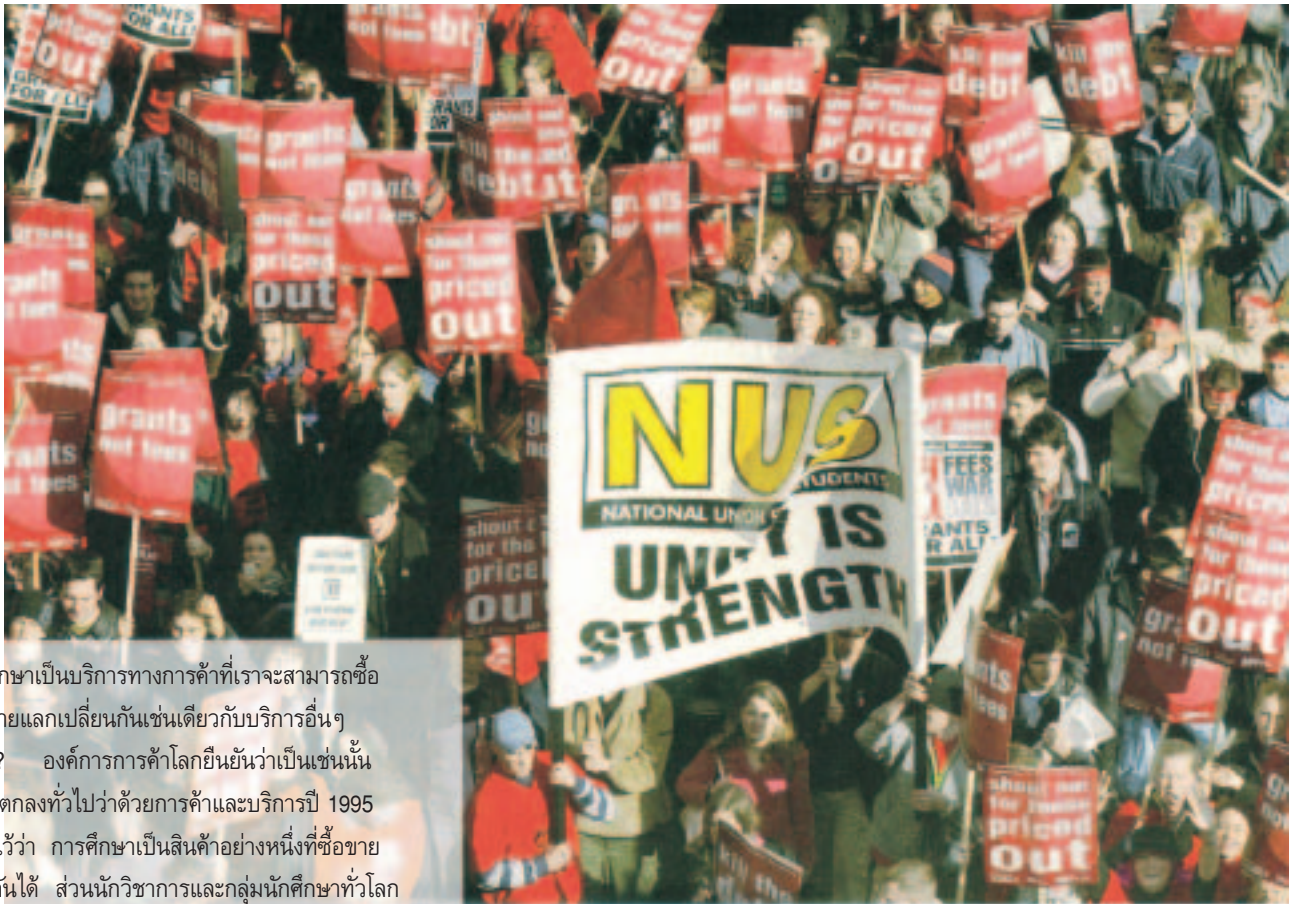
การศึกษาไร้พรมแดน

ศรีน้อย ไพฑูริย์

เทคโนโลยีใหม่ๆ ประกอบกับความต้องการการศึกษาที่ทวีขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งยังมีการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ เป็นผลให้การศึกษาเปลี่ยนโฉมหน้าไปเป็นอย่างมาก บรรดานักวิจารณ์ต่างค่อนข้างจะว่าการจัดการศึกษาในปัจจุบัน เปรียบเสมือนการผลิตอาหารจานด่วนประเภท “แม็คโดนัลด์” นั้นแหละ แต่ฝ่ายสนับสนุนโต้แย้งว่า การจัดการศึกษาเป็นการเปิดโอกาสให้แก่นักเรียนใหม่ๆ เป็นจำนวนมากมายนานกว่า

12

© Ray Tang/Rex Features/Sipa, Paris

การศึกษาเป็นบริการทางการค้าที่เราจะสามารถซื้อขายแลกเปลี่ยนกันเช่นเดียวกับบริการอื่นๆ กระนั้นหรือ? องค์การการค้าโลกยืนยันว่าเป็นเช่นนั้น และในความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าและบริการปี 1995 ก็ได้กำหนดไว้ว่า การศึกษาเป็นสินค้าอย่างหนึ่งที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนกันได้ ส่วนนักวิชาการและกลุ่มนักศึกษาทั่วโลก ล้วนต่อต้านกันอย่างสุดฤทธิ์ ด้วยเกรงว่าจะทำให้การศึกษาเป็นอาหารประเภท “แม็คโดนัลด์” ไป

ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา การค้าบริการการศึกษาในระดับนานาชาติได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลให้กลุ่มที่ยึดถือแนวคิดทั้งสองแนวต่างไม่ลงรอยกันยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุดมศึกษาและการศึกษาเฉพาะทาง ได้ทำรายได้เป็นจำนวนมากให้แก่ผู้จัดที่เป็นเอกชนหรือบริษัท และนำรายได้มาสู่มหาวิทยาลัยและสถาบันต่างๆ ที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐลดน้อยลง แต่ในขณะเดียวกันก็มีนักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

ข้อมูลจากองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนา (OECD) แสดงให้เห็นว่าในแต่ละปีนั้น ตลาดอุดมศึกษาในประเทศสมาชิกของตนมีมูลค่าสูงถึง 30,000

ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 1999 มีนักศึกษาต่างชาติในระดับอุดมศึกษาถึง 1,470,000 คน ที่ศึกษาอยู่ในประเทศสมาชิกขององค์การฯ สูงกว่าเมื่อปี 1998 ถึง 100,000 คน สหรัฐอเมริกานั้นส่งบริการการศึกษาออกถึงร้อยละ 3.5 ซึ่งนำรายได้เข้าประเทศกว่าปีละหนึ่งหมื่นล้านเหรียญ และบัดนี้บริษัทอพอลโล และ ซิลแวน ซึ่งเป็นบริษัทจำหน่ายอุดมศึกษาที่ใหญ่ที่สุดของสหรัฐ 2 แห่ง ก็ได้เข้าตลาดหุ้นแล้ว ส่วนออสเตรเลียซึ่งครอบครองตลาดโลกควบคู่กับสหราชอาณาจักรนั้น การศึกษาได้กลายเป็นบริการส่งออกที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับ 3 นับแต่ปี 1980 เป็นต้นมา จำนวนนักศึกษาของต่างชาติในมหาวิทยาลัยของออสเตรเลียได้เพิ่มขึ้นถึง 13 เท่า

นักศึกษอังกฤษ
เดินขบวนประท้วง
โครงการเงินกู้ของรัฐบาล
เพื่อนักศึกษา
โดยเรียกร้องเงินช่วยเหลือ
ที่ไม่ใช่ค่าธรรมเนียม

จำนวนนักศึกษาชาวต่างชาติ ระดับอุดมศึกษา จากประเทศที่ส่งนักศึกษา
สูงสุด 30 ประเทศแรก ไปยังกลุ่มประเทศ OECD (1999)

	จำนวน นักศึกษา ที่ส่งไปยัง กลุ่มประเทศ OECD	ร้อยละของ นักศึกษา ชาวต่างชาติ ระดับอุดมศึกษา ในกลุ่มประเทศ OECD
1. จีน	98813	7%
2. เกาหลี	69840	5%
3. ญี่ปุ่น	63340	4%
4. เกาหลี	57825	4%
5. เยอรมนี	52239	4%
6. ฝรั่งเศส	48764	3%
7. อินเดีย	48515	3%
8. ตุรกี	44009	3%
9. มาเลเซีย	40873	3%
10. อิตาลี	39487	3%
11. โมร็อกโก	36504	3%
12. จีนฮ่องกง	32476	2%
13. สหรัฐอเมริกา	32122	2%
14. อินโดนีเซีย	30741	2%
15. แคนาดา	27181	2%
16. สเปน	25809	2%
17. สิงคโปร์	24504	2%
18. สหราชอาณาจักร	23136	2%
19. ไทย	21337	1%
20. ไอร์แลนด์	19100	1%
21. รัสเซีย	18574	1%
22. แอลจีเรีย	16490	1%
23. เนเธอร์แลนด์	15351	1%
24. โปแลนด์	15341	1%
25. บราซิล	14475	1%
26. สวีเดน	14036	1%
27. เม็กซิโก	13585	1%
28. นอร์เวย์	12806	1%
29. ออสเตรเลีย	11437	1%
30. ปากีสถาน	10229	1%

แหล่งข้อมูล : OECD

ฝ่ายผู้จัดการศึกษาก็มีวิวัฒนาการไปเป็นอย่างมาก
นั่นก็คือ จากมหาวิทยาลัย และ สถาบันอุดมศึกษาแบบดั้งเดิม
กลายเป็นองค์กรเสมือนที่เชี่ยวชาญในด้านการเรียนรู้โดย
อาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และจากบริษัทเอกชนและบริษัท
นานาชาติมาเป็นการร่วมหุ้นระหว่างกลุ่มเอกชน และ
ประชาชน องค์กรที่ไม่แสวงผลกำไร และกลุ่มสื่อมวลชน
ตัวอย่างเช่น บริษัท News Corporation ผ่านทางบริษัทลูก
ของตน คือ Worldwide Learning ได้ร่วมกับกลุ่ม
มหาวิทยาลัย 15 แห่ง และบริษัทในเชิงพาณิชย์อีก 20
แห่งในสหรัฐอเมริกา เพื่อเผยแพร่หลักสูตรอุดมศึกษาของ
สก็อตแลนด์ ไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งไปยังอเมริกาเหนือ
ตะวันออกกลาง มาเลเซีย และจีน มหาวิทยาลัยเปรียบ
เสมือนแห่งแอฟริกาซึ่งแต่เดิมเป็นโครงการธนาคารโลก
โครงการหนึ่ง บัดนี้ได้กลายเป็นองค์กรที่ไม่แสวงผลกำไร

ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วย การค้าและบริการ (GATS) มิได้เป็นผู้เล่นเรื่องนี้แต่ผู้เดียว

อนุสัญญาระดับภูมิภาคของยูเนสโก
ได้วางระเบียบให้ประเทศภาคียอมรับ
หลักสูตรและปริญญาในระดับอุดมศึกษา
ของกันและกัน โดยจัดทำอนุสัญญา
ดังกล่าวในทศวรรษ 1970 และต้น
ทศวรรษ 1980 ภาคีในอนุสัญญา
ได้แก่ ประเทศต่าง ๆ ในละตินอเมริกา
และแคริบเบียน รัฐอาหรับ ยุโรป
แอฟริกา เอเชียและแปซิฟิก รัฐอาหรับ
และยุโรปในบริเวณทะเลเมดิเตอร์เรเนียน
อนุสัญญาดังกล่าวมีผลผูกมัดตาม
กฎหมายเช่นเดียวกับ GATS
ในแง่ที่ช่วยส่งเสริมความร่วมมือ
นานาชาติทางด้านอุดมศึกษาและช่วย
ลดปัญหาอุปสรรคต่อการที่นักศึกษา
และอาจารย์จะโยกย้ายอย่างคล่องตัว
โดยประเทศภาคีในอนุสัญญาคือ

ยอมรับปริญญาและวุฒิของกันและกัน
ข้อแตกต่างอันสำคัญระหว่างอนุสัญญา
ดังกล่าวและGATS ก็คือ GATS นั้น
มุ่งส่งเสริมการเปิดอุดมศึกษาโดย
เสรีเพื่อหวังผลกำไร ถึงแม้ว่าจะต้อง
ปรับอนุสัญญาดังกล่าวให้เป็นปัจจุบัน
ซึ่งได้แก่พัฒนาการใหม่ ๆ ทางด้าน
การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริการ
ข้ามชาติ (การจำหน่ายหลักสูตรทาง
อินเทอร์เน็ต หรือในรูปแบบซีดีรอม
และดีวีดี) และจัดบริการเชิงพาณิชย์
(เปิดสถานฝึกอบรมของเอกชนโดยให้
บริษัทต่างชาติเป็นผู้ดำเนินการ)
อนุสัญญาเหล่านี้ก็ช่วยเสริมเติม
GATS โดยช่วยวางมาตรฐานและ
ดูแลให้มีการประกันคุณภาพ

ที่ให้บริการแก่ประเทศต่างๆ ในอนุภูมิภาคซาฮารา รวม 18
ประเทศ นับตั้งแต่ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 1997 ได้ผลิตบัณฑิตกว่า
24,000 คนในสาขาเทคโนโลยีวิศวกรรมศาสตร์ ธุรกิจและ
วิทยาศาสตร์ และมีนักวิชาชีพกว่า 3,500 คน ที่เข้าร่วมใน
การสัมมนาในด้านการบริหารจัดการที่มหาวิทยาลัยได้จัดขึ้น

จะเพิ่มขึ้นเป็น 160 ล้านคนเมื่อถึงปี 2025

เศรษฐกิจและตลาดแรงงานในยุคโลกาภิวัตน์จำเป็นต้องใช้
คนงานที่นับวันจะต้องมีทักษะสูงขึ้น เทคโนโลยีสารสนเทศและ
การสื่อสารได้แพร่ขยายออกไป เป็นผลให้การศึกษานั้น “
ไร้พรมแดน” ด้วยเหตุนี้ภาคเอกชนจึงเจริญเติบโตขึ้นเป็น
อย่างมากและนับวันจะขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว ธนาคาร
เมอร์ริล ลินช์ ซึ่งเป็นธนาคารเพื่อการลงทุนและมีสำนักงาน
ใหญ่อยู่ในสหรัฐฯ คาดว่าจำนวนนักศึกษาที่มีอยู่ 80 ล้านคน
ในปัจจุบันนั้น จะเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าเมื่อถึงปี 2025

บรรดาประเทศกำลังพัฒนาหรือประเทศที่อยู่ในช่วง
เปลี่ยนระบอบการปกครองพร้อมที่จะสนับสนุนพัฒนาการ
ใหม่ๆ เหล่านี้ จากรายงานการติดตามโครงการการศึกษา
เพื่อปวงชนทั่วโลก มีข้อมูลอย่างชัดเจนว่า หากจะนำเสนอ
ให้บรรลุเป้าหมายว่าเมื่อถึงปี 2015 ทุกคนจะรู้หนังสือ (คือ
ได้กำหนดกันไว้ที่เวทีการประชุมสุดยอดของโลกด้านการ
ศึกษาที่ดาการ์ ประเทศเซเนกัล เมื่อปี 2000) ค่าใช้จ่ายที่
ประเมินกันไว้นั้นต่ำมาก และจำเป็นต้องใช้งบประมาณของ
แต่ละประเทศรวมทั้งความช่วยเหลือจากนานาชาติเพิ่มขึ้น
เป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม รัฐบาลของหลายประเทศก็

ยืนยันว่าตนไม่มีทรัพยากรเพียงพอ และพิจารณาเห็นว่า บริการจากต่างประเทศหรือบริการเอกชนจะช่วยลดช่องว่าง และช่วยเร่งพัฒนาระบบมหาวิทยาลัยในประเทศของตน ตัวอย่างเช่นในประเทศอื่นนั้น ร้อยละ 36 ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาอยู่ในสถาบันเอกชน ส่วนในโปแลนด์ซึ่งแทบจะไม่มีสถาบันเอกชนเลยเมื่อปี 1989 มาบัดนี้มีกว่า 180 แห่ง ซึ่งจัดการศึกษาให้แก่ 1 ใน 3 ของนักศึกษาของตน จากกรณีศึกษาเผยแพร่ไปได้จัดทำขึ้นนั้น กว่าร้อยละ 55 ของมหาวิทยาลัย “ใหม่” และ “ล่าสุด” ทั้งหมดในจอร์แดน ชูคาน ตูนิเซีย และเยเมนเป็นผู้จัดการศึกษาดังกล่าว ส่วนในคาซัคสถานนั้น ร้อยละ 70 ของมหาวิทยาลัยทั้งหมดเป็นมหาวิทยาลัยเอกชน

การขยายแลกเปลี่ยน

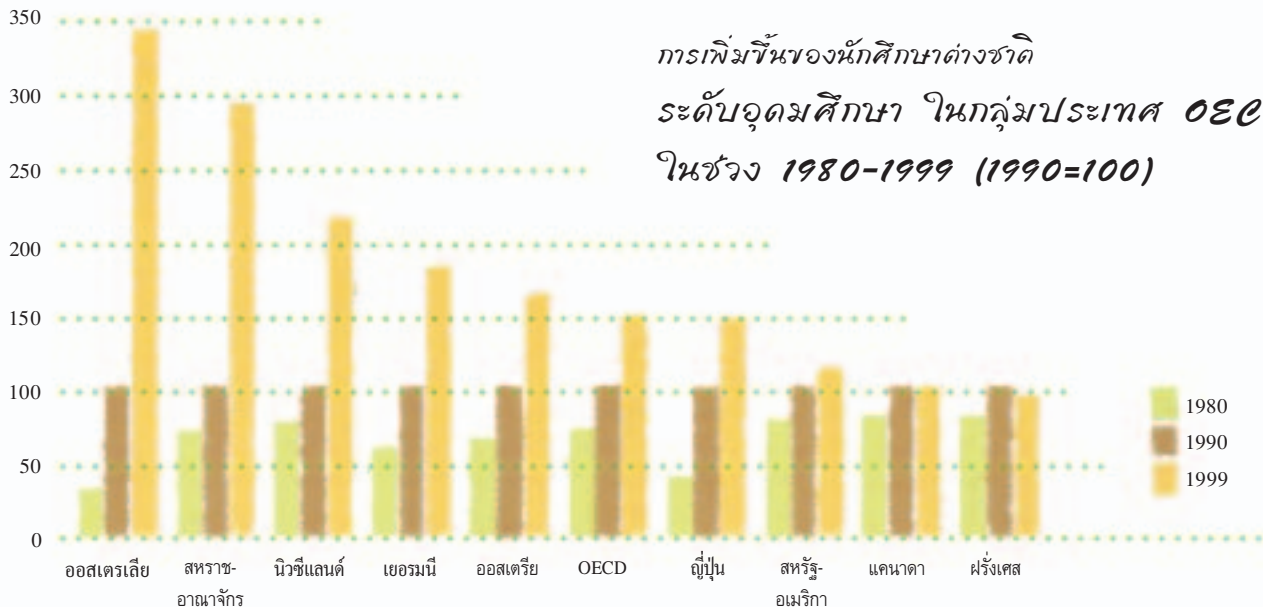
จริงอยู่แนวโน้มดังกล่าวได้ช่วยให้คนเป็นจำนวนมากได้รับการศึกษา จึงมีเพียงไม่กี่คนที่กล้าตำหนิ อย่างไรก็ตามก็มีคนนอกหลายคนเห็นว่า “การซื้อ” ขยายแลกเปลี่ยนการศึกษา ย่อมก่อให้เกิดผลร้าย จึงประสงค์จะให้ถอนการศึกษาออกจากรายการ 12 บริการตามข้อตกลง บรรดานักวิชาการไอบีเรียและละตินอเมริกา ซึ่งลงนามในปฏิญญาแห่งปอร์โตอะเลเกรเมื่อปี 2002 ต่างยืนยันว่า “หากเลิกควบคุมคุณภาพโดยอาศัยมาตรการทางด้านกฎหมาย การเมือง และการเงิน ภาคการศึกษาย่อมขาดระเบียบไป” และเกรงว่า “จะเป็นผลให้มีการตัดเงินอุดหนุนเป็นอย่างมาก” สมาคมคณาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งสหราชอาณาจักรเสริมเติมว่าจะเป็นภัยอันตรายต่อความมั่นคงทางการเงิน เสรีภาพและสถานภาพทางวิชาชีพ ซึ่งจะมีผลในด้านเชิงลบต่อความเป็นอิสระทางด้านวิชาการ สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ตลอดจนโอกาสที่จะได้รับการศึกษา สหภาพนักศึกษาแห่งชาติในยุโรปเชื่อว่า “หากเรามองว่านักศึกษาเป็นผู้บริโภคและการศึกษาเป็นเพียงผลิตภัณฑ์ เราจะไม่ตระหนักว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือทางสังคมที่สำคัญ จึง

ย่อมไม่สามารถสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีสมาชิกที่มีความเป็นประชาธิปไตย มีความอดทนอดกลั้น และเป็นพลเมืองผู้มีความรับผิดชอบยิ่งขึ้น” ส่วนสหภาพนักศึกษาแห่งแคนาดายืนยันว่า “ถึงเวลาแล้วที่จะต้องคุ้มครองพันธกิจอันสำคัญของบริการสาธารณะนี้ โดยไม่ทำให้การศึกษาต้องถูกบีบบังคับด้วยแรงกดดันจากตลาด ทำให้ยากที่จะมีโอกาสได้รับการศึกษา เป็นผลให้สังคมไม่เสมอภาคยิ่งขึ้น”

มีผู้จัดการศึกษาเพิ่มขึ้นทุกหนทุกแห่ง เพื่อเอื้อประโยชน์แก่คนทุกกลุ่มอายุ และสอนตั้งแต่การศึกษาระดับพื้นฐานไปจนถึงหลักสูตรเฉพาะเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

ผู้สังเกตการณ์องค์การการค้าโลกอื่นๆ พิจารณาเห็นว่าข้ออ้างต่างๆ ดังกล่าวไม่เป็นจริง บีแอร์ โซเว่ แห่งองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาเห็นว่า ข้อตกลงดังกล่าว “เป็นข้อตกลงที่เอื้อต่อการพัฒนามากที่สุดในการลดข้อตกลงจากรอบอุรุกวัย” และเชื่อว่า “คงจะไม่เป็นแรงผลักดัน หรือแม้แต่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง” ซึ่งกำลังเกิดขึ้นแล้วในภาคการศึกษา เขากล่าวว่า “รัฐบาลของประเทศต่างๆ อาจใช้เกณฑ์สามตุลยพินิจของตน เพื่อส่งเสริมให้มีการลงทุนในภาคต่างๆ ที่ตนเลือก ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่างๆ ที่ตนประสงค์จะกำหนดหรือชำระไว้” [_____] นอกจากนี้ข้อตกลงดังกล่าวยังอนุมัติให้รัฐบาลของประเทศต่างๆ อ่างไร้ซึ่งข้อสงวนในเรื่องที่ต่างชาติจะเป็นเจ้าของในภาคต่างๆ ที่ตนได้มีข้อผูกมัดไว้แล้ว (และ) ส่งเสริมให้สามารถคาดการณ์ (แต่มีไว้ว่าจะยกเลิกได้) ในเรื่องข้อผูกมัด ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยดึงดูดให้มีการลงทุนในประเทศกำลังพัฒนา”

วิจาปะระเด็็นร้อน

ฝ่ายที่เห็นด้วย

ปีแอร์ โซเว่ เจ้าหน้าที่สำนักงานอำนวยการด้านการค้าขององค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนา (OECD) กล่าวว่า เมื่ออุดมศึกษาขยายตัวออกไปก็จะเกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย เริ่มตั้งแต่บรรดาประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งไม่มีทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับตอบสนองความต้องการของนักศึกษาของตนได้ในทุกประการ

ประโยชน์ของการจัดอุดมศึกษาในเชิงพาณิชย์มีอะไรบ้าง

ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีทำให้เราสามารถเผยแพร่ความรู้ให้กว้างขวางออกไปมากยิ่งขึ้น ดังนั้นเราจึงควรตั้งดวงประโยชน์ให้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเราตระหนักกันมานานแล้วว่า การลงทุนทางด้านมนุษย์นั้นย่อมควบคู่กันไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้วยเหตุนี้เราจึงควรมินตีที่ได้เห็นว่าอุดมศึกษาในเชิงพาณิชย์ได้ขยายตัวออกไป อย่างไรก็ตาม ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาดูจะเอ่ยคำว่า “การค้า” ไม่ได้เลยโดยไม่มีการประท้วงกันอย่างรุนแรง เราควรตระหนักว่าการดำเนินทำให้ประเทศต่างๆ มั่งคั่งร่ำรวยการโยกย้ายแลกเปลี่ยนนักศึกษา คณาจารย์ รวมทั้งแนวคิดต่างๆ จะช่วยให้ซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมอื่น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

ปัญหาที่คอกลุ่มประเทศในซีกโลกภาคเหนือดูจะโต้เปรียบกว่าซีกโลกภาคใต้...

แต่ประเทศในซีกโลกภาคใต้จะมีสภาพดีขึ้นหรือ หากเราไม่ยอมให้คนหนุ่มสาวของประเทศเหล่านี้ได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยตะวันตกที่ดีที่สุด? ประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศไม่มีเงินพอสำหรับฝึกอบรมคนของตนตามความจำเป็นแต่อย่างไร ประเทศในแอฟริกาหลายประเทศยินยอมให้จัดการศึกษาเอกชนภายในกรอบขององค์การการค้าโลก เพราะประสงค์จะให้ผู้ประกอบการต่างชาติดำเนินกิจการในประเทศตน เพื่อเสริมเติมการดำเนินงานของเอกชนในท้องถิ่นหรือที่เป็นของรัฐบาล

การกระทำเช่นนี้จะไม่เสี่ยงต่อการทำให้การศึกษาเหมือนกันไปหมดหรือ?

เรามีนโยบายอยู่ที่จะไม่ให้เป็นเช่นนั้น ตัวอย่างเช่นกฎหมายของอินโดนีเซียซึ่งกำหนดให้สอนเป็นภาษาใดภาษาหนึ่ง ก็อาจนำไปใช้บังคับกับผู้จัดการศึกษาที่เป็นชาวต่างชาติได้ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องของกฎระเบียบและการเลือกทางการเมืองในท้องถิ่นต่างๆ ไม่มีผู้ใดสามารถบีบบังคับให้ประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลกผูกมัดตนเองในประการใดๆ ในด้านการศึกษา และหากเป็นเช่นนั้นก็อาจใช้ผู้จัดการศึกษาของตนเองดำเนินการเองก็ได้

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย

นีโก้ เอิร์ท อาจารย์และนักเขียนบทความชาวเบลเยียม โจมตีการปรับเปลี่ยนมหาวิทยาลัยให้กลายเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนว่า จะเป็นผลให้รูปแบบการศึกษาของตะวันตกเข้ามาครอบงำ และเกิดความไม่เป็นธรรมในสังคมมากยิ่งขึ้น

อุดมศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา?

ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจกำลังกดดันให้บริการสาธารณะเอื้ออำนวยต่อความต้องการทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น โรงเรียนจะต้องยืดหยุ่นยิ่งขึ้นเพื่อจะได้รับการตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้โดยรวดเร็วขึ้น ในขณะที่เดียวกันเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ซึ่งมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จำเป็นต้องได้รับก็ลดน้อยลง

องค์การการค้าโลกมีบทบาทอย่างไรในเรื่องนี้?

การศึกษาย่อมจะกลายเป็นการค้าไปไม่ว่าผลการเจรจาต่อรองจะเป็นอย่างไรก็ตาม การตัดสินใจในระดับนานาชาติย่อมเป็นไปตามแนวโน้มดังกล่าว พลังตลาดย่อมเป็นผู้ชนะ การประชุมเตรียมการต่างๆ ก่อนการประชุมสุดยอดที่เมืองซีแอตเติลเมื่อปี 1999 แสดงให้เห็นแล้วว่า การเปิดเสรีนั้นจะมีอุปสรรคมาขวางกั้นอยู่น้อยมาก สิ่งเดียวที่หยุดยั้งเรื่องนี้ได้ก็คือ การยอมรับวิถีปฏิบัติต่างๆ ในระดับนานาชาติ

การเปิดเสรีดังกล่าวจะมีผลในระยะกลางอย่างไร?

อันตรายอยู่ที่การทำให้อุดมศึกษากลายเป็นอาหารจานด่วนประเภท “แม็คโดนัลด์” โดยการแพร่ขยายสูตรสำเร็จและลอกเลียนแบบการศึกษาแบบตะวันตกแต่เพียงรูปแบบเดียว ในเมื่อมีการแข่งขันกันสูงขึ้นมหาวิทยาลัยต่างๆ มักจะลงทุนในวิชาที่ทำกำไรให้ตนมากที่สุด จนละเลยวิชาที่ให้น่าสนใจน้อยกว่า เช่น วิชาในสาขามนุษยศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มที่จะทำการวิจัยตามที่แหล่งเงินอุดหนุนพึงพอใจ ในอนาคตผู้ปกครองจะต้องใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นเพื่อการศึกษาของบุตรหลานตน ซึ่งจะเป็นผลให้สังคมขาดความเป็นธรรมยิ่งขึ้น

แล้วอะไรคือคำตอบ?

เราจะฝันแนวมโนดังกล่าวนั้นไม่ได้ หากเราเจาะไปที่การศึกษาแต่อย่างเดียว เพราะสังคมของเรานั้นงานด้านต่างๆ ส่วนใหญ่ได้กลายเป็นการค้าไปเสียแล้ว ทั่วโลกจึงต้องร่วมแรงร่วมใจกันต่อต้านผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนทางเศรษฐกิจให้เป็นสมัยใหม่จนเกินไป

สิ่งสำคัญที่ยูเนสโกห่วงใย คือ มาตรฐานอุดมศึกษาทั่วโลกจะไม่ตกเป็นเหยื่อของแรงกดดันจากตลาด สดามาเนก้า ยูวเล็ช ทรูมบิช หัวหน้าแผนกการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา การระดมสรรพกำลัง และการประกันคุณภาพของยูเนสโก กล่าวว่า “ประเด็นสำคัญ คือ เรื่องคุณภาพ นับเป็นเวลานานแล้วที่ยูเนสโกได้ส่งเสริมให้การศึกษาเป็นงานในระดับนานาชาติ และให้หลายฝ่าย ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน - เข้ามาร่วมงานด้วย แต่พร้อมกันนี้เราก็ต้องปกป้องนักศึกษาไม่ให้ประสบปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ การดำเนินงานที่มีคุณภาพต่ำ โรงผลิตปริญญา และสถาบันจอมปลอม

พัฒนาการต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคมแห่งการเรียนรู้แสดงให้เห็นว่า กระแสโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โลกาภิวัตน์ในด้านการศึกษานั้น เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และหยุดยั้งไม่ได้ อย่างไรก็ตาม เราอาจขัดเป้าข้อต่อให้เบาบางลงได้โดยอาศัยการวางกฎระเบียบและการประสานงานกันในเรื่องนโยบาย”

เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว ยูเนสโกจึงได้จัดตั้งเวทีโลกว่าด้วยการประกันคุณภาพ การรับรองวิทยฐานะ และการยอมรับวุฒิอุดมศึกษาในระดับนานาชาติขึ้นเพื่อทำหน้าที่กำหนดกรอบการประกันคุณภาพในระดับนานาชาติ และจรรยาบรรณในการดำเนินงานสำหรับผู้จัดอุดมศึกษา โดยกำหนดภาระหน้าที่ที่จะดำเนินงานกันในการประชุมครั้งแรกเมื่อเดือนตุลาคม 2002 ส่วนที่ประชุมครั้งที่ 2 ที่ออสโล (นอร์เวย์ 26-27 พฤษภาคม) จะเป็นการจัดทำแผนปฏิบัติการ เวทีแห่งนี้จะพิจารณาการรับรองสัญญาส่วนภูมิภาคว่าด้วยการยอมรับวุฒิที่มีผลใช้บังคับอยู่แล้วรวม 6 ฉบับ ซึ่งสมาชิกยูเนสโกรวม 130 ประเทศได้ให้สัตยาบัน และอาจใช้อุณหภูมิเหล่านี้เพื่อถ่วงดุลย์กับแกตส์ก็ได้ (ดูกรอบในหน้า 13)

ยูวาลิช- ทรูมบิช อธิบายว่า “เวทีนี้เป็นสิ่งที่เสริมเติมแกตส์ มิใช่เป็นคู่แข่งและเป็นเวทีเพื่อให้สถาบันและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกันทางด้านอุดมศึกษา ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ โดยพิจารณาจากแง่มุมอันหลากหลาย มิใช่แต่เฉพาะในเรื่องของการตลาดแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แล้วจึงตัดสินใจว่าจะดำเนินการกันอย่างไรต่อไป”

ซู วิลเลียมส์

ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเวทีโลกและกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแกตส์ได้ที่
[http : www.unesco.org/education/studyingabroad/highlights/global-forum/gf_info_note.shtml](http://www.unesco.org/education/studyingabroad/highlights/global-forum/gf_info_note.shtml)

© 2002 Worldwide Learning Limited

โลกาภิวัตน์และตลาดอุดมศึกษา (Globalization and the Market in Higher Education)

คุณภาพ การรับรองวิทยฐานะ และคุณวุฒิ

เมื่ออุดมศึกษาได้เปิดสู่ตลาดโลก และองค์กรการการค้าโลกได้หันมาให้ความสนใจแก่มหาวิทยาลัย เรื่องคุณภาพ การรับรองวิทยฐานะ และคุณวุฒิ ก็ได้กลายเป็นประเด็นสำคัญของบรรดาผู้นำในมหาวิทยาลัย รัฐบาล นักศึกษา และผู้ปกครอง

เราจะร่วมกันดำเนินการกับประเด็นต่างๆ เหล่านี้ได้อย่างไร? ทิศทางการของประเทศต่างๆ ในระดับชาติและระดับภูมิภาคดำเนินการอย่างไรกับประเด็นสำคัญที่สุดเหล่านี้ นับตั้งแต่จัดให้คนทั่วไปได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา?

บรรณาธิการ : Stamenka Uvalic- Trumbic
จัดพิมพ์โดย UNESCO Publishing and Editions Economica ปารีส 2002
224 หน้า 16x24 ซม.
ISBN: 92-3-103870-2
ราคา 22 ยูโร

การศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ (Study Abroad)

มีข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรและทุนในสาขาต่างๆ ทางด้านวิชาการและวิชาชีพในประเทศต่างๆ 129 ประเทศรวม 2,659 รายการ โดยรวมค่าบิลที่อยู่ (รวมทั้งอินเทอร์เน็ต) คุณสมบัติของผู้สมัคร กำหนดเปิดรับสมัคร ความช่วยเหลือทางการเงิน ค่าเล่าเรียนและค่าครองชีพในประเทศต่างๆ เป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส หรือ สเปน ทางออนไลน์ โปรดเปิด <http://www.unesco.org/education/studyingabroad/net-working/studyabroad.shtml>

Study Abroad 2000-2001 (1999)
UNESCO Publishing จัดจำหน่าย
690 หน้า 27x19 ซม. (รูปเล่มใหม่)
ISBN: 92-3-003606-4
ราคา : 18.29 ยูโร

ปรารภของแอนนา

กัทรินท์ พิเศษ: ulla

สาวน้อยชาวสวีเดนวัย 18 ปี จาก มณฑลแลปแลนด์ พยายามต่อสู้เพื่อ อนุรักษ์วัฒนธรรมและภาษาของเธอ อันเป็นหนึ่งในกลุ่มที่เกือบจะดับสูญ ไปแล้วในยุโรป

© Hansky

ชีวิตแบบคนสวีเดนทั่วไป เพียงแต่มีชีวิตแบบอื่นนอกเหนือจากนั้นด้วย”

แอนนาอยู่กับพ่อแม่ที่เมืองกัลลิวาร์ ที่มีการทำเหมืองแร่เป็นหลัก ทางตอนเหนือของเส้นอาร์คติกเซอร์เคิล “ฉันโชคดี เพราะพ่อแม่คอยบอกว่าฉันมาจากไหน และส่งฉันไปเรียนที่โรงเรียนซอมมิ” แอนนาได้เรียนทั้งภาษาสวีเดน อังกฤษ และยังได้เรียนรู้ทั้งการเขียนและอ่านในภาษาซอมมิซึ่งเป็นภาษาแม่ของเธอด้วย ส่วนแม่และยายของเธอพูดภาษานี้ได้แต่เขียนไม่เป็น แอนนายังรู้วิธีร้องเพลง “ย้อยค์” อันเป็นศิลปะของการขับร้องทำนองโบราณด้วยการไล่เสียงเรียกลมซึ่งได้เคยทำให้ผู้ขับขานตกอยู่ในภาวะเคลิบเคลิ้ม และแอนนาได้แสดงให้เห็นสาธาณชนได้ฟังในงานเกี่ยวกับซอมมิมาติดต่อกันนานหลายปีแล้ว

เรนสจอน เป็นหมู่บ้านที่ซุกตัวอยู่ใต้หิมะในมณฑลคิรูนาทงตอนเหนือของสวีเดน ทีมสารคดีโทรทัศน์จากช่องดีสคอปเวอริกำลังถ่ายทำสารคดีสั้นๆ เกี่ยวกับพวกซอมมิ (ดูกรอบหน้า 20) อุณหภูมิภายนอกอาคารลบ 33 องศาเซลเซียส ทำให้ทุกคนทั้งกล้องแทบจะกลายเป็นน้ำแข็ง จะมีก็แต่เพียงสาวน้อยแอนนาวัย 18 ที่ยังดูเป็นปกติสุข สาวน้อยชาวสวีเดนคนนี้ได้ทุ่มเทพลังแห่งวัยรุ่นออกมาจนหมดสิ้นเพื่อพิทักษ์สิ่งที่เธอมี ซึ่ง “แตกต่าง” ไปจากของคนอื่น เธอกำลังเป็นดาวเด่นอยู่ในยามนี้

“สิ่งแรกที่ฉันจะมอบให้ลูกๆ ของฉันหรือคะ? ก็ภาษาซอมมิแหละค่ะ” แอนนาบอกโดยไม่ต้องหยุดคิดสักนิดเดียว หากมองดูเผินๆ สาวน้อยคนนี้ก็ไม่มีอะไรแตกต่างจากวัยรุ่นคนอื่น ๆ เธอใช้ชีวิตแต่ละวันอยู่กับการเล่นสโนว์บอร์ด กับเพื่อนชายและนักวิ่งพ้อหรืออเมริกันวงฟูไฟเตอร์ แต่ลึกเข้าไปข้างใน แอนนารู้สึกว่า เธอยังมีอะไรอย่างอื่นอีก...อะไรที่เพื่อนร่วมโรงเรียนของเธอไม่มี

“มันเป็นความรู้สึกที่เติบโตขึ้นตามกาลเวลา ยิ่งเวลาผ่านไปนานเท่าไร ฉันก็ยิ่งอยากพูดภาษาซอมมิมากขึ้นเท่านั้น แล้วก็อยากตามลุงของฉันกับกวางเรนเดียร์ของลุงไปที่ภูเขาการใช้ชีวิตอย่างใกล้ชิดกับธรรมชาติทำให้คุณมีพลังอย่างไม่น่าเชื่อ” สำหรับแอนนาแล้ว การเป็นชาวซอมมิเป็นโชคที่ได้มาเพิ่มเติม เป็นประตูลู่ชีวิตที่แตกต่างไปจากชีวิตปกติ “ฉันก็มี

ภาคภูมิใจในมรดก

บ่อยครั้งที่ในวันหยุดสุดสัปดาห์ แอนนาดินทางไปเยี่ยมยายของเธอที่อยู่ห่างออกไป 80 กิโลเมตร คุณยายเอลเลน มาเรีย อยู่ที่เมืองเรนสจอน แอนนาได้เรียนรู้วิถีทำของโบราณนานาชนิดจากหน้าต่างเรนเดียร์ และด้ายหลากสีจากคุณยายวัย 77 ผู้ทรหดและอารมณ์ดี เธอชอบฟังคุณยายเล่าเรื่องต่างๆ ในอดีตด้วยท่วงทีกี่ไม่ได้ถวิลหาอาลัย ทว่าเต็มไปด้วยความภาคภูมิใจอย่างเด่นชัด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องช่วงชีวิตในวัยเยาว์ที่ต้องโยกย้ายที่อยู่ไปตามจังหวะของการเลี้ยงฝูงกวางเรนเดียร์ ความตายของมารดาเมื่อคุณยายเอลเลนอายุได้เพียง 3 ขวบ บทบาทหัวหน้าครอบครัวที่คุณยายต้องรับหน้าที่ตั้งแต่อายุน้อยเพื่อช่วยเหลือบิดา พี่ชาย และน้องสาว ฤดูหนาวอันแสนทารุณในช่วงปี 1935 - 1936 ที่กวางเรนเดียร์ต้องอดตายทั้งฝูง การค้าขายแบบ “นมแลกเนื้อ” กับพวกฟินแลนด์ที่มาตั้งรกรากอยู่ในแถบนั้น และในที่สุดได้เปลี่ยนมาใช้ชีวิตที่สงบสุขสมบัติน้อยลงและอยู่กับที่มากขึ้น ใช้ร่างกายน้อยลง เข้าสู่วิถีชีวิตแบบทันสมัยและมีเครื่องอำนวยความสะดวกพื้นฐานมากขึ้น แอนนาบอกว่า “ชีวิตของชาวซอมมิได้เปลี่ยนไปมากเหลือเกิน ฉันไม่อยากให้ความทรงจำนี้ต้องสูญหายไป”

แต่ไม่ใช่ว่าผู้หญิงสองคนนี้จะอยากหมุ่นทวนซ้ำ

พรมแดนข้ามเขตประเทศ

ชาวขอมมีราว 60,000 - 100,000 คน ซึ่งเป็นชนพื้นเมืองที่เคยเรียกกันว่าพวกแลปป์ อาศัยกระจุกกระจายกันอยู่ใน 4 ประเทศ คือ ฟินแลนด์ นอร์เวย์ สวีเดน และรัสเซีย ดินแดนของพวกขอมมีคอกอยู่ได้อ่านจากษัตริย์สวีเดนในช่วงต้นศตวรรษที่ 16 และในศตวรรษต่อมาถูกแบ่งกันระหว่าง สวีเดน รัสเซีย และเดนมาร์ก ในปี 1996 ส่วนหนึ่งของดินแดนแลปป์ไปเนียบของสวีเดน ซึ่งยังมีผู้ใช้ชีวิตร่อนเร่ไปตามฤดูกาลและจังหวัดของการเลี้ยงกวางเรนเดียร์ ถูกจัดให้อยู่ในบัญชีมรดกโลกของยูเนสโก

เราเป็นคนป่าผิวขาวเพียงพวกเดียวเท่านั้นในโลก ลาร์ แอนเดอร์ แบร์ ประธานสภาขอมของสวีเดนกล่าวติดตลก และเน้นว่า “พวกขอมมีส่วนใหญ่ประมาณ 40,000 - 70,000 คน อยู่ในดินแดนนอร์เวย์” ประมาณการกันว่า มีชาวขอมมีราว 15,000 - 20,000 คน อาศัยอยู่ในสวีเดน ประมาณ 5,000 คน ในฟินแลนด์ และอีกราว 2,000 คนอยู่ที่คาบสมุทรโคลา (ในรัสเซีย) **ภาษาขอมมี** โดยทั่วไปถูกจัดอยู่ในตระกูลฟินโน - ยูเกรน มีความคล้ายคลึงกับภาษาที่ใช้กันอยู่ในแถบทะเลบอลติก เช่น

ภาษาฟินนิชและภาษาเอสโตเนีย แต่ภาษาขอมมีเองนั้นมีหลายสำเนียงท้องถิ่น และโดยมากไม่มีความคล้ายคลึงกันเลย ขณะที่ภาษาเขียนของแต่ละท้องถิ่นก็อาจแตกต่างกัน **แผนที่ภาษาที่ใกล้ดับสูญของยูเนสโก** ได้รวมภาษาขอมมี 11 ภาษาท้องถิ่น โดยมีอยู่ท้องถิ่นหนึ่งที่สูญหายไปโดยสิ้นเชิงแล้ว (คือ ภาษาเคมิขอมมี) อีก 4 ท้องถิ่นเกือบดับสูญเต็มที่ (ได้แก่ พิตเซขอมมี ยูมิขอมมี เทอร์ซอขอมมี และ อักคาลาขอมมี) อีก 5 ท้องถิ่นจัดว่ามีความเสี่ยงสูงต่อการดับสูญ (คือ อินวริขอมมี สกอลด์ขอมมี คิลดินขอมมี ลูเลขอมมี และขอมมีใต้) มีเพียงท้องถิ่นเดียวที่จัดอยู่ในกลุ่ม “มีความเสี่ยง” เฉยๆ คือ ขอมมีเหนือ ซึ่งยังมีชาวขอมมีร้อยละ 80-90 พุดกันอยู่ พวกนี้มีจำนวนราว 30,000 คนและอาศัยอยู่ในสี่ประเทศดังกล่าว **ลาร์ แอนเดอร์ แบร์ ยืนยันว่า** จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพยายาม “ประสานนโยบายด้านภาษาที่ทั้ง 4 ประเทศได้กำหนดไว้” เพื่อรักษาภาษาขอมมีให้คงอยู่สืบทอดต่อไป แต่ในการทำเช่นนั้น ก็มีความเสี่ยงที่จะไปทำให้ภาษาลึกลับๆ ที่มีคนพูดกันอยู่แค่นี้ก็ร้อยละร้อยคนหรือบางภาษาก็แค่ไม่กี่สิบคน ต้องสูญหายไป

นาฬิกาย้อนกลับสู่อดีต แอนนาก็เหมือนเพื่อนๆ ของเธอที่ไม่ได้อยากจะทำอาชีพเก่าแก่อย่างการเลี้ยงกวางเรนเดียร์ ซึ่งมีชาวขอมมีในสวีเดนทำอยู่ไม่ถึงร้อยละ 15 เธอบอกว่ามันลำบากเกินไปและทำเงินได้ไม่มากพอ ถ้าคนเลี้ยงมีกวางเรนเดียร์น้อยกว่า 400 ตัว เขาจะมีรายได้น้อย ต้องใช้ชีวิตต่ำกว่ามาตรฐาน และต้องหารายได้เพิ่มเติมให้มีเงินพอใช้ในแต่ละเดือน ด้วยการไปทำงานในอุตสาหกรรมเหมืองแร่หรือไม่ก็การท่องเที่ยว

แต่แอนนาก็มั่นใจอย่างหนึ่งว่าเธอจะอาศัยอยู่ในซับบมี (เดิมเรียกว่าแลปแลนด์) คอยพิทักษ์ภาษาและสิทธิของชนกลุ่มน้อยของเธอ ในปัจจุบัน สวีเดนมีคนเชื้อชาติขอมมีเพียง 15,000 - 20,000 คน หรือน้อยกว่าร้อยละ 0.25 ของประชากรทั้งหมด แม้กระทั่งในถิ่นมรดกของตนเอง ซึ่งอุดมภูมิอากาศลดต่ำกว่าลบ 50 องศาเซลเซียส ก็มีพวกขอมมีเพียงร้อยละ 5-10 ของคนที่อยู่ในแถบนั้น ขณะที่คนอื่นๆ ที่เหลือส่วนใหญ่เป็นชาวเหมืองที่อพยพมาจากทางตอนใต้ของประเทศที่เข้ามาแสวงหาโอกาสจากแหล่งแร่เหล็กที่สำคัญของที่นี่

แต่เดิมพวกขอมมีเป็นพรานล่าสัตว์และชาวประมง และเมื่อถึงปลายยุคกลางได้เปลี่ยนเป็นคนเลี้ยงสัตว์ที่ร่ำรวยไปกับฝูงสัตว์ พวกเขาอยู่ในเงามืดของประวัติศาสตร์มาตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 จนถึงกลางศตวรรษที่ 20 วิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีของพวกเขาถูกโจมตี และดินแดนที่พวกเขาเคยครอบครองมาแต่โบราณถูกแบ่งแยกโดยหลายประเทศ (ดูรอบล่าง) การเข้าครอบครองเป็น

- × ภาษาที่ดับสูญไปโดยสิ้นเชิง - ไม่มีผู้พูดภาษานี้เหลืออยู่แล้ว
- ⊗ ภาษาที่ใกล้ดับสูญ - มีคนชราใช้พูดกันอยู่เพียงไม่กี่คน
- ภาษาที่เสี่ยงต่อการดับสูญ - ผู้ที่พูดภาษานี้ที่มีอายุน้อยที่สุดยังอยู่ในวัยหนุ่มสาว
- ภาษาที่เสี่ยงต่อการดับสูญเป็นอย่างยิ่ง - ผู้ที่พูดภาษานี้ที่มีอายุน้อยที่สุด ได้เข้าสู่วัยกลางคนหรือผ่านพ้นวัยกลางคนแล้ว

งานแต่งงานที่คาอุโตเคอินในมณฑลซังซีใน
นอร์เวย์ คู่บ่าวสาวเพิ่งกล่าวคำตอบรับเป็น
ภาษาซอมี (ภาพขวา)

ในช่วงประมาณ 20 ปีมานี้ คนเลี้ยงกวาง
เรนเดียร์ได้เลิกใช้เลื่อนแบบดั้งเดิมและหัน
มาใช้พาหนะต่างๆ ที่ใช้พลังงานเครื่องยนต์
แทน บางคนถึงกับใช้เฮลิคอปเตอร์ในการ
ตรวจตราดูแลฝูงสัตว์ของพวกเขา (ภาพล่าง)

อาณานิคม การถูกเรียกเก็บภาษี อิทธิพลของคณะนักสอน
ศาสนาคริสต์ การทำลายล้างหม้อผีตามความเชื่อเดิมของ
พวกเขา การถูกบังคับไปทำงานในเหมืองแร่ การถูกห้ามใช้
ภาษาและการแสดงออกทางวัฒนธรรม การกีดกันเชื้อชาติ
และความตกต่ำทางเศรษฐกิจ ล้วนเป็นปัจจัยที่ช่วยกันผลักดัน
ให้ชาวซอมีส่วนใหญ่ต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้ผสมกลมกลืนไป
กับสังคมของสวีเดนที่ใหญ่กว่าและมีความรุ่งเรืองทาง
เศรษฐกิจมากกว่า

แอนนาเล่าว่า ประมาณการกันว่า กว่าครึ่งหนึ่งของ
คนเชื้อชาติซอมีในสวีเดนไม่สามารถพูดภาษาของตนเองได้
และกว่าร้อยละ 90 ไม่สามารถเขียนภาษาซอมีได้ ทุกวันนี้
เยาวชนจำนวนมากไม่เคยรู้เรื่องราวในอดีตของพวกเขา หรือ
ไม่ก็อธิบายในอดีตของตนเอง “บางคนยังไม่รู้ตัวเลยว่า ตัวเอง
เป็นชาวซอมี หรือไม่ก็พยายามปิดบัง อย่างแฟนฉันเองก็
เหมือนกัน ตอนที่ฉันเจอเขาเมื่อ 5 ปีก่อนนั้นไม่เคยมีใคร
บอกเขามาก่อนเลยว่าเขามีบรรพบุรุษเป็นชาวซอมี” อย่างไร
ก็ตาม ในปัจจุบัน เพื่อนๆ ของเขาได้พากันยอมรับเชื้อชาติ

ยูเนสโกกับภาษาของโลก

นักภาษาศาสตร์ให้ข้อมูลว่า ในแต่ละปี โลกเราสูญเสียภาษาต่าง ๆ ไปปีละ 10 ภาษา กว่าครึ่งของ 6,000 ภาษาที่ใช้พูดกันอยู่ทั่วโลกกำลังเสี่ยงต่อการดับสูญในระดับมากน้อยต่างกันไปที่ เลวร้ายกว่านั้นก็คือ ความหลากหลายทางภาษากำลังลดลงด้วยอัตราที่เร็วขึ้นเรื่อย ๆ อันเป็นผลมาจากการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน นโยบายที่บังคับไม่ให้ใช้ภาษาใดภาษาหนึ่ง และแรงกดดันจากภาษาที่มีอิทธิพลมากกว่าภาษาอังกฤษตกเป็นจำเลยสำคัญ แต่ภาษารัสเซีย ฝรั่งเศส ฮาวายิก และภาษาจีน ก็เป็นตัวอย่างสำคัญที่ต้องกล่าวถึงเช่นกัน ภาษาของชุมชนใดชุมชนหนึ่งจะถูกถือว่าอยู่ในขั้นอันตราย ถ้าหากร้อยละ 30 ของเด็ก ๆ ในชุมชนนั้นเป็นอย่างน้อยเลิกเรียนรู้ภาษานั้น

เมื่อภาษาใดภาษาหนึ่งดับสูญไป

โลกทรรศน์ทั้งหลายทั้งปวง แบบแผนความคิด และแนวคิดดั้งเดิมของชุมชนนั้น ก็จะสูญหายไปพร้อมกัน ด้วยความต้องการที่จะส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม ยูเนสโกจึงได้หันมาจับเรื่องภาษาที่กำลังจะสูญหาย ในขั้นแรก ยูเนสโกดูในเรื่องจำนวนและบันทึกเรื่องเหล่านี้เอาไว้ โดยร่วมมือกับเหล่านักวิชาการผู้มีชื่อเสียงโด่งดัง เพื่อจัดทำแผนที่ภาษาที่ใกล้ดับสูญของโลก และกำลังทำการสำรวจเพื่อประเมินจำนวนของคนทีพูดภาษาที่กำลังจะดับสูญกว่า 3,000 ภาษาเหล่านั้นว่าแต่ละภาษามีผู้ใช้เท่าไร

แผนที่ภาษาดังกล่าว มีสื่อต่าง ๆ นำไปเผยแพร่ต่ออย่างกว้างขวาง ทำให้สาธารณชนเกิดความตื่นตัวขึ้นมารับรู้ ยูเนสโกยังได้ร่วมงานกับกลุ่ม

วิทยาศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อศึกษาบางภาษา และเพิ่งจัดทำโครงการในจอร์เจีย เพื่อบันทึกเสียง ถ่ายทอดเป็นภาษาเขียน และจัดทำรหัสของภาษาที่กำลังจะดับสูญ 3 ภาษา (คือภาษาอับคาซ แบลส์ และลาซ) เพื่อนำมาจัดทำไวยากรณ์ และฐานข้อมูลคำศัพท์ ที่สามารถเรียกใช้กันได้ในอินเทอร์เน็ต

ยูเนสโกยังส่งเสริมการเรียนการสอนหลายภาษาในโรงเรียนด้วย

ยูเนสโกเชื่อว่า นักเรียนทุกคนควร “เริ่มต้นการศึกษาด้วยภาษาแม่” ยูเนสโกจึงมีโครงการบาเบล (B@bel) เพื่อส่งเสริมการใช้หลายภาษาในระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งใช้ภาษาอังกฤษกันมากกว่าครึ่งของเนื้อหาข้อมูลที่มีอยู่ และมีภาษาของชนกลุ่มน้อยปรากฏให้เห็นแต่เพียงน้อยนิด

ไม่หมดเท่านี้ โครงการของยูเนสโกเพื่อส่งเสริมความหลากหลายทางภาษา

ได้นำไปสู่ข้อตกลงกับสถานีโทรทัศน์ช่องดิศคอฟเวอร์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากแผนปฏิบัติการของสหประชาชาติ ความร่วมมือนี้มุ่งที่จะกระตุ้นให้สาธารณชนและสื่อมวลชนเกิดความสนใจภาษาที่กำลังจะดับสูญ และนำไปสู่การผลิตรายการเกี่ยวกับภาษาที่เสี่ยงต่อการดับสูญในรูปสารคดีสั้น ๆ ที่กินเวลาแค่ 2-5 นาที สารคดีดังกล่าวจำนวน 9 ตอน ได้ออกอากาศไปแล้วในวันภาษาแม่สากลที่ฉลองกันไปเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา สถานีโทรทัศน์ช่องนี้จะต้องผลิตสารคดีสั้น ๆ เช่นนี้อีกไม่ต่ำกว่า 50 ตอนในเรื่องนี้

© UNESCO/Scoph Bombani

ลาร์ แอนเดอร์ แบร์ ประธานสภาชาวเม็ตดินเจ็ต หรือสภาขอมมิของสวีเดน

ของตัวเองกันมากขึ้นเรื่อยๆ

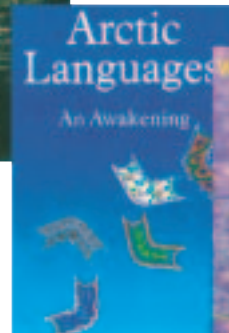
แอนนาจะยังคงป่าวประกาศให้โลกได้รู้จักวัฒนธรรมและ “สิทธิ” ของพวกเธอต่อไป เธอยืนยันว่า “พื้นที่ที่ฉันได้รับอนุญาต ฉันจะไปออกเสียงใน ซาเม็ตดินเจ็ต (สภาขอมมิของสวีเดน)” เธอเสียชีวิตอายุ 2 ใน 3 ของชาวขอมมิไม่ใช่ใช้สิทธินี้ ลาร์ แอนเดอร์ แบร์ ประธานสภาฯ บอกว่า สภาแห่งนี้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่รัฐบาล ตั้งขึ้นที่กรุงนาในปี 1993 หลังจากทีนอร์เวย์และฟินแลนด์มีสภาขอมมิกันแล้วตั้งหลายปี และเป็นผลมาจากกระบวนการของชาวขอมมิที่เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่สอง แล้วมาทวีความเข้มแข็งในช่วงทศวรรษ 1970 อันสะท้อนถึงการดำรงอยู่ของชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ของโลกด้วย

ลาร์ แอนเดอร์ แบร์ ยอมรับว่า ในช่วงปีหลังๆ นี้ ชาวขอมมิในสวีเดนทำคะแนนดีมากในเรื่องวัฒนธรรม แม้ว่าเขาจะรู้สึกว่ารัฐบาลไม่ได้ให้งบประมาณสำหรับการส่งเสริมภาษาขอมมิมากพอในปัจจุบัน เด็กชาวขอมมิมิสิทธิที่จะได้รับการศึกษาด้วยภาษาแม่ของตน แต่มีคนที่ไม่เลือกหนทางนี้ไม่มากนัก คนที่สนใจจริงๆ จะเข้าเรียนในโรงเรียนที่สอนสองภาษาควบคู่กันไป ซึ่งมีอยู่ 6 แห่งตามเมืองใหญ่ๆ ของมณฑลซัคบีมี ตามข้อมูลของเมอร์คาเตอร์ ซึ่งเป็นเครือข่ายการวิจัยของยุโรปนั้นจำนวนนักเรียนในโรงเรียนเหล่านี้เพิ่มขึ้นจาก 115 คนในปี 1994 - 1995 เป็น 170 คนในปี 2000 - 2001 และยังมีนักเรียนอีกประมาณ 180 คนตามโรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศที่ได้รับประโยชน์จากโครงการ “การศึกษาขอมมิแบบบูรณาการ” โดยเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาปกติเด็กอื่นๆ อาจเรียนภาษาขอมมิเป็นวิชาเลือก และถ้า

อ่านเพิ่มเติม

- แผนที่ภาษาที่ใกล้ดับสูญของโลก (Atlas of the World's Languages in Danger of Disappearing) สำนักพิมพ์ยูเนสโก จัดพิมพ์ครั้งแรกในปี 1996 และครั้งที่ 2 ในปี 2001
- ภาษาอาร์คติก-การฟื้นตัว (Arctic Languages, An Awakening) สำนักพิมพ์ยูเนสโกจัดพิมพ์ปี 1990
- รายงานวัฒนธรรมโลก (World Culture Report) สำนักพิมพ์ยูเนสโก จัดพิมพ์ปี 1998

© UNESCO/Scophi Boukhari

© UNESCO/Scophi Boukhari

ต้องการก็สามารถเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและ
ในมหาวิทยาลัยได้

สิทธิในเรื่องที่ดิน

สภาพการณ์กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้าๆ หลักสูตรการ
ศึกษาของประเทศเริ่มพูดถึงประวัติความเป็นมาของชนกลุ่ม
น้อยในประเทศ สื่อมวลชนเริ่มมีรายการเป็นภาษาซอมีแต่ยัง
มีปริมาณน้อย ส่วนในแง่กฎหมายนั้น สวีเดนได้ให้สัตยาบัน
ต่อปฏิญญาสหภาพยุโรปในเรื่องภาษาของชนกลุ่มน้อยหรือของ
ภูมิภาคเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2000 ขณะเดียวกัน สวีเดนออก
กฎหมายใหม่ว่าด้วยสิทธิในการใช้ภาษาซอมีในการติดต่อกับ
ข้าราชการและในศาล ซึ่งนับเป็นก้าวสำคัญในการยอมรับ
ชนกลุ่มน้อยซอมี

แต่ก็ยังคงมีปัญหาเรื่องสิทธิในการครอบครองที่ดิน
สวีเดนนั้นต่างกับกับนอร์เวย์ตรงที่สวีเดนไม่ได้ให้สัตยาบันข้อ
ตกลงขององค์การแรงงานระหว่างประเทศข้อ 169 ว่าด้วยชน
พื้นเมืองและชนกลุ่มน้อยตามข้อตกลงนี้ คนเหล่านี้จะต้องได้
รับ "สิทธิที่จะเป็นเจ้าของและถือครอง" ดินแดนตามที่เคยมี
ในอดีต และสามารถที่จะ "มีส่วนร่วมในผลประโยชน์" จาก
กิจกรรมต่างๆ อันเกิดจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร
ธรรมชาติในดินแดนเหล่านั้น แอนเดอริผู้เป็นบิดาของแอนนา
เห็นว่าการที่วัฒนธรรมและภาษาของพวกเขาจะอยู่รอดหรือ
ไม่นั้น ขึ้นอยู่กับเรื่องนี้เป็นสำคัญ : เพราะถ้าไม่มีเงินพอที่จะเอา
มาช่วยให้ชาวซอมีสามารถพัฒนาและปรับปรุงการเลี้ยงกวา
เรนเดียร์ให้ทันสมัยขึ้น การเลี้ยงกวาเรนเดียร์ก็อาจต้องจบ
สิ้นลง และเมื่อไม่มีกวาเรนเดียร์ วัฒนธรรมซอมีก็ต้องถึง
คราวสูญสลายลงไป เขาบอกว่า "ถ้าคุณไม่ต้องใช้ค่า 400 คำ
เพื่อบรรยายคุณภาพของหิมะหรือคำอื่นๆ อีกนับร้อยคำ
เพื่อเรียกส่วนต่างๆ ของกวาเรนเดียร์อีกต่อไปแล้ว คุณก็ไม่
จำเป็นต้องใช้ภาษานั้นอีกต่อไป ถ้าประเทศของเราสูญหาย
ตายไป ภาษาของเราก็จะตายตามไปด้วย"

ขณะเดียวกัน ลูกสาวของเขาก็คงร้องเพลงของ
ซอมีต่อไป อนาคตเท่านั้นที่จะบอกได้ว่าเพลง "ย้อยค์" ของ
เธอจะเป็นเพลงลาสำหรับวัฒนธรรมซอมี หรือจะเป็นเพลง
ขับขานสรรเสริญสุริยเทพของกลุ่มชนที่ได้พลิกฟื้นคืนชีพขึ้น
มาอีกครั้งหนึ่ง

โซฟี บูคาร์

แอนนา อายุ 18 เอลเลน มาเรีย ยายของเธอ อายุ
77 และอิเรเน แม่ของเธอ อายุ 48 ทุกคนเป็นชาว
ซอมี และภาคภูมิใจที่ได้เป็นชาวซอมี (ภาพบน)
พนักงานเรนเดียร์กองซ้อนกันอยู่ที่โรงฆ่าสัตว์
ใกล้เมืองคิรนาในตอนเหนือของสวีเดน (ภาพบนสุด)

หาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
<http://www.unesco.org>
<http://whc.Unesco.org>
<http://www.tooyoo.l.u-tokyo.ac.jp/Redbook/index.html>
<http://www.sametinget.se>
<http://www.eblul.org>
<http://www.mercator-central.org>
<http://www.coe.int>
<http://www.discovery.com>

ทะลายรอกให้เรียบร้อย

ไสว สุนทรวิภา ภา

การอนุรักษ์และการพัฒนาจับมือกัน
เป็นพันธมิตรในเขตสงวนชีวมณฑล
ของยูเนสโก

22

โปรแกรม มนุษย์และชีวมณฑล (MAB) ซึ่ง
มีอายุได้ 30 ปี ของยูเนสโกนั้น
ได้พยายามจัดให้ผู้คนและธรรมชาติอยู่ด้วยกันเป็นศูนย์กลาง
แห่งความสนใจเสมอมา เขตอนุรักษ์แต่ดั้งเดิมนั้นมุ่งหมายจะ
ปรับการอนุรักษ์ให้เข้ากับความเป็นอยู่ของปวงชนโดยอาศัย
ระบบการแบ่งเป็นโซนๆ ซึ่งการแบ่งโซนนี้จะมีโซน “กันชน”
และโซน “ต่อเนื่อง” ล้อมรอบบริเวณ “ใจกลาง” ที่มี
ศักยภาพทางด้านอนุรักษ์สูง ทั้งนี้เพื่อป้องกันโซน “ใจกลาง”
นี้ให้ปลอดภัยจากอิทธิพลการทำลายของโลกที่กำลังทำตัวให้
นำสมัยมากขึ้นทุกที ทว่า ในขณะที่ความจำเป็นด้านอนุรักษ์
ในทุกวันนี้มากกว่าเมื่อครั้งแรกที่เขตสงวนชีวมณฑลได้รับการ
กำหนดขึ้นมาเมื่อปี 1976 แต่ผู้คนที่อยู่ในหรือใกล้บริเวณ
เขตอนุรักษ์นี้ก็อยากจะทำอะไรบางอย่างด้วยเช่นกัน
ฉะนั้น ปัญหาที่ท้าทายก็คือการที่จะประนีประนอมเป้าหมาย
อันมีท่าทีว่าจะขัดแย้งกันได้อย่างไร?

ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาหรือในราวๆ นั้น
โปรแกรม MAB ได้พัฒนาอะไรใหม่ๆ ขึ้นมาเป็นขบวนเพื่อจะ
แก้ไขปัญหาข้างต้น ทางแก้อันหนึ่งก็คือ การใช้มรดกทาง
วัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นเครื่องมือทำเงิน ทั้งนี้โดยผ่านการ
ลงทุนทางด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขตสงวนชีวมณฑล
ราวๆ 70 แห่งนั้น ก็เป็นแหล่งมรดกโลกของยูเนสโกด้วย
ในอดีตคนในท้องถิ่นมักจะถูกขับไล่ออกจากเขตอนุรักษ์
ทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ เพื่อจะ “ปกป้อง” สถานที่เหล่านั้นเอาไว้
และแน่นอนทีเดียวที่การท่องเที่ยวนั้นอาจจะช่วยเกื้อกูลหรือ
ไม่ก็ทำความเสียหายต่อเป้าหมายทางด้านอนุรักษ์แก่เขตสงวน
ชีวมณฑลได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าเราจัดการมันอย่างไร “ยูเนสโก
ไม่ใช่เป็นตัวการนำการท่องเที่ยวเข้ามา” เป็นคำกล่าวของ
ฟรานซิส ซายลด์ ผู้เชี่ยวชาญอาวุโสด้านการวางแผน
ของกองมรดกทางวัฒนธรรมซึ่งทำงานอย่างใกล้ชิดกับ
โปรแกรม MAB “แต่การท่องเที่ยวก็กำลังจะเข้ามา ดังนั้น
คำถามก็คือ จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นเข้าไปเกี่ยวข้องและ
ควบคุมมันอย่างไร”

โครงการหนึ่งทางด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยูเนสโก
สนับสนุนอยู่ในพื้นที่ภูเขาของทวีปเอเชียตอนกลางและ
เทือกเขาหิมาลัย (ดูหน้า 23) นั้น ก็กำลังร่วมทำงานกับ
องค์กรพัฒนาเอกชนของท้องถิ่น เพื่อจะพัฒนาในด้าน

© UNESCO/Peter Coles

รองรับโครงการ Home-Stay (กินอยู่คลุกคลีกับชาวบ้าน -
ผู้แปล) การผลิตสินค้าศิลปหัตถกรรมคุณภาพสูง เกมกีฬา
และงานเฉลิมฉลองตามประเพณีของท้องถิ่น โดยส่งเสริมให้
ชุมชนท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกป้องสถานที่ที่มีคุณค่า
ทางมรดกวัฒนธรรม ในอีกโครงการหนึ่ง ผู้จัดการเขต
สงวนชีวมณฑลวอเตอร์เบิร์กในแอฟริกาใต้ (ดูหน้า 25) ก็
กำลังใช้ทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่เพื่อการผ่อนปรนการเหยียดผิว
อันเป็นมรดกสืบทอดกันมานาน และการลดช่องว่างที่คั่น
ระหว่าง (ชาวผิวขาว) ผู้มั่งคั่งที่ครอบครองเขตไล่ล่าสัตว์ป่า
หรือเกษตรกรกับชุมชนท้องถิ่นผู้ยากไร้และติดโรคเอดส์กัน
งอมแงม แนวทางใหม่ๆ อีกทางหนึ่งซึ่งเพิ่งเริ่มทำกันเมื่อ

เร็วๆ นี้เองนั้น ใช้หลักปฏิบัติการอันยั่งยืนของเขตสงวน
ชีวมณฑล เพื่อการประกันคุณภาพและความยุติธรรมใน
ผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์เกษตรหรือ
อาหาร ทั้งนี้ โดยใช้ระบบการตีตรารับรองคุณภาพ
(คู่มือรูปโฉมใหม่ ตุลาคม 2002 หน้า 34)

ในขณะเดียวกัน การส่งเสริมความรู้และ
ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นก็สามารถจะช่วยการ
อนุรักษ์และส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมไปด้วย
พร้อมกัน ตัวอย่างเช่น ชนพื้นเมืองจากกานาและอินเดีย
ถึงอเมริกาใต้ ตามประเพณีแล้วมักจะสงวนสถานที่ที่พิเศษ
ทางธรรมชาติเอาไว้เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งการกระทำ
อย่างใดๆ ในที่นั้นจะมีข้อจำกัด หลังจากตกทอดลงมาหลาย
ชั่วคนแล้ว สถานที่เหล่านี้ก็กลายเป็นที่รักษาเอาไว้

ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพตั้งแต่อดีตมาท่ามกลางภูมิ-
ประเทศที่ถูกมนุษย์เข้าแทรกแซงเปลี่ยนแปลงไปอย่างหน้า
มือเป็นหลังมือ แต่ก็ยังมีบางแนวทางเหมือนกันที่การทำตาม
ธรรมเนียมประเพณีนั้น ซึ่งแม้ในสายตาของชาวตะวันตกจะ
เห็นว่าเป็นการทำลาย กลับให้ผลไปในทางตรงกันข้าม เช่น
ในเขตสงวนชีวมณฑล Uluru-Kata Tjuta ของออสเตรเลีย
นั้น ประเพณีของชาวพื้นเมืองดั้งเดิมที่เลือกเผาป่าเป็นจุดๆ
นั้น ได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของแผนการจัดการที่นั่นไปเสีย
แล้ว เพราะการเผาป่าอย่างมีการควบคุมนั้นปรากฏออกมา
ว่าเป็นวิธีการที่ปลอดภัย ในอันที่จะอนุรักษ์ความหลากหลาย
ทางชีวภาคในพื้นที่แห่งนั้นเอาไว้

(ดู <http://www.unesco.org/mab/index.htm>)

ปีเตอร์ โคลล์

เส้นเสียดนตรีที่พลิกถ่าย

"One-Way chicken to the moon"

คีร์กีซสถานค้นพบศักยภาพ ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขต สงวนชีวมณฑลของตนเอง

ดูราวกับว่าขุนเขากำลังโอบล้อมเข้ามาภายใต้
ท้องฟ้ายามเย็นในขณะที่เราจาก Cholpon-Ata ที่มีพื้นที่
อันกว้างพร้อมไปด้วยภาพเขียนบนหินในยุคก่อน
ประวัติศาสตร์ ดนตรีจังหวัดดิสโกที่ตั้งขึ้นมาจากเครื่องเล่นเทป
ในรถแท็กซี่เมอร์เซเดสสีน้ำตาลของโบลีต ในขณะที่เขาควม
พาหะคันนี้ระหว่างรถบรรทุกของรัสเซียบนเส้นทางสาย
แพรไหมเก่าในหุบเขาซู เพื่อกลับไปยังเมืองบิสเคก เสียง
เพลง "Zanzibar" และเพลงที่ฟังดูคล้ายๆ กับ One-way
chicken to the moon" บรรเลงอยู่เป็นชั่วโมงๆ แล้ว
โบลีตมีเทปแคสซีตเพียงอันเดียวเท่านั้น และเขาก็ตะบันฟัง
อยู่ได้ เราเองก็ไม่อยากทำลายสมาธิของเขา

ก่อนหน้านั้นห้าชั่วโมงเมื่อตอนที่เรามาถึง Cholpon-Ata
บนฝั่งเหนือของทะเลสาบ Issyk-kul โบลีตอารมณ์ไม่ดี
เราไม่เคยรู้เหตุผลเลยว่าทำไม เขาดูคล้ายๆ ว่าอยากโยน
พวกเราทิ้ง ณ ที่ใดที่หนึ่งเพื่อไปกินข้าวกลางวัน ดังนั้นเรา
จึงโน้มน้าวให้เขาปล่อยเราลงที่ท่าจอดเรือสำราญเล็กๆ เลย
บ้านพักฤดูร้อนของประธานาธิบดีไป แล้วก็ตกลงว่าจ้างเรือ
ท่องเที่ยวเป็นเวลาหนึ่งชั่วโมง ทะเลสาบนี้ซึ่งมีอะไรบางอย่าง
เหมือนทะเลสาบลีคเนส (ในสก๊อตแลนด์-ผู้แปล) ยาวกว่า
180 กิโลเมตร กว้าง 60 กิโลเมตร และลึก 700 เมตร

ณ ความสูง 1,600 เมตร มันเป็นทะเลสาบในเขา
ที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย และเป็นที่สองของโลก เมื่อปลายปีกลายนี้
มันกลายเป็นศูนย์กลางเขตสงวนชีวมณฑลของยูเนสโก

แห่งที่สองของคีร์กีซสถาน เมื่อมองลงไปทางใต้เราจะเห็น
เทือกเขาเทียนชานที่มีหิมะปกคลุมและสูงตระหง่านเป็น
กำแพงประกอบด้วยยอดเขาหลายๆ ยอดสูงกว่า 7,000 เมตร
ไกลโพ้นออกไปจะเป็นประเทศจีน และข้างหลังเราไปทาง
เหนือก็จะเป็นเทือกเขา Kungey Alatau ที่ไม่สูงนักซึ่งจะ
คั่นเราจากคาซัคสถานและไซบีเรีย

ภาพเขียนบนหินยุคสัมฤทธิ์

ก้อนเมฆยาวเหยียดเหมือนนิ้วมือแผ่กันเหนือเรือของเรา
ซึ่งทำให้เราตกเข้าไปอยู่ในเงาและอากาศเย็นเฉียบ ถึงแม้ว่า
"Issyk Kul" จะมีความหมายว่า "ทะเลสาบร้อน" ในภาษา
คีร์กีซก็ตามที่ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าน้ำที่นี่ไม่เคยแข็งในฤดู
หนาว แต่พอเราลัดบมาถึงฝั่ง แสงแดดปลายฤดูใบไม้ร่วงก็
อบอุ่นขึ้นอย่างน่าประหลาดอีกครั้ง แม้แต่โบลีตเองก็มี
อารมณ์แจ่มใสขึ้นและยินดีที่จะติดตามทิศทางอันไม่แน่นอน
ของเราไปบนเส้นทางที่เป็นดินมาจนกระทั่งเราค้นพบสิ่งที่เรา
กำลังหาอยู่หลังจากตั้งต้นผิวดอยู่สองสามครั้งและใช้ภาษาไ้
ถามทางจากชาวบ้านไปตลอด ข้างหลังรั้วเหล็กยาว 20 เมตร
ซึ่งทำขึ้นพอเป็นพิธีก็เป็นลานกว้างมีหินก้อนใหญ่ๆ อยู่

© UNESCO/Peter Cole

ภาพวาดบนหิน 5,000
ภาพ ของ Cholpon-Ata
จะต้องได้รับการอนุรักษ์
อย่างเร่งด่วน หลายๆ ภาพ
ได้ถูกทำลายไปเพื่อแผ้วถาง
ทางสำหรับสนามบิน

กระจัดกระจายเต็มไปหมดแผ่กว้างออกไปจนถึงแนวเนินเขาไกลออกไป แต่หินพวกนี้ไม่ใช่หินธรรมดาๆ บนหน้าที่หันไปทางทิศใต้ของก้อนหินเหล่านี้ มีภาพเขียนอันน่าพิศวงยุคสัมฤทธิ์นับจำนวนได้เป็นร้อยๆ เป็นภาพของพรานล่าสัตว์แพะป่า (Ibex) พันธุ์จากไซบีเรีย เสือดาวหิมะ ม้าและสัตว์อื่นๆ อีก

เนื่องจากไม่มีสิ่งก่อสร้างด้านการท่องเที่ยวอยู่ที่นั่นเลย ฉะนั้นเราจึงมีอิสระที่จะไปไหนมาไหนก็ได้ ดังก็พบว่าเราเป็นพวกแรกที่มาค้นพบสถานที่นี้ ภายในเวลาราวสองชั่วโมง เราค้นพบภาพจารึกบนหินเหล่านี้เพียงไม่กี่สิบลูกจากจำนวนทั้งหมดราว 5,000 ลูก ที่นี่ ผู้คนอื่นๆ ที่เราเห็นก็มีเพียงหญิงเลี้ยงแกะหนึ่งคนและกลุ่มเด็กเจิวจิวอายุสัก 12 ขวบ หนึ่งกลุ่ม พวกนี้มาดูเราไม่ใช่มาดูก้อนหิน แต่เมื่อมีไบลोट รอคอยอยู่บนรถอย่างเบือระอา เราก็ต้องรีบเร่ง

หน่อย ซึ่งเป็นสิ่งที่เราไม่อยากจะทำนัก ในการค้นหาสมบัติท่ามกลางภาพเขียนอันมีอายุกว่า 2,500 ปี ภาพเหล่านี้ซึ่งเรามารู้เองภายหลังทำขึ้นโดยชนเผ่าเร่ร่อน (Scythian) ที่มาก่อนเผ่าคีร์กีซ เนื่องจากมีประเพณีนับถือภูตผีปีศาจ ชนเผ่านี้ล่าสัตว์เหล่านี้คงจะมีพิธีกรรมเรียกดวงวิญญาณของสัตว์ต่างๆ ข้างต้นมาเพื่อการล้างเวรล้างกรรมกัน

โครงการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มรดกตกทอดที่โซเวียตให้ไว้กับคีร์กีซสถานบางอย่างก็นับว่าสาหัสสากรรจ์เหมือนกัน อย่างเช่น วัลดู “ชยะ” จากแร่กัมมันตรังสีจากเหมืองแร่ยูเรเนียม ในบริเวณใกล้เคียงที่ถูกกองทิ้งไว้ในเขา แต่บริเวณที่ยังห่างไกลออกไปก็มักจะสวยงามชวนตะลึง และยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ในขณะที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กำลังผุดขึ้นมาเหมือนดอกเห็ด ซึ่งบางครั้งก็มียูเนสโกเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยนั้น พวกเขาเห็นแก่ได้ที่มองเห็นแต่เพียงเรื่องเงินที่หามาได้ง่ายๆ อาจจะทำให้ภูมิภาคที่ไม่ค่อยจะมีใครจะต้องมาก่อนนั้นสูญเสียสภาพเดิมไปเลย ในปัจจุบันการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นกิจกรรมอันดับต้นๆ ที่ผู้จัดการเขตสงวนชีวมณฑลทั้งหลายอยากส่งเสริม ป้ายชี้ทางไปสู่ภาพเขียนบนหินก็ได้ดำเนินการไปบ้างแล้ว และเขตสงวนชีวมณฑลก็ยังคงเป็นบริเวณขุนเขาที่ไม่ค่อยมีคนอยู่ อีกทั้งมีระบบนิเวศที่สมบูรณ์พร้อมไปด้วยเสือดาวภูเขา หมีสีน้ำตาล แกะมารีโคโปโล และแพะป่าพันธุ์ไซบีเรีย รวมทั้งนกและพืชหายากด้วย ซึ่งทั้งหมดนี้ก็เหมือนที่ปรากฏบนภาพเขียนบนหินนั่นเอง

ปีเตอร์ โคลล์

ภาพเขียนบนหินบนภาพมีอายุกว่า 2,000 ปี

© UNESCO/Peter Coles

© UNESCO/Peter Coles

เขตสงวนชีวมณฑล Issyk-Kul

ยูเนสโกได้รับรอง Issyk-Kul เป็นเขตสงวนชีวมณฑลอย่างเป็นทางการเมื่อปี 2001 ใจกลางของเขตนี้อยู่ที่ทะเลสาบ Issyk-Kul ซึ่งเป็นทะเลสาบในเขาที่ใหญ่เป็นที่สองของโลก และเขตของ Ramsar Wetland ด้วย ด้วยการสนับสนุนของรัฐบาลเยอรมันและยูเนสโก เขตสงวนแห่งนี้ได้ออกจดหมายข่าว (“Ak Kuu”) และกำลังพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอีกมากมาย ยูเนสโกกำลังร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนฝึกอบรมคนท้องถิ่นให้เป็นมัคคุเทศก์ อีกทั้งการใช้กระโจมหนังแบบพื้นเมือง (Yurt) เพื่อเป็นที่พำนักในโครงการ Home-Stay

มีโครงการใหม่ซึ่งเจาะจง Cholpon-Ata เป็นพิเศษ โดยกำลังจะทำรายการภาพเขียนบนหินและออกเอกสารเชิญชวนเป็นภาษาคีร์กีซ รัสเซีย และอังกฤษ อีกทั้งการป้องกันสถานที่นี้จากการโจรกรรม การทำลายเสียหาย (เช่นการขูดขีดบนหิน) ส่วนคนท้องถิ่นก็ได้รับการฝึกอบรมเป็นมัคคุเทศก์และป้ายชี้ทางต่างๆ ก็ได้รับการติดตั้งขึ้นเมื่อเร็วๆ นี้

ดูประกอบที่ :

<http://www.unesco.org/mab/br/focus/2002oct/Issyk.htm>

© UNESCO/Abel Le Fournis

ขณะที่มีการจัดตั้งเขต
สงวนชีวมณฑลเพื่อตั้ง
แรดดำซึ่งเป็นสัตว์
หายากให้กลับมาอยู่ที่
วอเตอร์เบิร์กอีกครั้ง คลิฟ
และโคนิต้า วอลส์เกอร์
ก็เริ่มนำลูกแรดขาวกำพร้า
มาเลี้ยงไว้แล้วหลายตัว
มุนเยน แรดขาวเพศเมีย
ตัวนี้ไป ๆ มา ๆ ระหว่าง
คูของมันที่อยู่ในป่า กับ
สวนของวอลส์เกอร์

เส้นทางสายใหม่ของแรดดำ

อรรถสม เทวฤกษ์ แปล

เขตสงวนชีวมณฑลวอเตอร์เบิร์กในสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ มีจุดมุ่งหมาย
จะเชื่อมความแตกแยกในอดีตระหว่าง 2 ชุมชน โดยที่สังคมชนกลุ่มน้อย
ซึ่งมีอภิสิทธิ์เหนือกว่า ได้สร้างปัญหาความยากไร้ให้กับสังคมชนกลุ่มใหญ่
ของประเทศ

เมื่อ ขับรถออกจากโยฮันเนสเบิร์ก มุ่งไปทางทิศเหนือ
เป็นเวลา 3 ชั่วโมง คุณก็จะเข้าสู่เทือกเขา
วอเตอร์เบิร์ก “หัวใจแห่งป่าดงดิบแอฟริกาที่ปราศจากมalaria”
ตั้งที่ปรากฏอยู่ตามป้ายโฆษณาของเขตล่าสัตว์เอกชนที่เรียง
รายเชิงเขานี้ให้นักท่องเที่ยวเข้าไปใช้ชีวิตสัมผัสธรรมชาติใน
อุดมคติ จากนั้นก็นั่งหัวสั้นหัวคลอนที่เบาะหลังรถจี๊ป ฝ่า
ความร้อนระอุเพื่อตามหา “สัตว์ป่าผู้ยิ่งใหญ่ทั้ง 5” อันได้แก่
สิงโต เสือดาว ช้าง ควาย และแรด แล้วก็รับประทานอาหาร
ค่ำใต้แสงดาว จิบไวน์รสชาติดีของแอฟริกาใต้ ซึ่งคนรับใช้ที่
ยิ้มโชว์ฟันขาวคอยเสนาสนอง แล้วเร็นกายหายไปอย่าง
เงียบเชียบท่ามกลางเครื่องเรือนไม้ที่ขัดถูจนวาววับ นี่คือนภาพ
แห่งจินตนาการสมัยอาณานิคมที่เลิฟพามาบนจานเปลทำด้วย
เงินใบใหญ่ที่เฟริคแพรว์เลิศหรู ดูปราศจากภัยอันตรายใด ๆ

ทว่า เมื่อนั่งรถต่อจากนั้นไปอีกราว 20 กม.
ในเทือกเขาสูงในเขตบาเคนเบิร์ก ยมทูตกำลังย่างกรายเข้า
มาในนามมรดกของพวกเขาพ่อมดหมอผี และผู้คนที่นี่
ต่างกระซิบกระซาบกันเกี่ยวกับ “รอยร้าวอย่างช้า ๆ” ที่กลืนกิน
ชีวิตของประชากรไปแล้วราวร้อยละ 22 แทนการพูดถึง
โรคเอดส์/เอชไอวี กันอย่างเปิดเผย ประชากรในเขตนี้มี
จำนวน 165,000 คน กว่าครึ่งหนึ่งของชายในวัย
20 ต้น ๆ ไม่มีงานทำ ส่วนใหญ่ต้องลงทิ้งหม้อบ้านออกไป
หางานทำในเมือง เหลือเพียงบางส่วนที่รับจ้างทำงานตาม
สถานที่ล่าสัตว์เอกชน ซึ่งบางแห่งคิดค่าหัวนักท่องเที่ยววันละ
1,000 แรนด์ (117 เหรียญสหรัฐฯ) ซึ่งมากกว่ารายได้ต่อ
เดือนของครัวเรือนโดยเฉลี่ยในเขตบาเคนเบิร์กถึง 2 เท่า

พลิกโฉมรดกตกทอดจากลัทธิเหยียดผิว

โลกแห่งอภิสิทธิ์ชน กับ โลกของผู้ยากไร้ นับเป็น 2 โลกที่แยกจากกัน ทว่าดำรงอยู่ร่วมกันในทวีปอเมริกา นับเป็นมรดกตกทอดที่สืบเนื่องมาจากลัทธิล่าอาณานิคมและการเหยียดผิวที่ยกดินแดนมหาศาลให้กับคนกลุ่มน้อยซึ่งร่ำรวย ในขณะที่ผู้คนส่วนใหญ่ไร้ซึ่งทรัพย์สินสมบัติใด ๆ แม้กระทั่งกระท่อมโกโรโกโสที่ต้องอาศัยพักพิงทุกวี่วัน ทว่าปัจจุบัน ทั้งสองสังคมต่างช่วยกันเชื่อมความแตกแยกครั้งอดีตเสียใหม่ ด้วยการหันมาทำงานร่วมกันในโครงการเขตสงวนชีวมณฑลของทวีปอเมริกาซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2001 สำหรับแคว้นบาเคนเบิร์กแล้ว เขตสงวนดังกล่าวให้ความหวังในเรื่องการจ้างงานและเอกลักษณ์ของตนเองในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม โดยผ่านแผนการลงทุนทั้งของรัฐและเอกชน สำหรับเจ้าของที่ดินผู้มั่งคั่งแล้ว การประกาศให้เป็นเขตสงวนชีวมณฑลเปรียบเสมือนประกาศนียบัตรรับรองคุณภาพซึ่งจะช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

โครงการดังกล่าวยังเป็นเสมือนหลักประกันความมั่นคงของชีวิตให้กับสังคมทั้งสองส่วนอีกด้วย ในขณะที่ช่วงระยะการเดินทางขึ้นเหนือไปอีกไม่กี่ชั่วโมง ก็จะถึงซิมบับเว ประเทศที่เต็มไปด้วยความทุกข์เข็ญและการใช้อำนาจการเมืองอย่างขาดจริยธรรมซึ่งส่งผลให้มีการเข้ายึดครองที่ดินจากเจ้าของเดิมด้วยความรุนแรง ในขณะที่ทวีปอเมริกาไม่มีเค้าของความรุนแรงหรือเหตุการณ์ที่น่ากลัวแต่อย่างใด และความหวาดระแวงที่ยังคงมีอยู่ก็ค่อย ๆ เลือนหายไป เมื่อคนจากทั้งสองสังคมต่างร่วมกันทำงานเพื่อปรับปรุงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วเกิดขึ้นจากการทุ่มเทกำลังความสามารถและการมองการณ์ไกลของบุคคลเพียงไม่กี่คน จากพื้นเพและทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างมากระหว่างคนกลุ่มนี้ ทำให้พวกเขากลายเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นและมีความสำคัญยิ่งในอันที่จะทำให้เขตสงวนชีวมณฑลแห่งนี้ประสบความสำเร็จ ทั้งในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ-สังคม และการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

ออกจากแอฟริกา

“เพียงแค่ว่า 12 หรือ 15 ปีก่อน คนในบาเคนเบิร์กจะวิ่งหนีทันทีที่เห็นผมมาถึงในชุดเครื่องแบบผู้พิทักษ์ป่า” คลิฟ วอลเกอร์ นักอนุรักษ์ธรรมชาติที่มีชื่อเสียงที่สุดคนหนึ่งของสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ย้อนรำลึกถึงความหลัง เขาเป็นหัวหน้ากองการก่อตั้งเขตสงวนชีวมณฑลแห่งนี้ แทนที่จะหลีกเลี่ยงไม่มายังพื้นที่แถบนี้ วอลเกอร์กลับย้อนคิดกลับมามากครั้ง ซึ่งอันที่จริงก็ไม่ใช่เรื่องที่น่าแปลกใจแต่อย่างใด เพราะเขาไม่ใช่เจ้าของที่ดินผิวขาวเหมือนกับคนชาวคนอื่น ๆ ทั่วไปในเขตนี้ หากแต่เป็นชายคนหนึ่งที่ตั้งใจแรงไว้ในวันในสวนหลังบ้าน เขากับภรรยารับเลี้ยงแรดกำพร้าตัวหนึ่งไว้ที่บ้าน ในเขตล่าสัตว์เอกของเขเองที่ชื่อว่า “ลาพาลาลา วิลเดอร์เนส” ซึ่งแตกต่างจากเขตล่าสัตว์เอกคนอื่น ๆ

แทนที่จะหนีหนี “ออกไปจากแอฟริกา” นักท่องเที่ยวกลับตรงมายังลาพาลาลา โดยจุดดึงดูดความสนใจหลักของสถานที่แห่งนี้ก็คือการศึกษาและการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม นับเป็นเวลาหลายปีมาแล้วที่วอลเกอร์ทำงานร่วมกับบรรดาเจ้าของที่ดินเพื่อให้สามารถนำแรดคืนกลับสู่มาตุภูมิได้อีกครั้ง ขณะเดียวกันเขาก็ทำหน้าที่บริหารโรงเรียนธรรมชาติสำหรับเด็กนักเรียนซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ยากไร้ด้วย ทว่าที่บาเคนเบิร์กแห่งนี้ วอลเกอร์ตระหนักดีว่าการอนุรักษ์ธรรมชาติจำเป็นจะต้องดำเนินการมากกว่าแค่เขตป่าบริสุทธิ์ในที่ดินของเอกชนเท่านั้น ทั้งนี้เพราะแม่น้ำหลายสายเหือดแห้งลง เนื่องจากการเลี้ยงปศุสัตว์เป็นจำนวนมาก กระทั่งสภาพดินถูกชะล้างพังทลายลงไปทับถม

© UNESCO/Amv Obriet

© UNESCO/Isabelle Le Fontaine

จนดินเขิน อีกไม่นานปัญหาดังกล่าวก็จะแผ่ขยายลุกลามไปจนทั่วพื้นที่ต้นน้ำทั้งหมดในบริเวณนี้อย่างแน่นอน

ต้องขอขอบคุณวอลเกอร์ ที่ช่วยให้การอนุรักษ์กลายเป็นรากฐานสำคัญของเขตสงวนของทวีปอเมริกา และในปัจจุบัน รูเฟิร์ต บาเบอร์ ประธานเขตสงวนคนใหม่ก็ได้นำประสบการณ์ความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเศรษฐกิจเข้ามาเสริมให้กับเขตสงวนฯ แห่งนี้อีกชั้นหนึ่ง ภายหลังจากเสร็จสิ้นการทบทวนนิพนธ์ระดับปริญญาเอกด้วยความยากจนของแอฟริกาใต้ที่มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด บาเบอร์ก็กลับมาที่ฟาร์มของครอบครัวในทวีปอเมริกาซึ่งทำต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ปี 1886 มันเป็นสถานที่ซึ่งเด็ก ๆ ถือกำเนิดขึ้น และคนรุ่นปู่ตายก็ทยอยพักเมื่อถึงช่วงวัยแห่งการพักผ่อนภายใต้ระบบอุปถัมภ์แบบดั้งเดิม ซึ่งให้ทั้งระบบการดูแลสุขภาพ การศึกษา และรายได้แบบพอมือพอกินให้แก่ผู้คนกว่า 100 ครอบครัว ในขณะที่บาเบอร์ยังคงรักษาไว้ซึ่งหลักประกันในความมั่นคงปลอดภัยให้กับคนงาน แต่เขาก็ปรับปรุงฟาร์มให้มีความทันสมัยมากขึ้นด้วย เช่น การปรับเปลี่ยนไปเพาะปลูกพืชเกษตรอินทรีย์ที่มีมูลค่าสูง การพัฒนาโครงการสินเชื่อรายย่อยและระบบสหกรณ์เพื่อเพิ่มรายได้ และการพึ่งตนเองของสมาชิกในฟาร์ม ซึ่งกลายเป็นต้นแบบของเขตสงวนชีวมณฑลด้วย

“สิ่งที่เป็นเรื่องท้าทายสำหรับเราก็คือการสร้างผลประโยชน์ให้กองงายขึ้นสำหรับทุกคน ไม่ใช่สำหรับคนเพียงไม่กี่คน” บาเบอร์กล่าว “เราต้องสร้างสรรค์โครงสร้างระบบแรงจูงใจขึ้นที่ไม่เพียงแต่จะทำให้เกิดการอนุรักษ์ธรรมชาติเท่านั้น แต่ยังช่วยให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นด้วย ประชาชนควรมีรายได้จากการขึ้นป้ายเป็นเขตสงวนชีวมณฑลด้วย” บาเบอร์กำลังจัดทำระบ

ยิราฟ สมัน และสัตว์ป่าอื่น ๆ ทั่วประเทศไปทั่วบริเวณซึ่งครั้งหนึ่งเคยใช้เป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงปศุสัตว์ แต่ปัจจุบันเจ้าของที่ดินเปลี่ยนทุ่งเลี้ยงสัตว์ไว้แก่หลายพื้นที่ที่ปกป้องสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบล่าหรือส่องสัตว์

© UNESCO/Amey Ochet

ที่จะทำให้บรรดาเจ้าของที่ดินอนุรักษ์ธรรมชาติไปพร้อม ๆ กับการช่วยพัฒนาแคว้นบาเคนเบริกไปด้วย เพราะคนที่อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณนี้กำลังมองหาโอกาส ไม่ใช่เงินบริจาค

“เราไม่ต้องการจะสร้างโครงการ (เพื่อขอรับทุน) ขึ้นมาใหม่ แต่เราต้องการสร้างธุรกิจมากกว่า” เลซีบ้า มาเซ็บเบ หลานชายของอดีตผู้นำตามประเพณีดั้งเดิมคนหนึ่งกล่าว ปัจจุบันเขาเป็นครูที่ได้รับการยอมรับในบาเคนเบริก ขณะที่เดินทางไปตามทางลูกรังในหมู่บ้าน เขาใช้ด้วยความภาคภูมิใจให้เรารู้อาคารหลังใหม่ซึ่งใช้เป็นสถานที่ผลิตงานฝีมือของท้องถิ่น ซึ่งคณะกรรมการเขตสวนฯ จัดสร้างขึ้นก่อนที่จะร่างแผนจัดทำ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไป ซึ่งรวมไปถึงการเดินทางโดยมี มัคคุเทศก์ท้องถิ่นเป็นผู้นำทาง การรักษาโรคโดยแพทย์แผนโบราณ การรับประทานอาหารพร้อมชมการแสดงของคณะนักแสดงพื้นเมือง เป็นต้น มาเซ็บเบไม่ฟันที่จะสร้าง “หมู่บ้านแอฟริกันแบบดั้งเดิม” ขึ้นใหม่ ซึ่งมีใช้เพื่อสร้างความพึงพอใจและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว แค่นั้น หากแต่เพื่อสอนให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมของตนเอง เพราะปัจจุบันคนหนุ่มสาว เป็นอย่างที ก๊อตพริยี่ โมเล็กวา นายเทศมนตรี กล่าวอย่างติดตลกว่า “เซ็กซ์เป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียวของวัยรุ่น” คนหนุ่มสาวจำนวนมากรอแต่เวลาที่พวกเขาจะจากไปทำงานทำในต่างเมืองเท่านั้น

ยึดดินแดนคืนมา

เพื่อจะช่วยกันทำลายวัฏจักรอันเลวร้ายดังกล่าว รัฐบาลแอฟริกาใต้และคณะกรรมการเขตสวนชีวมณฑลแห่งนี้ จึงริเริ่มโครงการจัดตั้งโรงเรียนแห่งใหม่เพื่อทำกรอบรมการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภายใต้การบริหารควบคุมของ คลิฟ วอลล์เกอร์ ขึ้นที่ลาพาลาลา เพื่อฝึกอบรมคนในท้องถิ่นให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ เองได้ ไม่ว่าจะเป็น มัคคุเทศก์ ผู้บริหาร ช่างเครื่อง และผู้จัดการ

ในขณะที่เดียวกันก็พัฒนาแผนการลงทุนต่าง ๆ ในพื้นที่ด้วย ปัจจุบันมีหลายองค์กรแสดงความประสงค์ขอมีส่วนร่วมกับโครงการ นำร่องดังกล่าว รวมทั้งปัจเจกบุคคลจำนวนหนึ่ง อาทิ อีเลียสมังวานี มัคคุเทศก์คนหนึ่งซึ่งลาพาลาลา

ลองคอย ๆ ย่างเท้าเข้าไปในถิ่นของแรดที่ลาพาลาลา พร้อมกับมังวานี แล้วตื่นตาตื่นใจเมื่อได้เห็นรอยเท้าแรดจมกลีอยู่ในดินปนทราย แต่ขณะเดียวกันก็ต้องจำให้ขึ้นใจในคำเตือนของเขา ที่ให้รีบปีนต้นไม้ที่อยู่ใกล้ที่สุด หากแรดเกิดโผล่ออกมากะทันหัน โดยไม่ทันรู้เนื้อรู้ตัว ระหว่างทางที่เดินไปชมภาพเขียนสมัยโบราณ บนหน้าผาหินของชนเผ่า “ซาน” เขาชี้ชวนให้ดูต้นเบอร์รี่ที่ขายของเขาซึ่งเป็นหมอยาแผนโบราณนำไปต้มเพื่อแก้ความหิวโหยจากการเดินทางท่องเที่ยว 3 วัน เขากรีดต้นไม้ที่มีน้ำยางเป็น รอยเล็ก ๆ แล้วเขาก็ได้ “หมากฝรั่ง” ที่มีรสฝาดออกหวานที่เขาเคยเคี้ยวเล่นสมัยเป็นเด็ก ๆ มาให้ชิมดู ทุก ๆ วันคริสต์มาส เขาถึงจะมีโอกาสได้เคี้ยวหมากฝรั่ง “ของจริง” ซึ่งเป็นของขวัญจากบิดามารดาที่กลับมาเยี่ยมบ้านจากการทำงานตามเหมืองแร่ มังวานีก็เหมือนกับเด็กอื่น ๆ จำนวนมากในวอเตอร์เบิร์ก ซึ่งครอบครัวของพวกเขาจะต้องละทิ้งไร่นาของตนไปหางานทำที่อื่น แต่เนื่องจากมีขายคอดูได้อย่างใกล้ชิด มังวานีจึงได้เรียนรู้วิถี ความเป็นไปของแผ่นดินและบรรพบุรุษ ซึ่งเขาได้นำความรู้ เหล่านั้นมาใช้ในงานอาชีพได้เป็นอย่างดี ปัจจุบัน นอกจากจะทำหน้าที่เป็นคนนำทางให้นักท่องเที่ยว ที่เอาแต่โอ้อวดการ ที่สามารถจำแนกมูลม้าลายได้แล้ว มังวานีก็ยังมุ่งมั่นชี้หน้าให้คนหนุ่มสาวในวอเตอร์เบิร์ก หันมาเห็นความสำคัญและฟื้นฟูมรดก ดั้งเดิมที่ถูกยึดไปเป็นเวลานานกว่าศตวรรษขึ้นมาใหม่อีกครั้ง

เอมี โอเซตต์

รอยยิ้มกว้างขวาง และ อาหารกลางวัน ส่งมอบให้ แก่ทั้งเด็ก และชาวต่างชาติ ที่มาเยือน ในเทศกาล บาเคนเบริก

แก้ไข

บทความเรื่อง “ทรัพยากรน้ำที่แผ่เร้น” ในคู่มือยุโรปฉบับใหม่ ตุลาคม 2002 ที่อ้างถึง แม่น้ำโคลัมเบีย นั้น แท้ที่จริง แล้วคือแม่น้ำริโอ แกรน เด

ความทรงจำแห่งโลก : กุญแจสู่ความหลากหลาย

แมกนัส ซวลิต แปลา

เมื่อสิบปีมาแล้ว ยูเนสโกได้กำหนดให้มีแผนงานว่าด้วยความทรงจำแห่งโลก เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่มรดกทางหนังสือและเอกสาร ซึ่งส่วนใหญ่กำลังตกอยู่ในอันตราย มรดกทางภูมิปัญญาเหล่านี้มีความสำคัญมาก ในการบ่งบอกความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ไม่น้อยไปกว่าโบราณสถาน และอุทยานประวัติศาสตร์ ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนไว้เป็นมรดกของโลก ด้วยเหตุผลอย่างเดียวกัน จึงต้องมีการขึ้นทะเบียนมรดกโลกทางด้านเอกสารล้ำค่าในระดับสากล

ตัวอย่าง ชิ้นหนึ่งของเอกสารที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นเอกสารมรดกของโลกคือ หนังสือ “รวมนิพนธ์คำสอนพระพุทธศาสนานิกายเซ็น” ของเกาหลี่ (The Baegun hwasang chorok buljo jikji simche yojeol) ซึ่งมีอยู่ 2 เล่มด้วยกัน เล่มที่สองเป็นหนังสือพิมพ์ด้วยตัวไม้ที่เก่าแก่ที่สุดในโลก วัดเซียงจีว จัดพิมพ์ขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม 1377 พระภิกษุเบกขุนรวบรวมขึ้นเมื่อท่านมีอายุได้ 75 ปี โดยได้แนวคิดจากคำสอนของพระอาจารย์ของท่าน ซึ่งเป็นมหาเถรฝ่ายเซ็น ชื่อ เซียวคอก เซียงกวง (Seogok Cheonggong) หนังสือนี้รู้จักกันในนาม จิกิ (Jikji) ซึ่งเป็นคำหนึ่งในวลีที่ว่าด้วยการใช้กระดาษจัดโดยตรงให้บรรลุลึงไสตฉบับ

เอกสารมรดกดังกล่าวนี้เป็นหนึ่งใน 68 รายการจาก 33 ประเทศ ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเอกสารมรดกแห่งโลก ในจำนวนนี้มี คัมภีร์ไบเบิลฉบับกูเตินเบิร์ก (เยอรมัน) ซึ่งเป็นหนังสือเล่มแรกในยุโรปที่ได้รับการตีพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์ และเป็นไบเบิลฉบับแรกที่สุดที่ได้รับการตีพิมพ์ หนังสือตัวเขียนชื่อ เตชาโลยาน เดอ กัวจิมาลปาซ (Techaloyan de Cuajimalpaz) ของเม็กซิโก มีภาพประกอบและคำบรรยายเป็นภาษาอัสตาด บรรยายถึงการสร้างชุมชน

เผ่าต่างๆ ในหุบเขาเมืองเม็กซิโก เอกสารชุดเพลงพื้นเมือง (แลเตรีย) ไดนุ สกาปิส (Dainu Skapis) เอกสารจดหมายเหตุเกี่ยวกับแหล่งอาศัยของชาวอิว ในวอร์ซอ ทะเบียนเอกสารมรดกแห่งโลกทำให้รู้ว่ามีเอกสารมรดกหลากหลายมหาศาล ซึ่งควรแก่การอนุรักษ์ เพราะมีความสำคัญตลอดไปสำหรับนักวิชาการ และเป็นประจักษ์พยานในสัมฤทธิ์ผลทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลอย่างกว้างขวาง

การอนุรักษ์โดยใช้วัสดุที่หลากหลาย

อเบลอาซิช เอปิต ผู้อำนวยการแผนงานความทรงจำแห่งโลก กล่าวว่า “วัตถุประสงค์ของแผนงานนี้มิได้มีเพียงการอนุรักษ์เท่านั้น หากประสงค์จะเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักกันมากขึ้น” การประชาสัมพันธ์แผนงานทำให้ได้มีแหล่งเอกสารมรดกเพิ่มขึ้น การอนุรักษ์หลายรูปแบบ เช่น ทำเป็นดิจิทัล นำบรรจุลงในเว็บไซต์ และผลิตเป็นซีดี-รอม ทำให้สามารถเผยแพร่ให้ถึงประชาชนทั่วโลกได้โดยไม่ก่อให้เกิดความบอบช้ำทางกายภาพแก่ชิ้นมรดกดังกล่าว นายเอปิตได้กล่าวต่อไปอีกว่า การเข้าไม่ถึงมรดกเหล่านี้ย่อมจะนำไปสู่การละลายเพิกเฉยไม่ใส่ใจดูแล

ในปี 2001 มีการขึ้นทะเบียนภาพยนตร์ครั้งแรก คือ ภาพยนตร์แห่งอนาคตชื่อ เมโทรโพลิส (Metropolis) ซึ่งผลิตโดยผู้กำกับชาวเยอรมันชื่อ ฟริทซ์ แลง นายเอปิตชี้แจงว่า หลังจากการขึ้นทะเบียน ได้มีการฉายภาพยนตร์เรื่องนี้หลายครั้ง ซึ่งเท่ากับชุบชีวิตให้แก่ผลงานนี้ กิจกรรมประชาสัมพันธ์ได้สร้างความตระหนักในความสำคัญของการอนุรักษ์ภาพยนตร์โดยทั่วไปด้วย

เอกสารมรดกที่ขึ้นทะเบียนไว้อีกรายการหนึ่งคือ แผ่นเสียงกว่า 4,000 แผ่น ของหอแผ่นเสียงกรุงเวียนนา ซึ่งเป็นหอประวัติการบันทึกเสียงแห่งแรกในโลก สร้างขึ้นเมื่อปี 1899 บันทึกเสียงภาษาและดนตรีของคนพื้นเมือง ซึ่งนักมานุษยวิทยาทั่วโลกได้รวบรวมไว้นี้ นับเป็นประจักษ์พยานบ่งบอกวัฒนธรรมหลากหลาย ซึ่งสูญหายไปหมดแล้ว หรือมีฉะนั้น ก็มี การเปลี่ยนแปลงตามอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตก

นายดิทริช ซูลเลอร์ ผู้อำนวยการหอประวัติแผ่นเสียง และประธานคณะกรรมการระหว่างประเทศที่ปรึกษาแผนงานความทรงจำแห่งโลก ชี้แจงว่า ไม่มี

ห้องสมุดในบริเวณวัด
ที่เฮนสา ของเกาหลี
เป็นที่เก็บพระไตร-
ปิฎกที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สุด
ของประเทศ ซึ่ง
จารึกด้วยตัวอักษรจีน
โบราณลงบนแผ่นไม้
กว่า 80,000 แผ่น
ซึ่งสร้างขึ้นแทนแผ่น
ไม้ดั้งเดิม ที่จารึก
เสร็จสิ้นในปี 1087
แต่ถูกพวกมองโกล
ทำลายหมดเมื่อปี
1232 ในทศวรรษ
1970 ประธานาธิบดี
ปาร์ค จุง ฮี สั่งให้
สร้างอาคารที่เก็บขึ้น
ใหม่ โดยติดตั้ง
อุปกรณ์สมัยใหม่
สำหรับระบายอากาศ
ควบคุมอุณหภูมิและ
ความชื้น ปรากฏว่า
แผ่นไม้ที่ใช้ทดลองนั้น
ขึ้นรา จึงต้องระงับ
โครงการ แสดงให้
เห็นว่าอาคารดั้งเดิมมี
คุณภาพเหนือกว่า

© Robert Michael/Rapha, Paris

ภาพยนตร์เรื่อง เมโทรโปลิส ของฟรีทซ์ แลง เป็นนวนิยายแนววิทยาศาสตร์ ที่เน้นส่วนสำคัญ และทำให้เกิดจริงแบบ Expressionist extravaganza ถ่ายทำที่โรงถ่ายภาพยนตร์แบบเบิลสเบิร์ก ในเยอรมนี เป็นประจักษ์พยานงานทัศนศิลป์สร้างสรรค์ของเยอรมัน ในช่วงทศวรรษ 1920 ฟิล์มเนกาตีฟดิจิทัล ให้ภาพใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด

© Cristophe L. Paris

สถาบันไหนในโลกอาจอดอ้างได้ว่า สามารถรวบรวมเอกสารมรดกในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้อย่างเดียวได้มากเพียงพอ แผนงานความทรงจำแห่งโลกมุ่งหมายทำความเข้าใจกับผู้เสียหาย และนักการเมืองทั่วโลกว่า จำเป็นต้องใช้ความพยายามมากขึ้น และต้องผนึกกำลังกันอย่างทั่วถึง จึงจะสามารถอนุรักษ์ประจักษ์พยานทางวัฒนธรรมของโลกไว้ได้ทั้งหมด

เอกสารมรดกของเอเชีย

เอเชียมีประวัติยาวนานในการอนุรักษ์เอกสารจดหมายเหตุ ตัวอย่างเช่น หอไตรกลางน้ำ ที่วัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี ประเทศไทย และหอไตรเกาหลี หรือที่มีชื่อว่า แจนเยงปันเจิน (Janggyeong Panjeon) ที่วัดเฮนซา (Haeinsa) ห้องสมุดทั้งสองแห่งนี้เป็นตัวอย่างที่ดีซึ่งแสดงให้เห็นร่องรอยการอนุรักษ์เอกสารตามแบบฉบับเดิม คือ มีการระบายอากาศ และป้องกันแสงแดดเจ็ดห้า หอไตรของไทยสร้างขึ้นกลางน้ำให้พ้นภัยจากหนูรบกวน **ห้องสมุดในหลายประเทศในเอเชีย** มีประวัติการดำเนินงานหลากหลายใน

การอนุรักษ์ เช่น ในอินเดีย ลาวและพม่า นายที เปเธอร์จ ได้กล่าวยกย่องการอนุรักษ์เอกสารมรดกหนังสือตัวเขียนของรัฐบาลประเทศลาว ซึ่งได้รับเงินช่วยเหลือจากเยอรมนี จุมทรัพย์ทางปัญญาที่เป็นเอกสารมรดกของลาว ประกอบด้วยงานวรรณกรรมซึ่งสร้างขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 15 และที่ 16 ส่วนมากยังไม่ได้รับการศึกษาวิจัย อย่างไรก็ตาม การละเลยหลายสิบปีมีผลกระทบอย่างมากต่อเอกสารมรดกจำนวนหลายแสนชิ้น ที่มีเนื้อหาในด้านศาสนา วิชาการและวรรณกรรมด้านประวัติศาสตร์ กฎหมาย และ

ชนประเพณี โหราศาสตร์ เวทมนตร์ คาถา เทพปกรณัม พิธีการ แพทย์แผนโบราณ ไวยากรณ์ พจนานุกรม กวีนิพนธ์ มหากาพย์และนิทานพื้นบ้าน **หนังสือตัวเขียนเหล่านี้** จารลงบนใบลาน หรือเขียนลงบนกระดาษ ได้รับการเก็บไว้ในหีบไม้ตามแบบเดิม รวมอยู่ในห้องสมุดแบบโบราณ ในวัดพุทธศาสนาราว 1,700 วัดทั่วประเทศ

การสูญเสียครั้งใหญ่สู่คอเคซัส

ผู้อำนวยการ ซูสเตอร์ กล่าวว่า “วัสดุส่วนมากซึ่งเก็บอยู่ ณ สถาบันวิจัยจะสูญหายไปภายในอีก 50 ปีข้างหน้า นับเป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ ที่ไม่เคยมีมาก่อน จำนวนร้อยละ 8 ของโสตทัศนวัสดุ ในสาขาวิชามานุษยวิทยา ภาษาถิ่น งานมหรรรมนดนตรี และอื่นๆ นั้น จะเก็บอยู่ตามสถาบันวิจัย และพิพิธภัณฑ์ ซึ่งไม่ได้เก็บอย่างถูกต้องในหอจดหมายเหตุ เอกสารในรูปแบบเดียวกันยังใช้การได้ แต่คุณภาพทางเคมีกำลังเสื่อมส่วนมากจะมีสภาพนี้ และจะเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุดบรรดาวัสดุแมกเนติกส์จะหมดสภาพที่ใช้การได้อีกปัญหาหนึ่ง คือ เครื่องเล่นวัสดุเสียงและภาพแบบเก่ากำลังหมดไป แม้ว่าเราจะมีโสตทัศนวัสดุ ที่ได้รับการอนุรักษ์อย่างดีเยี่ยม แต่เราก็ไม่สามารถหาเครื่องเล่นมาใช้กับวัสดุเหล่านี้ได้ ทุกประเทศต้องร่วมกันพยายามแปลงดิจิทัลทุกอย่างทั้งหมด มิฉะนั้นความรู้ที่เรามีอยู่ทุกวันนี้ โดยเฉพาะในวิชามานุษยวิทยา ด้านสังคม และวัฒนธรรมก็จะสูญสิ้นไป” เขายังยืนยันต่อไปอีกว่า “เราขอรับว่า มีการสูญเสียถึงร้อยละ 80 ของความรู้ด้านมานุษยวิทยา กล่าวโดยทั่วไปได้เลยว่า ยังมี การสนับสนุนด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่เพียงไร การสูญเสียก็จะยิ่งมากขึ้นเท่านั้น วัสดุบันทึกเสียงทรงกระบอกทำด้วยซีพิงส์สมัยโบราณ มีอายุยืนยาวกว่า แถบเยิงแมกเนติกส์ หรือ ซีดี-รอม”

ในทำนองเดียวกัน กระดาษสมัยก่อนแข็งแรงกว่ากระดาษที่ทำจากเยื่อไม้ และมีกรดปนอยู่ ซึ่งมี ผลผลิตออกมาใช้กลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 กระดาษที่มีกรด

ก่อให้เกิดปัญหาแก่หนังสือตัวพิมพ์และหนังสือตัวเขียน โดยเฉพาะในประเทศที่อยู่ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในยุโรปตะวันออก และที่เคยอยู่ในสหพันธ์โซเวียต ซึ่งได้ใช้กระดาษราคาถูกที่สุดสำหรับพิมพ์หนังสือ นายก็เปเธอริตซ์ แห่งสถาบันอนุรักษ์มรดกออสเตรเลีย (AusHeritage) เครือข่ายในออสเตรเลีย ได้ดำเนินการประเมินสภาพและกล่าวยืนยันความจริงเรื่องนี้

สถาบันในประเทศที่กำลังพัฒนา กำลังประสบปัญหางบประมาณในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งห้องสมุดและสถาบันในประเทศตะวันตกใช้ในการอนุรักษ์วัสดุที่ตกอยู่ในอันตราย เมื่อเร็วๆ นี้ มีข่าวในหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับสภาพทรุดโทรมของหนังสือพิมพ์ที่สืออายุกว่า 110 ปีของอาร์เจนตินา ที่เก็บอยู่ ณ ห้องสมุดไฮเซ่ เฮอริทานเดซ ในกรุงบุนอส แอเรส ว่าเป็นเหยื่อของวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อประเทศ

เอกสารมรดกของชนเผ่า

มีเอกสารมรดกล้ำค่าระดับสากล ซึ่งเป็น การสร้างสรรค์ของชนเผ่าที่ไม่เคยเป็นที่ทราบกันว่ามีวัฒนธรรมด้านตัวอักษรปรากฏอยู่ทั่วไป ดังนั้น จึงได้มีการขึ้นทะเบียนกลุ่มคำและพยางค์ ในคริสต์ศตวรรษที่ 10 รวม 4 ชุด ของฟิลิปปินส์ เอกสารกลุ่มนี้แสดงการออกเสียงคำ และคงใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน

นายเปเธอริตซ์ กล่าวว่า “คนตะวันตกคิดกันว่าชนเผ่ามีเพียงวรรณกรรมมุขปาฐะเท่านั้น ดังนั้น เมื่อนักเดินเรือชาวสเปนไปถึงฟิลิปปินส์ จึงประหลาดใจมากที่สุดที่ได้เห็นคนที่ไม่ได้รับเกียรติว่าสูงส่งเพราะมีตัวอักษรของตนเอง กำลังเขียนเรื่องราวอย่างเบิกบานใจ เรื่องทำนองเดียวกันนี้เกิดขึ้นที่สุมาตรา เรามีเอกสารที่กล่าวได้ว่าระบบการเขียนมีอายุราวคริสต์ศตวรรษที่ 7 หรือ 8 แต่อาจมีอายุมากกว่านั้นก็ได้ ชนเผ่าบาตักส์ (Bataks) ทางตอนเหนือของสุมาตรา ยังคงอนุรักษ์หนังสือตัวเขียนแบบดั้งเดิมเกี่ยวกับการพยากรณ์ในฟิลิปปินส์ ชนเผ่าลัสต์วียังคงใช้ตัวอักษรเหล่านี้”

การอนุรักษ์เอกสารมรดกทำให้เราเข้าถึงความมั่งคั่งของทรัพย์สินทางปัญญาด้านวัฒนธรรมของมนุษยชาติ ความพยายามของแผนงานในการอนุรักษ์และเผยแพร่ก็เด่นชัดขึ้นด้วย โดยเฉพาะความพยายามในการจัดทำฉบับดิจิทัล เมื่อพิจารณาถึงความสูญเสียใหญ่หลวงที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่แล้วมา เช่น เมื่อน้ำท่วมครั้งใหญ่ในเยอรมนีและที่ท่วมห้องใต้ดินหอพระสมุดหลวง และห้องสมุดในมณฑลซานโนเออร์ เมื่อ ปี 1946 หรือเมื่อครั้งไฟไหม้ห้องสมุดสถาบันวิทยาศาสตร์ของสหภาพโซเวียตในเลนินกราด เมื่อปี 1988 ซึ่งทำให้หนังสือจำนวนมากถึง 3 ล้าน 6 แสนกว่าเล่ม ถูกเผาหรือชำรุดกรณีนี้ นับเป็นความวิบัติภัยแรงที่สุดของห้องสมุดในคริสต์ศตวรรษที่ 20

โรนี เอมีแลน

ผู้หญิงเผ่าบูซเมน กำลังฟังเสียงร้องเพลงของตนเอง เมื่อปี 1908 ที่ได้รับการบันทึกลงแผ่นเสียงโดย นาย อาร์. พอช ภาพถ่ายและการบันทึกเสียงนี้เป็นกลุ่มเอกสารที่น่าประทับใจของหอจดหมายเหตุทางด้านเสียงแห่งกรุงเวียนนา

© Photogrammetric, Vienna

แผนงานความทรงจำแห่งโลก

เอกสารสำคัญที่อาจไม่ได้รับการพิจารณาว่า มีความเป็นสากลเพียงพอที่จะได้รับการขึ้นทะเบียน เอกสารมรดกแห่งโลก ก็อาจได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกของประเทศยูเนสโกได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการในระดับภูมิภาคขึ้นในสองภูมิภาค คือ เอเชียแปซิฟิก และละตินอเมริกา มีคณะกรรมการฯ ในระดับประเทศ 48 ประเทศ **แผนงานนี้** ได้จัดทำโครงการนำร่อง “เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการเข้าถึง เช่น จัดทำ

ฉบับดิจิทัล หนังสือตัวเขียนและตัวพิมพ์ที่สวยงามที่สุดของหอสมุดแห่งชาติ สาธารณรัฐเช็ก ณ กรุงปราก หนังสือตัวเขียน (incunabula) หนังสือแผนที่ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิลเนียส และภาพประกอบที่ดีที่สุดที่แสดงให้เห็นความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ของยุโรป ในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 15-18 จัดทำซีดี-รอม หนังสือตัวเขียนที่คัดเลือกแล้วชุดหนึ่งของหอสมุดแห่งชาติ กรุงโคโร ชื่อว่า ดาร์ อัล-กุฎบ เพื่อแสดงให้เห็นวัฒนธรรมอาหรับ

และความพยายามพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่างๆ ซีดี-รอม เอกสารเปอร์เซีย ที่มีภาพประกอบ 150 ชิ้น สร้างขึ้นระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 14-20 ที่เก็บอยู่ ณ หอสมุดแห่งชาติ สาธารณรัฐเช็ก

ดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

www.unesco.org/webworld/mdm/1999/eng/philippines/form.html#1

www.unesco.org/webworld/mdm/administ/pdf/LOSTMEMO.PDF

www.pnm.my/motw/laos/manus.htm&www.ifla.org/V/ifla62/62-abhr.htm

www.unesco.org/webworld/mdm/index_2.html

ก้าวแห่งศรัทธา

บุษมาภ มาตประเสริฐศรี แปล

© David Driskell

โครงการเติบโตใหญ่ในเมือง (Growing up in Cities/GUIC) มุ่งหมายให้เยาวชนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมในละแวกบ้านของตน เรื่องนี้ไม่ง่ายเลย โดยเฉพาะสำหรับผู้ใหญ่...

ย้อน หลังกลับไปในช่วงกลางทศวรรษ 1990 ผู้คนพากันย้ายหนีออกจากย่านใจกลางเมืองแฟรงก์สตันอันเป็นย่านชานเมืองของเมลเบิร์น ซึ่งตั้งอยู่ชายฝั่งตอนใต้ของออสเตรเลีย ถิ่นใจกลางเมืองแห่งนี้เคยถูกยึดครองโดยพวกค้ายาเสพติด ซึ่ยา และเหล่าขบวนการ มีภาพลักษณ์เป็นแหล่งอันตรายและเต็มไปด้วยความรุนแรง เมืองทั้งเมืองซึ่งเกือบ 2 ใน 3 ของประชากรอยู่ในวัยต่ำกว่า 40 ปีแห่งนี้มีชื่อกระฉ่อนในทางเลวร้าย

เมื่อเดือนธันวาคมปีที่แล้ว แฟรงก์สตันได้จัดงานเปิดตัวครั้งยิ่งใหญ่เพื่ออวดย่านใจกลางเมืองที่ปลอดภัยแห่งใหม่ อันเป็นการร่วมมือระหว่างฝ่ายบริหารเมืองกับฝ่ายตำรวจซึ่งถือเป็นมิติใหม่ในออสเตรเลีย โครงการนี้ซึ่งกลายเป็นข่าวพาดหัวหนังสือพิมพ์ในประเทศและผู้คน

© UNESCO/Jan Parker

ในท้องถิ่นให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ ถือเป็นตัวอย่างที่เห็นชัดที่สุดของการทุ่มเทอย่างหนักของคณะผู้บริหารเมืองเพื่อต่อสู้กับความไร้กฎหมายและไร้เสถียรภาพ

โครงการนี้บรรลุผลได้ด้วยความช่วยเหลือของคณะทำงานจากโครงการ GUIC อันเป็นโครงการของยูเนสโกที่มุ่งหมายให้เยาวชนมีส่วนร่วมปรับปรุงสิ่งแวดล้อมของตน (ดูล้อมกรอบ)

เหยื่อความรุนแรงและความเปราะบาง

GUIC เข้ามาที่แฟรงค์เฟิร์ตในปี 1998 สิ่งที่เราพบคือคนหนุ่มสาวที่เห็นว่ายาสเสพติดและความรุนแรงเป็นปัญหาหลักที่ทำให้พวกตนเคลื่อนไหวและใช้เวลาในท้องถนนได้จำกัด อีกทั้งยังบอกด้วยว่ารู้สึกเบื่อหน่ายอย่างยิ่ง

ด้วยการผลักดันของ GUIC สภาเมืองนี้จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการด้านความปลอดภัยของเยาวชนขึ้นในปี 1999 โดยเป็นองค์ประกอบ 1 ใน 4 ประการของแผนการรักษาความปลอดภัยโดยรวม สมาชิกจำนวนประมาณ 15 คนของคณะทำงานนี้ซึ่งมีอายุราว 16-19 ปี ขอร้องให้ทางการจัดตำรวจลาดตระเวนเพิ่มขึ้นเพื่อขับไล่พวกค้ายาสเสพติดให้พ้น ซึ่งก็ได้รับการสนองตอบตามนั้น นอกจากนี้พวกเขายังเสนอให้จัดตั้งขงชีพิเศษเตรียมไว้ตามห้องน้ำสาธารณะ สำหรับทิ้งเข็มฉีดยาใช้แล้ว และเปลี่ยนหลอดไฟหลอดตราไวโอเล็ตที่มีแสงสลัวเป็นแบบแสงเจิดจ้า (เพื่อบั่นทอนจิตใจพวกตติดยา) พวกเขาจัดกระจายเสียงเพลงคลาสสิกตามท้องถนน รวมทั้งทาสีสถาปัตยกรรมไฟและเพิ่มไฟให้สว่างขึ้น

ที่ลานสเก็ตบอร์ด พวกเขาซ่อมแซมหน้าต่างและรั้วที่รั่วเสียใหม่เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุคนเล่นสเก็ตบอร์ดพุ่งถลาเข้าไปในถนน นอกจากนี้ทางเทศบาล

ภาพบน : ในเมืองแฟรงค์เฟิร์ตตำรวจและสภาเมืองร่วมกันจัดหน้าร้านเป็นศูนย์เมืองปลอดภัย ซึ่งเป็นแห่งแรกสุดในออสเตรเลีย
ภาพซ้าย : GUIC ในเมืองบังกลอร์ (อินเดีย) ความสามารถในการฟัง คือทักษะสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่ช่วยให้โครงการซึ่งต้องการการมีส่วนร่วมประสบความสำเร็จ

ยังได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านยาเสพติดและแอลกอฮอล์โดยมีส่วนที่กล่าวถึงเยาวชนด้วย ย่านใจกลางเมืองค่อยๆ ได้รับการฟื้นฟูให้ดีขึ้นทีละเล็กละน้อย และจิตใจแห่งการสรรค์สร้างสิ่งใหม่ก็แพร่กระจายไปทั่วเมือง

สภาเมืองกล่าวว่ารู้สึกพอใจกับโครงการนี้ เจฟฟ์ คัมมิง วัย 53 ผู้จัดการด้านบริการเพื่อความสะอาดของเมือง ผู้ซึ่งทุ่มตัวเข้าช่วยบรรดาเยาวชนเหล่านี้อย่างจริงจังให้ความเห็นว่า “เรามักพิจารณาข้อมูลจากรายงานของ GUIC และการหาข้อมูลเรื่องการเติบโตขึ้นในเมืองแฟรงค์เฟิร์ตก็ยังคงสำคัญ มันทำให้เรามีพื้นฐานที่มั่นคงมากในการทำงาน”

ตัวเยาวชนเองนั้นไม่แน่ใจเท่านี้และกล่าวว่าประสบการณ์ดังกล่าว บางครั้งก็น่าอึดอัด เอมี ลี วัย 21 ผู้เคยเป็นประธานคณะกรรมการด้านความปลอดภัยเยาวชนบอกว่า ปัญหาท้าทายที่ใหญ่ที่สุดประการหนึ่งก็คือ การปรับเปลี่ยนความเข้าใจของผู้ใหญ่ที่มักมีภาพลักษณ์ซึ่งตายตัวเกี่ยวกับเด็กวัยรุ่น

ปีที่แล้วสภาเมืองยกเลิกคณะทำงานชุดนี้โดยบอกว่า มันอาจจะเป็นเรื่องยากที่จะ “สร้างสัมพันธ์กับคนวัยเยาว์และรักษาเอาไว้” สก็อตต์ ดันแคน วัย 20 ซึ่งเข้าร่วมงานนี้เมื่ออายุ 17 กล่าวว่า วัยรุ่นท้อใจเพราะ “มันไม่ได้แปรเป็นการปฏิบัติ”

แต่การมีส่วนร่วมของเยาวชนก็หยั่งรากลงแล้ว และคนหนุ่มสาวก็รวมตัวกันเป็นคณะกรรมการความปลอดภัยชุมชนชุดใหม่ ทั้งนี้รวมถึงสก็อตต์และเอมี รวมทั้งเฮเบน วัย 19 ปี ซึ่งได้ช่วยงานของเมืองที่ตัวเองอยู่ตลอดช่วง 4 ปีที่ผ่านมา และบอกว่าเธอได้รับประโยชน์มากมายจากประสบการณ์นี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “มีทัศนคติมากกว่าเพื่อนๆ อีกหลายคน ฉันได้มองเรื่องต่างๆ ในแง่การเมือง ฉันได้เรียนรู้วิธีการจัดประชุม และได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับคนที่โตกว่า”

สก็อตต์เข้าร่วมการประชุมของคณะทำงานชุดใหม่ในทุกสัปดาห์ ตอน 7.30 น. และมองแง่ตัวอย่างรอบคอบ “กระบวนการนี้อาจจะบกพร่องบ้าง แต่เราก็แก้ไขให้มันดีขึ้นได้ และก็ได้แก้ไขแล้ว” เขาว่า

เยาวชนและผู้ใหญ่รู้จักคุณค่า

GUIC ทำโครงการลักษณะเดียวกันนี้อีกโครงการหนึ่งที่คานาอันแลนด์ในเขตชานเมืองของแอฟริกาใต้ ใกล้กรุงโยฮันเนสเบิร์ก เมื่อปี 1996 ซึ่งปรากฏว่าเด็กๆ และคนหนุ่มสาวกระตือรือร้นเข้าร่วมในการสำรวจเพื่อค้นหาสิ่งที่พวกเขาต้องการมากที่สุด เช่น น้ำประปา

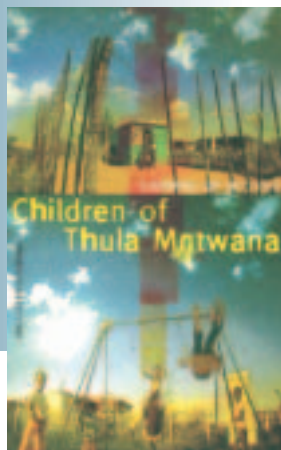
โครงการเติบโตใหญ่ในเมือง โครงการเคลื่อนที่

“มักจะกล่าวกันว่า เมื่อทุกวันนี้สร้างไว้สำหรับคนชั้นกลางวัยกลางคนที่ขับรถยนต์ แต่เด็กจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ในโลกก็เติบโตขึ้นในเมืองและอยู่ในสิ่งแวดล้อมแบบเมืองใหญ่” เป็นคำกล่าวของ ลุยส์ ชาวลา นักจิตวิทยาเด็กด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นผู้ประสานงานระหว่างประเทศของโครงการ GUIC **ในปี 1995** เธอได้เสนอให้ยูเนสโกริ้วพื้นโครงการวิจัยที่เควิน ลินซ์ นักวางผังเมืองชาวอเมริกันเคยทำไว้เมื่อทศวรรษ 1970 เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในเมืองที่เด็กและวัยรุ่นอาศัยอยู่ ด้วยความมุ่งหวังจะให้ผู้กำหนดนโยบายใส่ใจกับสิ่งที่เยาวชนเสนอแนะ ทุกวันนี้โครงการ GUIC ดำเนินการอยู่ในหลายแห่ง ได้แก่ เมลเบิร์น (ออสเตรเลีย) บัวโนสไอเรส (อาร์เจนตินา) โยฮันเนสเบิร์ก (แอฟริกาใต้) โอ๊คแลนด์ (สหรัฐอเมริกา) บังกาลอร์ (อินเดีย) ทρονด์โฮล์ม (นอร์เวย์) วอร์ซอ (โปแลนด์) และนอร์แทมป์ตัน (สหราชอาณาจักร) วิธีการของลินซ์ซึ่งเป็นที่ยอมรับ นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยในประเทศ สัมภาษณ์เด็กและวัยรุ่น ขอให้เด็กวาดภาพสิ่งแวดล้อมของตน และพูดคุยถึงสิ่งที่พวกเขาเห็น และ

ติดตามเด็กไปคุยานที่อยู่อาศัย จากนั้นก็ขึ้นอยู่กับว่าทางการท้องถิ่นจะตอบสนองต่อปัญหาหรือไม่ ความอดสาหัสเหล่านี้คือหัวข้อของหนังสือ **“เติบโตเต็มวัยในเขตเมือง”** (Growing Up in an Urbanising World) ซึ่งมีชาวลาเป็นบรรณาธิการ แม้จะมีพื้นที่ที่แตกต่างกันอย่างมาก แต่เด็กและวัยรุ่นก็พูดถึงสิ่งแวดล้อมตามอุดมคติของตนในแนวทางที่คล้ายคลึงกันอย่างน่าประหลาดใจ สิ่งที่พวกเขาชื่นชม - หรือจะชื่นชมเหนือสิ่งอื่นใดก็คือรู้สึกว่าเป็นที่ยอมรับและมีคุณค่า รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่อบอุ่น ในสภาพแวดล้อมซึ่งมีสถานที่มากมายให้แะเวียนและที่ซึ่งพวกเขาสามารถไปมาได้ อย่างสะดวกปลอดภัย ตรงกันข้าม พวกเขาจะทุกข์ใจมากที่สุดเมื่อรู้สึกว่าเป็นตัวถูกกันให้อยู่วงนอก ถูกปฏิเสธ และรู้สึกเบียดเบียน (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศมั่งคั่ง) รู้สึกถึงความรุนแรงและสภาพที่ขาดแคลนบริการพื้นฐานที่จำเป็นนั่นก็คือทฤษฎี ส่วนของการปฏิบัติขึ้นอยู่กับ “คู่มือสำหรับการมีส่วนร่วม” ซึ่งเดวิด คริสเคลล์ได้เขียนไว้สำหรับนักวางผังเมือง นายกเทศมนตรี หน่วยงานที่ให้บริการทางสังคม ฯลฯ

หนังสือเล่มนี้ชื่อ **“ร่วมสรรค์สร้างเมืองที่ดีกว่า...กับเด็กและเยาวชน”** (Creating Better Cities with Children and Youth)* ซึ่งเขียนจากประสบการณ์ภาคสนามเพื่อแสดงให้เห็นถึงวิธีการที่จะทำให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของชุมชน เนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน รวมทั้งวิธีเลือกโครงการ การสัมภาษณ์ หรือฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของเมือง ปัจจุบันนักวางผังเมืองในสวีเดน เลบานอน จอร์แดน และเวเนซุเอลา กำลังใช้โครงการนี้เป็นแบบต้นแบบ แคนาดาและประเทศอาหรับหลายประเทศกำลังพิจารณาแผนงานลักษณะนี้อยู่เช่นกัน

*สำนักพิมพ์ยูเนสโก/Earthscan, 2002
วิดีโอผลิตในแอฟริกาใต้ ชื่อเรื่อง เด็ก ๆ ที่ธูลามันทวานา (Children of Thula Mntwana)
สอบถามข้อมูลและสั่งซื้อได้ที่ : <http://upo.unesco.org>

© Karen Midmore

ภาพบน : ออสเตรเลีย ขั้นตอนการสัมภาษณ์ที่ทำโดยสมาชิกของ GUIC
ภาพขวา : โยฮันเนสเบิร์ก เมื่อถนนกลายเป็นลานเล่น และภาพล่าง เด็กๆ ช่วยกันวางแผนออกแบบศูนย์การเรียนรู้

ดูเพิ่มเติมได้ที่

GUIC : www.unesco.org/most/guic
Guicmain.htm
เจ้าหน้าที่โครงการ : Nadia Auriat,
n.auriat@unesco.org
ผู้ประสานงาน : Louise Chawla,
chawla393@aol.com

© Melinda Swift

© Jill Swart-Kruger

สุขภาพ การรักษาพยาบาลที่ดีขึ้น ศูนย์การเรียนรู้และสนามกีฬาที่มีรั้วรอบขอบชิด สภาเมืองสนับสนุนแผนงานและเริ่มมีการร่างโครงการสำหรับเยาวชนขึ้นมา

แต่ในเช้าสัปดาห์หนึ่ง ชาวชุมชนแออัด 10,000 คน ก็ถูกนักพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ขับไล่จากที่อยู่อย่างโหดร้าย และถูกย้ายให้ไปสร้างแฟกิ้งใหม่ที่อยู่ห่างจากโยฮันเนสเบิร์ก 40 กม. ความเปลี่ยนแปลงที่พลิกผันนี้ทำให้ผู้ใหญ่หลายคนต้องตกงานเพราะที่อยู่ขณะนี้ห่างไกลเกินไป น้ำที่ใช้ก็ต้องรอรับจากรถบรรทุกซึ่งนำมาส่งไม่เป็นเวลา และแทบไม่มีการสุขภาพเลย

อย่างไรก็ตามในปี 1999 ด้วยความช่วยเหลือจากผู้นับสนุนในประเทศซีกโลกเหนือ GUIC ก็สามารถจัดการสร้างศูนย์เยาวชนและสนามเด็กเล่นได้ นอกจากนี้ยังมีการจัดทำวิทัศน์ เกี่ยวกับเด็กๆ ในชุมชนแห่งนี้ด้วย (ดูล้อมกรอบ)

ทุกวันนี้บรรดาเยาวชนในรัฐลามาันทวานาพากันท้อใจและฝันที่จะมีห้องสมุดและคอมพิวเตอร์ สนามเด็ก

เล่นอยู่ในสภาพทรุดโทรม แต่พวกเขาเด็กเล็กๆ ก็ยังคงเล่นกันอยู่ได้อย่างมีความสุข องค์การที่ใช้ศูนย์เยาวชนนี้ก็มีแต่กลุ่มศาสนา 2 กลุ่มเท่านั้น ทางทางท้องถิ่นไม่ได้ติดตามแผนงานนี้เลย สิ่งเดียวที่วางแผนไว้ตอนนี้ก็คือปรับผิวถนน

แต่สิ่งต่างๆ ก็กำลังคืบหน้าไปอีกระดับหนึ่ง จิลล์ ครูเกอร์ ตัวแทนของ GUIC ในแอฟริกาใต้ เพิ่งจัดทำรายงานตามคำขอของสภาเมือง ว่าด้วยสภาพความเป็นอยู่ของเด็กในย่านชุมชน 4 แห่ง ที่มีปัญหาในเมือง และเมื่อเดือนธันวาคมที่ผ่านมาเธอได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ทราบถึงความคิดของเด็กๆ เพื่อนำไปใช้กับโครงการรัฐบาลในจังหวัดกอดี

คือโครงการปฏิบัติการเพื่อเด็ก

เธอกล่าวว่า “เด็กๆ พูดถึงปัญหาของพวกเขาและเสนอว่าตัวเองจะมีส่วนช่วยแก้ไขได้อย่างไร และเจ้าหน้าที่ของจังหวัดก็สัญญาว่าจะทำตามนั้น

บาดเวลาที่แตกต่าง

แต่เด็กๆ ที่รัฐลามาันทวานาอาจไม่รู้และก็ได้ใช้ชีวิตตามมาตรฐานเวลาเดียวกันกับเจ้าหน้าที่ของเมือง ช่องว่างนี้คืออุปสรรคสำคัญประการหนึ่งที่กีดขวางไม่ให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาถิ่นที่อยู่อย่างแท้จริง

ตามความเห็นของคาเรน มาโลน ผู้ประสานงานและผู้อำนวยการ GUIC ภาคพื้นเอเชีย-แปซิฟิก โครงการนี้ได้ผลในแอฟริกาใต้เพราะผู้นำท้องถิ่นเอาใจจริงเอาใจกับแผนงานและตอบสนองต่อคำร้องขอของเด็กวัยรุ่นในพื้นที่ด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการเยาวชนขึ้นเป็นพิเศษ

เดวิด ดริสเคลล์ ผู้บริหาร GUIC ในอินเดียกล่าวว่าต้องพุ่งเป้าหมายไปที่จุดมุ่งหมายซึ่งเป็นรูปธรรมพอสมควร เช่น ศูนย์การศึกษาที่จัดตั้งสำหรับเด็กในบังกลาเทศ และการสอนให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจรู้จักกับฟังเยาวชนอย่างแท้จริง

เขากล่าวว่า “นี่ไม่ใช่สิ่งที่จะเอาแน่ได้ การรู้จักกับฟังคือสิ่งที่ต้องเรียนรู้ และเท่าที่ผ่านมา GUIC ก็ได้ให้บทเรียนที่มีค่าแก่เราหลายอย่าง”

โมนิค แปรโรต์-ลานอดท์ ร่วมกับ
เทรซี วินซ์ ในเมลเบิร์น
และ เอ็ดเวิร์ด ชูเมล กับ เอ็ดดี้ โมโคอีนา
ในโยฮันเนสเบิร์ก

ภาพยนตร์เอเชีย

อิม กวอน-เด็ก ผู้กำกับภาพยนตร์ชาวเกาหลี และปีแยร์ ริสซิงต์ ผู้อำนวยการสร้างชาวฝรั่งเศส ได้รับรางวัลเหรียญแพลินีของยูเนสโก เมื่อวันที่ 25 พ.ย. 2002 ภาพยนตร์เรื่องล่าสุดที่อิม กวอน-เด็กกำกับคือ Chihwaseon (มีนเมาหญิงและภาพวาด) ได้รับรางวัลผู้กำกับยอดเยี่ยมในงานเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ประจำปีเมื่อเดือน พ.ค. 2002 เขาเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นผู้กำกับฝีมือเยี่ยมคนหนึ่งของเกาหลี เขาเกิดในปี 1936 เริ่มต้นงานอาชีพด้วยการซ่อมรองเท้าบูตทหารก่อนที่จะเข้าสู่โลกของภาพยนตร์ในทศวรรษ 1960 ชื่อเสียงของเขาเริ่มโด่งดังในระดับสากลในช่วงทศวรรษ

1980 ด้วยความช่วยเหลือของริสซิงต์ ผู้ได้รับรางวัลเหรียญแพลินีในฐานะที่สร้างคุณภาพการถ่ายทำโดดเด่นต้องการภาพยนตร์ ในฐานะผู้อำนวยการสร้าง ผู้กำกับ ผู้จัดจำหน่าย แอมวอนย็อนดาแหลม ผู้คัดเลือกภาพยนตร์เข้าประกวด ที่ปรึกษาของบรรดาผู้กำกับชั้นนำ และผู้วางแผนโครงการ ริสซิงต์ทำให้สาธารณชนได้รู้จักผู้สร้างภาพยนตร์รายสำคัญหลายคนจากสหรัฐอเมริกา ยุโรป และเอเชีย ในช่วงต้นทศวรรษ 1970 เขาเป็นชาวตะวันตกคนแรกที่นำภาพยนตร์เอเชียเข้าร่วมเทศกาลเมืองคานส์

© UNESCO/Niamh Burke

หนังสือเพื่อส่งเสริมสันติธรรม

อันโตนิโอ สการ์เมตา จากชิลี และเจเนรี ร็อบสัน จากแอฟริกาใต้ คือผู้ได้รับรางวัลยูเนสโกประจำปี 2003 สำหรับวรรณกรรมเด็กและเยาวชนที่ส่งเสริมสันติธรรม ซึ่งจะจัดแสดงให้ชมในงานเทศกาลหนังสือเด็กที่เมืองโบโลญญา (อิตาลี) ในเดือนเมษายน หนังสือเรื่อง La Composición (เรียงความ) ของสการ์เมตาเป็นเรื่องเกี่ยวกับเด็กชายที่ดำรงชีวิตภายใต้การปกครองของเผด็จการ

ทหาร เขาได้ช่วยพ่อแม่ให้พ้นจากการเป็นผู้ต้องสงสัย ด้วยเรียงความที่เขาเขียนซึ่งสะท้อนจากมุมมองของเด็กในสังคมเผด็จการ หนังสือของร็อบสันชื่อเรื่อง “เพราะปูลาแปลว่าฝน” (Because Pula Means Rain) เนื้อเรื่องกล่าวถึงเด็กชายผิวสีเผือกอันเนื่องเพราะความผิดปกติของร่างกายที่อยู่ในบอดสวานากับยาย เขาอยากมีผิวสีน้ำตาลเหมือนคนอื่น ๆ และไม่ถูกใคร

ต่อใครรังเกียจ รางวัลนี้ตั้งขึ้นเมื่อปี 1995 และจัดมอบทุก 2 ปี โดยได้รับการสนับสนุนจากกรูโป เอดีเทอเรียล เอสเอ็มของสเปน นักเขียนแต่ละคนที่ได้รับรางวัลนี้จะได้เงิน 8,000 เหรียญสหรัฐ ปีนี้มีผู้ส่งหนังสือเข้าประกวด 353 เล่มจาก 54 ประเทศ www.unesco.org/culture/toleranceliterature

ฤดูกาลแห่งปรัชญา

ความทรงจำและความ เป็นเหตุเป็นผล คือ สารัตถะของงานสัมมนา 2 ครั้งที่ ยูเนสโกจัดขึ้นเมื่อเดือน ก.ย. 2002 ในละตินอเมริกาและแอฟริกา การสัมมนาครั้งแรกในหัวข้อ “ขอบฟ้าแห่งความทรงจำ” จัดขึ้นที่กรุงริโอเดอจาไนโร ซึ่งมีผู้สนใจจำนวนมากเข้าร่วมการสัมมนาได้ะ กลมเรื่อง “ความทรงจำ ความเห็นต่าง และความใกล้ชิด” ประกอบด้วยชูซาน ซอนแท็ก นักวิจารณ์ชาวอเมริกัน ปีเตอร์ สโต-เดอร์ดิจค์ นักปรัชญาชาวเยอรมัน และคาร์โล กินซ์บูร์ก นักเขียนชาวอิตาลี ระหว่างการสัมมนาได้ะ

กลมในเบนินเรื่อง “การประจักษ์ว่าด้วยความ เป็นเหตุเป็นผล” นักคิดประมาณหนึ่งร้อยคนได้สำรวจถึงความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ของเหตุผลระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ ผู้เข้าร่วมครึ่งหนึ่งมาจากทวีปแอฟริกา ส่วนที่เหลือจากยุโรป อเมริกา และเอเชีย ปรัชญาสำหรับทุกคน : วันแห่งปรัชญาเมื่อวันที่ 21 พ.ย. มีการจัดงานอภิปรายในประเด็นปัญหาปัจจุบันที่มีผู้สนใจเข้าร่วมรับฟังที่สำนักงานใหญ่ยูเนสโกประมาณ 3,500 คน นักปรัชญาประมาณ 60 คนได้นำเสนอหัวข้อต่างๆ เช่น ความเป็นพลเมืองโลกาภิวัตน์ วิทยาศาสตร์

ความยากจน ความยุติธรรม ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และสื่อ ในจำนวนนี้มีบรรดานักปรัชญาชาวฝรั่งเศส ได้แก่ ปอล ริเกอร์, เอ็ดการ์ โมแรง, ฟรองซัวส์ ยูเลีย็ง และ เจนเวียฟ แฟร์ลีส รวมทั้ง ทาเนลลา โบนี จากโคคัสตีวัลร์ ยูสเชฟ เช็คคิก จากตุนิเซีย จีอ กะฮิยาน จากเวียดนาม และริชาร์ด รอร์ตีชาวอเมริกัน ปิดท้ายรายการด้วยการบรรเลงดนตรีแจ๊ส สำหรับการจัดงานวันปรัชญาครั้งที่ 2 จะมีขึ้นในวันที่ 21 พ.ย. 2003 <http://www.unesco.org/shs/eng/philosophyday.shtml>

รำลึกการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในกัมพูชา

ภาพยนตร์สารคดี เรื่อง “เขมรแดงนักสังหาร” โดยฤทธิ ปานท์ ผู้สร้าง ภาพยนตร์ชาวกัมพูชาที่มีกำหนดจะฉายในเดือน เม.ย. ปีหน้าที่กรุงปารีส ภาพยนตร์เรื่องนี้ ยูเนสโกร่วมกับสถาบันโสตทัศนศึกษา

เฟดจ์การของพลพรรคมาได้เชื่อมั่นว่า ความทรงจำร่วมกันของสังคมนั้นสร้างขึ้นได้จากการจดจำรำลึกของปัจเจกบุคคลทั้งฝ่ายที่ตกเป็นเหยื่อและฝ่ายผู้สังหาร ด้วยเหตุนี้ภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้จึงนำเสนอคำ

ให้การอันบีบคั้นจิตใจ ทั้งในส่วนของผู้รอดชีวิตและเหล่าอดีตนักฆ่าจากคवलสแลงซึ่งเป็นค่ายกักขังและทรมานคนในกรุงพนมเปญ <http://portal.unesco.org/ci/cc>

(INA) ร่วมอำนวยความสะดวกสร้าง เนื้อหาของเรื่องกระตุ้นเตือนให้รำลึกถึงการสังหารหมู่ในกัมพูชา ฤทธิ ปานท์ซึ่งรอดชีวิตจากอำนาจ

© John Vinck/Magnum, Paris

รางวัลสำหรับผู้สร้างสันติภาพ

ในปี 2002 ที่ผ่านมายูเนสโกได้มอบรางวัลหลายรางวัลเพื่อยกย่องงานของบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีส่วนในการปกป้องสิทธิมนุษยชนและสันติภาพ ออง ซาน ซูจีแห่งพม่าเป็นผู้ได้รับรางวัลมาดามจินต ซิงห์เพื่อส่งเสริมสันติธรรมและอิทธิพลของยูเนสโก เมื่อวันที่ 4 ต.ค. สำหรับการต่อสู้อย่างสันติโดยไม่ยอมจำนนเพื่อสถาปนาประชาธิปไตยในพม่า รางวัลมูลค่า 100,000 เหรียญนี้จัดตั้งขึ้นโดยมาดามจินต ซิงห์ นักเขียนและนักการทูตชาวอินเดียผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งทูตสันถวไมตรีของยูเนสโกด้วย

ชานานา กุสเมา ประธานาธิบดีติมอร์ตะวันออก ได้รับรางวัลประจำปี 2002 เมื่อวันที่ 9 ต.ค. เป็นรางวัลสันติภาพเฟลิกซ์ ฮูโปเอด-บาวูญี มูลค่า 122,000 ยูโร กุสเมาเป็นวีรบุรุษในการต่อสู้เพื่อเอกราชของติมอร์ตะวันออก เขาถูกกองทัพ

© Cho Songw/Gamma, Paris

อินโดนีเซียจับกุมในปี 1992 และถูกคุมขังจนถึงปี 1999 เมื่อวันที่ 12 พ.ย. สถาบันสิทธิมนุษยชนเม็กซิโกได้รับมอบรางวัลการศึกษาด้านสิทธิมนุษยชนประจำปี 2002 ของยูเนสโก สถาบันแห่งนี้ตั้งขึ้นเมื่อปี 1983 มีบทบาทสำคัญในกระบวนการสร้างประชาธิปไตยของเม็กซิโก ที่โดดเด่นได้แก่การมีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรมและจัดตั้งเครือข่ายรับเรื่องราวร้องทุกข์ทั่วประเทศ

หลักสูตรต้นแบบด้าน การสื่อสารสำหรับแอฟริกา

ยูเนสโกเพิ่งจัดพิมพ์หนังสือหลักสูตรเฉพาะด้านเรื่อง “การฝึกอบรมด้านการสื่อสารในแอฟริกา : หลักสูตรต้นแบบ” โดยมีทั้งฉบับภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส นักศึกษาด้านสื่อสารมวลชนในภูมิภาคนี้มักใช้ตำราต่างประเทศซึ่งไม่ค่อยมีการปรับให้เข้ากับบริบททางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจในปัจจุบัน รวมทั้งกับวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย นอกจากนี้ตำราดังกล่าวยังมีราคาสูงจนทำให้ไม่เป็นที่แพร่หลายในวงกว้าง ยูเนสโกคาดหวังว่าหลักสูตรต้นแบบนี้ซึ่งแจกจ่ายให้โดยไม่คิดมูลค่าทางเว็บ(*) จะใช้เป็น

หนังสืออ้างอิงและกำหนดมาตรฐานใหม่ ๆ สำหรับฝึกฝนนักวิชาชีพด้านการสื่อสารของแอฟริกาต่อไป http://www.unesco.org/webworld/publications/com_training_en.pdf

© L. Iwano/IFP/UNESCO

วางแผนให้ดี

สถาบันนานาชาติเพื่อวางแผนการศึกษา (IIEP) ของยูเนสโกเริ่มโครงการฝึกอบรมหลักสูตรเร่งรัดสำหรับผู้บริหารการศึกษาของอัฟกานิสถาน โดยอาศัยกรอบระเบียบปฏิบัติการที่ดำเนินต่อเนื่องกันเป็นชุดซึ่งจัดขึ้นที่กรุงคาบูลเป็นหลัก บรรดาเจ้าหน้าที่ด้านการศึกษาได้รับความรู้ตามหลักสูตรในการวิเคราะห์ต้นทุนและวางแผนด้านการเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา การบริหารบุคลากรด้านวิชาการ

ตลอดจนการจัดการสถานที่และกลวิธี เมื่อถึงเดือน ส.ค. ทาง IIEP มั่นใจว่าจะมีบุคลากรที่ได้รับการอบรมขั้นพื้นฐานในด้านนี้เพื่อเริ่มดำเนินงานตามแผนอุดมศึกษาระยะเวลา 5 ปี โครงการนี้ได้รับเงินทุนจากเยอรมนีซึ่งบริจาคให้เป็นจำนวน 150,000 เหรียญสหรัฐ

สถาปัตยกรรมที่สิ่งแวดล้อม

รางวัลด้านสถาปัตยกรรม 2 รางวัลของยูเนสโกในปีนี้ซึ่งมอบให้แก่สถาปนิกกรุ่นเยาว์มุ่งเน้นความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน รางวัลด้านสถาปัตยกรรมมูลค่า 7,000 ดอลลาร์ที่มอบกันในเมืองเวนิสเมื่อวันที่ 2 ธ.ค. มุ่งเน้นที่การค้นหาวีธีการอันยั่งยืนเพื่อฟื้นฟูพื้นที่รกร้างว่างเปล่าในเมือง รางวัลนี้ตกเป็นของสถาปนิกหญิงชาวอิตาลี 3 คน ซึ่งล้วนแต่เพิ่งสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเจนัวของอิตาลี คือ เอรिका บิลิโอ, กิวเลีย และ ไอรีน คาร์เปเนโต โครงการของกลุ่มนี้ได้แก่การคิดค้นวิธีการฟื้นฟูสภาพของย่านมิดิตของกรุง

เบอร์ลินอันเป็นพื้นที่รกร้างว่างเปล่าอันกว้างใหญ่ซึ่งเป็นการสืบทอดของกิจการรถไฟแห่งชาติ ส่วนรางวัลที่ 2 มูลค่า 3,500 เหรียญสำหรับงานด้านภูมิสถาปัตย์ ซึ่งมุ่งเน้นที่การอนุรักษ์และใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีการมอบเมื่อวันที่ 15 ม.ค. 2003 ให้แก่สถาปนิกหนุ่มสาวชาวจีน 4 คน-ซึ่งเป็นชาย 2 และหญิง 2- ได้แก่ จาง ลู่ฮั่น ปิงหยู, หลี่เจิงปิง และหลิว เอียนโจว ในพิธีซึ่งจัดขึ้นที่สำนักงานยูเนสโกในกรุงปักกิ่ง

รายงานและเป้าหมายเรื่องแหล่งน้ำ

กับหน่วยงาน 23 แห่งขององค์การสหประชาชาติโดยมี ยูเนสโกเป็นเจ้าภาพ ได้นำเสนอรายงานว่าด้วยการพัฒนาแหล่งน้ำของโลก ทั้งนี้เป็นครั้งแรกของการวางแผนจัดทำ

ได้แก่การดกย้าเป้าหมายปฏิญญาเรื่องน้ำแห่งสหประชาชาติใหม่ที่จะลดจำนวนประชากรโลกซึ่งไม่มีน้ำสะอาดดื่มกินให้เหลือครึ่งหนึ่งภายในปี 2015 และหยุดยั้งการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างไม่ยั่งยืน เป้าหมายอีกประการหนึ่งซึ่งได้รับการสนับสนุนจากการประชุมโลกว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน (โยฮันเนสเบิร์ก, แอฟริกาใต้) ก็คือลดอัตราส่วนของการสุขาภิบาลพื้นฐานลงครึ่งหนึ่งภายในปี 2015

งานสำคัญงานหนึ่งของปี 2003 ซึ่งเป็นปีสากลแห่งน้ำจืดที่ยูเนสโกเป็นแม่ข่ายได้แก่การประชุมโลกเรื่องน้ำครั้งที่ 3 ซึ่งจัดขึ้นที่เมืองเกียวโต (ญี่ปุ่น) ในเดือน มี.ค. ในเวทีนี้โครงการประเมินสภาพน้ำของโลก (WWAP) ร่วม

รายงานโดยต่อเนื่องถึงภาวะของแหล่งน้ำทั่วโลก รายงานดังกล่าวระบุถึงประเด็นและปัญหาสำคัญตามที่ได้พบจากกรณีศึกษาอย่างลงลึกของกลุ่มแม่น้ำที่เลือกศึกษา เป้าหมายประการหนึ่งของปีสากลดังกล่าว

เขตสงวนชีวมณฑลใหม่ 18 แห่ง

สถานที่ใหม่ 18 แห่งใน 12 ประเทศได้รับการเพิ่มชื่อในเครือข่ายเขตสงวนชีวมณฑลโลกของยูเนสโก พร้อมกันนั้นก็ได้ขยายพื้นที่เขตสงวนชีวมณฑลเดิม 5 แห่งออกไป ปัจจุบันเครือข่ายดังกล่าวครอบคลุมสถานที่รวม 425 แห่งใน 95 ประเทศ

เขตสงวนชีวมณฑลแห่งใหม่เหล่านี้มีความแตกต่างหลากหลายมากทั้งในด้านขนาด ความหนาแน่นของประชากร ลักษณะทางนิเวศ การใช้ประโยชน์ที่ดิน และปัญหาอุปสรรค เบนิน บูร์กินาฟาโซ และไนเจอร์มีเขตสงวนชีวมณฑลข้ามแดนร่วมกันแห่งแรกในแอฟริกา ที่เรียกว่าพื้นที่ <<w>> ซึ่งครอบคลุมเนื้อที่กว่าหนึ่งล้านเฮกตาร์ ขณะเดียวกันสาธารณรัฐ

โดมินิกันก็ได้ชื่อว่ามีเขตสงวนแห่งแรก คือเขตสงวนชีวมณฑลจากรากัว-บาโฮโก-เอ็นริคกีโย (สาธารณรัฐโดมินิกัน) ครอบคลุมเนื้อที่เกือบครึ่งล้านเฮกตาร์ของระบบนิเวศอันหลากหลาย ซับซ้อนตั้งแต่ท้องทะเลและพื้นที่ชายฝั่งไปจนถึงป่าไม้หลากหลายประเภทและยอดเขาสูงถึง 2,300 ม. รวมทั้งทะเลสาบที่มีลักษณะพิเศษซึ่งตั้งอยู่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเลด้วย

© UNESCO/Tilman Jaeger

แนวปะการังงูไม้พื้นตัวเต็มที

รายงานฉบับใหม่ว่าด้วยสภาพของแนวปะการังทั่วโลกระบุว่า บางพื้นที่ซึ่งได้รับความเสียหายอย่างหนักด้วยการที่แนวปะการังจำนวนมากกลายเป็นสีเขียวในช่วงปี 1997-98 นั้นได้เริ่มฟื้นตัวแล้ว รายงานเรื่อง “สภาพแนวปะการังทั่วโลก ปี 2002” ซึ่งสถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเลออสเตรเลีย (AIMS) ดำเนินการจัดพิมพ์ และจัดทำโดยเครือข่ายสำรวจแนวปะการังโลก (GCRMN) ซึ่งประกอบด้วยรัฐบาลสถาบัน และองค์กรพัฒนาเอกชนจากกว่า 80 ประเทศ ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการระหว่างประเทศด้านสมุทรศาสตร์ (IOC) ของยูเนสโกเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำให้ทุนสนับสนุนเครือข่ายและการดำเนินงานนี้

รายงานกล่าวว่าภัยสำคัญที่คุกคามแนวปะการังยังคงเกิดจากมนุษย์ แต่ก็เตือนด้วยว่าปีนี้เป็นปีที่ปรากฏการณ์เอลนีโญ (สภาวะที่กระแสน้ำในเขตร้อนของมหาสมุทรแปซิฟิกมีอุณหภูมิสูงผิดปกติซึ่งก่อให้เกิดเหตุการณ์ที่ปะการังทั่วโลกกลายเป็นสีเขียวอย่างรุนแรงในช่วงปี

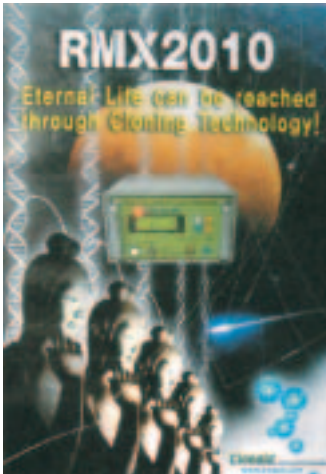
1997-98) อาจทำให้การฟื้นตัวชะงักงันได้ ตามรายงานดังกล่าวแนวปะการังเป็นแหล่งที่มาของ “สินค้าและบริการ” คิดเป็นมูลค่าปีละ 375,000 ล้านดอลลาร์ (เช่น การประมง การท่องเที่ยว การปกป้องชายฝั่ง ฯลฯ) ขณะเดียวกันก็มีประชากร 500 ล้านคนที่ต้องพึ่งพาอาศัยแนวปะการังที่กำลังถูกทำลายเหล่านี้ทั้งโดยสิ้นเชิงและเป็นบางส่วน

© UNESCO/CBRNFA

ต่อต้านการทำสำเนามนุษย์

คืออาชญากรรมหรือว่าการ อดความสามารถอันจอมปลอม กันแน่? การแถลงข่าวการทำ สำเนามนุษย์รายแรกเมื่อช่วง ปลายปี 2002 โดยกลุ่มนิยายที่ กระหายชื่อเสียงหาได้ทำให้งานการ วิทยาศาสตร์เห็นดีเห็นงามตาม ไปด้วยไม่ หากแต่ข่าวนั้นได้ก่อให้เกิดคลื่นแห่งความตื่นตะลึง และขุ่นเคืองไปทั่วโลก นายโคอิชิโร มัตซึอูระ ผู้อำนวยการใหญ่ ยูเนสโกได้กล่าวประณาม “การ กระทำเช่นอาชญากรรมเยี่ยงนี้ เป็นสิ่งที่เราไม่เห็นชอบและท้อใจ” เขาได้อ้างถึงมาตราที่ 11 ของปฏิญญาสากลว่าด้วย สิทธิมนุษยชนและพันธกรรม มนุษย์ซึ่งระบุไว้ว่า “การ กระทำซึ่งขัดต่อศักดิ์ศรี มนุษย์ เช่น การทำสำเนา เพื่อสร้างชีวิตมนุษย์ขึ้นเป็นสิ่ง “ไม่พึงอนุญาต” นายมัตซึอูระ เสริมว่า “มนุษย์ชาติในโลก จะก้าวหน้าไปไม่ได้ถ้าหาก วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พัฒนาโดยไม่คำนึงถึง

© Ielt Stuart/Gamma, Paris

กฎเกณฑ์ทางจริยธรรมทั้งปวง ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอเรียกร้อง อย่างแน่วแน่ต่อบรรดาผู้นำ ทางการเมืองในทุกประเทศและ วงการวิทยาศาสตร์ ปัญญาชน และยูติธรรมสากลให้ร่วมมือกัน ใช้มาตรการที่เหมาะสมทุก ประการทั้งในระดับประเทศและ ระดับสากล เพื่อตอบโต้โดยฉับ พลันทันทีที่สุดต่อปัญหาที่ท้าย เช่นนี้ ซึ่งเป็นภัยต่อเอกลักษณ์ อันไม่อาจแทนที่ได้ของมนุษย์”

ปฏิญญาว่าด้วยข้อมูลทางพันธุกรรม

การประชุมครั้งที่ 9 ของคณะกรรมการอิกร สากลด้านชีวจริยธรรม (IBC) จัดขึ้นในมอนทรีล เมื่อวันที่ 26-28 พ.ย. ปีที่แล้ว ตามคำเชิญ ของรัฐบาลแคนาดา และด้วยความสนับสนุน ของสำนักงานคณะ กรรมการแห่งชาติ แคนาดาที่เสนอต่อ ยูเนสโก ระหว่างการ ประชุมดังกล่าว IBC ได้พิจารณาโครงร่างของ ปฏิญญาสากลว่าด้วย ข้อมูลทางพันธุกรรม ของมนุษย์ซึ่งคณะผู้ร่าง ของ IBC ได้เตรียมไว้

เมื่อปีก่อน ร่างดังกล่าวซึ่งได้ รับการปรับแก้เพื่อให้ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะ ของการประชุมใน มอนทรีลนั้น ขณะนี้ กำลังนำเสนอในวงกว้าง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิด

เห็น การหารือระดับโลก ครั้งนี้จะสิ้นสุดลงใน เดือนมิถุนายนที่จะถึง ด้วยการประชุมของ บรรดาผู้เชี่ยวชาญภาค รัฐ ถ้าหากทุกอย่าง ดำเนินไปด้วยดีร่างฉบับ นี้จะได้รับการเสนอเพื่อ ลงมติรับรองจากที่ ประชุมใหญ่ยูเนสโกซึ่งมี กำหนดจะจัดขึ้นช่วง ปลายปีนี้

ระหว่างการประชุม ในมอนทรีล IBC เลือก มิเชล ฌอง อติต รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงสาธารณสุข

แคนาดาเป็นประธานคน ใหม่ นอกจากนี้ยัง อภิปรายกันถึงประเด็น อื่นๆ อีกหลายข้อ ได้แก่ การวินิจฉัยทางพันธุ กรรมก่อนปฏิบัติและ การแทรกแซงตัวอ่อน ตลอดจนอคติ ความ กังขา และการวิจัยเรื่อง จีโนม : สิ่งใดบ้างที่จะมี ความหมายต่ออนาคต? นอกจากนี้คณะ กรรมการก็ยังได้ อภิปรายถึงการเตรียม เครื่องมือสากลในด้าน ชีวจริยธรรมที่สามารถ ทำได้ด้วย

วิทยาศาสตร์เริ่มดูกลับงา

ความเชื่ออันแพร่หลาย ทั่วไปในคุณประโยชน์ของ วิทยาศาสตร์ดำเนินมาเป็น เวลานานอย่างไร้ปัญหา ทำหาย สำหรับหลายๆ คน แล้ว วิทยาศาสตร์คือหนทาง แก้ไขสารพัดปัญหาของโลก ตั้งแต่การเลี้ยงดูมนุษยชาติ ไปจนถึงการประกันสุขภาพ ดีถ้วนหน้า หากนับแต่นี้จะ ไม่เป็นเช่นนั้นอีกต่อไปแล้ว เพราะเกิดข้อกังขาใน ประเด็นนี้ และทิศทางการ วิทยาศาสตร์มุ่งไปสู่ (นับแต่ เรื่องปรมาณูจนถึงสิ่งมีชีวิต ที่ถูกดัดแปลงพันธุกรรม) ก็

เป็นที่โต้แย้งมากขึ้นเรื่อย ๆ เราจะรื้อฟื้นความเชื่อมั่น ระหว่างสังคมกับ วิทยาศาสตร์ขึ้นมาได้ อย่างไร? ประเด็นนี้คือ ใจความหลักของการประชุม เยาวชนซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม โดยคณะ กรรมการอิกรโลกว่าด้วย จริยธรรมของความรู้ทาง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (COMEST) และปาเลส เดอลาเดคูแวนต์ (ปารีส) อันเป็นสถานที่จัดการ ประชุม นักวิทยาศาสตร์รุ่นเยาว์

4 คนจากนอร์เวย์ สวีเดน เนเธอร์แลนด์ และฝรั่งเศส ร่วมกันอภิปรายถึงความ เชื่อมั่นในวิทยาศาสตร์และ เสรีภาพทางวิทยาศาสตร์ โดยมีนักเรียนนักศึกษาจาก สถานศึกษาหลายแห่งเข้ารับ ฟัง เวทีอภิปรายครั้งนี้จัด ขึ้นควบคู่ไปกับการประชุม ปฏิบัติการที่ใช้เวลา 2 วัน ของ COMEST ซึ่งเอนส์ อีริค เป็นสตัด์ ศาสตราจารย์ ด้านตรรกะคณิตศาสตร์ ชาวนอร์เวย์เป็นประธาน คนปัจจุบัน

© UNESCO/COMEST

เปิดโลกสดใสโดยให้รู้หนังสือ

© Mike Persson/Gamma, Paris

- **สาระจากรายงานความก้าวหน้า** น.42
ปัญหาระดับโลก
- **ครูบุกสอนถึงห้องคุ่มซัง** น.45
โครงการสำหรับผู้ต้องโทษในสหรัฐฯ
- **เปิดทำนบเขื่อน** น.46
เคนยายกเลิกค่าเล่าเรียน
- **ประเทศผู้บริจาคยังอัดออด** น.48
ความช่วยเหลือที่ไม่เพียงพอ
- **ปัจจัยด้านความพึงใจ** น.50
วิธีการเรียนรู้ที่ดีกว่า
- **ครูคือผู้ชี้แนะ** น.51
ชั้นเรียนที่ เอส คูลา นูวา
- **กำแพงภาษา** น.52
การช่วยเหลือชนกลุ่มน้อย
- **พรมแดนใหม่** น.54
แรงผลักดัน 10 ปี ของสหประชาชาติ

กันก่อนหน้า

ศรีน้อย ไพฑูริย์ ภา

เบรนต์น โอบิลลี
บรรณาธิการนานาชาติของหน้าแรก
ภาคการศึกษาของหนังสือพิมพ์ไทมส์ของอังกฤษ
หน้าแรกนี้ออกเป็นรายสัปดาห์

เราจะต้องร่วมแรงร่วมใจกันสอนให้คนทั่วโลกรู้หนังสือให้จงได้ วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานดังกล่าวไม่เพียงแต่จะเพื่อช่วยให้ทุกคนได้พัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพของตนเท่านั้น แต่การรู้หนังสือจะช่วยเปลี่ยนแปลงโลกเราไปในทางที่ดีขึ้น เพราะจะช่วยขจัดความยากจนและความไม่เป็นธรรมในสังคม รายงานต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นว่า เราจะแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร

เปาโล แฟร์รี่ ประธานาธิบดีแห่งบราซิล พิจารณาเห็นว่าเมื่อเรารู้หนังสือแล้ว เราย่อมมีอิสระเสรี แต่สำหรับผู้ที่ยากจนข้นแค้นอย่างสุดแสนอีกหลายร้อยล้านคนในโลก มุมมองตรงกันข้ามก็เป็นจริงเช่นเดียวกัน การไม่รู้หนังสือเป็นเครื่องมือสำหรับการกดขี่ข่มเหง ตัวอย่างเช่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียที่ประสบภัยแล้ง เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่ทุจริตจะสุบอาหารปันส่วนของชาวนาผู้ยากจนไว้สำหรับพวกพ้องของตน เพราะชาวนาเหล่านี้อ่านรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับปันส่วนไม่ออก หรือในหมู่บ้านชนบทในบังกลาเทศนั้น ผู้หญิงที่ถูกหย่าร้างและลูกๆ ของตนต้องอดตายเมื่อสามีทอดทิ้งไป เพราะมิได้จดทะเบียนสมรส จึงมิสามารถเรียกร้องสิทธิในทรัพย์สินในครอบครัวได้

ในปัจจุบัน คาดกันว่าทั่วโลกมีผู้ใหญ่จำนวน 861 ล้านคนที่ไม่รู้หนังสือ ในจำนวนนี้มีกลุ่มอายุ 15-24 ปีอยู่ 140 ล้านคน ทั้งๆ ที่เป็นเวลากว่า 50 ปีมาแล้วที่ยอมรับกันว่าการรู้หนังสือเป็นสิทธิมนุษยชนประการหนึ่ง จริงอยู่ในหลายประเทศยังมีการโต้แย้งถกเถียงกันอยู่ว่า การไม่รู้หนังสือมีความหมายอย่างไร? แต่ก็เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแล้วว่า หากเราจะอยู่ในโลกที่คนทุกผู้ทุกนาม ไม่ว่าจะชาย หญิง และเด็ก สามารถพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพของตนโดยอิสระเสรี เราก็จะต้องขจัดปัญหาทางด้านการไม่รู้หนังสือให้หมดสิ้นไป

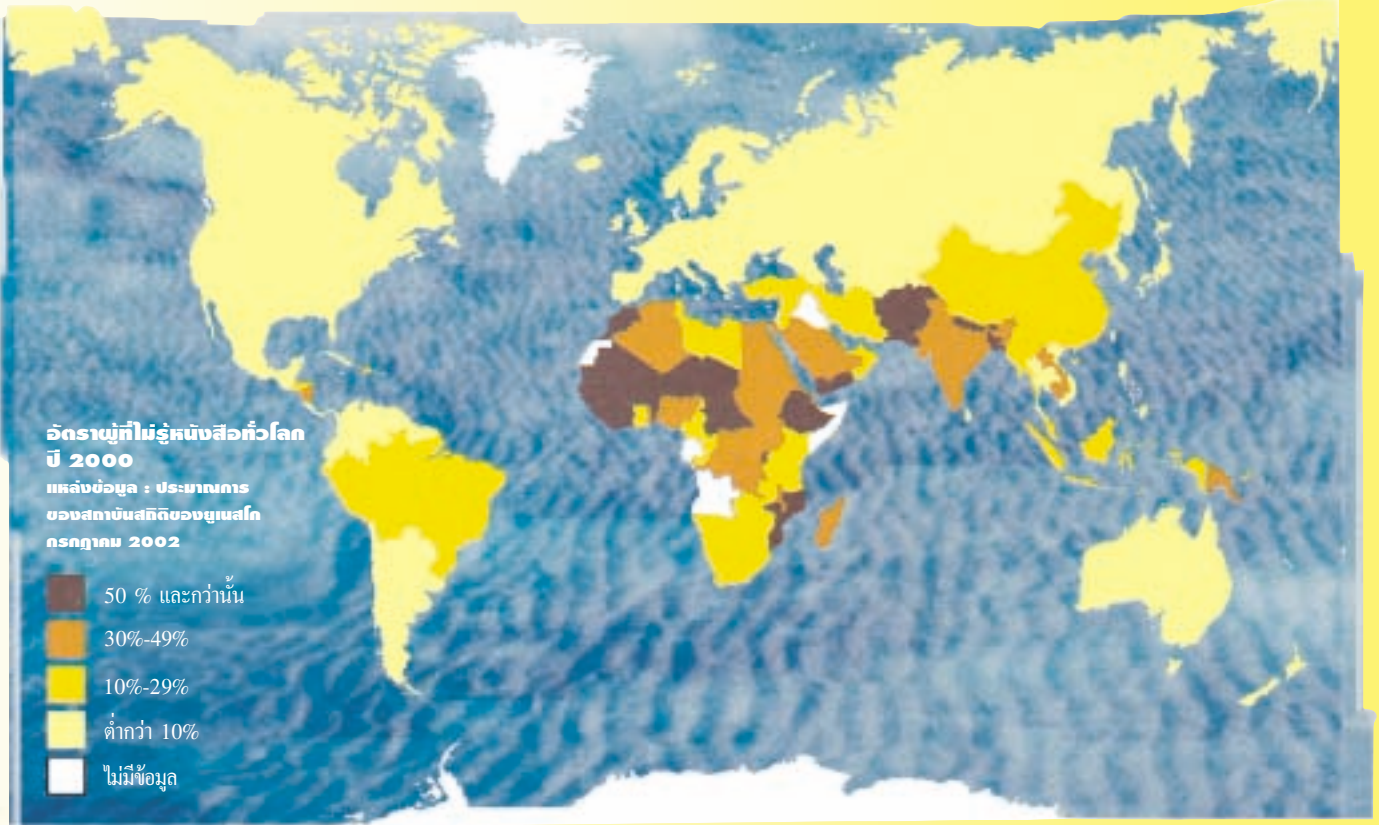
กลไกสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีแรงผลักดันมากที่สุด คือ เจตจำนงร่วมกันทั่วโลกในอันที่จะจัดการศึกษาให้แก่ทุกคนได้ภายในปี 2015 ดังที่ได้ให้คำมั่นไว้ ณ การประชุมโลกว่าด้วยการศึกษาที่กรุงดาการ์ เซเนกัล เมื่อปี 2000

หากเร่งจัดให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นอย่างดีในปัจจุบัน ก็เท่ากับว่าเราจะปกป้องเด็กเหล่านั้นมิให้กลายเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือในภาคหน้าได้ แต่จนถึงปัจจุบันนานาชาติดูจะดำเนินงานอย่างเสียมิได้ ซึ่งดูแล้วเป็นการยากที่จะบรรลุคำมั่นแห่งดาการ์ เพราะขาดปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงาน ตัวอย่างเช่น หากขาดงบประมาณมาเพิ่มเติม บรรดาประเทศต่างๆ ที่ยากเลิกไม่เก็บค่าเล่าเรียน ก็จะต้องต่อสู้ดิ้นรน เพื่อมิให้การจำเป็นต้องรับนักเรียนเข้ามาเรียนเป็นจำนวนมาก เป็นสาเหตุคู่ครั้งคุณภาพของการเรียนการสอนให้ย่ำแย่ลง เพราะสัดส่วนระหว่างนักเรียน : ครู และนักเรียน : แบบเรียน นั้นสูงขึ้น ดังนั้น ทศวรรษว่าด้วยการรู้หนังสือแห่งสหประชาชาติ (2003-12) ยังสามารถมีส่วนร่วมช่วย เพราะช่วยเป็นหลักประกันได้ว่า เมื่อมีนักเรียนเป็นจำนวนมากขึ้น ระดับของการรู้หนังสือก็จำเป็นต้องเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ▶

- การปฏิวัติ เริ่มต้นที่หมู่บ้าน น.56
บทเรียนจากบังกลาเทศ
- เสียงแห่งความเปลี่ยนแปลง น.60
เสริมสร้างพลังแห่งการเรียนรู้ในอินเดีย
- ที่พักพิงในชุมชนแออัด น.62
โรงเรียนเดลี ผู้บุกเบิก

การรู้หนังสือนั้น เป็นปัญหาระดับโลก

1 ใน 7 ของคนทั่วโลกอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ และมีผู้ไม่รู้หนังสือเป็นจำนวนมากทีเดียวในประเทศที่ร่ำรวยที่สุด

โฟกัส
42

โรงเรียนเป็นแต่เพียงส่วนหนึ่งของวิธีแก้ปัญหา อย่างไรก็ตาม มีผู้ใหญ่และเยาวชนเป็นจำนวนมากที่ไม่เคยไปโรงเรียน และมีเด็กเป็นจำนวนมากที่ออกจากโรงเรียนกลางคันก่อนที่จะสามารถอ่านออกเขียนได้

เรื่องราวจากโครงการอย่างเป็นทางการที่สอนผู้ใหญ่ให้รู้หนังสือแสดงให้เห็นว่า หากเราจะดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายเพื่อลดจำนวนผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือลงครึ่งหนึ่ง ก็จะต้องคิดหาวิธีการใหม่ๆ ที่จะสอนให้อ่านออกเขียนได้ และสร้างสภาพแวดล้อมให้สามารถรู้หนังสือได้ตลอดไป

นี่หมายความว่าต้องมีบทเรียนและกำหนดเวลาการเรียนจบหลักสูตรยืดหยุ่นได้ มีอุปกรณ์การเรียนที่สอดคล้องกับความสนใจและวัฒนธรรมของผู้เรียน ครูหรือผู้อำนวยความสะดวกได้รับการฝึกอบรม และได้รับการสนับสนุนในการใช้วิธีเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และผู้เรียนมีส่วนร่วมกำหนดว่าการศึกษาของตนควรจะดำเนินไปในทิศทางใด เห็นสิ่งอื่นใด ดังปรากฏในข้อมูลเกี่ยวกับโครงการต่างๆ รวม 3 โครงการที่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งได้นำเสนอในรายงานนี้ ได้แก่ ศูนย์ประชาชนในบังกลาเทศ โครงการ Reflect ในโอริสสา และโรงเรียนในชุมชนแออัดแห่งหนึ่งในนิวเดลี การเรียนรู้ในโครงการต่างๆ ดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนนำความสามารถของตนในการอ่านออกเขียนได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ กล่าวคือ นำไปใช้ในการแก้ปัญหาความยากจนของตนเอง ทำลายความไม่เป็นธรรม และปรับปรุงวิถีชีวิตในชุมชนของตนให้ดีขึ้น

เบรนต์ัน โอแมลลี

สาระจากรายงาน ความก้าวหน้า

ในช่วงเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา อัตราการรู้หนังสือได้ลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่ยากจนขึ้นขั้นแค่นั้นที่สุด แต่ยูเนสโกและองค์การนานาชาติอื่นๆ ก็ได้เตือนว่า เรายังจะต้องดำเนินงานกันอีกมาก

ในบางประเทศ ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่ครั้งหนึ่งเคยอยู่ใต้ลัทธิคอมมิวนิสต์ ความก้าวหน้าในช่วงเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมาอาจถดถอยลง เพราะงบประมาณเพื่อทางการศึกษาได้ลดน้อยลง หลายประเทศในทวีปแอฟริกา จำเป็นต้องจ้างครูใหม่ๆ เป็นจำนวนหลายล้านคน ส่วนใหญ่เป็นเพราะความต้องการศึกษาได้เพิ่มมากขึ้น แต่ทั้งนี้ก็เป็นเพราะวิชาชีพดังกล่าวได้สูญเสียชีวิตไปเป็นจำนวนมาก ด้วยโรคเอดส์ที่ระบาดออกไปอย่างกว้างขวาง

และในประเทศที่เพิ่งหลุดพ้นจากวิกฤตภายในประเทศ อันร้ายแรง ตัวอย่างเช่น อัฟกานิสถาน และติมอร์ตะวันออก ทางการจะต้องเร่งแก้ปัญหาในระยะสั้นโดยเปิดและซ่อมแซมโรงเรียนที่ชำรุดเสียหาย ก่อนที่จะคำนึงถึงเป้าหมายในระยะยาวเลย จากการศึกษายูนิเซฟในปี 1998 คาดกันว่าใน

© M. Muecke/Wahneema Lubiano/UNESCO

ช่วงศตวรรษที่ 21 นั้น อัตราการไม่รู้หนังสืออาจสูงขึ้นก็เป็นได้ ทั้งๆ ที่ได้ลดลงอย่างน่าทึ่งทีเดียวในช่วงศตวรรษที่ 20 หน่วยงานอื่นๆ อีกหลายหน่วยงานก็มองโลกในแง่ร้ายเช่นกัน โดยกล่าวว่าทุพภิกขภัย สงครามสู้รบ และภัยพิบัติจากธรรมชาติเป็นผลให้มีผู้ลี้ภัยเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้เด็กๆ ได้รับการศึกษาน้อยมาก หรือไม่ได้รับเลยเป็นเวลานานๆ

จากสถิติของยูเนสโก ในบรรดาประชากรโลกจำนวน 6 พันล้านคนนั้น เกือบ 1 ใน 7 อ่านไม่ออกหรือเขียนไม่ได้ ซึ่งก็นับว่าได้ก้าวหน้าไปมากเมื่อเทียบกับสถิติจากการสำรวจครั้งแรกในช่วงทศวรรษ 1950 ซึ่งรายงานว่ามีผู้ไม่รู้หนังสือในโลกถึงร้อยละ 44

ในบรรดาผู้ไม่รู้หนังสือนั้น เป็นสตรีและเด็กผู้หญิงถึง 2 ใน 3 ถึงแม้ว่าช่องว่างระหว่างชาย-หญิง จะแคบลง และสถิติล่าสุดจะแสดงให้เห็นว่าสตรีกำลังมีโอกาสได้รับการศึกษา และรู้หนังสือเร็วกว่าผู้ชายก็ตาม แนวโน้มดังกล่าวเห็นได้อย่างเด่นชัดในแอฟริกา ซึ่งในช่วงเวลาสิบปีที่ผ่านมา อัตราของสตรีที่รู้หนังสือได้ลดลงไปร้อยละ 6.4 และในปัจจุบันเหลือเพียงร้อยละ 49 แต่กระนั้นจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือก็ยังสูงเกินไป และส่วนใหญ่ก็เป็นผู้ที่ยากจนที่สุดและด้อยโอกาสที่สุดในสังคม

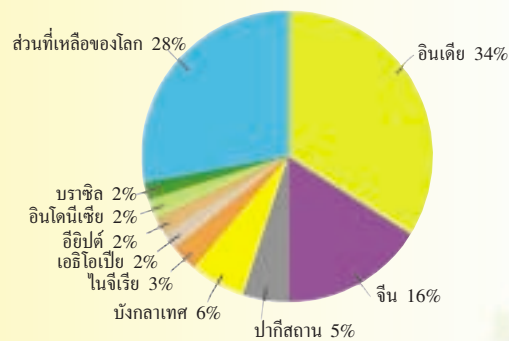
รายงานฉบับแรกว่าด้วยความคืบหน้าในการดำเนินงานของยูเนสโกนับจากการประชุมโลกว่าด้วยการศึกษานั้น แสดงข้อมูลที่น่าเป็นกังวลอยู่ กว่า 70 ประเทศจะไม่สามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดกันไว้ในการประชุมที่ตากรีได้ เป้าหมายต่างๆ ดังกล่าว ได้แก่ จัดให้เด็กในวัยประถมศึกษาได้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพที่ยอมรับกันได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด เปิดโอกาสให้ชายและหญิงได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกัน และลดอัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ลงไปครึ่งหนึ่งภายในปี 2015

คาดกันว่าจะมี 28 ประเทศที่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายสำคัญดังกล่าวแต่อย่างใด 2 ใน 3 ของประเทศต่างๆ เหล่านี้ อยู่ในอนุภูมิภาคซาราในแอฟริกา แต่ทั้งหมดทั้ง

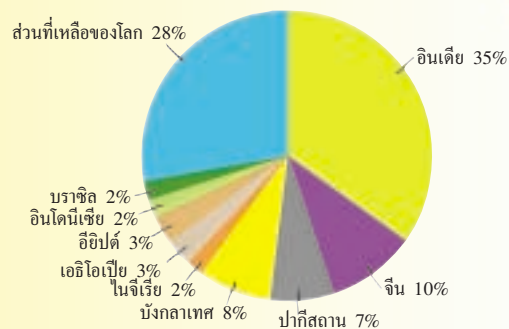
เด็กนักเรียนใน
 อัฒกานีสถาน ซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศที่มีอัตราการไม่รู้หนังสือสูงสุดในโลก ต่างเร่งศึกษาเล่าเรียนเพื่อทดแทนเวลาที่เสียไป

จำนวนประชากรผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือในปี 2000 และประมาณการสำหรับปี 2015
แหล่งข้อมูล : 2002 Education For All Global Monitoring Report : Is the World on Track?

2000 จำนวนทั้งหมด : 862 ล้าน

2015 จำนวนทั้งหมด : 799 ล้าน

ในบรรดาผู้ไม่รู้หนังสือ 2 ใน 3 เป็นสตรี

ในชั้นเรียนที่ ที่ฮัวนา, เม็กซิโก มีความตั้งใจ
แน่วแน่ทางการเมือง
ทำให้การดำเนินงาน
เป็นผลสำเร็จ

© J. M. Gibony, Gamma, Paris

อินเดียและปากีสถานอีกด้วย ประเทศอื่นๆ ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงสูง ได้แก่ หลายประเทศในแอฟริกาเหนือและรัฐอาหรับ บางประเทศในยุโรปกลางและยุโรปตะวันออก ซึ่งในอดีตเคยมีอัตราการรู้หนังสือสูง กลับต้องถดถอยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อได้ระงับการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย และลดงบประมาณการศึกษาโดยทั่วไป ในทั่วโลกนั้นคาดกันว่า 78 ประเทศ คงจะไม่สามารถลดจำนวนผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือลงไปครึ่งหนึ่งได้ ในจำนวนดังกล่าวมี 4 ประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลก คือ บังกลาเทศ จีน อินเดีย และปากีสถาน ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วมีผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือถึงร้อยละ 61 ของผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือในโลกทีเดียว

นอกจากนี้ แม้กระทั่งประเทศที่ดูเหมือนจะดำเนินงานได้ตามเป้า ก็จะไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ หากไม่ได้รับความช่วยเหลือเป็นจำนวนมากมายมหาศาลจากต่างประเทศ ธนาคารโลกได้พยายามประเมินความช่วยเหลือทางการเงินที่จำเป็นต้องได้รับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแอฟริกาเกี่ยวกับเรื่องนี้ธนาคารโลกได้ประมาณว่าในช่วงเวลาอีก 15 ปี ข้างหน้า ยังขาดงบประมาณสำหรับดำเนินงานอย่างน้อย

ปีละ 2,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และในบางปีจะขาดถึง 4,200 ล้านดอลลาร์เลยทีเดียว ธนาคารโลกได้ตั้งข้อสังเกตว่าบางประเทศ เช่น รวันดา มาลาวี และแซมเบีย ค่าใช้จ่ายประจำวันเป็นผลจากเอชไอวี/เอดส์ จะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 45 ประมาณการเหล่านี้จัดทำกันขึ้นในขณะที่ความช่วยเหลือเพื่อการศึกษายังในระดับทวิภาคีและพหุภาคีกำลังลดลง

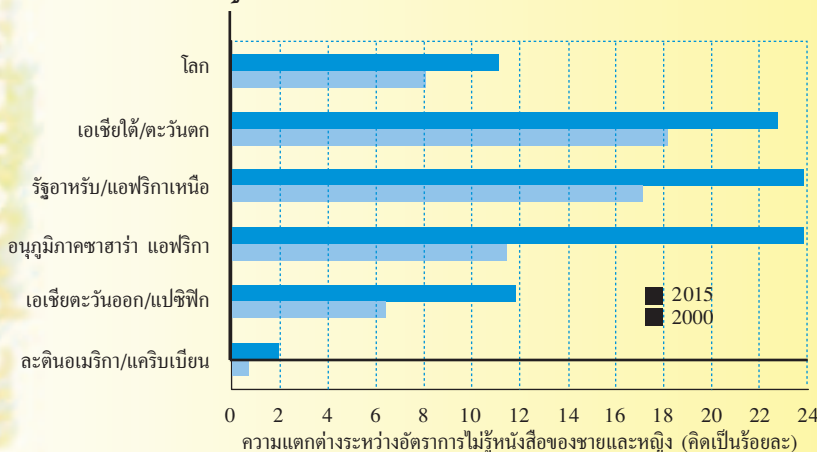
อย่างไรก็ตาม แม้กระทั่งประเทศที่ยากจนก็ได้แสดงให้เห็นว่า หากมีความตั้งใจแน่วแน่ทางการเมือง ก็สามารถดำเนินงานอย่างได้ผลมากทีเดียว ภายในช่วงเวลาเพียง 2-3 ปี หลังจากที่ ฟิเดล คาสโตร ได้ทำการปฏิวัติเมื่อปี 1959 คิวบาสามารถทรงรณรงค์ผู้ใหญ่ได้ถึงเกือบ 270,000 คน เป็นผลให้ลดอัตราการไม่รู้หนังสือลงได้จากร้อยละ 23 เหลือเพียง 3 เมื่อไม่นานมานี้ เฮติซึ่งมีประชากรที่ไม่รู้หนังสือถึงร้อยละ 52 ได้เปิดศูนย์สอนภาษาครีโอลขึ้นหลายพันแห่ง และเมื่อปี 2004 จะสามารถลดอัตราการไม่รู้หนังสือให้เหลือเพียงร้อยละ 25

แต่เราจะต้องเผชิญงานท้าทายอีกมากมาย เพื่อให้ทั่วโลกได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาเมื่อถึงปี 2015 เราจำเป็นต้องมีครูใหม่กว่า 15 ล้านคน ในอนุภูมิภาคซาราในแอฟริกา แต่เพียงแห่งเดียวก็จำเป็นต้องมีครูใหม่ถึง 3 ล้านคนแล้ว ซึ่งหมายความว่า จะต้องลงทุนในด้านการฝึกหัดครูกันอย่างมากมายมหาศาล นอกจากนี้ ประเทศกำลังพัฒนาล้วนประสบอุปสรรคในอันที่จะดึงดูดครูที่มีวุฒิของตนไว้ เพราะบรรดาประเทศที่ร่ำรวยกว่าซึ่งขาดแคลนครูของตนเองได้ช่วงชิงครูเหล่านี้ไป

ไม่มีประเทศใดที่ปลอดจากการไม่รู้หนังสือระดับขั้นสูง

ในประเทศที่ร่ำรวยที่สุดในโลก ซึ่งดูเหมือนว่าทุกคนรู้หนังสือ เพราะได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยมีต้องเสียค่าใช้จ่ายกันอย่างถ้วนหน้า ก็ยังมีประชากรอีกเกือบ 1 ใน 4 ซึ่งยังไม่เข้าใจ และไม่สามารถอ่านข้อมูลในแผ่นพับ และข้อพึงปฏิบัติในการใช้อุปกรณ์ในบ้านหรือยา

ช่องว่างระหว่างอัตราการไม่รู้หนังสือของชายและหญิง จำแนกตามภูมิภาค (2000 และ 2015)

ครูบุกสอนถึงห้องคุมขัง

ในสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่ร่ำรวยที่สุดในโลก จากรายงานการสำรวจระดับชาติเกี่ยวกับการรู้หนังสือของผู้ใหญ่ได้ประมาณกันว่าร้อยละ 70 ของนักโทษกว่า 2 ล้านคนนั้นอ่านหนังสือไม่ออก จึงไม่สามารถประกอบกิจกรรมหลายอย่างในชีวิตประจำวันได้ หรือไม่สามารถประกอบอาชีพใดได้นอกจากงานใช้แรงงานเล็กน้อยๆ เท่านั้น

ราอูล โรเมโร ผู้ช่วยผู้อำนวยการโครงการการศึกษาสำหรับผู้ต้องโทษเป็นผู้ไม่รู้หนังสือ กล่าวไว้ในเมื่อคนเหล่านี้มีโอกาสอย่างจำกัดในอันที่จะประสบผลสำเร็จในสังคมหลายคนจึงต้องติดคุก เพราะความไม่รู้หนังสือของเขาเหล่านั้น

ซานเวอนดิน ซึ่งตั้งอยู่ใกล้แคลิฟอร์เนีย มีนักโทษอยู่ 6,000 คน ในจำนวนนี้มีอยู่ 600 คนที่อยู่ในแดนประหารเพื่อรอการประหารชีวิต เป็นคุกที่มีโครงการการศึกษาที่ดีที่สุด ในแคลิฟอร์เนีย โดยมีชั้นเรียน 3 ห้อง ครู 10 คน และกลุ่มอาสาสมัครที่ทำงานกันเป็นผลัด

จิน เบรซี ผู้อำนวยการโครงการการศึกษา กล่าวว่า นักโทษหลายคนพลาดโอกาสทางการศึกษา เพราะไม่สามารถปรับคนให้เข้ากับวิธีสอนแบบดั้งเดิมได้ ดังนั้นเจ้าหน้าที่จึงใช้เทคนิค “ประสบการณ์ภาษา” โดยตั้งคำถามเกี่ยวกับประวัติชีวิตของนักโทษ และสอนให้รู้จักคำศัพท์ปรากฏในประวัติดังกล่าว เบรซีอธิบายว่า “พวกเขาเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว เพราะมีความหมายสำหรับชีวิตของเขา” เพื่อทำลายวงจรแห่งความไม่รู้หนังสือ เราสอนนิยายเด็กแก่เขา เพื่อจะได้อ่านให้ลูกๆ ฟัง ในระหว่างเวลาเยี่ยม สำหรับการได้รับวุฒิมัธยมศึกษา และการเสริมสร้างงานเชิงสร้างสรรค์ ได้จัดพิธีแจกประกาศนียบัตรภายในโบสถ์ประจำคุก โดยเชิญครอบครัว

ของผู้ต้องโทษมาร่วมในพิธีด้วย ซานเวอนดินขาดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นักโทษที่สนใจใฝ่รู้จะต้องนอนเบียดเสียดกับนักโทษอื่นๆ โดยนอนบนเตียงเป็นชั้นๆ ในห้องขังรวมกับผู้อื่น ท่ามกลางเสียงหวนหวู อาจต้องโดนถูกขังในห้องของคนอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาหลายสัปดาห์ โดยไม่ได้รับเงินค่าขนมที่ควรจะได้จากงานกรรมกร นอกจากนี้ เบรซีคาดว่า จากงบประมาณเท่าที่มีอยู่ คงจะให้บริการแก่นักโทษได้เพียงร้อยละ 10 ของนักโทษเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม นักโทษบางคนที่มีมานะจริงๆ ก็อาจฝ่าฟันอุปสรรคไปได้ นิโเบออันนั้น อายุ 24 ปี ตั้งหน้าเล่าเรียนเพื่อชดเชยกับสิ่งที่ขาดหายไป เมื่อเขาออกจากโรงเรียนตั้งแต่อายุ 14 ปี และได้รับประกาศนียบัตรเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับโรงเรียน

นิโเบออัน กล่าวว่า การรู้หนังสือมิใช่เป็นแค่เพียงส่วนสำคัญของการศึกษา และการเรียนรู้ทักษะด้านอาชีวศึกษาสำหรับประกอบอาชีพเท่านั้น แต่จะช่วยให้เติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ “แต่เดิมผมคิดว่าผมเป็นคนข้างถนน สิ่งเดียวที่ผมได้ก็คือขายยาเสพติด มาบัดนี้ผมรู้ตัวแล้วว่า ผมมีความชำนาญที่ผมสามารถนำเอาไปใช้ได้”

อันนัน กล่าวว่า การที่เขาประสบผลสำเร็จก็ด้วยบุญคุณของแพทริก มิมส์ ผู้อำนวยการโครงการ Reach ซึ่งประกอบด้วยคณะครูผู้เป็นนักโทษ 23 คน มีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ มิมส์ อายุ 40 ปี ผู้ยอมรับว่าครั้งหนึ่งตนเคยเป็น “วายร้ายข้างถนน” ต้องโทษ 15 ปี จนถึงตลอดชีวิต เพราะคดีฆาตกรรม อุกฉกรรจ์ ได้รับปริญญาตามหลักสูตร 2 ปี หลังจากนั้นที่เรียนทางไปรษณีย์ เขามีอิทธิพลเป็นที่ยอมรับนับถือของ

© AP/Wide World

บรรดานักโทษด้วยกัน เพราะเขาเป็นส่วนหนึ่งของนักโทษเหล่านั้น และแสดงให้เห็นว่าสามารถทำสิ่งใดก็ได้หากมีความตั้งใจแน่วแน่

มิมส์ จำได้ว่า ได้เคยช่วยเคอร์มิต จอห์นสัน อายุ 37 ปี ผู้ซึ่งกำลังจะเก็ยกคทาเรียนรู้ทักษะการเขียนในวิชาการศึกษาหนังสือ “ผมจึงขอให้เขาเขียนเรียงความเกี่ยวกับเชื้อชาติของเขา ต่อจากนั้นผมก็สอนเขาถึงวิชาเขียนเรียงความและบอกต่อไปว่า ‘เอาละ เขียนเกี่ยวกับเชื้อชาติของคุณสิ’ เมื่อถึงตอนนั้นเขาว่าเราสามารถทำเองได้แล้ว”

จากการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการของสหรัฐอเมริกา เมื่อไม่นานมานี้พบว่า โครงการการศึกษาในสถานจองจำ ได้ลดอัตราการหวนกลับมาประกอบอาชญากรรมอีกถึงร้อยละ 29 แต่ในแคลิฟอร์เนีย ซึ่งมีระบบจองจำที่ใหญ่ที่สุดในอเมริกาทางการได้ใช้งบประมาณเพื่อการศึกษาเพียงร้อยละ 2 เท่านั้น เบรซีจึงกล่าวว่า นับว่าเป็น “การประหยัดอย่างไม่เป็นประโยชน์แต่อย่างใด”

สติเฟิน ฟิลลิปส์

ซานเวอนดิน : นักโทษที่ได้รับการสอนให้รู้หนังสือนั้น เมื่อพ้นโทษแล้ว มักจะไม่ประกอบอาชญากรรมอีก

ไม่มีประเทศใด (แม้กระทั่งประเทศที่จัดการศึกษาให้แกทุกคนโดยถ้วนหน้าเป็นเวลาหลายสิบปีมาแล้ว) ที่จะปราศจากผู้ไม่รู้หนังสือในระดับใช้งานได้ ในเมื่อประชาชนของตนได้ล้มหรือไม่เคยเรียนรู้อ่านออกเขียนได้ ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน สำหรับประเทศร่ำรวยที่สุดนั้น สภาพการณ์ดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของระบบการศึกษา

สถานการณ์ในเรื่องการรู้หนังสือในประเทศร่ำรวยเพิ่งปรากฏเมื่อกลางทศวรรษ 1990 เพราะองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนา (OECD) ได้ทำการสำรวจในระดับนานาชาติเกี่ยวกับการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ โดยทำการสำรวจผู้มีอายุระหว่าง 16-65 ปี ใน 22 ประเทศ ในกรณีนี้ได้ทราบว่ายังมีช่องว่างอยู่มากระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและทักษะ แต่สิ่งที่เห็นชัดเจนคือ ผู้ใหญ่ที่ได้เรียนที่โรงเรียนจนสามารถอ่านออกเขียนได้ กลับกลายเป็นผู้ไม่รู้หนังสือไปอีก เพราะมิได้ใช้ทักษะที่ได้รับในทางที่เป็นประโยชน์แก่ตน

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ความหมายของ “การรู้หนังสือ” ก็ได้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ ตั้งแต่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ ไม่ว่าจะ เป็นภาษาใดก็ตาม มาเป็นการเรียนจบการศึกษาภาคบังคับ 5 ปี ขณะนี้เชื่อกันว่า ยากจะดำรงชีวิตในสังคมที่ซับซ้อนเช่นในปัจจุบัน จะต้องได้รับการศึกษาอย่างน้อยที่สุด 6-8 ปี

อย่างไรก็ตาม จากการที่ประเทศที่มีการศึกษาภาคบังคับเป็นเวลา 12 ปีแล้ว ก็ยังมีผู้ไม่รู้หนังสือในระดับใช้งานได้เป็นจำนวนมากนั้น ย่อมแสดงให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องดำเนินงานในด้านนี้โดยใช้มาตรการที่เป็นที่น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

โยชนา ชาร์มา

โยชนา ชาร์มา เป็นอดีตผู้สื่อข่าวของหน้าแทรกภาคการศึกษาของหนังสือพิมพ์ไทมส์ซึ่งดูแลเยอรมนีและฮ่องกงของจีน สตีเฟน ฟิลลิปส์ เป็นผู้สื่อข่าวของหน้าแทรกภาคการศึกษาของหนังสือพิมพ์ไทมส์ประจำสหรัฐอเมริกา

การรู้หนังสือ ในโรงเรียน

การยกเลิกค่าเล่าเรียนเป็นก้าวแรกสำหรับการจัดการประถมศึกษาให้เด็กทั่วประเทศ แต่ประสบการณ์ของเคนยาและยูกันดาแสดงให้เห็นว่า เรื่องนี้เต็มไปด้วยความยากลำบาก และหากปราศจากความช่วยเหลือจากองค์กรระหว่างประเทศ คุณภาพการศึกษาก็จะตกต่ำได้

โฟกัส

46

เปิดตำนานเบเขื่อน

กัทรันท์ พ็ยธะ ินลา

ที่โรงเรียนประถมศึกษาอายุานี่ในเขตชานกรุงไนโรบี เด็กนักเรียน 120 คนแออัดเบียดเสียดกันอยู่ในห้องเรียนที่สร้างขึ้นไว้สำหรับนักเรียนเพียง 40 คน เด็กส่วนใหญ่จึงต้องนั่งกับพื้น เอาหนังสือเรียนวางไว้บนเข่า เพราะโต๊ะเรียนมีไม่พอ ฝ่าย เจน โอนิยาโก ผู้เป็นครู ก็ไม่มีชอล์กที่จะเขียนกระดานดำที่เก่าจนแตกล่อน จึงต้องบอกปากเปล่าให้นักเรียนจดบทเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ โรงเรียนอายุานี่มีเด็ก ๆ แห่มาเข้าเรียนจนล้นหลามเหมือนโรงเรียนอื่นๆ ทั่วประเทศ หลังจากรัฐบาลใหม่ทำตามสัญญาที่ให้ไว้ตอนหาเสียงเลือกตั้ง ที่จะยกเลิกค่าเล่าเรียนตั้งแต่วันที่ 7 มกราคม

หนทางสู่การศึกษาเพื่อปวงชนมักจะขรุขระและเต็มไปด้วยหลุมบ่อ แต่ไม่มีที่ไหนประสบอุปสรรคขวากหนามมากเท่าในแอฟริกาทางตอนใต้ของทะเลทรายซาฮารา ร้อยละ 40 ของนักเรียนทั่วโลกที่มีจำนวนประมาณ 115.4 ล้านคนอยู่ในภูมิภาคนี้ อันเป็นแห่งเดียวในโลกที่เด็กที่มากเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาไม่มีจำนวนลดต่ำลงในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา

ความยากจนอันเกิดจากการชำระหนี้ต่างประเทศ

การลงทุนที่มีน้อยและไม่ได้ผลคุ้มค่า สงครามกลางเมืองที่ยืดเยื้อ การก่อรัฐประหารบ่งหลวม การจัดลำดับความสำคัญของภารกิจไม่ถูกต้อง ตลอดจนการบริหารปกครองที่ไร้คุณภาพ ส่งผลให้รัฐบาลตัดทอนงบประมาณเพื่อการศึกษาลงเรื่อยๆ

แต่ประชาชนกลับไม่ได้เลิกล้มความหวังที่จะได้รับผลประโยชน์จากการอ่านออกเขียนได้และการศึกษาที่กว้างขึ้น ดังเช่นที่รัฐบาลชุดใหม่ของเคนยาได้ประกาศเมื่อวันที่ 7 มกราคม เมื่อนักเรียนใหม่เกือบสองล้านห้าแสนคนมาสมัครเรียน อัตราการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาพุ่งพรวดเป็น 8.7 ล้านคน โรงเรียนต่างๆ ที่ปกติเคยรับนักเรียนปีละ 160 คนต่อปี ต้องมารับมือกับเด็กที่มาสมัครเรียนกว่า 3,000 คน ส่วนที่โรงเรียนประถมศึกษาโอลิมปิกในกรุงไนโรบี มีเด็กมาสมัครเรียนกว่า 5,000 คน โรงเรียนต้องเรียกตำรวจปราบจลาจลมาช่วยรักษาความสงบเรียบร้อย เมื่อครูต้องแจ้งบรรดาผู้ปกครองว่า โรงเรียนไม่มีที่ว่างเหลืออีกแล้ว

“เรารอโอกาสนี้มานานแสนนาน ตอนนั้นเราต้องการให้ลูกๆ ของเราได้เข้าเรียน” จาเฟร มูเรออี ซึ่งเป็นผู้ปกครองรายหนึ่งบอก

เคนยาเคยเจอเรื่องวุ่นวายแบบนี้นมาก่อนแล้ว ในปี 1974 เคนยาเคยประกาศให้เด็กเรียนฟรีในชั้นประถม 1 ถึง ประถม 4 และในปี 1978 ให้เรียนฟรีได้จนจบระดับ ประถมศึกษา แต่พอถึงกลางทศวรรษ 1980 รัฐบาลเกิด กลับลำการปฏิรูป โดยให้ชุมชนและผู้ปกครองรับภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษาของลูกหลานตน อัตราการรู้หนังสือจึง ลดลงตั้งแต่บัดนั้น

เมื่อปราศจากหลักเกณฑ์ใดๆ ที่จะนำมาใช้ บรรดา ครูใหญ่ก็มีอิสระที่จะบีบบังคับผู้ปกครองได้ตามอำเภอใจในยาม ที่มีผู้ทำงานหรือผลิตผลทางการเกษตรตกต่ำ แต่เนยล ซิฟูนา ศาสตราจารย์ทางเศรษฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเคนยัต้าเล่าว่า โรงเรียนที่มีพฤติกรรมไม่ดีเหล่านี้เริ่มเรียกเก็บเงินค่าโน่น ค่านี้สารพัดโดยตั้งเงื่อนไขแต่ฝ่ายเดียว ตั้งแต่ค่ากิจกรรมนอก โรงเรียนไปจนถึงค่าสอนพิเศษ พอมาครั้งนี้ งบประมาณ ของโรงเรียน ห้องเรียน สถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน และครู ต่างถูกใช้จนเกินกำลังอีกครั้ง ไรลา โอตินก้า เป็น รัฐมนตรีกระทรวงโยธาธิการและการเคหะ และเป็นสมาชิก ชั้นแนวหน้าของรัฐบาลผสมที่มีชื่อเรียกขานว่ารัฐบาล “สายรุ้ง” ซึ่งได้ให้สัญญาว่าจะให้เรียนฟรี ไรลาบอกกับเราว่า “เรารู้ดีว่ามีห้องเรียนไม่พอ เมื่อใดก็ตามที่มีโอกาส เราจะให้ โรงเรียนไปใช้โบสถ์ มัสยิด ห้องสันทนาการของท้องถิ่น และเต็นท์”

รัฐบาลชุดนี้ใช้เงินเพื่อการศึกษาไปแล้วถึงร้อยละ 27 ของวงเงินงบประมาณทั้งหมด รัฐบาลคาดว่าจัดการ การศึกษาให้นักเรียน 7 ล้านคนจะต้องใช้เงินปีละ 140 ล้าน เหรียญสหรัฐ และเจ้าหน้าที่บางคนบอกว่าจะถึง 200 ล้าน แต่ปีนี้รัฐบาลมีงบประมาณให้โรงเรียนต่างๆ เพียง 6.5 ล้านเท่านั้น

ธนาคารโลก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ และ องค์การผู้บริจาคพหุภาคีอื่นๆ ได้ถอนความช่วยเหลือรัฐบาล ชุดที่แล้วไปเมื่อปี 1997 เนื่องจากมีการฉ้อโกงสูงมาก แต่ เมื่อเดือนที่แล้ว (มีนาคม) ธนาคารโลกประกาศว่าจะให้เงิน ช่วยเหลือ 40-50 ล้านเหรียญในเดือนมิถุนายน เพื่อเป็นค่า อุปกรณ์การศึกษา แต่กระนั้น ก็ยังขาดเงินอีกถึง 93.5 ล้าน เหรียญ

ในปัจจุบัน ผู้ปกครองธรรมดาๆ ไม่รู้เลย ว่าประเทศตนตกอยู่ในฐานะลำบากแค่ไหน ผู้ปกครองราย หนึ่งซึ่งเป็นพ่อค้ารายค้าอยู่ที่ไนโรบีซึ่งเป็นย่านที่บ้าน ประชานาธิปไตยก็ตั้งอยู่บอกว่า “รัฐบาลนี้เล็ก (การ สมทบทุนเข้า) กองทุนอาคาร ยกเลิกค่ากิจกรรมต่างๆ

ภาพซ้าย : ที่โรงเรียน ประถมศึกษาโอลิมปิกใน กรุงไนโรบีมีนักเรียนมา สมัครเรียนกว่า 5,000 คน เมื่อเดือนมกราคมที่ ผ่านมา เมื่อรัฐบาลใหม่ ได้จัดให้เรียนฟรีในระดับ ประถมศึกษา

ภาพบน : หลายโรงเรียน ในชนบทยังขาดแคลน ห้องเรียน

เด็กกว่า 2 ล้านคนขาด โรงเรียน พร้อมกับ

แถมยังจ่ายค่าหนังสือเรียน ค่าโต๊ะนักเรียน ค่าชอล์ก และจ้าง ยามรักษาความปลอดภัยให้โรงเรียนด้วย ตอนนี้มีแม้แต่ต้องซื้อ ชุดนักเรียนให้ลูกเท่านั้นเอง อย่างอื่นๆ รัฐบาลจ่ายให้หมด”

ส่วนในประเทศยูกันดาที่อยู่ติดกันนั้น ความพยายาม จัดการศึกษาให้ทั่วถึงทั้งประเทศได้รับการยกย่องว่าประสบความสำเร็จมากที่สุดแถบแอฟริกาทางตอนใต้ของทะเล ททรายซาฮารา แต่ก็เห็นได้ว่าเป็นภาระอันมหาศาลที่ต้องแบกร ับ ยูกันดานั้นต่างจากเคนยาตรงที่ยูกันดาได้รณรงค์ขอรับ ความช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ เสียก่อน องค์กรเหล่านี้รวมถึง ธารณาการโลก องค์กรกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) องค์กรยูเนสโก โครงการพัฒนาแห่ง สหประชาชาติ (UNDP) ธารณาการเพื่อการพัฒนาแห่งแอฟริกา โครงการอาหารโลก (WFP) และประชาคมยุโรป

ผู้บริจาครายใหญ่ๆ ยังรวมถึงองค์กรให้ความช่วยเหลือ ของรัฐบาลออสเตรเลีย แคนาดา เดนมาร์ก ฝรั่งเศส เยอรมนี ไอร์แลนด์ อิตาลี ญี่ปุ่น เนเธอร์แลนด์ สหราชอาณาจักรและ สหรัฐอเมริกา เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของรัฐบาล ยูกันดาในการบริหารจัดการระบบการศึกษาของตน ผู้บริจาค เหล่านี้ได้ตกลงที่จะดำเนินการกันภายใต้โครงการเดียว โดย เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์จัดความยากจนของชาติ และให้ รัฐบาลเป็นผู้มีบทบาทนำ โดยหารือกับผู้บริจาคดังกล่าว

ในปี 1997 เมื่อรัฐบาลประกาศว่าจะให้ลูก 4 คนแรก ของทุกครอบครัวได้เรียนฟรี อัตราการเข้าเรียนเพิ่มทีวี่คูณ 2.9 ล้านคนเป็น 5.8 ล้านคน ดร. คิคคู มาคุบูยา รัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการและการกีฬาเล่าว่า “เราเพิ่มอัตราการ เข้าเรียนของเด็กในวัยประถมศึกษาจากร้อยละ 54 ในปี 1996 เป็นร้อยละ 72 เมื่อปีที่แล้ว”

แต่ความพยายามของรัฐบาลประสบอุปสรรคตั้งแต่ต้น เพราะยังขาดแคลนโรงเรียนที่พอจะใช้การได้เป็นจำนวนมาก โรงเรียนส่วนใหญ่ที่มีอยู่ ถูกทำลายเสียหายยับเยินจาก สงครามกลางเมือง และจากการตกอยู่ใต้อำนาจรัฐบาล เผด็จการของอีดี อามิน กับมิลตัน โอโบเต เป็นเวลานานปี

“เด็ก ๆ กว่า 2 ล้านคนที่เคยร่ำเรียนมาหรือวิ่งไล่ก อยู่ตามชนบทพากันมาเข้าโรงเรียนพร้อมๆ กัน จึงเป็นภาระที่ หนักหนาสาหัสสำหรับพวกเรา” เจอราลดีน นามิเร็มเบ บิตามาเซีย รัฐมนตรีช่วยว่าการที่ดูแลด้านการประถมศึกษากล่าวเสริม “อัตราส่วนครูต่อนักเรียนพุ่งพรวดแค่ชั่วข้ามคืน เป็น 1 : 110”

รัฐบาลได้เพิ่มจำนวนครูขึ้นเป็นสองเท่า เป็น 125,000 คน สร้างห้องเรียนได้อย่างน่าพิศวงถึง 51,203 ห้อง และกำลังสร้างเพิ่มอีก 36,674 ห้อง รัฐบาลจัดส่งโต๊ะนักเรียน ให้โรงเรียนต่างๆ แล้ว 87,000 ตัว ตั้งแต่ปี 1998 เพิ่ม จำนวนหนังสือเรียนจาก 16,000 เล่มในปี 1995 เป็น 3 ล้าน เล่มในปี 1999 แต่ถึงแม้จะทุ่มทุนไปมากขนาดนั้นแล้ว ก็ยังรับ กับจำนวนเด็กที่แห่กันมาเข้าเรียนไม่ไหว ในปัจจุบันยูกันดาจึง ต้องดิ้นรนแก้ไขปัญหาคณาคุณภาพการศึกษาที่ถดถอยวูบไปในช่วง แรกด้วย

ด้วยเด็กจำนวน 7.5 ล้านคนในโรงเรียนประถมศึกษา 13,332 แห่ง อัตราครูต่อเด็กโดยทั่วไปจึงยังอยู่ที่ครู 1 คนต่อ นักเรียน 60 คน และหลายโรงเรียนอยู่ในสภาพเด็กแน่นล้น ห้อง โดยบางโรงเรียนมีเด็กมากถึงห้องละ 150 คน

ยิ่งไปกว่านั้น โรงเรียนในชนบทที่ผมได้ไปเยี่ยมเยียน ยังมีปัญหาผ่นและพื้นห้องเรียนที่เพิ่งสร้างนั้นแตกกร้าว ใช้ส้วม หลุมต่ำกว่ามาตรฐาน และประตูหน้าต่างหักพัง

ประเทศผู้บริจาค

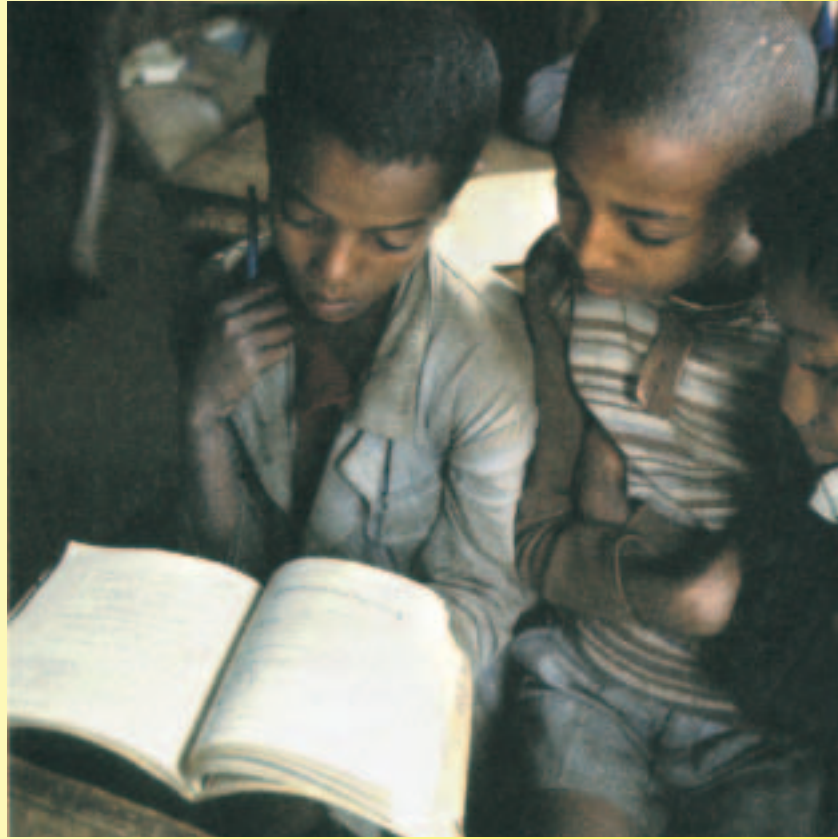
หลายโรงเรียนยังขาดแคลนโต๊ะนักเรียนอีกเป็นจำนวนมาก เด็กชั้นประถมต้นต้องนั่งบนก้อนหินที่โรงเรียนประถมศึกษา ความโศกในเซนต์โมนิโค ครูเล่าว่าเงินที่จะใช้สร้างห้องเรียนถูกขโมยไป ผมเห็นเด็ก ๆ ยังต้องนั่งเรียนกันอยู่ใต้ต้นไม้ และแม้ว่าจะอัดฉีดหนังสือเรียนกันขนานใหญ่แล้วก็ตาม เด็ก ๆ ก็ยังต้องแบ่งกันใช้หนังสือ 3 คนต่อ 1 เล่มในวิชาหลัก เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษและสังคมศึกษา

พอล เมอร์ฟี ผู้เชี่ยวชาญของธนาคารโลกซึ่งประจำอยู่ที่กรุงคัมพาลาเล่าว่า ในปี 1999 กระทรวงศึกษาธิการใช้งบประมาณ 14 เหรียญต่อหัวสำหรับนักเรียนประถมศึกษา แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะจัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้เด็กได้ทุกคนและเขาเองได้กระตุ้นให้รัฐบาลจัดการปราบปรามเจ้าหน้าที่ที่ยักยอกเงินหรือเอางบประมาณการศึกษาไปใช้จ่ายในเรื่องอื่นด้วย

ดร.มาคูปูยา แจ้งว่า รัฐบาลยูกันดาได้ทุ่มเทเงินจำนวนมหาศาลเพื่อการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 31 ของงบประมาณแผ่นดินทั้งหมด โดยการประถมศึกษาได้ไปร้อยละ 70 ของงบการศึกษา แต่ความพยายามของยูกันดาก็ยังจะล้มเหลวโดยสิ้นเชิงถ้าไม่ได้รับความช่วยเหลือจากกลุ่มผู้บริจาค ซึ่งเมื่อปีที่แล้วได้ให้เงินช่วยเหลือคิดเป็นร้อยละ 80 ของงบประมาณจำนวน 710 ล้านดอลลาร์ที่รัฐบาลยูกันดาจ่ายไปในการดำเนินยุทธศาสตร์การลงทุนเพื่อการศึกษา

ความพยายามจัดการประถมศึกษาสำหรับเด็กทั่วประเทศของยูกันดาก้าวไกลกว่าของเคนยา แทนซาเนีย และประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคแอฟริกาทางตอนใต้ของทะเลทรายซาฮารา กระนั้นกว่า 1 ใน 4 ของเด็กยูกันดาในวัยประถมศึกษา ก็ยังไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ

โดย วชิรา คิโกโธ

© UNESCO/Dominique Reger

โฟกัส

48

วชิรา คิโกโธ
ผู้สื่อข่าวหน้าแรก
ด้านการศึกษาของ
The Times ในเคนยา

ความช่วยเหลือจากทั่วโลกเพื่อการศึกษ (อัตราเฉลี่ยของปี 1999-2000)

ประเทศ/ล้านเหรียญสหรัฐ

ออสเตรเลีย	34.9
เบลเยียม	3.16
แคนาดา	12.98
ฝรั่งเศส	31.5
เยอรมนี	72
อิตาลี	0.27
ญี่ปุ่น	48.61
เนเธอร์แลนด์	
สเปน	12.63
สหราชอาณาจักร	69.14
สหรัฐอเมริกา	154.72

หนึ่งในปัจจัยสำคัญที่จะขจัดความไม่รู้หนังสือคือ พลังผลักดันจากทั่วโลกที่จะให้เด็กทุกคนในโลกได้เรียนระดับประถมศึกษา หรือให้จัดการประถมศึกษาเพื่อปวงชน (Universal Primary Education-UPE) ให้สำเร็จภายในปี 2015 ในการประชุมการศึกษาโลกซึ่งจัดขึ้นเมื่อ ปี 2000 ที่กรุงดการ์ ประเทศเซเนกัล แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจากประเทศต่างๆ ประมาณ 180 ประเทศ รวมทั้งจากองค์การสหประชาชาติ องค์การให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ และตัวแทนในระดับรากหญ้า ประเทศกำลังพัฒนาได้ให้สัญญาว่าจะร่างแผนปฏิบัติการแห่งชาติสำหรับจัดการประถมศึกษาเพื่อปวงชนให้แล้วเสร็จภายในปี 2002 และชุมชนระหว่างประเทศได้ให้คำมั่นว่า จะไม่ทอดทิ้งให้ประเทศใดก็ตามที่มีความตั้งใจจริงที่จะปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้บริการผู้เปราะบางนี้ ต้องล้มเลิกความตั้งใจไปเพราะ "ไม่มีเงิน"

บรรดาผู้นำของประเทศต่างๆ ที่มาร่วมการประชุมสุดยอดกลุ่ม G 8¹ ที่แคนาดาเมื่อปีที่แล้วได้สนับสนุนแนวคิดของธนาคารโลกในเรื่องการจัด "กลุ่มประเทศที่สามารถดำเนินการได้เร็ว" (Fast Track Initiative) เพื่อประเมินและให้การสนับสนุนแผนปฏิบัติการแห่งชาติของประเทศเหล่านั้น และหาเงินจากประเทศผู้บริจาคมาให้ประเทศที่พร้อมจะดำเนินการปฏิรูป กระบวนการนี้ทำให้กว่า 20 ประเทศเกิดความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงระบบการศึกษาของตนเสียใหม่ และเร่งรัดจัดการให้เด็กของตนได้เรียนระดับประถมศึกษาฟรี

¹ กลุ่ม G8 เป็นกลุ่มประเทศที่มีความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมและเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลก คือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อังกฤษ เยอรมนี ฝรั่งเศส แคนาดา อิตาลี และรัสเซีย - ผู้แปล

ยังเดือด

เด็ก ๆ กำลังเรียนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนประถมศึกษาในมณฑลเคเบร มาร์คอส ของเอธิโอเปีย

มีหลายประเทศที่ตกหล่นไปและไม่ได้รับความช่วยเหลือ

กินบีบี พียูเอ เบล่า

พัฒนาการที่ตื่นตาตื่นใจที่สุดเกิดขึ้นเมื่อ มัวว คิบากิ ประธานาธิบดีเคนยาคนใหม่ ประกาศยกเลิกค่าเล่าเรียนในเดือนมกราคม และเด็กนับล้านคนหลังไหลมาขอเข้าเรียน

เมื่อถึงวันที่ 12 พฤศจิกายน หลายประเทศคือ บูร์กินาฟาโซ ไนเจอร์ มอริเตเนีย ยูกันดา เอธิโอเปีย กินี โมซัมบิก นิคารากัว ฮอนดูรัส เกียนา เยเมน และแทนซาเนีย ได้จัดทำแผนปฏิบัติการเสรีเรียนบรียอ และคอยให้ฝ่ายประเทศผู้บริจาคแปรคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ออกมาเป็นตัวเลข

ประเทศเหล่านี้ว่ามีประชากรน้อย แต่มีเด็กที่ไม่ได้เรียนหนังสือรวมกันถึง 16 ล้านคน จากจำนวนราว 115.4 ล้านคนที่มีอยู่ทั่วโลก

กลุ่มรณรงค์สากลเพื่อการศึกษา (Global Campaign for Education - GCE) ซึ่งเป็นการรวมตัวของกลุ่มองค์กรเอกชนและบรรดาสหภาพครู ระบุว่า ยังขาดเงินอีก 700 ล้านดอลลาร์สหรัฐที่จะต้องใช้ในการปฏิรูปการศึกษาใน 12 ประเทศ แต่เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเรื่องเงินช่วยเหลือของประเทศอุตสาหกรรมที่มาร่วมประชุมกลุ่มประเทศ

ผู้บริจาคเพื่อร่วมจัดหาเงินทุนสำหรับการศึกษา (Donor Consortium for Education) ครั้งที่ 1 ในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนที่กรุงบรัสเซลส์ ได้ตกลงที่จะให้เงินช่วยเหลือเพียง 400 ล้านดอลลาร์สหรัฐให้กับ 7 ประเทศที่มีเด็กไม่ได้เรียนหนังสืออยู่ 4 ล้านคน

โอลิเวอร์ บุสตัน ที่ปรึกษาอาวุโสด้านนโยบายของ Oxfam² ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์กรเอกชนชั้นนำที่ร่วมอยู่ใน GCE บอกว่า “นั่นเป็นเงินจิปจายมาก แต่มันยังไม่คิดเลยว่าจะหามาได้จากไหน”

เรื่องนี้ไม่สอดคล้องกับที่ตีเลยสำหรับความพยายามที่จะรณรงค์หาเงินมาช่วยสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาในอีก 5 ประเทศที่มีอัตราเด็กที่ไม่ได้เข้าเรียนสูงที่สุด เด็กเหล่านี้มีราว 50 ล้านคนอยู่ในบังกลาเทศ สาธารณรัฐคองโก อินเดีย ไนจีเรีย และปากีสถาน เพราะเงินที่จำเป็นต้องใช้เพื่อช่วยเหลือการให้การศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศเหล่านี้จะยิ่งสูงกว่าเป็นหลายเท่า

GCE รายงานไว้ในเอกสารสรุปสำหรับการร่วมจัดหาเงินทุนว่า “มีหลายประเทศเหลือเกินที่ต้องตกหล่นไปและไม่ได้รับความช่วยเหลือเลย เพราะผู้บริจาคไม่คิดว่าประเทศเหล่านั้นมีความสำคัญทางการเมือง หรือไม่ก็พอจะมีผู้สนับสนุนอยู่บ้าง แต่ผู้สนับสนุนไม่ได้ให้ความสำคัญกับการประถมศึกษา

GCE ได้เน้นที่กลุ่มประเทศฟรังโกโฟน³ ในทวีปแอฟริกา ด้วยว่า กลุ่มนี้ยังขาดเงินช่วยเหลืออีกเป็นจำนวนมหาศาลสำหรับจัดการประถมศึกษา อันเป็นประเด็นที่ฝรั่งเศสซึ่งเป็นประเทศผู้บริจาครายใหญ่ในกลุ่มประเทศดังกล่าวสามารถช่วยแก้ไขได้

GCE ได้ขอให้เยอรมนีดำเนินการตามพันธกรณีที่มีอยู่

กับ 3 ประเทศให้เสร็จสิ้น ประเทศเหล่านี้ได้แก่ โมซัมบิก ฮอนดูรัส และกินี ซึ่งต่างอยู่ใน “กลุ่มประเทศที่สามารถดำเนินการได้เร็ว” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โมซัมบิกนั้นได้เพิ่มงบประมาณเพื่อการศึกษาขึ้นเป็นร้อยละ 18 ของงบประมาณทั้งหมดแล้ว แต่ยังคงต้องการเงินอีก 19 ล้านดอลลาร์สหรัฐที่จะดำเนินการตามแผนงาน

GCE ยังเรียกร้องให้สหรัฐ ให้ความช่วยเหลือนิคารากัวมากขึ้น เพราะถึงแม้ว่าประเทศนี้สามารถเพิ่มอัตราการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาได้สูงเป็นประวัติการณ์แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเด็กผู้หญิง แต่นิคารากัวยังไม่สามารถหางบประมาณมาดำเนินการตามแผนงานได้ หากปราศจากความช่วยเหลือเพิ่มเติม

กล่าวโดยสรุปก็คือ GCE ได้เรียกร้องเพื่อขอให้ 18 ประเทศที่มีความพร้อมที่จะรับความช่วยเหลือตามโครงการ “กลุ่มประเทศที่สามารถดำเนินการได้เร็ว” ให้ได้รับเงินสนับสนุนการดำเนินการเติมจำนวนภายในเดือนมิถุนายน และให้กำหนดกรอบเวลาที่ขยายความช่วยเหลือไปให้อีก 30 ประเทศเป็นอย่างน้อย รวมถึงประเทศที่มีเด็กไม่ได้เข้าเรียนมากที่สุดถึง 5 ประเทศดังกล่าวข้างต้นนั้นด้วย อย่างไรก็ตาม เป้าหมายที่วางไว้ในการประชุมที่กรุงดาร์กาก็ยังไม่อาจบรรลุได้ จนกว่าจะขยายการศึกษาไปให้ถึงประเทศที่จนบัดนี้ยังไม่ได้จัดทำแผนงานปฏิรูปการศึกษาที่น่าเชื่อถือได้ ไม่ว่าจะเพราะมีรัฐบาลที่อ่อนแอ หรือเพราะระบบโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเสื่อมทรามลงเนื่องจากความขัดแย้งทางการเมืองหรือการฉ้อราษฎร์บังหลวงก็ตามที่

ทางออกประการหนึ่งที่เสนอไว้ใน รายงานการติดตามตรวจสอบการศึกษาเพื่อปวงชนประจำปี 2002 คือ ให้ส่งคณะทำงานนานาชาติเข้าไปทำงานร่วมกับรัฐบาลของประเทศต่างๆ เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการและคอยติดตามตรวจสอบความคืบหน้า หากรัฐบาลของประเทศใดยอมรับคณะทำงานฯ ก็จะเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะได้รับเงินช่วยเหลือเพิ่มเติมตามโครงการ “กลุ่มประเทศที่สามารถดำเนินการได้เร็ว”

รายงานดังกล่าวเตือนไว้ว่า จะมี 57 ประเทศที่ยังไม่มีวิสัยว่าจะประสบความสำเร็จในการจัดการประถมศึกษาเพื่อปวงชนในประเทศของตนได้ภายในปี 2015 อันเป็นที่กำหนดไว้ว่าจะได้เห็น “การประถมศึกษาเพื่อปวงชนทั่วโลก”

อย่างไรก็ตาม มีพัฒนาการที่สำคัญประการหนึ่งเกิดขึ้นแล้ว นั่นคือ ผลกระทบจากการที่บรรดากลุ่มประชาสังคมในประเทศกำลังพัฒนา มาร่วมกันกดดันให้รัฐบาลของตนหันมาให้ความสำคัญลำดับแรกต่อการประถมศึกษาเพื่อปวงชน

และก็มีสัญญาณว่า แรงผลักดันจากการประชุมที่กรุงดาร์กานับตั้งแต่การประชุมนานาชาติที่องค์การสหประชาชาติเป็นผู้นำ ไปจนถึงบทบาทของคณะกรรมการผู้ปกครองในตำบลต่างๆ กำลังเริ่มส่งผลบ้างแล้ว นั่นคือ รัฐมนตรีศึกษาธิการเริ่มมีความสำคัญมากขึ้นในคณะรัฐมนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในแอฟริกา

โอลิเวอร์ บุสตัน ทิ้งท้ายว่า “การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือทุกระดับกำลังสร้างเจตนาแนบแน่นทางการเมืองในเรื่องนี้”

เบรนต์ัน ไอแมลลี

*ดูข้อมูลได้ที่ <http://www.unesco.org/education/efa>

²Oxfam เป็นองค์กรการกุศลของประเทศอังกฤษ

³กลุ่มประเทศที่พูดภาษาฝรั่งเศส

ปัจจัยด้านความพึงใจ

บุษกฏ แดงประเสริฐศรี แปล

การยกระดับการรู้หนังสือในโรงเรียนไม่ใช่เพียงแค่ใช้เงินลงทุน หากหมายถึงการเปลี่ยนวิธีการสอนเด็กเพื่อให้เด็กสนุกกับการเรียน

สเหตุแรกสุดที่ทำให้จำนวนผู้ไม่รู้หนังสือทั่วโลก มีอยู่สูงมาจากความล้มเหลวของสังคมที่ทำให้เด็ก ๆ รู้หนังสือแม้แต่ระหว่างที่เด็กนั่งเรียนในโรงเรียนอยู่นาน 4 หรือ 5 ปี ดังนั้นถึงแม้รัฐบาลจะไม่เก็บค่าเล่าเรียน และใช้งบประมาณมหาศาลในเรื่องครู ห้องเรียน และหนังสือเรียน ซึ่งจำเป็นต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา ขณะที่จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น ก็อาจไม่เพียงพอที่จะรับประกันว่านักเรียนทุกคนจะอ่านออกเขียนได้

ทั้งนี้เป็นเพราะระบบการศึกษาของรัฐในประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศแทบไม่ได้พัฒนาวิธีการสอนจากเดิมที่เหล่ามหาอำนาจเจ้าอาณานิคมเคยกำหนดไว้เลย ระบบการศึกษาเหล่านั้นมักมุ่งตอบสนองความต้องการของชนชั้นผู้นำซึ่งเป็นผู้ปกครอง (ชาย) ในเมือง มากกว่าที่จะตอบสนองต่อชีวิตอันแสนจะหลากหลายของคนยากจนจำนวนมากในชนบท และการสอนก็มักเหมือนกับฝึกวินัยทหารมากกว่า โดยให้นักเรียนนั่งเรียงแถวจดข้อความจากกระดานกันเงียบๆ แทนที่จะพยายามใช้ประโยชน์จากความคิดสร้างสรรค์และอยากรู้ อยากเห็นโลกซึ่งเด็กมีอยู่

แล้วตามธรรมชาติเป็นหนทางนำไปสู่การเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้หลายโรงเรียนจึงกลายเป็นสถานที่ที่ทำให้เด็กกลัว แทนที่จะให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่สนุกสนาน ซึ่งเป็นอีกสาเหตุหนึ่งนอกเหนือจากความยากจนที่ทำให้เด็กออกจากโรงเรียนกลางคัน

โครงการด้านการศึกษาหลายโครงการได้แสดงให้เห็นว่า รัฐบาลมีวิธีที่จะปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กยากจนในชนบทได้โดยไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณมากมาย เป็นโอกาสที่รัฐจะยกระดับการศึกษาทั่วประเทศได้อย่างสอดคล้องกับความเป็นจริง

ตัวอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดที่สุดและคงอยู่มายาวนานที่สุดคือ ต้นแบบโรงเรียนใหม่ หรือ เอสคูลา นูวา ซึ่งเริ่มต้นในโคลัมเบียเมื่อปี 1975 ภายหลังต้นแบบนี้ได้รับการนำไปใช้ในโรงเรียนกว่า 20,000 แห่ง และวิกิคอลเบิร์ต เดออาร์โบลตา ผู้คิดค้นต้นแบบนี้ก็ได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

นับแต่นั้นมา ต้นแบบนี้ก็มีหลายประเทศลอกแบบไปใช้ ได้แก่ บราซิล กัวเตมาลา นิคารากัว ชิลี ยูกันดา กืออานา และฟิลิปปินส์ โดยได้รับความสำเร็จในระดับต่างกัน

ในทำนองเดียวกัน Save The Children ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ดำเนินงานมานาน 10 ปี ร่วมกับรัฐบาลท้องถิ่นของจีนในเขตปกครองตนเองทิเบตเพื่อยกระดับมาตรฐานในประชากรด้อยโอกาสโดยใช้เทคนิคการเรียนแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เท่าที่ผ่านมาทางการเงินพอใจในสิ่งที่เห็นและกำลังจัดทำโครงการที่สองต่อไปในจังหวัดยูนนาน

ทำที่เด็กอยากเรียน

โครงการเอสคูลา นูวาคิดค้นขึ้นมาเพื่อใช้กับโรงเรียนชนบทที่มีครูเพียงคนสองคนแต่ต้องสอนเด็กหลายชั้น ซึ่งมีจำนวนถึง 4 ใน 5 แห่งตามเขตชนบทของโคลัมเบีย และพบได้ทั่วไปในท้องถิ่นด้อยพัฒนาหรือชุมชนที่อยู่ห่างไกลในประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศ

ก่อนหน้านั้นเด็ก ๆ เรียนรู้น้อยมากและระบบการประเมินผลก็ตายตัวเสียจนกระทั่งเด็กจำนวนมากที่ต้องหยุดเรียน เช่น หยุดไปช่วยเก็บเกี่ยว จะต้องเรียนซ้ำชั้นไม่รู้จบและออกจากโรงเรียนกลางคัน

“เราเริ่มต้นกับโรงเรียนตัวอย่างซึ่งมอบบทบาท

โฟกัส

50

นักเรียนหลักสูตรเอสคูลา นูวา
ในโคลัมเบีย

© Vohamos a la Gente, Bogota

ใหม่ให้แก่ครูพร้อมทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่คิดขึ้นเพื่อใช้กับการเรียนแบบนี้” วิกกี คอลเบิร์ตชี้แจง “เราใช้วิธีส่งเสริมอย่างยืดหยุ่น ให้เด็กมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง และเรียนรู้ร่วมกัน โดยให้เด็กทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย เราให้เวลาแก่การสร้างทักษะของการเป็นพลเมืองและประชาธิปไตย เราได้รับความร่วมมือจากชุมชนอย่างแข็งขันและยืนยันได้ว่าโรงเรียนยอมรับศักยภาพการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของนักเรียนแต่ละคน”

เด็กนักเรียนเรียนด้วยตัวเองหรือเรียนกันเป็นกลุ่มโดยใช้คู่มือเรียนด้วยตัวเองและคู่มือการเรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม คู่มือเหล่านี้ประสานหลักสูตรหลักของประเทศเข้ากับเนื้อหาว่าด้วยภูมิภาค และท้องถิ่นที่ครูผู้สอนปรับใช้ให้เข้ากัน จากบทปริกกรรมก็จะโยงไปสู่ตำรา หนังสือแบบฝึกหัดสำหรับการเรียนอย่างมีส่วนร่วม และคู่มือครู สอดร้อยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เริ่มแรกครูได้รับการฝึกอบรมที่โรงเรียนตัวอย่างและส่งสัมนาวิธีการสอนของตนทันทีที่ได้รับการว่าจ้างโดยเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการแบบที่ใช้งานได้จริงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนครูด้วยกัน ในการประชุมประจำเดือนที่ศูนย์ท้องถิ่นซึ่งเป็นสถานที่จ่ายเงินเดือน คอลเบิร์ตย้ำว่า “กุญแจสำคัญคือการเรียนด้วยตัวเอง บทบาทของครูก็คือคอยช่วยเด็กที่ไม่เข้าใจ”

ในการทดสอบภายหลังจากต้นแบบนี้ได้ขยายไปสู่โรงเรียนกว่า 8,000 แห่ง พบว่านักเรียนโรงเรียนเอสคูลา นูวาทำคะแนนภาษาสเปนซึ่งเป็นภาษาราชการของประเทศได้ดีกว่ากลุ่มนักเรียนควบคุมในชั้นระดับ 3 และ 5 คิดเป็นร้อยละ 19 และ 8.5 ตามลำดับ

ขณะเดียวกันจำนวนนักเรียนที่เลิกเรียนกลางคันหรือเรียนช้าขึ้นก็ลดลงอย่างเห็นได้ชัด จนถึงปี 1993 ปัญหาเรื่องนี้ทำให้รัฐต้องสูญงบประมาณปีละ 3,500 ล้านดอลลาร์ในละตินอเมริกา และแคริบเบียน ซึ่งนักเรียนประมาณเกือบ 1 ใน 3 รายต้องเรียนซ้ำชั้น และนักเรียนระดับ 4 ที่เข้าทดสอบข้อสอบกลางเพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้นที่เข้าใจสิ่งที่ตัวเองอ่าน

วิธีการของ Save The Children มีลักษณะเหมือนกับวิธีต่างๆ ที่เอสคูลา นูวาส่งเสริมอยู่มาก

มารีออน โมเรโน ที่ปรึกษาด้านการศึกษาโลกของ Save The Children แห่งสหราชอาณาจักร กล่าวว่า “ในโรงเรียนส่วนใหญ่ทั่วโลก คุณจะเห็นเด็กๆ นั่งเรียนอย่างไร ปฏิบัติโดยไม่ใช้ความคิด ไม่มีการเคลื่อนไหว ไม่มีการถามคำถาม แต่ในชั้นเรียนแบบที่เราจัดทำ คุณจะเห็นเด็กๆ มีส่วนร่วมอย่างจริงจัง เล่นเกมเพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ พูดคุยเคลื่อนไหวไปมา แล้วการเรียนรู้ของเด็กก็ก้าวหน้าไป”

ในทิเบต Save The Children ร่วมกับรัฐบาล ท้องถิ่นและกรมการพัฒนาระหว่างประเทศของอังกฤษ นำเอาวิธีการเรียนการสอนแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลางมาใช้กับโรงเรียนเทศบาลในหุบเขาที่อับด้วยหิมะทางตอนเหนือของกรุงลาซา ซึ่งก่อนหน้านั้นเด็ก 2 ใน 3 รายออกจากโรงเรียนก่อนเรียนครบ 9 ปี

ครูคือผู้ชี้แนะ

ในห้องเรียนที่โรงเรียนประถมโพลตา 2 ซึ่งห่างจากกรุงโบโกตาไปทางตะวันตกเฉียงเหนือ 70 กม. นั้นตามผนังห้องประดับประดาด้วยผลงานศิลปะของนักเรียนและแผนที่ของบริเวณท้องถิ่นระบายนี่สาม โรงเรียนแห่งนี้ซึ่งตั้งอยู่ติดกับหมู่บ้านเทนโจใช้รูปแบบการสอนที่เรียกว่าเอสคูลา นูวา (EN) สำหรับนักเรียนจำนวน 70 คนของโรงเรียนมา 2 ปีแล้ว โดยจัดโต๊ะเรียนเป็นกลุ่มๆ เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้ทำงานร่วมกัน

เบอร์ธา โบโลนอส ผู้เป็นครูใหญ่แจกก่องที่บรรจุคำสั่งคิดจากนิยายสารให้แก่กลุ่มต่างๆ นักเรียนวัยตั้งแต่ 7 ถึง 16 ปีต่างเลือกหยิบคำ 5 คำที่ใช้เป็นคำกระตุ้นให้เขียนเรื่องที่สร้างสรรค์ นักเรียนผลัดกันตรวจงานให้กันขณะที่โบโลนอสช่วยดูเป็นรายตัว ลอราอ่านเรื่องที่เธอเขียนให้ชั้นเรียนฟัง และได้รับกำลังใจจากเสียงปรบมือกึกก้อง

การเรียนดำเนินไปโดยเร็ว คละเคล้าด้วยกิจกรรมหลากหลายและวิชาเรียนต่างๆ ถัดจากนั้นโบโลนอสก็ให้โจทย์เลข 3 ข้อ ฮวนทำเสร็จเป็นคนแรกและอยากอดงานที่

ทำให้เพื่อนทั้งห้องดู เขาถูกขึ้นเขียนวิธีแก้โจทย์ของตนบนกระดานอย่างมุ่งมั่นตั้งใจ พร้อมกับอธิบายคำตอบที่ได้

ในสนามเด็กเล่นก็ยังมีเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โบโลนอสแนะนำให้นักเรียนมองทิวทัศน์ธรรมชาติที่น่าตื่นตาตื่นใจ เด็ก ๆ พวกเขาเก็บดอกไม้ ไม้ และก้อนหินแล้วนำมาเข้ามาในห้องเรียน ต่างคนต่างก้มหน้าก้มตาเขียนบรรยายถึงสิ่งของที่ตนเลือกมา แล้วว่าตัวเองเห็นและรู้สึกอย่างไร

โบโลนอส ทบทวนความจำของนักเรียนถึงเรื่องที่อ่านในชั้นเรียนครั้งหลังสุด แล้วกระตุ้นให้เด็ก ๆ ช่วยกันวิเคราะห์ตัวละครในเรื่อง เล่าโครงเรื่อง และความหมาย เธออธิบายว่า “วิธีนี้ช่วยพัฒนาการอ่านเขียน เพราะมันเชื่อมโยงการอ่าน การเขียน และการใช้คำพูด” โรงเรียนโพลตา 2 ส่งเสริมประชาธิปไตยและหน้าที่พลเมืองด้วยการเลือกตั้งสภานักเรียน มอบหมายให้นักเรียนมีบทบาทดำเนินการในโรงเรียน

ซูซานาวัย 16 ปีซึ่งพักการเรียนไป 4 ปีขึ้นไปที่แผนผังแผ่นหนึ่งบนผนังซึ่งเป็นภาพ

กิ่งก้านของต้นไม้ที่ใช้แทนองค์ประกอบของสภานักเรียน เธอกล่าวว่า “ในฐานะประธานสภานักเรียนฉันช่วยครูจัดงานต่างๆ ในชุมชน และจัดทำกล่องรับข้อเสนอแนะ แล้วก็คอยดูแลให้นักเรียนทุกคนประพฤติตัวดี” สำหรับโบโลนอสแล้วเห็นว่าโครงการเหล่านี้ “สร้างความเป็นผู้นำและส่งเสริมให้นักเรียนเคารพซึ่งกันและกัน” เธอกล่าวว่าการสอนในรูปแบบเช่นนี้ได้ผลมากกว่าวิธีที่สอนกันในโรงเรียนทั่วไป เธอรู้สึกที่ “ฉันได้ใกล้ชิดเด็กมากขึ้น มีความผูกพันส่วนตัวกับเด็ก ๆ มากขึ้น เพราะไม่ได้ติดอยู่ที่หน้ากระดาน” เธอพบว่าชั้นเรียนที่มีเด็กหลายระดับรวมกันนั้นสอนง่ายกว่า เพราะเด็กโตมีความรับผิดชอบมากขึ้นด้วยการช่วยสอนเด็กที่เล็กกว่าทำงาน เธอกล่าวว่า “นักเรียนเรียนตามความสามารถของแต่ละคนโดยใช้คู่มือแบบเรียนด้วยตนเอง”

อนาสตาเซีย โมโลนี

อนาสตาเซีย โมโลนี เป็นครูและผู้เขียนบทความแทรกด้านการศึกษาของหนังสือพิมพ์ The Times ประจำที่โบโกตา

© Valmosa La Gente Bogota

โมเรโน :
“เพียงแค่ว่าหลักสูตรฝึกอบรบ
ระยะสั้นก็สามารถ
สอนให้ครูมีเมตตาและเอื้ออาทร
ต่อเด็กได้ ซึ่งสิ่งนี้ทำได้
อยากเรียน”

ครูได้รับการฝึกอบรม 16 วันในเรื่องของการตั้งคำถาม การทำงานเป็นกลุ่ม การใช้เกมในชั้นเรียนและใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นเป็นอุปกรณ์ช่วยสอน เด็กนักเรียนได้รับการกระตุ้นให้เรียนรู้ สืบค้น มีประสบการณ์ และแสดงออกถึงการค้นพบของตน

การประเมินผลในทิเบตแสดงให้เห็นว่าวิธีการนี้ช่วยทำให้ผลการสอบดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดโดยไม่จำเป็นต้องลงทุนจ้างครูพิเศษจำนวนมาก

โมเรโนกล่าวว่ “การฝึกครูให้มีเมตตาและเอื้ออาทรต่อเด็กนั้นอาศัยเพียงหลักสูตรอบรมช่วงสั้นๆ และมันก็ทำให้เด็กรักโรงเรียน จึงยังมีศักยภาพที่ไม่ได้นำมาใช้ อีกมากในการทำงานร่วมกับภาครัฐเพื่อปรับเปลี่ยนระบบการสอน”

หากแต่ความพยายามเผยแพร่แนวคิดเรื่องเอสคูลา หนุนให้ใช้ทั่วไปตามโรงเรียนชนบทในโคลัมเบียก็แสดงให้เห็นว่าเรื่องนี้ทำได้ยากเพียงใด

โครงการนำร่อง 500 โรงเรียนได้รับการขยายเพิ่มเป็น 3,000 โรงเรียนในช่วงปี 1978-1986 จากนั้นตามมติครั้งสำคัญของรัฐบาลที่จะให้การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นภาคบังคับที่รัฐจัดให้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย จึงเพิ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมโรงเรียนในชนบททั้งหมด 27,000 แห่งภายในปี 1992 แต่ระหว่างความโกลาหลอันเกิดจากสถานการณ์ที่ประเทศตัดสินใจปฏิรูปการปกครองให้เป็นแบบสหพันธรัฐ ครูก็ถูกโยกย้ายกันขนานใหญ่และในหลายพื้นที่การอบรมก็ถอยหลังกลับไปเป็นรูปแบบเดิมหรือไม่ได้รับอุปกรณ์การเรียนการสอนแบบใหม่

คอลเบิร์ตลาออกจากกระทรวงเพื่อเริ่มต้นฟื้นฟูต้นแบบนี้โดยผ่านทางมูลนิธิวอลลาบอส อาลาเจินต์ (คืนสู่ประชาชน) ครั้งนี้อาศัยความร่วมมือระหว่างชาวบ้าน รัฐบาล และภาคธุรกิจ โดยที่สมาคมผู้ผลิตกาแฟให้ทุนสนับสนุนด้านนวัตกรรมรวมทั้งในเรื่องเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร และภาครัฐจัดงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ให้เธอมุ่งเน้นพื้นที่ 5 ภาคเพื่อตั้งศูนย์แห่งความเป็นเลิศซึ่งสนับสนุนโดยพันธมิตรเหล่านี้

นับแต่นั้นการฟื้นตัวก็เป็นที่ไปอย่างเข้มแข็งขึ้นเรื่อยๆ ผลการศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง 11 ประเทศในละตินอเมริกาที่ยูเนสโกดำเนินการเมื่อปี 1998 พบว่าโคลัมเบียเป็นเพียงประเทศเดียวที่ผลการเรียนของโรงเรียนรัฐบาลในชนบทดีกว่าโรงเรียนในเมือง ธนาคารโลกเลือกเอสคูลา หนุนให้เป็นหนึ่งในสามของการปฏิรูปการศึกษาทั่วโลกที่แสดงถึงผลสำเร็จในวงกว้าง และมูลนิธิชวาบก็ยกย่องให้วัดก็ คอลเบิร์ตเป็น 1 ใน 20 คนของผู้ที่มีอิทธิพลต่อสังคมมากที่สุดของละตินอเมริกาในปี 2002

คอลเบิร์ตกล่าวว่า “ถ้าคุณเปลี่ยนวิธีการและมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม ครูก็สอนเด็กได้จำนวนมากขึ้น ส่วนเงินที่ประหยัดได้นั้นจะเพิ่มให้ครูก็ยังได้”

เบรندن ไอแมลลี

© UNESCO/Nimah Burke

กำแพงภาษา

บุษยา แอนประเสริฐศรี แปล

การไม่รู้หนังสือถูกทำลายลงได้อย่างเหลือเชื่อด้วยการสอนเด็กที่ใช้ภาษาชนกลุ่มน้อยโดยใช้สองภาษาควบคู่กันไป

เด็ก

นักเรียนชั้นมัธยมในโรงเรียนชุมชนนอร์ธเวสต์มินสเตอร์ซึ่งอยู่เขตชั้นในของกรุงลอนดอนเผชิญอุปสรรคกีดขวางการรู้หนังสือ ซึ่งเป็นเด็กที่เป็นชนกลุ่มน้อยหลายร้อยล้านคนทั่วโลกต่างคุ้นเคยดี กล่าวคือภาษาที่พวกเขากำลังหัดอ่านเขียนอยู่นั้นไม่ใช่ภาษาที่ตัวเองหัดพูดมาแต่เล็ก

แฟรงค์ โมนากัน ผู้ประสานงานด้านการศึกษาหนังสือบอกว่า “ร้อยละ 70 ของนักเรียนในโรงเรียนเราพูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาเสริม (English as an additional language - EAL) และร้อยละ 60 ในจำนวนนี้ก็อยู่ในชั้นที่เพิ่งเริ่มหัดเรียนภาษาอังกฤษเท่านั้น”

ทั้งนี้หมายความว่าเด็กไม่รู้ภาษาอังกฤษดีพอที่จะตามบทเรียนทันและต้องให้ผู้ช่วยสอนสองภาษาประจำห้องเรียนช่วยเหลือ

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนเรียนรู้อังกฤษได้มากขึ้นถ้าหากเรียนในชั้นเรียนปรกติโดยมีผู้ช่วยสอน EAL เป็นพิเศษ (ซึ่งผู้ช่วยลักษณะนี้ก็ขาดแคลนอย่างหนัก) แทนที่จะย้ายพวกเขาไปเรียนชั้นเรียนภาษาพิเศษอย่างที่ทำกันทั่วไปในช่วงทศวรรษ 1980

แม้กระทั่งปัจจุบันนักเรียนโรงเรียนนอร์ธเวสต์มินสเตอร์บางส่วนในจำนวน 2,000 คนก็มักเป็นเด็กเข้าใหม่ซึ่งมาจากดินแดนที่มีปัญหาอย่างอิรัก อัฟกานิสถาน โซมาเลีย และแถบคาบสมุทรบอลข่าน ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการสอนพิเศษเพิ่มเติมนอกชั้นเรียน เด็กจำนวนมากเรียนจนถึงชั้นมัธยมศึกษาโดยไม่รู้หนังสือแม้กระทั่งภาษาแม่ของตัวเอง และอีกร้อยละ 12-15 ก็มีปัญหากับการเรียนไม่ปะติดปะต่อซึ่งทำให้พวกเขาเรียนช้าไปหลายปีกว่าที่ควรจะเป็นตามปรกติ แม้แต่ในประเทศของตนเอง

ภาพถ่าย : ที่
โรงเรียนชุมชน
นอร์ธเวสต์มินสเตอร์
ในกรุงลอนดอน
ผู้ช่วยสอนสองภาษา
ช่วยเหลือเด็ก
นักเรียนที่ไม่รู้ภาษา
อังกฤษดีพอที่จะตาม
บทเรียนทัน
ภาพบน : การฝึก
ซ่อมบทละครที่
โรงเรียนแห่ง
เดียวกัน

ดร.โมนากันเห็นว่า “การหยุดเรียนกลางคัน สำหรับเด็กที่ไม่ได้พูดภาษาอังกฤษนั้น คือหนทาง เสื่อม” นักเรียนจะสูญเสียสิ่งเชื่อมโยงที่จำเป็นกับกลุ่ม เพื่อน และหลายคนโดยเฉพาะเด็กที่อายุน้อยก็เริ่ม ไม่รู้ภาษาเดิมของตัวเองขณะที่ยังไม่รู้ภาษาใหม่ที่ เรียนดีพอ เท่ากับเลือกใส่ให้พวกเขาตกอยู่ในวังวน ของความล้มเหลว

แต่ด้วยสภาพที่ในโรงเรียนมีภาษาที่เด็กพูดกัน อยู่ถึง 40 ภาษา โดยที่บางภาษาก็มีนักเรียนเพียงคน สองคนเท่านั้นที่ใช้ผู้ช่วยสอนสองภาษาจึงเป็นเพียงวิธี แก้ไขบางส่วน โรงเรียนนอร์ธเวสต์มินสเตอร์จึงใช้ ประโยชน์อย่างเต็มที่จากกลยุทธ์ “ร่วมกันสอน” ซึ่งครู ผู้สอนประจำวิชาหลักกับครูผู้ชำนาญการสอนภาษา อังกฤษเป็นภาษาเสริมร่วมกันวางแผนการสอนและ ดำเนินการสอน การร่วมกันสอน ซึ่งเริ่มบุกเบิกใน ลอนดอนเมื่อ 15 ปีก่อนนี้มีการนำไปใช้ในประเทศ อื่นๆ ที่มีชนกลุ่มน้อยหลากหลายโดยได้รับความ สำเร็จอยู่บ้าง

ผู้ไม่รู้หนังสือประมาณ 476 ล้านคนทั่วโลก เป็นคนที่พูดภาษาชนกลุ่มน้อย (ซึ่งหลายภาษาไม่มี ตัวอักษรใช้) ในประเทศซึ่งใช้ภาษาอื่น (ที่มักเป็น ภาษาของประเทศเจ้าอาณานิคม) สอนในโรงเรียน อย่างไรก็ตาม ในหลายต่อหลายประเทศ

โครงการสอนแบบควบสองภาษาโดยเริ่มสอนด้วย ภาษาแม่ก็ได้ช่วยให้เด็กรู้หนังสือทั้ง 2 ภาษาคู่กันไป

ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนสามารถนำทักษะการ อ่านเขียนภาษาแม่ไปปรับใช้กับภาษาอื่นๆ ที่ใช้พูดได้ ทุกภาษา

ในโครงการหนึ่งที่องค์กร Save The Children ในมาลีดำเนินงาน เด็กๆ เริ่มเรียนรู้ทักษะ ในภาษาเดิมของตน (โดโกโซ) และเปลี่ยนเป็นภาษา ฝรั่งเศสหลังจากเรียนไปได้ปีสองปี มารี มาเดอเลน ชาวิตสกี แห่งแผนกภาษาและการรู้หนังสือของมหา วิทยาลัยเซาธ์แบงค์ในลอนดอนกล่าวว่า “มีเด็กหลาย คนที่เรียนโรงเรียนแบบนี้ แล้วเรียนได้ดีกว่าเด็กที่เข้า โรงเรียนรัฐบาลตามธรรมดาซึ่งใช้ภาษาฝรั่งเศสสอน ตั้งแต่เริ่มแรก”

ในแถบเม็กซิโกของประเทศเปรูซึ่งการไม่รู้ หนังสือเคยเป็นเรื่องธรรมดา เด็กนักเรียน 15,000 คนที่พูดภาษาพื้นเมืองต่างๆ กัน 28 ภาษาได้รับ ประโยชน์จากโรงเรียนสองภาษา 600 แห่ง ในแถบนี้ ผลการศึกษาชิ้นหนึ่งในปี 1987 พบว่านักเรียนทุกคน ที่ใช้ภาษาพื้นเมืองเป็นภาษาแม่ และเข้าเรียน โครงการสองภาษาล้วนแต่เรียนจบโดยอ่านเขียน ภาษาสเปนได้คล่องกว่านักเรียนที่พูดภาษาแม่ซึ่งมี ความสามารถและภูมิหลังทางสังคมเหมือนๆ กันซึ่ง เข้าเรียนในโรงเรียนที่ใช้ภาษาสเปนเป็นสื่อการสอน เพียงภาษาเดียว

โครงการสอนสองภาษาเหมาะสมเป็นพิเศษใน ประเทศซึ่งจำนวนผู้พูดภาษาพื้นเมืองหลากหลาย ภาษา มีมากกว่าจำนวนผู้พูดภาษาหลัก

แต่การเสริมสร้างให้คนทั่วโลกรู้หนังสือย่อม หมายรวมถึงการจัดปัญหากลุ่มชนที่ใช้ภาษาส่วน น้อยไม่ว่าจะเกิดขึ้นที่ใดด้วย

โดย โยชนา ชาร์มา

การรู้หนังสือ ในชุมชน

ทศวรรษแห่งการรู้หนังสือขององค์การสหประชาชาติจะส่งเสริมกิจกรรมเพื่อการรู้หนังสือทั่วทุกแห่งและสำหรับทั่วทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ถูกระบบการศึกษาของชาติปล่อยปละละเลย

พรมแดนใหม่

บุษญา นนธประเสริฐศรี วัฒนา

ทศวรรษแห่งการรู้หนังสือขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งเริ่มดำเนินการในเดือนกุมภาพันธ์โดยมียูเนสโกเป็นผู้ประสานงาน จะมุ่งเน้นที่การลดจำนวนผู้ใหญ่และเยาวชนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้

คนเหล่านี้คือผู้ที่ระบบการศึกษาของประเทศไม่อาจเข้าถึง แม้ว่าจะยอมรับกันมานานกว่าครึ่งศตวรรษแล้วว่าการรู้หนังสือเป็นสิทธิมนุษยชนก็ตาม

อาโยกิ ชิเกรู ผู้บริหารโครงการเพื่อการรู้หนังสือประจำยูเนสโกกล่าวว่า “เป็นเรื่องน่าอายที่มนุษยชาติจำนวนมากยังคงถูกละเมิดสิทธิขั้นนี้”

ทศวรรษดังกล่าวจะให้ความสำคัญอย่างมากต่อวิาทะในปัจจุบันที่ว่า การรู้หนังสือที่แท้จริงคืออะไร? จะวัดได้อย่างไร? และควรจัดการกับปัญหานี้อย่างไร?

แนวคิดใหม่ดังกล่าวซึ่งได้รับการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญด้านสอนอ่านเขียนแก่ผู้ใหญ่อย่างเช่น อลัน โรเจอร์ส แห่งมหาวิทยาลัยน็อตติงแฮม และ เดวิด อาร์เธอร์ หัวหน้าแผนกการศึกษาของ ActionAid ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชน ก็คือควรวัดการรู้หนังสือด้วยการอ่านเขียนเป็นประจำมากกว่าที่จะวัดจากการอ่านเขียนได้ในช่วงขณะใดขณะหนึ่ง

นอกจากนี้ทั้งสองยังสนับสนุนการขจัดอุปสรรคสำคัญที่กีดขวางการเรียนรู้ เช่น การกำหนดวิธีการสอนที่แปลกแยก หรือแม้แต่ทำให้การรู้หนังสือสร้างความแปลกแยกระหว่างผู้คนกับสังคมที่ตนอยู่

ตัวอย่างเช่น อุปสรรคสำคัญทั้งต่อการรู้หนังสือและการพัฒนาสำหรับคนยากจนที่ไม่ได้พูดภาษาอังกฤษในรัฐโอริสซาที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียก็คือ รัฐบาลของรัฐมีมติให้ยกเว้นไม่ต้องใช้ภาษาอังกฤษในแบบทางราชการซึ่งใช้เพื่อยื่นขอรับส่วนยามเกิดภัยแล้งและขอรับเงินอุดหนุนสำหรับผู้มีรายได้น้อย พวกเขาจะใช้ภาษาโอริยาซึ่งเป็นภาษาประจำรัฐแทน

แหล่งทุนภาครัฐและองค์กรสงเคราะห์จำนวนเพิ่มมากขึ้นเชื่อมโยงโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือเข้ากับการขจัดความยากจน โดยประสานการหัดอ่านเขียนเข้ากับกิจกรรมที่จำเป็นต่อชีวิตของชาวบ้าน เพื่อ

© UNESCO/Brendan O'Malley

โครงการสอนผู้ใหญ่ให้รู้หนังสือขององค์กร ActionAid ในยูกันดา แนวคิดใหม่ก็คือการเรียนรู้ควรฝังรากอยู่ในกิจกรรมที่จำเป็นต่อชีวิตของชาวบ้าน เพื่อให้เกิดผลอย่างเต็มที่

โฟกัส

54

เพิ่มแรงจูงใจของผู้เรียนให้มากที่สุดและส่งผลให้เกิดทักษะที่ต้องการสูงสุด

นอกจากนี้ยังเป็นที่ยอมรับกันมากขึ้นด้วยว่าการเรียนและตำราต้องปรับให้ตรงกับความต้องการและความต้องการของแต่ละหมู่บ้านโดยเฉพาะ

อาโยกิบอกว่า “ทั้งรัฐบาล ครู ผู้ประสานงาน และผู้จัดการโครงการ ควรใส่ใจจริงจังเกี่ยวกับการให้ความรู้โดยถือผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและปรับให้เข้ากับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งเป็นเรื่องทีละเล็กละน้อยต่อวัฒนธรรมและภาษาของผู้เรียน”

ในการทำงานเดียวกันโรงเรียนที่มุ่งสอนเด็ก ๆ ในชุมชนยากจนซึ่งพ่อแม่อาจไม่รู้หนังสือและเด็กมักต้องช่วยทางบ้านทำงาน ก็สามารถปรับเปลี่ยนตารางเวลาและวิธีการเพื่อจัดอุปสรรคที่กีดขวางไม่ให้เด็กเข้าชั้นเรียนได้

ยูเนสโกได้วางแผนปฏิบัติการสากลว่าด้วยการรู้หนังสือขึ้นสำหรับทศวรรษดังกล่าวด้วยความมุ่งหมายที่จะบรรลุถึงเป้าหมายของโลกซึ่งกำหนดไว้เมื่อปี 2000 ที่จะเพิ่มอัตราผู้รู้หนังสือขึ้นร้อยละ 50 ภายในปี 2015

ยกตัวอย่างเช่น ยูเนสโกได้ร่วมกับองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติดำเนินโครงการนำร่องเมื่อเดือนพฤศจิกายนที่ผ่านมา เพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือในพื้นที่ชนบทซึ่งการเรียนรู้อาจเชื่อมโยงกับชีวิต

ความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่จะทำให้เกิดความรู้และนำความรู้ไปใช้ในเรื่องสุขภาพอนามัย การหารายได้ สินเชื่อรายย่อย เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของสตรี แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม และประเด็นอื่นๆ ที่ผู้เรียนสนใจศึกษา

ยูเนสโกสนับสนุนโครงการต้นแบบลักษณะนี้ในหลายประเทศของเอเชีย ได้แก่ บังกลาเทศ ภูฏาน จีน อินโดนีเซีย และประเทศไทย อาโยกิชี้แจงว่า “โครงการเหล่านี้คือศูนย์การเรียนรู้อเนกประสงค์ที่ให้การศึกษาคือเป็นประโยชน์ต่อชาวบ้าน โดยที่พวกเขาเรียนได้ทุกเวลา ทุกระดับตามความประสงค์”

ยูเนสโกอาศัยโครงการการศึกษาเพื่อปวงชนในเอเชียแปซิฟิก ช่วยสนับสนุนด้านความรู้ความชำนาญ เรื่องวิธีการตั้งศูนย์การเรียนรู้อเนกประสงค์ คิดค้นวิธีการสอนและหลักสูตร และฝึกอบรมผู้นิเทศก์การเรียนของท้องถิ่น

จุดมุ่งหมายก็คือเพื่อแสดงให้เห็นแหล่งทุนเห็นว่า ศูนย์เหล่านี้สามารถสร้างผลที่เป็นรูปธรรมขึ้นได้ และแสดงให้เห็นว่าด้วยความที่โครงการมีลักษณะที่ชุมชนเป็นเจ้าของและดำเนินการเพื่อประโยชน์ของชุมชน จึงถือเป็นโครงการแบบพึ่งตัวเองได้

เบรตัน โอแมลลี

คนเลี้ยงแกะใน
บังกลาเทศทำบ้าน
อยู่ข้างฝูงแกะ

© UNESCO Tapas Barua, Banglades/provided by the Asia Pacific Cultural Centre for UNESCO

การปฏิวัติเริ่มต้นที่หมู่บ้าน

อรพรรณ ทวาสุกร แปล

การเรียนรู้หนังสือในรูปแบบที่
บุกเบิกใหม่ ซึ่งได้รับการส่งเสริมไปทั่ว
ทวีปเอเชีย ส่งผลให้สตรีสามารถ
ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตทั้งของตนเอง
และคนในครอบครัว

อีรา อัคร์ถาร์ วัย 30 เชื้อเขมรให้ฉันก้าวเข้าไปในบ้าน
หลังใหม่ เพื่อดูว่าชีวิตของเธอเปลี่ยนแปลงไป
อย่างไรบ้าง เธออาศัยในบ้านหลังหนึ่งในบรรดาหลายร้อย
หลัง ซึ่งกระจายกันอยู่ในดงต้นมะพร้าวและอินทผลัมใน
หมู่บ้านบานียาร์ กันตาร์ ซึ่งล้อมรอบด้วยทุ่งนาชุ่มน้ำซึ่ง
ในเขตเจเนอิตาห์ ทางตะวันตกของบังกลาเทศ

อีราอธิบายให้เราฟังว่า เมื่อ 10 ปีก่อน เธอกับ
สามีอาศัยอยู่ในกระท่อมหลังคามุงจาก ซึ่งถูกรุมด้วยควัน
ไฟจากการก่อกองไฟหุงหาอาหารง่าย ๆ เธอตื่นเช้าขึ้น
พร้อมกับความปวดเมื่อยจากการนอนบนเสื่อบาง ๆ ที่ปู
บนพื้นดินเหนียวแข็งกระด้างเต็มไปด้วยฝุ่น

นั่นเป็นสภาพความเป็นอยู่เท่าที่พอจะทำได้จากเงิน
รายได้เพียงเดือนละ 1,000 ทากา (ราว 17 เหรียญสหรัฐ)
ที่สามีของเธอคือ มอสเล็ม อุดดิน ได้จากการทำนาแบ่ง
ครึ่งกับเจ้าของนาเช่า

ปัจจุบัน มอสเล็มยังคงมีรายได้เท่าเดิมจากการทำ
นา ซึ่งพื้นดินทุกตารางนิ้วของอาณาบริเวณที่มีผู้คนอาศัย

อย่างหนาแน่นแห่งนี้ ต้องใช้เพาะปลูกอย่างคุ้มค่า

แต่ทุกวันนี้ ฮีรามีรายได้เดือนละ 4,000 ทาคา จากทักษะที่เธอได้มาจากโครงการเรียนรู้หนังสือรูปแบบใหม่ ที่เข้ามาแทนที่โครงการศึกษาผู้ใหญ่แบบเดิมซึ่งไม่ประสบความสำเร็จเท่าใดนัก

เมื่อหกปีก่อน องค์กรพัฒนาเอกชนแห่งหนึ่งชื่อ Dhaka Ahsania Mission เริ่มเปิดสอนในหมู่บ้านของเธอ โดยใช้ห้อง ๆ หนึ่งในบ้านหลังที่อยู่ติดกับบ้านของเธอ เป็นที่พบปะกัน โดยใช้ชื่อว่า กาโนเคนดร้า (ศูนย์ประชาคม) หลังจากนั้นไม่นานนัก บรรดาเพื่อนผู้หญิงก็มาชักชวนให้เธอเข้าร่วมด้วย

นั่นถือเป็นก้าวใหญ่ในชีวิตทีเดียว สตรีในหมู่บ้านของเธอไม่ได้รับอนุญาตให้ออกไปนอกบ้าน พวกเขาไม่อาจพบปะกับคนแปลกหน้าได้ แม้กระทั่งผู้ที่มาเยี่ยมเยียนบ้านของพวกนางเองก็ตาม และเกือบทั้งหมดไม่เคยเรียนหนังสือมาก่อนเลย

“ตามประเพณีแล้ว พวกเราไม่อาจเอ่ยเรียกชื่อสามีได้ด้วยซ้ำ” ฮีร่าเล่า

เมื่อเธอขออนุญาตจากสามี ซึ่งเซ็นชื่อตัวเองแทบไม่ได้ เขากลับขู่าบ้านขึ้นด้วยความโกรธ “แล้วจะอ่านหนังสือพวกนี้ให้ได้อะไรขึ้นมา?”

แต่หนังสือเหล่านั้นไม่ใช่หนังสือธรรมดา แล้วชั้นเรียนนั้นก็ไม่เหมือนกับโรงเรียนทั่ว ๆ ไป

องค์กรพัฒนาเอกชนแห่งนี้เปิดรับสมาชิกศูนย์ประชาคมจากบรรดาครอบครัวที่ยากจนที่สุด 250 ครอบครัวจากทั้งหมด 311 ครอบครัวในหมู่บ้านแห่งนี้ ซึ่งล้วนมีรายได้ครัวเรือนละไม่เกิน 2,700 ทาคา (47 เหรียญสหรัฐ) ต่อเดือน และแน่นอนว่าร้อยละ 75 ของสมาชิกเหล่านี้เป็นสตรี ซึ่งถือเป็นสมาชิกส่วนที่ด้อยโอกาสที่สุดของสังคม

ในชั้นเรียน เน้นการอ่านออกเขียนได้ การนับคำนวณตัวเลข และหัวข้ออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เรื่องเหล่านี้อาจครอบคลุมไปถึงวิธีการลดปัญหาการปล่อยสิ่งปฏิกูลลงแหล่งน้ำด้วยการใช้ห้องส้วม หลีกเลียงการทำลายป่าด้วยการปลูกต้นไม้ที่มีประโยชน์ขึ้นใช้เอง และการทำเตาประหยัดเชื้อเพลิงเพื่อลดการใช้ไม้ฟืนและควันท่อไฟในบ้านเรือนลง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการฝึกอบรมทักษะที่สามารถนำไปประกอบอาชีพเสริม เช่นงานเย็บปักถักร้อย ให้การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบทบาทหญิงชาย เพื่อให้สตรีมีปากมีเสียงในการดำเนินงานของหมู่บ้าน รวมทั้งมีการอบรมทักษะความเป็นผู้นำเพื่อช่วยให้งิจกรรมของชุมชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

“การศึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงพวกเขาได้ทั้งชีวิตทีเดียว” ซูเอลี อัคร์ ผู้ประสานงานโครงการวัย 24 ปีกล่าว เขาทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะ มากกว่าจะเป็นครู โดยได้รับเงินเดือน ๆ ละ 1,000 ทาคา ที่ศูนย์ประชาคม “ทไวไลท์” ที่ฮีร่าเป็นสมาชิกเข้าร่วมเรียนรู้ “ซึ่งไม่เพียงแต่จะมีความสำคัญสำหรับพวกเขาเท่านั้น แต่ยังสำคัญสำหรับลูก ๆ ด้วย เนื่องจากจะทำให้พวกเขาส่งลูกเข้าเรียนในโรงเรียนต่อไป”

นอกจากนี้ยังเห็นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทาง

© UNESCO/Brendan O'Malley

สังคมในประเด็นต่าง ๆ อาทิ สิทธิในการศึกษา การต่อต้านการค้าเด็กและการสมรสในวัยเด็ก การสร้างจิตสำนึกเพื่อต่อต้านยาเสพติด รวมทั้งกิจกรรมเสริมอื่น ๆ ด้วย “เราไม่ได้สอนให้พวกเขาอ่านออกเขียนได้เท่านั้น” ซูเอลี อัคร์ ซึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาโทด้านการจัดการกล่าว “เรายังมีโครงการทางด้านวัฒนธรรมและสินเชื่อย่อยอีกด้วย สมาชิกจะมีการออมทรัพย์อย่างสม่ำเสมอ และมีกองทุนรวม ซึ่งจะให้สมาชิกกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในการเลี้ยงเบ็ดไก่ ตัดเย็บเสื้อผ้า หรือทำธุรกิจเล็ก ๆ น้อย ๆ อื่น ๆ”

หัวใจของการเรียนรู้หนังสือได้แก่ การเรียนรู้ที่มีลักษณะยืดหยุ่น อาศัยความร่วมมือร่วมใจของผู้เรียน รวมทั้งการสร้างสรรค์ผลงานเขียนขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่สมาชิกของศูนย์ประชาคมคิดว่าสักวันหนึ่ง จะเป็นประโยชน์อย่างมากหากพวกเขาอ่านออก ภายในศูนย์ประชาคมบานียาร์ ซึ่งปัจจุบันตั้งอยู่ในอาคารซึ่งชุมชนท้องถิ่นร่วมกันสร้างขึ้นนั้น ฝานั่งตั้งแต่พื้นจนจรดเพดาน เต็มไปด้วยใบปิดและแผนภูมิให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

สตรีราว 15 คนกำลังฝึกฝนการอ่าน มีการเติมคำของแบบฝึกหัดในสมุดกิจกรรมให้สมบูรณ์ ชั้นเรียนแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามระดับการอ่าน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่เกรด เอ จนถึง อี ซึ่งจะมีการวัดแบ่งระดับใหม่ทุกเดือน นักเรียนเกรด เอ สามารถอ่านหนังสือพิมพ์ได้แล้ว ส่วนนักเรียนในระดับที่ต่ำกว่า ก็จะมีนักเรียนคนหนึ่งที่ยังเรียนระดับสูงกว่า มาคอยช่วยเหลือเกี่ยวกับบทเรียนที่ยังไม่เข้าใจ

ฟาเตมา คาทุน วัย 55 ปี นางใช้ผ้าคลุมศีรษะสีเขียวที่เริ่มซีดจางแล้ว แก้มทั้งสองเต็มไปด้วยเส้นสายจากรอยยิ้ม ตอนเด็กนางไม่ได้ไปโรงเรียนเนื่องจากเป็นข้อห้ามอย่างหนึ่งในสภาพสังคมตอนนั้น แต่ปัจจุบัน นางเป็นนักเรียนที่เต็มไปด้วยความกระตือรือร้น

“ศูนย์ประชาคมแห่งนี้สอนเรามากมายหลายอย่าง ตอนนี้เรารู้แลสุขภาพของเราเองได้ แล้วฉันก็ชำนาญการทำและการใช้เตาไฟแบบ unnatachula (เตาอบแบบประหยัดพลังงานที่มีปล่องควันยื่นออกนอกบ้าน) ฉันสอนวิธีทำให้กับคนอื่น ๆ ด้วยนะ”

อาลิยา เบกม สตรี
ม่ายวัย 35 พร้อม
ลูก ๆ 3 คน จาก
หมู่บ้านราชปุระ
เริ่มธุรกิจเลี้ยงไก่
ภายหลังได้รับการ
อบรมจากศูนย์
ประชาคม
ภาพซ้าย : ฮีร่า
อัคร์ วัย 30
อควบ้านอิฐหลังใหม่
ในบานียาร์ กันคาร์

โพกัส

57

ผลที่เกิดจากการดำเนินงาน ของศูนย์ประชาคม

การเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นในรอบ 5 ปีที่หมู่บ้านโรกาคุรัมปุระ อำเภอเจสเซอร์ ซึ่งประกอบด้วยประชากร 450 คนใน 100 ครัวเรือน โดยมี 63 ครอบครัวยังเป็นสมาชิกและร่วมงานอย่างแข็งขันกับศูนย์ประชาคม

ประเภทของครัวเรือน :	ปี.ค.1998 (ร้อยละ)	ปี.ค.2002 (ร้อยละ)
รู้หนังสือ	30	65
มีห้องส้วม	10	100
มีเตาประหยัดพลังงาน	0	90
ปลูกต้นไม้	10	20
การสมรสในวัยเด็ก (ต่ำกว่า 18)	50	0.5
จดทะเบียนสมรส	10	100
มีสมุดบัญชีและมรณบัตร	10	90
สตรีมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	0	70
สตรีมีรายได้	0.5	90
เด็กหญิงได้เข้าเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา	30	100

โฟกัส

58

สภาวะแวดล้อมแห่งการเรียนรู้หนังสือ

ที่สำนักงานใหญ่ขององค์กรอาหชาเนี่ย มิซซันที่กรุงธากา มีห้องสมุดซึ่งมีหนังสือที่องค์กรจัดพิมพ์ขึ้นเองมากกว่า 200 เล่มในประเด็นต่าง ๆ ที่หลากหลายเพื่อผู้ที่เพิ่งรู้หนังสือรายใหม่ ๆ ในหมู่บ้านต่าง ๆ หัวข้อที่น่าสนใจได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมาย เช่น ประโยชน์ที่จะได้รับจากการจดทะเบียนสมรส การปลูกต้นไม้ การดูแลสุขภาพอนามัยเด็ก แบบการปักลายต่าง ๆ สำหรับการตัดเย็บเสื้อผ้า หนังสือนิทานอัครีประวัติ หนังสือการ์ตูน ตำราอาหาร และหนังสือยอดนิยมเกี่ยวกับการดูแลรักษาเส้นผมไม่ให้แห้งกรอบหรือแตกปลาย โดยการหมักผมด้วยสมุนไพรหรือสารธรรมชาติอื่น ๆ เช่น รากมะขามบด เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีใบปิดและเกมฝึกอ่านจำนวนมากซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน เช่น เกมบันไดงู ที่มีการทอดลูกเต๋าแล้วเดินตามตารางที่กำหนดไปจนถึงจุดหมายปลายทางระหว่างนั้น ถ้าใครทอดลูกเต๋าแล้วเดินมาหยุดตรงตำแหน่งที่เขียนว่า “ล้มป่วย ถ้าไม่ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร” ก็ต้องเดินถอยหลัง แต่ ถ้าทอดลูกเต๋าได้ตรงตำแหน่งที่เขียนว่า “กินเกลือไอโอดีนแล้วจะไม่เป็นโรคคอหอยพอก” ก็จะได้เดินกระโดดข้ามตา เป็นต้น **ฐานข้อมูล**เกี่ยวกับหัวข้อเรื่องและเนื้อหาข้อมูลขององค์กรฯ (www.ahsaniam.org.blrc) มีการเชื่อมโยงเข้ากับศูนย์วัฒนธรรมภูมิภาค

เอเชีย-แปซิฟิกของยูเนสโก เพื่อให้องค์กรพัฒนาเอกชนอื่น ๆ ทั่วภูมิภาคสามารถแลกเปลี่ยนความเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้ **หนังสือประเภทต่าง ๆ** จะมีการจัดระดับเพื่อให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปสมาชิกของศูนย์ประชาคมสามารถขอยืมไปอ่านได้ฟรี แต่ศูนย์หลายแห่งก็อาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียม 2 ทากา เพื่อเก็บไว้เป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้ทำกิจกรรมอื่น ๆ ของชุมชนต่อไป

ผลลัพธ์ที่น่าทึ่งประการหนึ่งก็คือ การสร้างสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้หนังสือในหมู่บ้านขึ้นมาได้ การขาดหายไปของสภาพแวดล้อมเช่นนี้ เป็นสาเหตุหลักที่ส่งผลให้การเรียนรู้หนังสือในโครงการเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ในอดีตอื่น ๆ ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะหากปราศจากหนังสือ ใบปิด และป้ายต่าง ๆ เหล่านี้เสียแล้ว การรู้หนังสือก็จะเป็นไปไม่ได้ นำมาใช้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน และจะถูกลืมเลือนไปในที่สุด

“เราเป็นผู้ผลิตหนังสือประเภทอ่านง่าย รายใหญ่ที่สุด” อิชานูร์ ราห์มัน รักษาการผู้อำนวยการองค์กรธากา อาหชาเนี่ย มิซซัน กล่าว “แม้แต่คณะกรรมการความก้าวหน้าของชนบทแห่งบังกลาเทศ (BRAC) ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ใหญ่ที่สุดในโลก ก็ยังใช้หนังสือของเรา”

© UNESCO/Brendan O'Malley

นางเล่าว่า ในศูนย์ศึกษาผู้ใหญ่เมื่อก่อนนั้น ทั้งชั้นมีครูเพียงคนเดียว หนังสือเรียนเต็มไปด้วยภาพประกอบมากเกินไป และกึ่งายเกินไป ในขณะที่การเรียนการสอนในตอนนั้นมีการสอนแบบกลุ่มด้วย

ชั้นเรียนเกรด ดี ของนาง มีเด็กนักเรียนวัย 16 ชื่อ โซมัดโต ภาณ ที่กำลังเรียนเกรด ซี มาช่วยสอน เด็กนักเรียนคนนั้นกล่าวว่า มันช่วยให้เธอได้ฝึกอ่านไปด้วย

โซมัดโต คิดว่าแรงจูงใจที่ดึงดูดให้เธอมาเข้าร่วมกับศูนย์ประชาคมแห่งนี้ ก็คือหนังสือจำนวนมากมายหลากหลายประเภท รวมทั้งหนังสือพิมพ์ “หนังสือพวกนี้ มีเรื่องราวมากมายให้เราได้เรียนรู้” เธอกล่าว

นี่อาจจะเป็นสิ่งเดียวของศูนย์ประชาคมที่เป็นผลงานการจัดหาให้โดย Dhaka Ahsania Mission ทั้งนี้โดยมีพื้นฐานมาจากแนวคิดของการเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งได้รับการส่งเสริมจากยูเนสโกให้เผยแพร่ทั่วไปในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โครงการการศึกษาผู้ใหญ่ซึ่งรัฐบาลหลาย ๆ ประเทศดำเนินการก่อนหน้านี้ มักถูกวิจารณ์ว่ามีบทเรียนที่เหมาะสมกับชนชั้นกลางในเมือง แต่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในชนบท

โครงการที่มีลักษณะค่อนข้างถอนรากถอนโคน เช่นโครงการผลสะท้อน (the Reflect programmes) ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมาจากโครงการ ActionAid (ดูเรื่องถัดไป) ก็ใช้แบบเรียนที่จัดทำขึ้นเองอย่างง่าย ๆ ซึ่งมักเป็นผลมาจากการที่ชาวบ้านวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่พวกเขาเผชิญด้วยตนเอง

แต่ธากา อาหชาเนี่ย พบทางเลือกที่สาม นั่นคือการสร้างศูนย์ทรัพยากรระดับประเทศที่สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่นได้ โดยเลือกประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นไปตามการสำรวจในหมู่บ้านในชนบท

สตรีจากหมู่บ้านโรกา-
 ความประ ทางการศึกษา
 ของบังกลาเทศ
 เดินทางไปรับเงินเดือน
 สำหรับส่งลูก ๆ
 เรียนหนังสือใน
 โรงเรียน นับว่า
 ศูนย์ประชาคมมี
 บทบาทในการ
 สร้างสรรค์สภาพ-
 แวดล้อมแห่งการ
 เรียนรู้ และช่วยให้
 รู้คุณค่าของการเรียน
 หนังสือ

แล้วนำมาทดสอบกับกลุ่มนำร่องหลาย ๆ กลุ่ม ก่อนจะ
 ผลิดขึ้นใช้กับคนจำนวนมากในที่สุด

แบบเรียนส่วนใหญ่เป็นหนังสือความรู้ด้านต่าง ๆ
 ที่มีลักษณะเป็นการรณรงค์สร้างจิตสำนึก หรือหนังสือเกี่ยวกับ
 ทักษะหรือความรู้เฉพาะด้านที่สมาชิกของศูนย์ประชาคม
 ต้องการเรียนรู้ แต่ที่สำคัญก็คือ จะต้องไม่ใช่หนังสือที่มี
 ลักษณะเป็นคู่มือที่หน้าเบื้อ หากแต่ให้ความรู้โดยผ่านเรื่องราว
 ประสบการณ์ของบุคคลที่ทำงานในด้านนั้น ๆ ซึ่งทำให้
 อ่านสนุกเพลิดเพลิน

ภายในปีนี้ ผู้ที่ยากไร้ที่สุดกว่า 50,000 คนของ
 บังกลาเทศ จะใช้แบบเรียนการเรียนรู้ด้วยตนเองของ
 อาห์ซาเนีย มีชซึ่งเป็นแบบฝึกหัดสำหรับอ่านและเขียน หลังจาก
 เรียนจบหลักสูตร 5 เดือน และอีก 1 เดือนสำหรับ
 หลักสูตรเสริมความรู้เพิ่มเติมภายในศูนย์ประชาคมซึ่งมีอยู่
 ราว 800 แห่งแล้ว ผู้เรียนก็จะมีโอกาสได้อ่านหนังสือ
 ผูกอบรมทักษะด้านต่าง ๆ และได้รับสินเชื่อรายย่อย ซึ่ง
 จะช่วยให้พวกเขาปรับปรุงสภาพชีวิตในชุมชนให้ดีขึ้น

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ศูนย์ประชาคมประสบความสำเร็จคือ การที่ศูนย์ฯแต่ละแห่งดำเนินงานโดย
 คณะกรรมการของสมาชิกเอง ซึ่งจะมาร่วมกันพูดคุย
 อภิปรายเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคนทั้งหมู่บ้าน
 จากรายงานการสำรวจที่หมู่บ้านโรกาคุรัมปุระ ซึ่ง

ประกอบด้วยประชากร 450 คนใน 100 ครัวเรือน ในเขต
 อำเภอเจสซอร์ จำนวนครอบครัวที่เข้าเป็นสมาชิกของศูนย์
 ประชาคม และร่วมงานอย่างแข็งขันมาตั้งแต่ปี 1998 มีถึง
 63 ครอบครัว พบว่าตั้งแต่ศูนย์ประชาคมก่อตั้งขึ้น ได้
 เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ หลายประการ (ดูตาราง
 ด้านซ้ายสุดประกอบ)

ในเดือนธันวาคม 2002 ครัวเรือนที่สามารถอ่าน
 ออกเขียนได้มีจำนวนเพิ่มขึ้นกว่า 2 เท่า คือจากร้อยละ
 30 เป็น ร้อยละ 65 ครัวเรือนที่ใช้ห้องส้วมและเตา
 ประหยัดเชื้อเพลิงเพิ่มสูงขึ้นมาก อัตราการสมรสในวัยเด็ก
 ต่ำกว่า 13 ขวบไม่มีเลย ในขณะที่จำนวนผู้ที่ตั้งครรรภ์และ
 ความถี่ของการตั้งครรรภ์ลดลงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ บทบาท
 ของสตรีในการมีส่วนร่วมตัดสินใจและหารายได้เปลี่ยนไป
 โดยสิ้นเชิง และจำนวนเด็กหญิงที่เข้าเรียนในโรงเรียนเพิ่ม
 สูงขึ้นมาก คือจากร้อยละ 30 เป็นร้อยละ 100 ที่เดียว

แม้ว่าที่บ้านนิยาร์ กันดาร์ ยังไม่มีการเก็บรวบรวม
 สถิติดังกล่าวไว้ แต่เมื่อดูจากบ้านราคา 60,000 ทาคา ของ
 ฮีว่า ก็เป็นตัวอย่างหนึ่งที่พอจะบอกได้ว่าเกิดความเปลี่ยนแปลง
 เพิ่มขึ้นหลายอย่างในหมู่บ้านของเธอ

ฮีว่ามีเงินออมอย่างมั่นคงเป็นกอบเป็นกำ จากงาน
 ตัดเย็บเสื้อผ้าที่เธอพัฒนาทักษะขึ้นจากการเรียนที่ศูนย์
 ประชาคม และจากเงินกู้ยืม ซึ่งทำให้เธอสามารถสร้าง
 บ้านหลังใหม่ขึ้นแทนที่กระท่อมดินโคลนหลังเดิมได้ในที่สุด
 ปัจจุบัน บ้านใหม่ของเธอเป็นบ้านกว้างขวางชั้นเดียว ก่อ
 ด้วยอิฐสีแดง หลังคามุงสังกะสี มีหน้ามุขยื่นออกไปยังลาน
 บ้านที่เต็มไปด้วยถั่วที่กำลังตากแห้ง

ในห้องนอนของเธอ เสื่อนนอนเก่า ๆ ผืนเดิมถูก
 แทนที่ด้วยเตียงไม้ใหญ่ขนาดสองคน ที่ปูด้วยฟูกบาง ๆ
 พร้อมหมอนสี่สันสอดไส บนผนังตกแต่งด้วยใบปัด และบน
 หลังตู้ก็มีเครื่องโทรทัศน์ตั้งอยู่โดดเด่น ปัจจุบันครอบครัว
 ของผู้ยากไร้ที่บ้านนิยาร์ กันดาร์ 18 ครัวเรือนมีบ้านที่สร้าง
 ขึ้นคล้าย ๆ เธอ และ 100 ครัวเรือนมีโทรทัศน์ใช้กันแล้ว

แต่สิ่งที่น่าสำคัญยิ่งกว่านั้นก็คือ พลังความกระตือ
 รือร้อนและความเชื่อมั่นของสตรีในหมู่บ้าน ซึ่งแสดงให้เห็น
 ได้จากข้อเท็จจริงที่ว่า ฮีว่าไม่จำเป็นต้องคิดแล้วคิดอีก
 อีกต่อไปในการที่จะเชื่อเชิญคนที่ไม่ใช่สมาชิกในครอบครัว
 ให้เข้ามาเดินชมในเขตบ้านเธอ จากการที่เธออ่านออก
 เขียนได้ เธอจึงสามารถปลดปล่อยตนเองให้เป็นอิสระจาก
 ข้อจำกัดจากจารีตประเพณีดั้งเดิมที่เพศชายมีบทบาทเหนือ
 กว่า เช่นเดียวกับที่หลุดพ้นจากความอับจนในหลาย ๆ ด้าน
 และมาถึงตอนนี้ สามีกลับเป็นฝ่ายขอให้เธอยืมหนังสือมาให้
 เขาอ่านบ้าง

“ในช่วงแรก ๆ สตรีหลายคนก็เลิกเรียนแล้วกลับ
 เข้าบ้านชาน้อยก็จะถูกทุบตี พวกผู้ชายไม่เห็นด้วยที่พวก
 เรารอกไปทำอะไรนอกบ้านกัน” ฮีว่ากล่าว

“แต่ตอนนี้เจตคติที่ว่ามันเปลี่ยนแปลงไปแล้วอย่างสิ้นเชิง
 สถานะของพวกผู้หญิงดีขึ้นมาก มาถึงตอนนี้ ถ้ามีคนมาบอก
 ว่าภรรยาของคุณต้องออกไปฝึกอบรมที่ธากา บรรดาสามี
 ก็จะรีบเห็นด้วยทันที”

เบรนต์ตัน โอแมลลี

“ในช่วงแรก ๆ สตรีหลายคนก็เลิกเรียนแล้ว
 กลับเข้าบ้านชาน้อยจะถูกทุบตี แต่ตอนนี้เจตคติ
 เหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไปแล้วอย่างสิ้นเชิง”

© UNESCO/Brendan O'Malley

เสียงแห่งความเปลี่ยนแปลง

อรวรรณ เกวสุภน ulla

โครงการ “ผลสะท้อน” ในอินเดียแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนสามารถนำการรู้หนังสือ
มาเป็นเครื่องมือสำหรับต่อสู้กับผู้ที่ทำให้พวกเขาจมปลักอยู่ในความยากจน

อาวุธของพวกเขา
ก็คือแผนที่
ซึ่งทำขึ้นเอง
ตัวเลข และ
แผนภูมิลำดับ
เหตุการณ์เพื่อ
ใช้รณรงค์
เรียกร้อง
ความยุติธรรม

ชาวบ้าน 34 คนมารวมตัวกันบนผ้าผืนหนึ่งปูลาดบนพื้นดินที่
เต็มไปด้วยฝุ่น หน้าบ้านดินหลังคามุงจากหลังหนึ่งใน
หมู่บ้านนูปเบล แคว้นโอริสสาที่ค่อนข้างแห้งแล้ง ทางภาคตะวันออก
ของอินเดีย จรรยาพัต สุธนา ผู้นำสตรี ร้องเพลงปลุกใจพวกเขา
ให้คลายความเหนื่อยล้าจากการทำงานมาตลอดทั้งวัน ด้วยเพลงที่
มีเนื้อหาต่อต้านพวกข้าราชการที่คอยรีดเลือดกับปู “เราไม่อาจ
จ่ายเงินตามที่พวกนั้นเรียกร้องจากเราได้ตลอดไป เราจะต้องยืน
อยู่ด้วยลำแข้งของเราเอง” เธอร้องเป็นเพลง “จงลุกขึ้นสู้ คนยาก
คนจนทั้งผอง เราไม่ควรมีชีวิตเยี่ยงนี้ต่อไป”

นี่ถือเป็นขบวนการปฏิวัติรูปแบบหนึ่ง แต่ทว่าอาวุธ
ของพวกเขาไม่ใช่คราดและจอบเสียมตามรูปแบบการปฏิวัติของ
ชาวนาโดยทั่วไป หากแต่เป็นแผนที่ซึ่งทำขึ้นเอง ตัวเลขต่าง
ต่าง ๆ และแผนภูมิลำดับเหตุการณ์ เพื่อใช้รณรงค์เรียกร้อง
ความยุติธรรม

พวกเขาเป็นพวก “จัณฑาล” หรือประชาชนในวรรณะที่
ยากจนที่สุดของสังคม ซึ่งตามประเพณีแล้วถือเป็นที่รังเกียจของ
คนในวรรณะอื่น ๆ และถูกบีบบังคับให้อาศัยในบริเวณที่แยกอยู่
ต่างหากจากส่วนอื่นของหมู่บ้าน พวกเขายอมรับชะตากรรมเช่นนี้
โดยซุกซมตลอดมา โดยถือว่าเป็นเรื่องของพรหมลิขิต กระทั่งเมื่อ
การพัฒนาและโครงการเรียนรู้หนังสือรูปแบบใหม่เข้ามาถึงหมู่บ้าน
นูปเบลเมื่อไม่นานมานี้เอง โครงการนี้มีชื่อว่า โครงการผลสะท้อน

(the Reflect programme) ซึ่งดำเนินการโดยองค์กรพัฒนา
เอกชน ได้แก่ แอคชั่นเอด (ActionAid) และขบวนการฟื้นฟู
ชนบทอินเดีย (the India Rural Reconstruction Movement)
โดยใช้เทคนิควิธีการที่ใช้กันโดย 350 องค์กรใน 60 ประเทศ
ได้แก่ การให้ชาวบ้านได้วิเคราะห์ปัญหา และมีกิจกรรมร่วมกันเพื่อ
ต่อสู้สาเหตุแห่งความยากจนของพวกเขา ภายใต้กระบวนการดังกล่าว
มีการสอนให้ชาวบ้านอ่านออกเขียนได้และใช้เป็นเครื่องมือ
สำคัญอย่างหนึ่ง นับว่าเป็นตัวอย่างของการเปลี่ยนแปลงวิธีคิด
เกี่ยวกับการรู้หนังสือของผู้ใหญ่ในระดับรากฐานต้นตอที่สุด การ
เรียนรู้จะแจ้งไปที่การใช้ประโยชน์ที่อยู่ใกล้ตัวที่สุด ด้วยเหตุนี้ วิ
ธีการดังกล่าวจึงเท่ากับเป็นการท้าทายบรรดาเจ้าหน้าที่ราชการ ซึ่ง
เอารัดเอาเปรียบจากการไม่รู้หนังสือของพวกเขาด้วยวิธีการ
ต่าง ๆ ที่ทำให้พวกเขาต้องจมปลักอยู่ในภาวะยากจนอยู่เสมอมา

“กิจกรรมการรู้หนังสือเริ่มจากการพัฒนาแผนการเรียนรู้
ของผู้เรียนเองซึ่งเป็นวิธีซึ่งช่วยให้สามารถเข้าใจพลังและความ
สำคัญของการรู้หนังสือได้งายและชัดเจนยิ่งขึ้น” เดวิด อาร์เซอร์
หัวหน้าฝ่ายการศึกษาขององค์กรแอคชั่นเอด กล่าว “ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากการรู้หนังสือได้อย่างมีประสิทธิภาพ
นั่นคือเพื่อยืนยันและแสดงสิทธิเสียงของตนให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น”

ลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งของวิธีการนี้ก็คือ ผู้ประสานงาน
ของหมู่บ้านจะช่วยประสานจัดทำแผนภูมิลำดับเหตุการณ์ และ

ตัวเลขต่าง ๆ เพื่อทดสอบดูว่าประเด็นที่เลือกมานั้นมีผลกระทบอย่างไรต่อผู้ที่เข้าร่วมบ้าง ตัวอย่างเช่น อาจร่างแผนที่หมู่บ้านคร่าว ๆ ขึ้นบนพื้นดิน โดยนำผลไม้ลูกเล็ก ๆ มาวางแสดงเป็นเครื่องหมายแทนคนแต่ละคนในบ้านแต่ละหลัง แล้วจึงให้แต่ละคนคัดลอก เพื่อที่สมาชิกกลุ่มที่ไม่รู้หนังสือจะได้คุ้นชินกับการใช้รหัสหรือการสื่อความหมายที่ใช้ในภาษาเขียน

ต่อจากนั้น ผู้ประสานงานจะช่วยให้ชาวบ้านวิเคราะห์หาคำหลัก ๆ ที่ได้จากการอภิปราย แล้วนำมาแยกย่อยเป็นพยางค์ จากนั้นก็ช่วยกันหาคำอื่น ๆ ที่สามารถใช้พยางค์เหล่านั้นได้ด้วย ในหมู่บ้านบูเบล ชาวบ้านเริ่มจากการวางแผนไปสู่การกระทำ โดยนำการรู้หนังสือมาใช้ประโยชน์เท่าที่สามารถจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายได้ แต่ความสามารถในการจดบันทึกข้อมูล และอ่านเอกสารของทางราชการเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งยวดสำหรับการต่อสู้เรียกร้องให้บรรดานักการเมืองและองค์กรท้องถิ่นหันมาให้ความช่วยเหลือพวกเขาตามสิทธิที่พึงมีพึงได้

เด็ก ชิงห์ โมนา ผู้ประสานงาน กางแผนที่ลงบนผ้าผาย แผนที่แสดงให้เห็นถนนแต่ละสาย บ้านแต่ละหลัง รวมทั้งอาคารสิ่งก่อสร้างและสถานที่ให้บริการอื่น ๆ ภายในหมู่บ้าน ซึ่งวาดด้วยปากกาเมจิก ชาวบ้านผลัดกันเล่าว่า พวกเขา นำความรู้ที่ได้จากการอ่านหนังสือมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างไรกันบ้าง

“เมื่อก่อนนี้เราไม่รู้ว่าจะควรมีความรู้เรื่องอะไรกันบ้าง” อัยลี โมนา สมาชิกคนหนึ่งกล่าวขึ้น “เราได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นทุกวัน เราารู้เรื่องโลกภายนอก เราคิดว่าเราควรมีสิทธิอะไรบ้าง และตอนนี้เรากำลังต่อสู้เพื่อให้ได้สิ่งเหล่านั้น”

จากการวาดแผนที่หมู่บ้านและการออกสำรวจทั่วทั้ง 284 ครัวเรือนในหมู่บ้าน พวกเขาได้รู้ว่าครอบครัวใดบ้างที่เสี่ยงกับการตกอยู่ในภาวะทุกข์เข็ญจากความอดอยากยามเกิดความแห้งแล้ง พวกเขาใช้ประโยชน์จากข้อมูลตัวเลขดังกล่าวเพื่อชักชวนให้ทุกครัวเรือนในหมู่บ้านกินข้าวหลังคาละหนึ่งถ้วยทุกวัน เพื่อเข้าร่วมสมทบเป็นเสบียงสำรองฉุกเฉิน และจัดตั้งธนาคารข้าวสำหรับช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ให้กับครอบครัวที่ไม่มีข้าวจะกิน “เราต้องเผชิญกับภาวะความแห้งแล้งเป็นประจำทุกปี แต่ตอนนี้ ถ้ามีใครเดือดร้อน เราก็กพร้อมจะให้ความช่วยเหลือ” จรรยาพัท อธิบาย

การสำรวจแสดงให้เห็นว่า ในบรรดา 102 ครัวเรือนที่อยู่ในรายชื่อผู้มีสภาพความเป็นอยู่ต่ำกว่าเส้นวัดระดับความยากจนของทางราชการ และมีคุณสมบัติได้รับบัตรปันส่วนอาหารนั้น บางครอบครัวไม่ใช่กลุ่มคนที่ยากจนที่สุดของหมู่บ้าน นักการเมืองท้องถิ่นบางรายให้ความช่วยเหลือแก่พวกท้องถิ่นที่จะให้แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างแท้จริง เมื่อนำผลสำรวจไปรายงานในที่ประชุมของหมู่บ้าน ผลก็คือชาวบ้านที่สมควรได้รับความช่วยเหลือได้รับสิทธิซื้อข้าวได้ในราคาถูก

การต่อสู้ครั้งใหญ่กว่านั้นเป็นการต่อสู้เพื่อสิทธิในอาหารจากความช่วยเหลือ ซึ่งจัดสรรโดยคณะกรรมการจัดระบบการจัดสรรความช่วยเหลือสาธารณะ เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อประสบกับภาวะความแห้งแล้งครั้งใหญ่เมื่อ 2 ปี ก่อน โดยชาวบ้าน

พบว่าที่จุดแจกจ่ายอาหารในท้องถิ่นของตนเอง กลับไม่มีข้าวปลาอาหารปันส่วนให้แก่คนในหมู่บ้านนี้เลย

สมาชิกหมู่บ้านที่เป็นสตรีกลุ่มหนึ่งจึงทำการประท้วงต่อกำนัน ซึ่งเป็นผู้นำระดับตำบล จนถึงขั้นกล่าวโจมตีอย่างรุนแรงด้วยวิธีที่กล้าหาญ เมื่อกำนันอ้างว่าไม่มีอาหารช่วยเหลือดังกล่าว พวกเขาจึงยื่นเรื่องนี้ไปยังคณะกรรมการพัฒนาระดับอำเภอเพื่อขอเอกสารเกี่ยวกับการจัดสรรข้าว และพบว่าในช่วงสองเดือนที่ผ่านมาที่พวกเขาต่างถูกปฏิเสธตลอดมานั้น มีการจัดส่งข้าวมายังอำเภอในนามของพวกเขามาแล้ว แต่มีผู้ปลอมลายเซ็นรับของไป ปัจจุบันพวกเขา กำลังเกาะติดกรณีการคอร์รัปชัน และเรียกร้องให้มีการชดใช้ให้ด้วย

ผู้หญิงสื่อกลาง 2 ปี

กลุ่ม “ผลสะท้อน” อื่น ๆ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการความช่วยเหลือแก่สมาชิกภายในชุมชนด้วย สิ่งที่เป็นทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนของวิธีการผลสะท้อนแบบนี้ก็คือการที่ต้องอาศัยความสามารถของบรรดาผู้ประสานงานอย่างมาก พวกเขาเหล่านั้นพบปะกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและอภิปรายกันในประเด็นต่าง ๆ ที่จำต้องระดมความเห็นของมวลชนอย่างกว้างขวาง

กลุ่มผลสะท้อนต่าง ๆ เหล่านี้ยังได้รับการสนับสนุนเอกสารเฉพาะด้านด้วย เช่น หนังสือภาพเล่มเล็ก ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิของแรงงานต่างด้าว คู่มือว่าด้วยสิทธิของผู้ที่หาผลิตผลอื่นจากป่าที่ไม่ใช่ไม้ หนังสือเล่มเล็กเกี่ยวกับโครงการปกครองท้องถิ่น เป็นต้น

จากการประเมินผลโครงการผลสะท้อนที่เป็นโครงการนำร่องในมณฑลเทศาเอลซัลวาดอร์ และยูกันดา โดยหน่วยงานอิสระ พบว่าร้อยละ 60-70 ของผู้ที่เข้าร่วมโครงการ สามารถเรียนรู้หนังสือได้ภายในเวลาสองปี ในขณะที่รายงานการศึกษาของธนาคารโลก พบว่าผู้ที่เรียนในโครงการศึกษาผู้ใหญ่ตามโครงการเดิม มีเพียงร้อยละ 12 เท่านั้นที่รู้หนังสือเมื่อสิ้นสุดโครงการ

เด็ก ชิงห์ โมนา มีแผนภูมิรายชื่อสมาชิกและรายการทักษะที่สมาชิกแต่ละคนทำเครื่องหมายประเมินความสามารถของตนเองเอาไว้ ซึ่งได้แก่ ทักษะด้านการฟังและการพูดในที่ประชุม ทักษะในการอภิปรายในการประชุมร่วมกับคนนอก และทักษะด้านการอ่านและเขียน ตัวอย่างเช่น การเขียนที่อยู่ในระดับสองหมายถึง ความสามารถในการจดบันทึกตามคำบอกอย่างคร่าว ๆ ได้แล้ว แต่ยังมีคำผิดอยู่บ้าง เป็นต้น

คนในกลุ่ม 18 คนไม่เคยไปโรงเรียนเลย และสตรี 6 คนยังเขียนไม่ได้แม้แต่ชื่อตัวเอง แต่นั่นก็ไม่ได้หยุดยั้งไม่ให้พวกเขาแสดงบทบาทของตนเองอย่างเต็มที่ เพราะในที่ประชุม สมาชิกที่รู้หนังสือได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับสมาชิกคนอื่น ๆ ที่ไม่รู้หนังสือ

จากรายชื่อสมาชิกทั้ง 22 คนในแผนภูมิดังกล่าว ปัจจุบันมีถึง 15 คนแล้วที่อ่านออกเขียนได้ แต่สิ่งที่สำคัญกว่านั้นก็คือ การที่ได้นำทักษะจากการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง ซาคาน บารี สมาชิกกลุ่มผลสะท้อนกล่าวว่าช่วงหนึ่งเขาลืมหนังสือไปแล้ว เพราะไม่มีความจำเป็นที่จะใช้อีกหลังจากโรงเรียน แต่พอถึงตอนนี้ เมื่อเอกสารมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการต่อสู้ในสภาท้องถิ่นซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน การอ่านจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันไปแล้ว

เบรนต์ตัน โอแมลลี

ชาย : เด็ก ชิงห์ โมนา (กลาง) ผู้ประสานงานโครงการผลสะท้อนที่หมู่บ้านบูเบล แคว้นโอริสสา ให้กำลังใจสมาชิกในกลุ่มให้ช่วยกันจัดทำแผนที่ และพูดคุยวิเคราะห์ปัญหาที่ประสบจากการพัฒนาหมู่บ้าน

ล่าง : จรรยาพัทสุมา (ชุดเขียว) เป็นต้นเสียงร้องเพลงปลุกเร้าคนให้ชาวบ้านร่วมกันต่อต้านเจ้าหน้าที่คอร์รัปชัน

© UNESCO/Brendan O'Malley

ที่พักพิงในชุมชนแออัด

ศรีน้อย โกวาทอง แปล

โรงเรียนในชุมชนที่เด็ก ๆ จำต้องทำงาน
ควบคู่ไปด้วยจะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อ
โรงเรียนนั้นปรับตัวให้สอดคล้องกับ
ความต้องการของผู้ปกครอง

โฟกัส

62

ใน ชุมชนที่โกวินบุรีทางตอนใต้ของเดลี มีผู้อพยพมา
จากถิ่นอื่นกว่า 150,000 คน บ้านของคนเหล่านี้
ส่วนใหญ่เป็นห้องผนังคอนกรีตซึ่งไม่มีหน้าต่าง ซ้อนกันเป็น
ชั้นๆ ขึ้นไป และไม่มีส้วมหรือน้ำใช้ คนเหล่านี้ย้ายเข้ามา
ในเมืองจากหมู่บ้านในบริเวณทะเลทรายในราชสถาน และรัฐ
อื่นๆในบริเวณใกล้เคียงเพื่อหนีภัยแล้ง และแต่ละครอบครัว
ประทังชีวิตอยู่ได้ เพียงเดือนละ 80 เหรียญสหรัฐ

บรรดาโรงเรียนรัฐบาลมิได้ปรับตัวไปตามความ
จำเป็นของเด็กในชุมชนที่ยกย้ายไปอยู่เรื่อยๆ เด็กหลาย
คนทำงานตอนกลางวันโดยทำงานในร้านที่สร้างขึ้นตาม
บุญตามกรรม เก็บเงินตามส้วมสาธารณะ หรือขายขนมอบ
ยัดไส้ และหลายคนก็หายไปเมื่อฝนมา แต่หากจะแพร่
ขยายการสอนให้รู้หนังสือในประเทศที่มีขนาดกว้างใหญ่
ไพศาลเช่นนี้ (ในนิวเดลีแต่เพียงแห่งเดียวที่มีเด็กข้างถนน
หรือ เด็กสลัมกว่า 4.5 ล้านคนแล้ว) ก็จะต้องแก้ปัญหา
เหล่านี้ให้หมดสิ้นไป

โรงเรียนสำหรับประชาชนทั่วไปของคณะในโกวินบุรี
ซึ่งตั้งอยู่ในอาคารที่เป็นบ้านห้องเดียวซ้อนกันหลายๆ ห้อง
ดังกล่าว กำลังแสดงให้เห็นว่าจะแก้ปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไร
เมื่อเดินผ่านรั้วเหล็กเข้าไปในโรงเรียน คุณจะเห็นโม่บายเด็ก
ขนาดใหญ่แสดงดาวเคราะห์ต่างๆ อยู่เหนือลานแคบๆ ตาม
กำแพงห้องเรียนเล็กๆ เป็นภาพท้องฟ้าในยามราตรีประดับ
ด้วยดาวที่ทำจากกระดาษทอง ที่มุมเด็กเล่น เด็กอนุบาล
กลุ่มหนึ่งกำลังสาละวนเล่นม้าโยกเหล็กกันอย่างสุดฤทธิ์ ส่วน
ในห้องละครั้นนั้น เด็กๆ กำลังเล่นออร์แกนและตีกลองร่ามะนา
ในขณะที่เด็กอื่นๆกำลังแสดงละครเสียดสีสังคมกันอยู่

โรงเรียนแห่งนี้เป็นบ่อเกิดของความคิดสร้างสรรค์
และการเรียนรู้ คณะซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนได้ก่อตั้ง
โรงเรียนนี้ขึ้น องค์กรนี้มุ่งส่งเสริมวรรณกรรมอื่นๆ และ
วรรณกรรมของชนเผ่า และหากเป็นไปได้ก็จะสอนวิชา
ต่างๆ ด้วยการเล่าเรื่อง จิตา ธรรมราชัน ผู้ก่อตั้ง
องค์กรคณะฯ กล่าวว่า เรามุ่งกระตุ้นให้เด็ก ๆ มีความ
อยากรู้อยากเห็น ซึ่งจะช่วยให้เรียนรู้ได้เอง

แต่เมื่อเปิดโรงเรียนดังกล่าว บรรดาผู้ปกครองไม่

ค่อยเต็มใจส่งเด็กไปโรงเรียน เพราะจำเป็นต้องให้ไปทำงาน
หรือช่วยงานที่บ้าน ธรรมราชันจึงค่อยๆ โน้มน้าวบรรดาผู้
ปกครองให้เปลี่ยนใจ โดยจัดตั้งกลุ่มผู้ปกครองขึ้น เพื่อให้
มีความรู้สึกที่โรงเรียนเป็นของตนจริงๆ สามารถใช้สิ่ง
อำนวยความสะดวกต่างๆ และพิสูจน์ได้ด้วยตนเองว่า
โรงเรียนนี้คืออย่างไร ที่โรงเรียนมีแผนกเด็กเล็กด้วย เพื่อ
เด็ก ๆ จะได้ไม่ต้องอยู่บ้านเลี้ยงน้อง ในขณะที่พ่อแม่ออกไป
ทำงาน เด็ก ๆ จะได้รับการฝึกให้อบขนม ท่ออาหารและ
นำอาหารไปขาย ทั้งยังมีการรณรงค์ให้รู้ในเรื่องสุขภาพ
และสุขอนามัย เพื่อจะได้ป่วยใช้น้อยลง โรงเรียนจัด
ระบบการเรียนเป็นผลัด เพื่อเด็กที่ทำงานไปด้วยจะได้เรียน
ตามผลัดที่ตนสะดวก ในกรณีที่ทำเป็น โรงเรียนนี้มี
นักเรียนอยู่ 1,300 คน นักเรียนที่ยากจนไม่จำเป็นต้องซื้อ
แบบเรียนเพื่อจะเรียนในโรงเรียนนี้ เพราะที่นั่นเน้นกิจกรรมที่
ชี้แนะในคู่มือ กิจกรรมค้นคว้าเป็นกลุ่ม และมีห้องสมุด
อ่างอิง นักเรียนที่อายุน้อยจะใช้บัตรคำ เล่นเกม ร้อง
เพลง และแสดงละครใบ้ รวมทั้งใช้หนังสือการ์ตูนสีสัน
สดใส ที่มีชื่อว่า ทามาชา

องค์กรคณะฯได้สร้างโรงเรียนนี้ขึ้นเมื่อ 12 ปีมาแล้ว
มาบัดนี้ถึงเวลาที่จะพิสูจน์ว่าโรงเรียนดังกล่าวสามารถแข่งขัน
กับโรงเรียนรัฐบาลอื่นๆ ได้ก็มากน้อยเพียงใด เมื่อปีที่แล้วมี
นักเรียน 10 คนที่สอบไล่ได้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งทาง
รัฐบาลจัดขึ้นและเข้ามหาวิทยาลัยได้ 6 คน ในปีนี้ 150 คน
กำลังสอบไล่ชั้น ม.4 และ 30 คนกำลังเตรียมสอบไล่
ชั้น ม.6 สำหรับปีหน้าโรงเรียนได้แจ้งความจำนงขอส่งเด็ก
เข้าสอบไล่ชั้น ม.6 จำนวน 100 คน

โรงเรียนในชุมชนแออัดแห่งนี้ได้รับรางวัลชนะเลิศ

ภาพบน : ที่โรงเรียน
ขององค์กรคณะฯ
เด็กโคใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศเพื่อการ
สืบค้น และทำ
แผนที่แสดง
ปัญหาต่างๆด้าน
สุขอนามัยและประปา
ในชุมชนแออัด
ที่โกวินบุรีที่ตน
พักอาศัยอยู่
ภาพขวา : สำหรับ
นักเรียนเล็กๆ มีการ
เน้นอย่างมากในเรื่อง
การเรียนรู้ด้วยการ
ลงมือทำ และ
กระตุ้นให้เด็ก ๆ
อยากรู้อยากเห็น

© UNESCO/ Brendan O'Malley

© UNESCO/ Brendan O'Malley

ผู้ปกครองมีความรู้สึกว่าเป็นโรงเรียนของคุณโดยแท้สามารถใช้อำนาจความสะดวกต่าง ๆ และพิสูจน์ได้ด้วยตนเองว่าโรงเรียนนั้นดีเพียงไร

ระดับโลกด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่องานด้านมนุษยธรรมจากพิพิธภัณฑสถานเทคโนโลยีแห่งแคลิฟอร์เนีย ด้วยความร่วมมือของบริติชเทลคอม อินเทลและผู้บริจาคอื่นๆ ธรรมชาติสามารถจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์มาได้ 50 เครื่องและออกแบบห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์สำหรับเด็กเพื่อให้นักเรียนสำรวจค้นคว้ากันเป็นกลุ่ม เด็กเหล่านี้เรียนวิธีใช้ซอฟต์แวร์ประเภทต่างๆ ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการทำแผนที่สำรวจ และค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหาทางด้านสุขอนามัยและประปาในชุมชนของตน และคิดหาวิธีแก้ปัญหาเหล่านี้ พาร์วินเดอร์ คอร์ ผู้เป็นครูใหญ่ กล่าวว่า “เคล็ดลับของผลสำเร็จที่นี่ก็คือ การเรียนรู้โดยการลงมือทำ สำรวจและคิดค้นด้วยตัวเอง”

ฉะนั้น ทางโรงเรียนจึงได้ดำเนินงานอย่างครบวงจร โดยแรกที่เที่ยวได้ทุ่มเทไปในการโน้มน้าวบรรดาผู้ปกครองมาบัดนี้ถึงเวลาที่ส่งเด็กๆ ออกไปช่วยแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และสถิติต่างๆ ที่รวบรวมมาได้ก็จะเป็นประโยชน์ในการนำเสนอต่อทางการของเทศบาลนครต่อไป

เบรندن โอแมลลี

ข้อมูลเพิ่มเติม

ยูเนสโกได้สร้างเว็บไซต์เกี่ยวกับทศวรรษว่าด้วยการรู้หนังสือแห่งสหประชาชาติ ซึ่งมีข่าวสาร ข้อมูลและสถิติต่างๆ การเชื่อมโยงกับองค์กรอื่นๆ ที่ร่วมมือกัน เอกสารและสิ่งพิมพ์ ปฏิญญาและใบปิดของทางการเกี่ยวกับทศวรรษ เปิดดูได้ที่เว็บไซต์ใหญ่ของยูเนสโกที่ www.unesco.org

สำหรับสถิติทั้งหมดด้านการรู้หนังสือของประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ในโลก เปิดเว็บไซต์ของสถาบันสถิติของยูเนสโกที่ www.uis.unesco.org

สำหรับรายงาน Education for all Global Monitoring Report: Is the World on Track ประจำปี 2002 โปรดเปิดเว็บไซต์ที่ www.unesco.org/education/efa (ภาพปก)

องค์กร/หน่วยงานอื่นๆ ที่กล่าวถึงในตอนนี้

Save the Children : www.savethechildren.org

ActionAid : www.actionaid.org

Escuela Nueva : www.volvamos.org

Dhaka Ahsania Mission www.ahsaniamission.org

Katha : www.katha.org
www.thetech.org/techawards

www.tanquevalley.com/education/education and 63

การศึกษาขั้นพื้นฐาน: โครงการแรกที่เอ็ด

ศรีน้อย โควทอง แปล

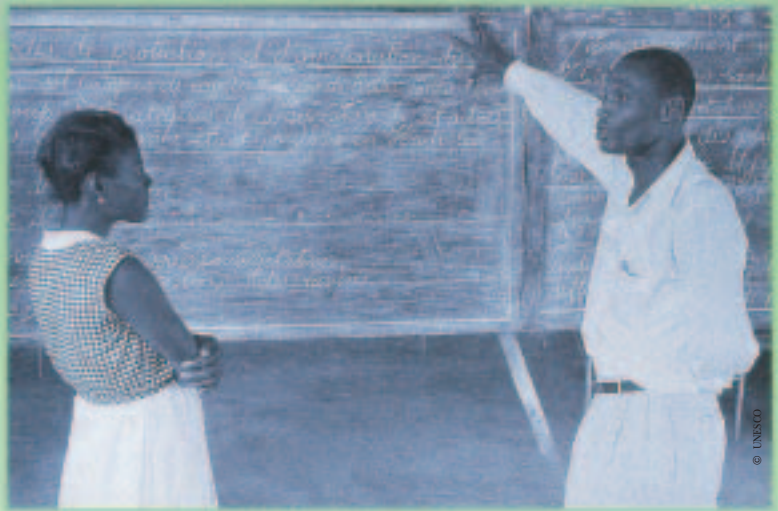
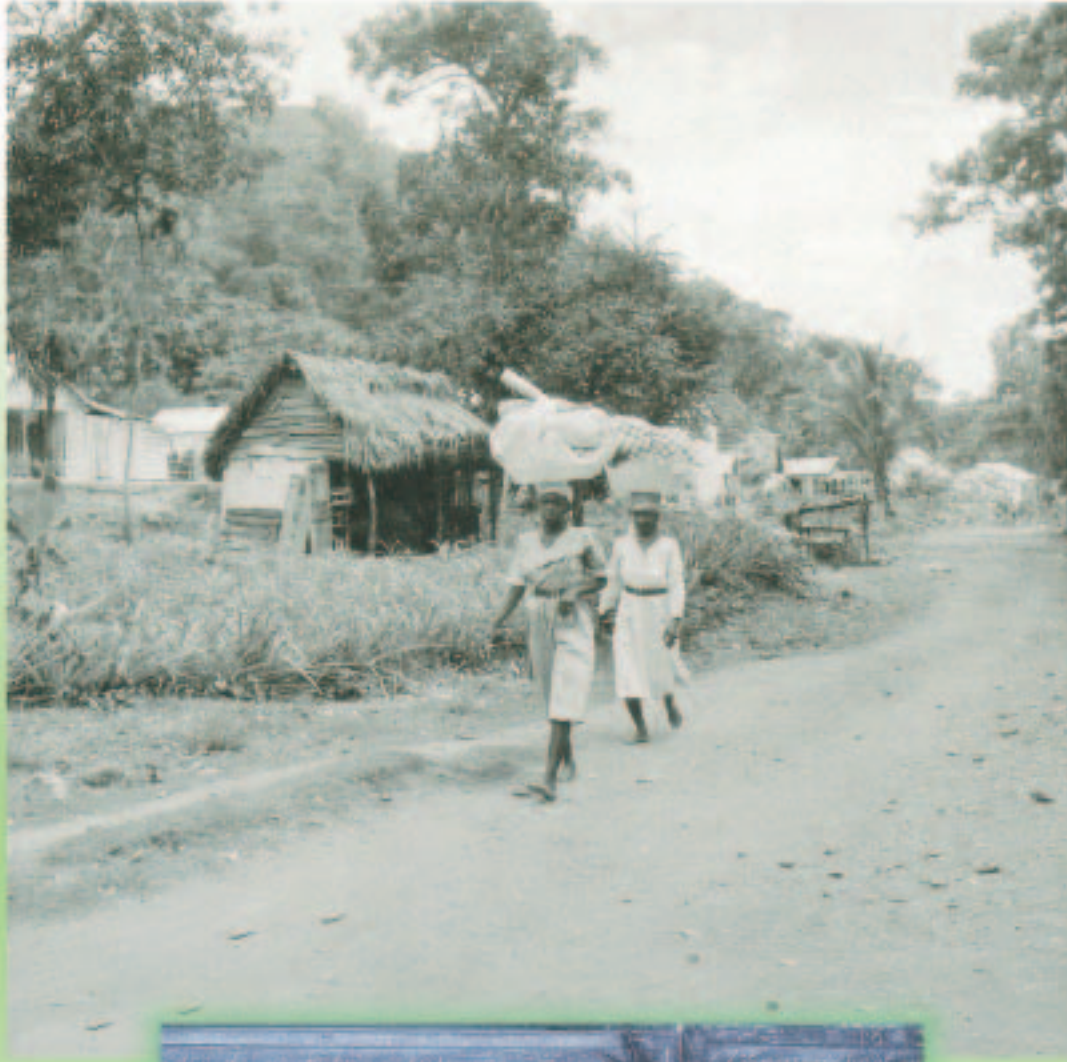
เมื่อ ปี 1947 จูเลียน ฮักซ์เลย์ ผู้อำนวยการใหญ่คนแรกของยูเนสโกกล่าวประกาศว่า “การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างความรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้งแก่มวลมนุษย และเป็นงานที่ยูเนสโกจะมุ่งมั่นดำเนินการ”

ในปีเดียวกัน รัฐบาลเฮติได้เชิญชวนให้ยูเนสโกเริ่มโครงการนำร่องด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ที่หุบเขามาร์เบียล ซึ่งนับเป็นครั้งแรกของโครงการประเภทนี้

วัตถุประสงค์ของโครงการก็เพื่อลดความไม่รู้หนังสือ และให้ประชาชน 30,000 คนที่พำนักอาศัยอยู่ในบริเวณหุบเขา ได้มีความรู้ความชำนาญ เพื่อจะได้ปรับปรุงสภาพการดำรงชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น โครงการนี้ดำเนินไปด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในเครือสหประชาชาติ เช่น องค์การอนามัยโลก และองค์การอาหารและเกษตร

แนวคิดโดยรวมของโครงการนำร่องก็เพื่อพิจารณาหาทาง “ปรับปรุงสภาพการดำรงชีวิตของ 3 ใน 4 ของประชากรโลก ผู้ที่ยังไม่มีที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และอาหารอย่างพอเพียง”

(“โครงการนำร่องแห่งเฮติ” ยูเนสโก 1951) เห็นได้ชัดว่าวิสัยทัศน์อันเก่าแก่ดั้งเดิมว่ายูเนสโกมีส่วนช่วยในการต่อสู้เพื่อขจัดความยากจนอย่างไร ก็ยังสืบสานกันมานานจนถึงต้นศตวรรษที่ 21

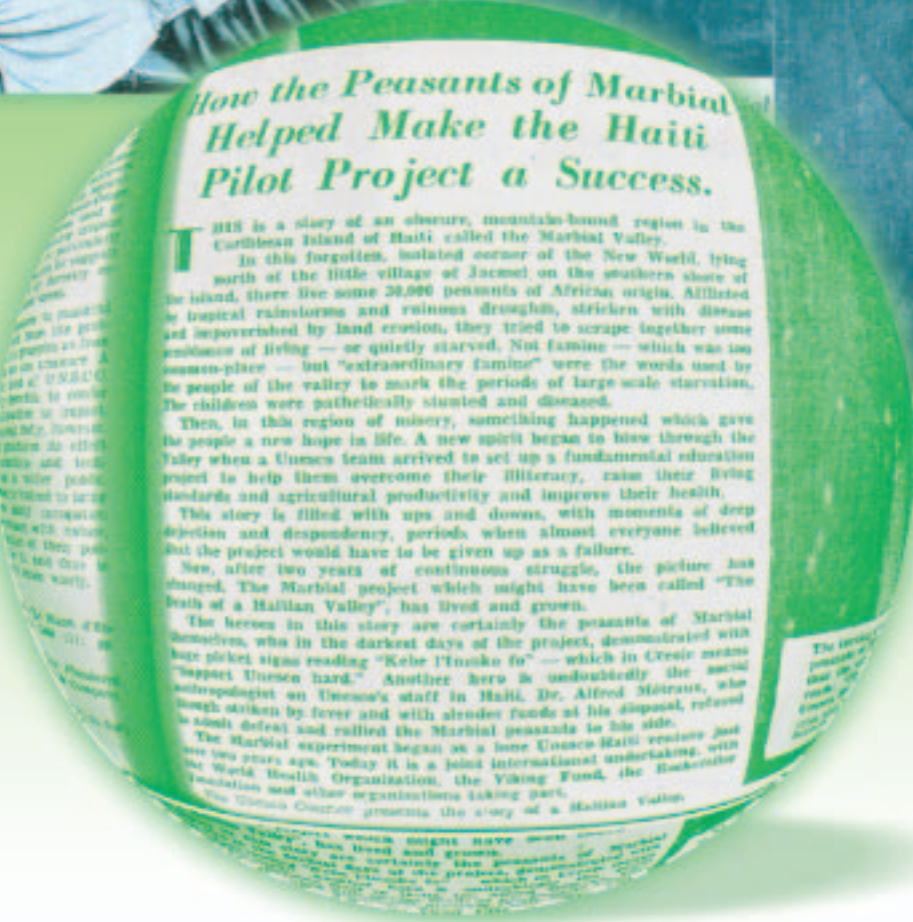

1955 :ในหุบเขามาร์เบียล(ภาพบน)
โรงเรียนแห่งหนึ่งในชนบท(ภาพล่าง)

The Re-birth of A Valley

How the Peasants of Marbial Helped Make the Haiti Pilot Project a Success.

THIS is a story of an obscure, mountain-bound region in the Caribbean island of Haiti called the Marbial Valley. In this forgotten, isolated corner of the New World, lying north of the little village of Jacmel on the southern shore of the island, there live some 20,000 peasants of African origin. Afflicted by tropical rainstorms and ruinous droughts, stricken with disease and impoverished by land erosion, they tried to scrape together some semblance of living — or quietly starved. Not famine — which was too common-place — but “extraordinary famine” were the words used by the people of the valley to mark the periods of large-scale starvation. The children were pathetically stunted and diseased.

Then, in this region of misery, something happened which gave the people a new hope in life. A new spirit began to blow through the Valley when a Unesco team arrived to set up a fundamental education project to help them overcome their illiteracy, raise their living standards and agricultural productivity and improve their health.

This story is filled with ups and downs, with moments of deep dejection and dependency, periods when almost everyone believed that the project would have to be given up as a failure.

Now, after two years of continuous struggle, the picture has changed. The Marbial project which might have been called “The Death of a Haitian Valley”, has lived and grown.

The heroes in this story are certainly the peasants of Marbial themselves, who in the darkest days of the project, demonstrated with their picket signs reading “Kebe l’Inesko fo” — which in Creole means “Support Unesco hard.” Another hero is undoubtedly the social anthropologist on Unesco’s staff in Haiti, Dr. Alfred Métraux, who though stricken by fever and with slender funds at his disposal, refused to admit defeat and rallied the Marbial peasants to his side.

The Marbial experiment began as a lone Unesco-Haiti venture just over two years ago. Today it is a joint international undertaking, with the World Health Organization, the Viking Fund, the Rockefeller Foundation and other organizations taking part.

The Unesco Courier presents the story of a Haitian Valley.

บทความต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่มาร์เบียล ตังปรากฏในวารสารคูเรียฉบับประจำเดือน มิถุนายน 1949

น้ำเพื่อทุกคน

นาย โคอีจิโร มัตซึอูระ ผู้อำนวยการใหญ่ยูเนสโก และเจอราร์ด เมสตราญู ประธานและผู้บริหาร CEO ของบริษัทซูเอซ ได้ร่วมลงสัญญาร่วมมือดำเนินการพัฒนาเพื่อให้ผู้คนได้น้ำอุปโภคบริโภคอย่างทั่วถึง สัญญาฉบับนี้ลงนามเมื่อวันที่ 14 ต.ค. ที่สำนักงานใหญ่ยูเนสโก ได้กำหนดแผนปฏิบัติงานหลายแขนง โดยมีบริษัทซูเอซเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินจำนวน 300,000 ยูโร ระหว่างการดำเนินงานสามปีแรก (บริษัทซูเอซเป็นบริษัทชั้นนำของโลก ซึ่งให้บริการน้ำอุปโภคบริโภคทั้งในประเทศอุตสาหกรรมและประเทศกำลังพัฒนา) งานชิ้นแรกคือโครงการริเริ่มใหม่ของยูเนสโกเพื่อการบูรณะลุ่มน้ำโวลกา-แคสเปียน พื้นที่นี้เป็นที่พึ่งพิงของผู้คนกว่า 60 ล้านคน ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา สภาพแวดล้อมในพื้นที่ถูกคุกคามจากการพัฒนาทางอุตสาหกรรมและการพัฒนาเขตเมือง ปีหนึ่งๆ กากของเสีย

เป็นพิษราว 42 ล้านตันถูกปล่อยออกมาสะสมในลุ่มน้ำ จากจำนวนนี้เพียงร้อยละ 13 ที่สลายตัวจนหมดความเป็นพิษไป และถูกนำกลับมาเข้าวัฏจักรการใช้ใหม่ บริษัทซูเอซให้การสนับสนุนโครงการริเริ่มของยูเนสโกในครั้งนี้ทั้งทางการเงินและความเชี่ยวชาญเพื่อพัฒนาคุณภาพน้ำเพื่อการบริโภค

นอกจากนี้แล้ว ซูเอซยังให้เงินสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของยูเนสโกและสถาบันวิศวกรรมसारणीय โกลด์สตาร์ และสิ่งแวดล้อมนานาชาติ (IHE) นั่นก็คือโครงการศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำที่เมืองเดลฟท์ (เนเธอร์แลนด์) ซึ่งเปิดตัวขึ้นเมื่อปลายปีที่แล้ว โครงการนี้นับได้ว่าเป็นก้าวใหม่ในการพัฒนางานสายนี้ของสถาบัน IHE ซึ่งเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงมากระดับโลกในด้านการฝึกอบรมนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาต่างๆ ของการจัดการทรัพยากรน้ำ โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาจากประเทศกำลังพัฒนา

การร่วมมือในครั้งนี้ยังจะเอื้อประโยชน์ต่อผู้นำโครงการ “การจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน” ที่เมืองคาซาบลังกา ประเทศโมร็อกโก ซึ่งยูเนสโกเป็นผู้จัดตั้งขึ้น โครงการนี้ทำงานอย่างต่อเนื่องแข่งขันทั่วภูมิภาคแอฟริกาเหนือ โดยปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดกับองค์กรพัฒนาเอกชน นักศึกษามหาวิทยาลัยและผู้สื่อข่าว เพื่อสร้างจิตสำนึกเรื่องการจัดการทรัพยากรน้ำให้แก่สาธารณชน บริษัทซูเอซยังได้ตกลงจัดตั้งทุนการศึกษาจำนวนไม่น้อยให้กับนักวิจัยจากประเทศกำลังพัฒนา เพื่อทำการศึกษาในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

© UNESCO/Namih Banko

มณฑลราชกุมารเจ้าฟ้าตะลัล บิน अबดุล อะซีซ อัล อะฮุด

เจ้าฟ้าแห่งทรัพยากรน้ำ

ผู้ อำนวยการใหญ่ยูเนสโกได้แต่งตั้งให้เจ้าฟ้าตะลัล บิน अबดุล อะซีซ อัล อะฮุดแห่งซาอุดีอาระเบีย เป็นทูตพิเศษในงานทรัพยากรน้ำขององค์กร เมื่อวันที่ 18 ธ.ค. 2002 เจ้าฟ้าชายตะลัลทรงเป็นประธานของโครงการกลุ่มประเทศอาหรับรอบอ่าวเปอร์เซียเพื่องานพัฒนาของสหประชาชาติ (AGFUND) และทรงเป็นผู้ร่วมก่อตั้งองค์กรดังกล่าวขึ้นเมื่อปี 1980 โดยมีประเทศต่างๆ ในอ่าวเปอร์เซียให้การสนับสนุน ตั้งแต่ปี 1980 เป็นต้นมา AGFUND ช่วยเหลือด้านการเงินกว่า 22 ล้านเหรียญสหรัฐ ให้โครงการต่างๆ ของยูเนสโก 64 โครงการ

และยังสนับสนุนงานพัฒนาและงานการกุศลขององค์กรต่างๆ อีกกว่า 740 โครงการ ในฐานะทูตพิเศษเพื่อทรัพยากรน้ำของยูเนสโก ในปี 2003 ซึ่งเป็นปีน้ำจิตสากล เจ้าฟ้าชายตะลัลจะทรงทำหน้าที่เป็นผู้เผยแพร่และสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องวิกฤตการณ์ทางด้านน้ำของโลกให้กับผู้นำประเทศ ผู้เชี่ยวชาญ องค์กรทางสังคม และเยาวชน “เป็นเวลากว่า 20 ปีมาแล้วที่ AGFUND ได้มุ่งเน้นทำงานเพื่อการพัฒนามนุษย์ เพราะเราเชื่อว่าเป็นหนทางที่ดีที่สุดในการป้องกันมิให้เกิดสงครามและภัยอันตรายที่จะเกิดตามมา” พระองค์กล่าว

“ข้าพเจ้าอยากขอให้ผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจทั่วโลกใช้ประโยชน์จากโอกาสนี้ เพื่อผลดูไว้ซึ่งสันติภาพในหมู่ประชากรโลก [...] เราจะแก้ปัญหาที่ซับซ้อนเรื้อรังของโลกได้ก็ด้วยร่วมใจของสันติภาพนี้”

© UNESCO/Dominique Roger

© UNESCO/Namih Banko

© Eric Descheimer/Editing, Paris

มูลนิธิแอร์ฟรานซ์

ทุกรูปย้อมมีเรื่องราว

งานนี้เกิดขึ้นได้ก็จากภาพถ่ายเด็กเร่ร่อนฝีมือเอริก เดกซ์เอเมอร์ นับได้ว่าเป็นเวลาเกือบปีแล้วที่ช่างภาพชาวฝรั่งเศสผู้นี้ได้ใช้ชีวิตเป็นส่วนหนึ่งในโลกของเด็กเร่ร่อนจากพอร์-ตะเลซา (บราซิล), ปารีส (ฝรั่งเศส), อุกาตูกู (บูร์กินาฟาโซ), คาซาบลังกา (โมร็อกโก), มะนิลา (ฟิลิปปินส์), บูคาเรสต์ (โรมาเนีย), ทีเอส (เซเนกัล) และกัมพูชา

เดกซ์เอเมอร์เป็นช่างภาพและนักเขียนที่มีรางวัลเป็นเครื่องรับรองความสามารถ และได้รับเลือกให้ทำงานโครงการนี้โดยมูลนิธิสายการบินแอร์ฟรานซ์ ซึ่งร่วมมือกับโครงการการศึกษาเพื่อเด็กที่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่แร้นแค้นของยูเนสโก ผลลัพธ์ที่ได้ก็คือนิทรรศการภาพถ่ายชื่อว่า *Un enfant dans ma rue* (เด็กที่ถนนแถวบ้านผม) นิทรรศการนี้มีผู้จัดการดูแลคือ อองเดร เดโอ จัดแสดงขึ้นที่สำนักงานใหญ่ยูเนสโกเมื่อวันที่ 18 พ.ย. - 6 ธ.ค. 2002

นิทรรศการใช้ภาพ คำบรรยาย งานประติมากรรม และวัตถุต่างๆ แสดงให้เห็นถึงแนวทางที่องค์กรต่างๆ

และครูใช้ในการทำงานร่วมกับเด็กเหล่านี้ ในบูร์กินาฟาโซ ครูช่วยเด็กให้หางานได้ หรือสอนเด็กให้เรียนเต้นรำ ในเซเนกัล ครูเข้าไปช่วยเหลือเด็กที่เผชิญปัญหาการละเมิดสิทธิในโรงเรียนสอนศาสนาจนหนีจากบ้านไปเข้าแก๊งเร่ร่อน ในฟิลิปปินส์และกัมพูชา ครูช่วยเด็กสร้างชีวิตใหม่ ช่วยหาครอบครัวบุญธรรม ช่วยวางกฎเกณฑ์พื้นฐานของการใช้ชีวิตในสังคม และพาเด็กเข้าโรงเรียน ในบราซิล อดีตนักเต้นบัลเลย์ โดรา อันดราเด เปิดโรงเรียนสอนเต้นรำและศูนย์บูรณาการทางสังคม (EDISCA) สำหรับเด็กจากครอบครัวขัดสนในเมืองพอร์ตะเลซา คณะนักแสดงรุ่นเยาว์ของโรงเรียนนี้ได้ขึ้นแสดงบัลเลย์ร่วมสมัยชื่อ “สองฤดู” ที่ยูเนสโก เมื่อวันที่ 20 พ.ย.ปีที่แล้ว

“การจะถ่ายภาพดีได้นั้น คุณจะต้องเข้าใจเสียก่อนว่า คุณต้องเข้าใจซึ่งมากกว่าเปลือกนอก ชีวิตของคนที่คุณต้องการเล่าผ่านรูปถ่ายนั้นนะ คุณต้องลงไปสัมผัสสัมผัสจริงๆ” เดกซ์เอเมอร์กล่าว เขาไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับเด็กๆ ในภาพตามแหล่งหลับนอนของเด็ก ลงไปอยู่

กับเด็กในทอระบายน้ำใต้ถนน “มันรู้สึกเหมือนกับโลกมันกลับหัวตั้งลังกาทีเดียว” เขากล่าว “ทั้งที่เป็นพื้นที่แคบๆ อย่างนั้น แต่เด็กกลับต้อนรับผมเป็นอย่างดี อย่างกับว่าเชื่อเชิญเข้าพาร์ตเมนต์ยังไปอย่างนั้น ผมฉลองวันเกิดที่นั่นนะ” นี่เป็นสาเหตุที่ทำให้พวกเขาเด็กๆ และคนที่ทำงานกับเด็กเหล่านี้ถึงปฏิบัติต่อเดกซ์เอเมอร์อย่างกับว่าเขาเป็นสมาชิกของกลุ่มของพวกเขาทีเดียว

© Eric Descheimer/Editing, Paris

© Eric Descheimer/Editing, Paris

ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
<http://www.unesco.org/education/enfant-dans-ma-rue>
<http://www.changemakers.net/studio/99february/andrade/andradeintro.html>

นักกีฬา กับ มวย

แชมป์ป้องกันโรคเอดส์

นักกีฬาที่มีชื่อเสียงของกัมพูชาเป็นดาวดวงใหม่ของการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ระดับชาติ โครงการนี้จัดทำขึ้นโดยกระทรวงการศึกษายาวชนและการกีฬาแห่งกัมพูชา โดยได้รับความช่วยเหลือทางเทคนิคจากยูเนสโกและยูนิเซฟ นักกีฬาเข้าร่วมโครงการโดยเป็นนางแบบนายแบบในใบปิด ซึ่งออกแบบขึ้นเพื่อสื่อข้อมูลไปยังนักเรียนนักศึกษา โครงการนี้คือการใช้บุคคลที่คนรุ่นเยาว์เห็นว่าเป็นแบบอย่าง เป็นสื่อในการให้ความรู้ความเข้าใจ

เนื้อหาของใบปิดนั้นเน้นในเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย และการไม่เลือกปฏิบัติและไม่รังเกียจผู้ติดเชื้อ โดยพิมพ์คำพูดของแอม แรมลี นักมวยน้ำว่า "คนที่ติดเชื้อก็ง่ายเท่ากับฉันได้" ส่วนอีกโปสเตอร์หนึ่งมีนักมวยชื่อเอ พู ทางเป็นนายแบบ เขาให้คำแนะนำว่า "เราป้องกันตัวเองจากเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ได้... ใช้ถุงยางกันเถอะ" ใบปิดเหล่านี้ยังมีหมายเลขโทรศัพท์สายด่วน ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับเพศศึกษาและเกี่ยวกับเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์โดยไม่คิดค่าบริการ

เซอร์เก มาร์คาร์อฟ ผู้แต่งท่วงทำนองสันติภาพ

เซอร์เก มาร์คาร์อฟ นักเปียโนที่มีชื่อเสียงของรัสเซีย ได้รับเลือกเป็นศิลปินเพื่อสันติภาพของยูเนสโกเมื่อวันที่ 12 ธันวาคมปีที่แล้ว ทั้งนี้เพื่อเป็นการกล่าววยกย่องบทบาทของมาร์คาร์อฟที่ช่วยสนับสนุนโครงการและกิจกรรมของยูเนสโกในงานสร้างสันติภาพ และ"บทบาทที่เขามีต่อการสร้างความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมโดยใช้ดนตรีคลาสสิกเป็นสื่อ"

มาร์คาร์อฟเกิดที่เมืองบากูในปี 1953 และได้รับรางวัลยอดเยี่ยมทางด้านเปียโนการสอนดนตรี และดนตรีวงออร์เคสตราที่สถาบันดนตรีริมสกี-กอร์ชาคอฟในนครเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก ในช่วงสิบปีที่ผ่านมานี้ มาร์คาร์อฟได้ออกแสดงดนตรีในหอแสดงคอนเสิร์ตชั้นนำต่อทวีปยุโรปและในเทศกาลดนตรีหลายครั้ง ทั้งยังเป็นสมาชิกของคณะกรรมการตัดสินการประกวดดนตรีนานาชาติหลายคณะ และเป็นผู้สอนที่โรงเรียนดนตรี Ecole Normale de musique และที่ Conservatoire Municipal Jacques Ibert ในกรุงปารีส

© UNESCO/Niamh Burke

รวมองค์การขบวนการลูกเสือโลก มาทุกทางแล้ว...

ลูกเสือวัย 14-17 ปีจำนวนสองหมื่นแปดพันคนจาก 145 ประเทศมารวมตัวกันที่อำเภอสัตหีบในประเทศไทย ระหว่างวันที่ 28 ธันวาคมถึง 7 มกราคม เพื่อร่วมการประชุมลูกเสือโลกครั้งที่ 20 องค์การขบวนการลูกเสือโลก (WOSM) เรียกตัวเองว่าเป็นองค์กรการศึกษา นอกกระบวน มีสมาชิก 30 ล้านคน และนับได้ว่าเป็นองค์กรเยาวชนที่ใหญ่ที่สุดของโลก ขบวนการลูกเสือโลกทำงานอย่างใกล้ชิดกับยูเนสโก และมีอุดมการณ์เดียวกับยูเนสโกคือ บริการการศึกษาที่เท่าเทียมและสร้างสันติภาพระหว่างวัฒนธรรม

ในปีนี้ นายโคอิชิโร มัตซึอูระ ผู้อำนวยการใหญ่ยูเนสโกเป็นประธานเปิดโครงการหมู่บ้านพัฒนาโลกของ WOSM ซึ่งมีจุดมุ่งหมาย

เพื่อสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับปัญหาของโลกให้กับเยาวชน ทั้งยังเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่อาจนำไปใช้ได้ งานนี้มีการฉายภาพยนตร์เกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนทำความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม ยูเนสโกเองได้มีโอกาสดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการในประเด็นต่างๆ เช่น โรคเอดส์ และการทำความเข้าใจแลกเปลี่ยนข้ามศาสนา การอบรมนี้มีเยาวชนจากประเทศต่างๆทั่วโลกเข้าร่วมอบรมถึง 2,000 คน

© UNESCO/M. H. Henriques Mueller

เฮอริบี แชนค็อกและ เรโลเนียส มังก์ จูเนียร์

นักปรัชญาด้านดนตรี

เครื่องเครียด แต่ในช่วงท้าย
ของวันงาน มีนักดนตรีทั้งสอง
มาช่วยสร้างความชื่นใจให้ผู้
ชมด้วยคอนเสิร์ตที่น่าตื่นตา
ตื่นใจ

นักดนตรีทั้งสองอธิบายให้
ผู้ร่วมงานฟังว่าเขามาร่วมงาน
นี้ได้อย่างไร เฮอริบี แชนค็อก
กล่าวว่า “คนเปิดใจกว้างรับ
และชื่นชมดนตรีรูปแบบนี้
ดนตรีชนิดนี้ยังช่วยสร้างความ
เป็นหนึ่งเดียวในหมู่มนุษย์
ยากนะที่จะมาเข้าดูดนตรีแจ๊ส
โดยไม่รู้สึกรึเป็นหนึ่งเดียวกับ
ดนตรี”

เขากล่าวเสริมว่า “การ
เล่นดนตรีนี้เป็นกระบวนการ
เรียนรู้ตลอดเวลา แจ๊สเป็นสิ่งที่
ที่ต้องคิดเล่นขึ้นมาในบัดดล
นี่เป็นหัวใจหลักของแจ๊ส ดังนั้น
คุณจะต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์
ตลอด อีกทั้งคุณยังจะต้องมี
ความกล้าหาญและอดทน
ต่อสิ่งที่ไม่คุ้นเคย เพราะ

ว่าดนตรีแจ๊สบุกเบิกจังหวะ
ท่วงทำนองแบบใหม่ๆ ซึ่ง
ไม่ใช่เรื่องง่าย”

เรโอเนียส มังก์ จูเนียร์
กล่าวเสริมว่า “แจ๊สเทียบได้
ว่าเป็นแผนภูมิวิจัยและพัฒนา
ดนตรีของวัฒนธรรมดนตรี
ตะวันตก เป็นสิ่งที่เกิดขึ้น
อย่างฉับพลัน เป็นสิ่งที่ไม่มีใคร
ใครรู้จัก มังก์กล่าวว่า เขาและ
แชนค็อกออกตระเวนทัวร์ตาม
โรงเรียนมัธยมตอนปลายทั่ว
สหรัฐอเมริกาและภูมิภาคอื่นๆ
ทัวร์ดนตรีนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
สถาบันแจ๊ส

เรโอเนียส มังก์ ซึ่งตั้งขึ้นโดย
ตระกูลมังก์และนักร้องโอเปร่า
ที่ลันซ์ไปแล้วชื่อมาเรีย
พิเชอร์เมื่อปี 1986 สถาบัน
ไม่แสวงหาผลกำไรนี้พัฒนา
โครงการสอนดนตรีแจ๊สชั้น
พื้นฐาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ
พัฒนาวัฒนธรรมทางดนตรีให้
กับเด็ก เพื่อส่งเสริมความคิด
สร้างสรรค์และความเคารพต่อ
มรดกทางวัฒนธรรม สถาบัน
ยังเปิดอบรมดนตรีระดับ
วิทยาลัยโดยมีนักดนตรีแจ๊ส
ฝีมือระดับครูเป็นผู้ฝึกสอน
นักดนตรีรุ่นเยาว์ งาน
ของสถาบันนี้นับได้ว่าประสบ
ผลสำเร็จยิ่ง โดยมีหลักฐานคือ
การแสดงอันยอดเยี่ยมในคืน
วันงานโดยทูตดนตรีแจ๊ส ซึ่ง
ประกอบไปด้วยหนุ่มสาวชาว
อเมริกัน เกาหลี ฮังการี และ
บราซิล ทั้งหมดล้วนแต่ได้รับ
การอบรมมาจากสถาบันนี้ทั้งสิ้น

© UNESCO/Niamh Burke

© UNESCO/Niamh Burke

ปรัชญา

กับดนตรี
แจ๊สมีความ
สัมพันธ์กันด้วยหรือ?
นักดนตรีอย่างเฮอริบี แชนค็อก
และเรโอเนียส มังก์ จูเนียร์
ตอบว่า มีสิ ทั้งสองเชื่อ
ว่าดนตรีแจ๊สเป็นภาษาสากลที่
ทุกคนสามารถเข้าใจได้ และ
เป็นสื่อในการเผยแพร่ค่านิยม

ของความสมานฉันท์ไม่แบ่งแยก
สันติภาพ และเสรีภาพ
นี่เป็นเหตุว่าทำไมทั้งสอง
จึงตอบรับเป็นผู้ร่วมงาน
กิจกรรมวันปรัชญาอย่าง
กระตือรือร้น กิจกรรมนี้จัดขึ้น
โดยยูเนสโกเมื่อวันที่ 21
พฤศจิกายนปีที่แล้ว งานในวัน
นั้นเต็มไปด้วยความ

สมาพันธ์รัฐอาเซียน

ประวัติศาสตร์มนุษยชาติในอาเซียน

นาย วลาดิเมียร์ ปูติน
ประธานาธิบดีของ
สมาพันธรัฐรัสเซีย ได้เข้าพบ
นายโคอิชิโร มัตสึอูระ ผู้อำนวยการ
ใหญ่ยูเนสโกระหว่างการเยือน
ฝรั่งเศสอย่างเป็นทางการเมื่อ
วันที่ 10 กุมภาพันธ์
ที่ผ่านมา ทั้งยังได้มอบหนังสือ
ประวัติศาสตร์มนุษยชาติเล่มที่
หนึ่ง ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ที่เมือง
มอสโกเป็นภาษารัสเซียครั้งแรก
ที่พบปะครั้งนี้นับได้ว่าเป็น
โอกาสครั้งที่สามที่บรูซสองท่าน
ได้พบกัน และมีจุดประสงค์หนึ่ง
คือเรื่องการส่งเสริมการพูดคุย

ทำความเข้าใจกันระหว่าง
วัฒนธรรมและอารยธรรมต่างๆ
การบูรณะระบบการศึกษาของ
เซเชเนี่ย และโครงการเทศกาล

เฉลิมฉลองครบรอบ 300 ปี
ของนครเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก ซึ่ง
เป็นเทศกาลที่นายมัตสึอูระจะไป
เข้าร่วมในเดือนพฤษภาคม

© UNESCO/Cyril Bailliet

<http://www.unesco.org/shs/eng/philosophyday.shtml>
<http://www.monkinstitute.com>

70

เรนตีเป็เตอร์สเบิร์ก

© Winnie Drenker/Patrimoine 2001/UNESCO

เฉลิมฉลอง

ไวส สุกโรวาก แผล

ภาพบน

อาคารตลาดหลัก
ทรัพย์สินที่ปลายแหลม
ของเกาะ
Vasilyevsky ใน
แม่น้ำเนวา

ภาพแทรก

ในโดกลางของพระราชวัง
ฤดูหนาว (โดยฟรานเชสโก
บาร์โทโลมิว รัสเทรลลี) ที่
เฮอรัมิเทจ พระบรมมหาราชวัง
ในอดีต ที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์
ศิลปะอันยิ่งใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่ง
ของโลก

© Winnie Drenker/Patrimoine 2001/UNESCO

© Winnie Drenker/Patrimoine 2001/UNESCO ▲ UNESCO/Raoul Russo

หลัง

การขับเคี่ยวกับสวีเดนเพื่อหาทางออกไปทะเลบอลติกได้แล้ว พระเจ้าปีเตอร์ที่ 1 - หรือที่รู้จักกันในพระนามมหาราชา- ก็ได้ทรงนำสถาปนิกจากอิตาลีและฮอลแลนด์มาสร้างเมืองแบบยุโรปในอุดมคติขึ้นในที่ลุ่ม เป็นหนองบึงของแม่น้ำเนวา เมืองนี้สร้างเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 1703 (หรือ 27 พฤษภาคม ตามปฏิทินปัจจุบัน) ได้กลายเป็นศูนย์กลางแห่งอำนาจของรัสเซีย และเป็นประตูหน้าต่างสู่การค้า ศิลปะ และวิทยาการของประเทศตะวันตก トラバจนถึงยุคของโซเวียต ชุมชนต่างชาติหลายแหล่งที่ก่อตัวขึ้นในเมืองนี้อันประกอบด้วย ช่างต่อเรือชาวดัชช์ ช่างฝีมือชาวฝรั่งเศส ศิลปินชาวอิตาลี วิศวกรชาวเยอรมัน ได้มีส่วนร่วมในการก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมใหม่ขึ้นในเมืองหลวงใหม่นี้ ซึ่งในมุกกลับกันก็มีอิทธิพลต่อพวกเขาและวัฒนธรรมที่เขานำเข้ามา ชาวรัสเซียและชาวต่างชาติได้สร้างราชธานีที่ประกอบด้วยถนนหนทางและลำคลองอันกว้างใหญ่ มีวังแบบอิตาลีเรียงรายอยู่ ซึ่งก็ดูแปลกตาเพราะสร้างบนผืนแผ่นดินรัสเซีย

อาคารสถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่อยู่เคียงข้างกันเป็นแถวเหล่านี้ประกอบกันขึ้นเป็นภาพจอกว้าง ซึ่งสะท้อนออกมาถึงความแตกต่างแต่ในขณะเดียวกันก็กลมกลืนกันในสไตล์ศิลปะแบบคลาสสิกและบาร็อคของรัสเซียเองแท้ๆ มรดกที่ใจกลางเมืองเก่าและพระราชวังหลายแห่งนอกเมืองนั้นได้รับการจารึกไว้แล้วในบัญชีมรดกโลกของยูเนสโก

ในขณะที่เมืองนี้เตรียมการเฉลิมฉลองอายุครบ 300 ปี

นั้น ได้มีการบูรณะอนุสาวรีย์ต่างๆ ในเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กเป็นการใหญ่ ซึ่งอนุสาวรีย์เหล่านี้มีอยู่มากที่เป็นของบุคคลระดับแนวหน้าสุดทางด้านวรรณกรรม (เช่น พุชกิน โทลสตอย และโดสตอฟสกี) เนื่องจากไม่เป็นที่โปรดของสตาลิน เซนต์ปีเตอร์สเบิร์กจึงไม่ได้รับการบูรณะเหมือนมอสโกหลังจากการปฏิวัติใหญ่ เป็นสิบๆ ปี แต่ตัวเมืองและพระราชวังต่างๆ ช่างนอกนั้นเสียหายมาก จากการทิ้งระเบิดอย่างขนานใหญ่เป็นเวลา 900 วัน ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ตัวเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กเองรับมือการโอบล้อมไว้ได้ แต่พระราชวังหลายแห่งที่อยู่ข้างนอกถูกเข้าครอบครองและเสียหายจนเหลือแต่ซาก

การบูรณะอย่างไม่มีที่สิ้นสุดได้เริ่มขึ้นหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 และได้ดำเนินมาจนถึงทุกวันนี้ มีตัวอย่างผลงานอันน่าประทับใจที่ Peterhof และ Tsarskoie Selo ส่วนที่อื่นๆ อย่างเช่น Oranienbaum ซึ่งไม่ถูกยึดครองระหว่างสงคราม ฉะนั้นจึงไม่เสียหายมากนัก แต่ก็ขาดทุนทรัพย์ในการที่จะบูรณะจากการผูกพันตามกาลเวลา

ในการเฉลิมฉลองวันครบรอบ 300 ปี นั้น เซนต์ปีเตอร์สเบิร์กมีอะไรที่จะอวดและแบ่งปันด้วยมากมาย อันได้แก่ อนุสาวรีย์ที่ยิ่งใหญ่หลายแห่ง รวมทั้งสมบัติอันล้ำค่าของเฮอรัมิเทจ และพิพิธภัณฑสถานอื่นๆ ของรัสเซีย การแสดงดนตรีอันลือชื่อที่โรงละคร Marinsky และความหวานชื่นแห่งเทศกาล White night of summer (ในกลางฤดูร้อน-ผู้แปล) ซึ่งดวงตะวันจะไม่ลับฟ้า ณ ที่เวนิสแห่งอุดรภาคนี้

จากบนกลาง

โซร์มีเทจ : ลานกว้างเบื้องหน้าพระราชวังฤดูหนาว มีอนุสาวรีย์พระเจ้าอเล็กซานเดอร์อยู่บนยอดเสาสูงข้างหน้า

อนุสาวรีย์ของจิตรกร อเล็กซานเดอร์พุซกิน ซึ่ง Anikoushine เป็นผู้สร้างที่ Arts Square ข้างหน้า Russian Museum พิพิธภัณฑ์นี้มีงานศิลปะของรัสเซียตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน ซึ่งรวมวัดมุงคลในศาสนาคริสต์นิกายออร์ทอดอกซ์ในสมัยกลางจนถึงศิลปะแบบ Abstract ของ Malevich พิพิธภัณฑ์นี้เป็นวังของ ไมเคิล พาฟโลวิช พี่ชายของพระเจ้าซาร์อเล็กซานเดอร์ที่ 1 ผู้สร้างคือ Rossi ระหว่างปี 1819-25

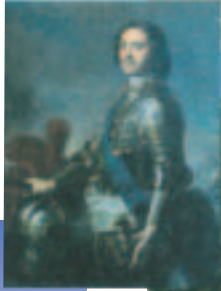
พระอาทิตย์และพระจันทร์พบกันที่ตึกฟิงซ์ของอียิปต์ในระหว่างงานเทศกาล White Nights ในกลางฤดูร้อนที่เซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก

พระราชวังที่อยู่นอกเมือง

Oranienbaum : พระราชวังหนึ่งที่อยู่นอกเมืองเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก วังนี้ซึ่งรอกการบูรณะอยู่นั้น มีพลับพลาจีนและ Roller Coaster ของพระราชินีแคเธอรีนมหาราช

Petehof : ทิวทัศน์อันตระการตาของชั้นน้ำตกใหญ่ที่ผสานกับน้ำพุ Samson ซึ่งไหลลงคลอง Marine ไปออกอ่าวฟินแลนด์ วังนี้หรือจะเรียกได้ว่าเป็นพระราชวังแวร์ซายล์ของรัสเซีย นั้น พระเจ้าปีเตอร์มหาราชเป็นผู้เริ่มสร้างในศตวรรษที่ 18 และต่อมาได้รับการบูรณะอย่างสวยงาม

© UNESCO/Petrov/L. Ivanova

© UNESCO/Petrov/L. Ivanova

© UNESCO/Fregat/L. Ivanova

© UNESCO/Roni Amilan

© UNESCO/Fregat/L. Ivanova

Tsarskoie Selo :

ภาพแกะสลักบนผนังของห้อง Amber ซึ่งภาพนี้พระเจ้าเฟรดเดอริกสั่มหาราช แห่งปรัสเซียได้พระราชทานแก่ พระเจ้าปีเตอร์มหาราชเมื่อปี 1716 ภาพแกะสลักนี้ ซึ่งเป็นของดั้งเดิมเป็นหนึ่งในจำนวนทั้งหมดที่ถูกโจรกรรมไปเมื่อ Tsarskoie Selo ถูกยึดครองในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 แล้วภายหลังได้ถูกค้นพบและนำกลับคืนมา ยังพระราชวังเมื่อไม่นานมานี้เอง ห้อง Amber ได้รับการบูรณะอย่างยากลำบากให้เข้าสู่สภาพเดิมโดยอ้างอิงจากภาพถ่ายเก่า ๆ ทั้งนี้ ด้วยความอนุเคราะห์จากบริษัท Ruhrgas AG ของเยอรมนี ห้องนี้จะเปิดให้เข้าชมในฤดูใบไม้ผลิพร้อมกับการงานเฉลิมฉลองของเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก

© UNESCO/Fregat/L. Ivanova

สถาปัตยกรรมของพระราชวังนี้ คือ บาร์โทโลมิว รัสเทรลลิ ชาวอิตาลีนั้น เมื่อปี 1756 ได้เคยฝากผลงานชิ้นยอดเยี่ยมทางสถาปัตยกรรมมาแล้วในการสร้าง Catherine Palace ตามพระนามของ แคเธอรีนที่ 1 ซึ่งต่อมาในศตวรรษที่ 18 ได้กลายเป็นที่ประทับโปรดปรานของ แคเธอรีนที่ 2 พระนางทรงมีรับสั่งให้ตัดแปลงห้องบางห้องในพระราชวังจากสไตล์บาร็อคมาเป็นคลาสสิก

© UNESCO/Michel Chate

ศิลปะ: จับความเคลื่อนไหว

ชุตินา ศิริสมรรณานันท์

เมื่อ วันที่ 15 มีนาคม 1957 คณะกรรมการคัดสรรงานศิลปะได้เลือกโมบายของศิลปินชาวอเมริกันมาจัดแสดงสำนักงานใหญ่ยูเนสโก ศิลปินชื่อ “สไปร์ล” ได้รับการตั้งในสวนขององค์กรเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 1958 และได้รับการเปิดตัวเป็นทางการในวันถัดมาโดยมีศิลปินผู้สร้างสรรค์เข้าร่วมเป็นสักขีพยาน งานศิลปะชิ้นนี้มีความสูง 10 เมตร ทำจากเหล็กดำหนักสองตัน มีกิ่งสาขาหักงอ และเห็นเด่นสง่าอยู่ในสวนที่หันหน้าไปทางถนนอะเวนูเดอซูเฟรน

อเล็กซานเดอร์ คัลเตอร์เกิดในครอบครัวศิลปินในรัฐฟิลาเดลเฟียเมื่อปี 1898 เขาประดิษฐ์โมบายเพื่อเป็นศิลปะวัตถุเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว งานศิลปะของคัลเตอร์จึงเป็นงานสถาปัตยกรรมที่มีมวลเพียงน้อยนิด แต่กินพื้นที่มาก ความเคลื่อนไหวของบรรดากิ่งก้านทำให้หน้าตาของโมบายเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ โดยมีอากาศรู้ได้ว่า จะเปลี่ยนไปเป็นแบบใดในกาลต่อมาก่อนที่คัลเตอร์จะพัฒนางานจิตรกรรมมาเป็นงานเคลื่อนไหวได้นั้น เขาต้องใช้เวลาสามปีแรกในปารีส “วาด” ภาพสามมิติโดยการสร้างรูปประติมากรรมโดยใช้เส้นลวด ชาวอเมริกันหนุ่มผู้นี้เป็นศิลปินในแวดวงศิลปินอวองการ์ดอย่างเต็มตัว “ผมเข้ามาในสายงานศิลปะแบบนามธรรมได้ก็

เพราะมีโอกาสได้ไปเยี่ยมชมสตูดิโอของปีเอต์ มงเตรียงในปารีสเมื่อปี 1930 ผมประทับใจบรรดารูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าที่มงเตรียงแปะไว้บนกำแพงมาก [...] ผมบอกเขาว่าผมอยากทำให้รูปพวกนี้เคลื่อนไหวไม่รู้จบให้ได้”

“โมบายไม่มีคำนิยาม มันเป็นตัวของตัวเอง ก็แค่นั้น มันคือความสมบูรณ์ โมบายมีความคาดคะเนไม่ได้สูงกว่าสิ่งประดิษฐ์อื่นๆ ของมนุษย์” มอง-ปอล ชาร์ต นักปรัชญาชาวฝรั่งเศสกล่าวถึงงานของคัลเตอร์

ศิลปินผู้นี้มีวิสัยทัศน์ที่บรรเจิดมากทีเดียว “สิ่งที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของรูปทรงในงานศิลปะของผมนั้นก็คือระบบสุริยจักรวาล” คัลเตอร์กล่าวเอาไว้ สำหรับคัลเตอร์แล้ว การที่วัตถุที่เป็นอิสระต่อกัน ล่องลอยอยู่ในอากาศเป็นเสมือน “แหล่งที่มาของรูปทรงอันเป็นอุดมคติ” การค้นหาความสุดโต่งเช่นนี้ปรากฏอยู่ในการใช้สีเพียงไม่กี่สีของคัลเตอร์เช่นกัน “ผมจำกัดให้ตัวเองใช้สีเฉพาะสีขาวยกเว้นสีดำเท่านั้น เพราะว่ามันเป็นสีตรงข้ามที่สุดแล้ว ส่วนสีแดงเป็นสีที่ตรงข้ามกับทั้งสีขาวและสีดำมากที่สุด แล้วก็ตามด้วยแม่สีอื่นๆ สีที่ไม่ใช่แม่สีและโทนสีต่างๆ มีแต่จะสร้างความสับสนปนเป และทำให้ความเป็นเอกลักษณ์และความแจ่มชัดขุ่นมัวไปเท่านั้น”

“โมบายก็เป็น [...] เหมือนท้องทะเล มีมนต์เสน่ห์ มีการเกิดเป็นนิ่วศิลปะเป็นสิ่งใหม่ตลอดกาล”

(มอง-ปอล ชาร์ต นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส)

© UNESCO

“ในเมื่อคนเราสร้างสิ่งต่างๆ ได้ สร้างรูปทรงต่างๆ ได้ เราก็สร้างความเคลื่อนไหวได้เช่นกัน” อเล็กซานเดอร์ คัลเตอร์ 1933

© UNESCO/Michel Claude

© UNESCO

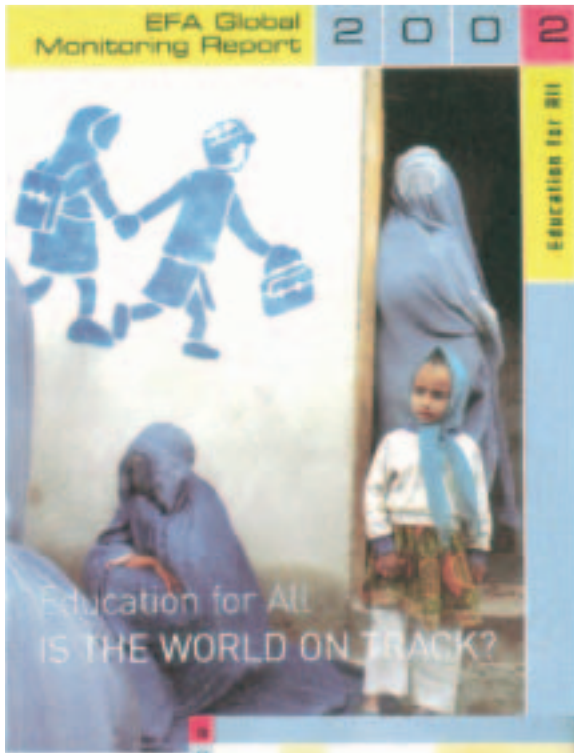
อเล็กซานเดอร์ “แซนดี” คัลเดอร์ (กลาง) กำลังจัดตั้งงานศิลปะชื่อ “สปิริล” (บนและล่าง) ที่สำนักงานใหญ่ ยูเนสโกในปี 1958

© UNESCO/Frank Dunham

ไม่เป็นไปตามแผน

เป็นเวลา 2 ปีครึ่งแล้ว ที่บรรดา 164 ประเทศต่างให้คำมั่นว่าจะทำให้การศึกษาเพื่อปวงชนสำเร็จจุลวงภายในปี 2015 แต่จากแนวโน้มที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน คาดว่ากว่า 70 ประเทศไม่อาจบรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้

การศึกษาเพื่อปวงชน
ทั่วโลกจะดำเนินการได้
ตามแผนหรือไม่ ?

ผู้อำนวยการ :
คริสโตเฟอร์ โคลคล์ฟ
2002, 310 หน้า
28 x 21 ซม.
พร้อมภาพถ่าย
เรื่องในกรอบ ตาราง
และสถิติในภาคผนวก
ISBN : 92-3-
103880-x
ราคา : 24 ยูโร / 24
เหรียญสหรัฐ
ตีพิมพ์ในภาษาอื่นด้วย
อาทิ ฝรั่งเศส
สเปน อาหรับ รัสเซีย
และจีน ออกวางจำหน่าย
ภายในปี 2003

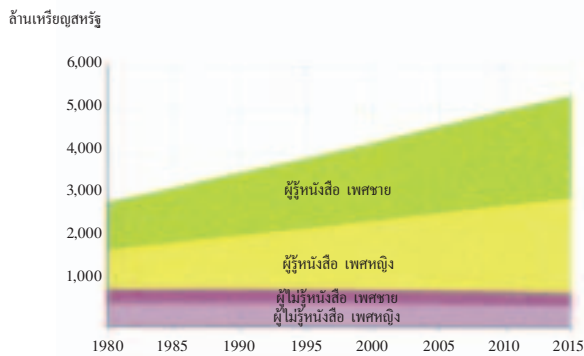

“รายงานฉบับนี้แสดงให้เห็นว่า ใน ขณะที่ในหลาย ๆ ประเทศมีความก้าวหน้าเป็นที่น่าพอใจตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในการประชุมดakar ฟอรัม แต่ยังมีประเทศอีกเป็นจำนวนมากที่การดำเนินงานยังไม่คืบหน้าเท่าที่ควร สิ่งที่ยืนยันได้เป็นอย่างดี ถึงความถูกต้องของสมมุติฐานของการประชุมที่ว่า ประชากรเกือบ 1 ใน 3 ของโลกอาศัยอยู่ในประเทศที่การก้าวไปสู่เป้าหมายการศึกษาเพื่อปวงชนยังคงเป็นเพียงความฝัน” นั่นเป็นความเห็นของ ศาสตราจารย์คริสโตเฟอร์ โคลคล์ฟ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและการพัฒนา ที่มีชื่อเสียงของสหราชอาณาจักร และผู้อำนวยการจัดทำหนังสือ 2002 Education For All Global Monitoring Report : Is the World on Track ? (รายงานตรวจสอบการดำเนินงานการศึกษาเพื่อปวงชน 2002 : ทั่วโลกจะดำเนินการได้ตามแผนหรือไม่ ?

ซึ่งดำเนินการและจัดพิมพ์โดยยูเนสโก จากรายงานฉบับนี้ พบว่า ยังมี 28 ประเทศ ซึ่งมีประชากรรวมกันประมาณร้อยละ 26 ของโลก อาจไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายได้เลย ในจำนวน 3 ข้อที่ตั้งไว้ (ได้แก่ การศึกษาระดับประถมขั้นพื้นฐาน หรือ UPE, ความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย และอัตราการไม่รู้หนังสือลดลงครึ่งหนึ่ง) ซึ่งกำหนดขึ้นในการประชุมสุดยอดการศึกษาโลกที่เมืองดakar ประเทศเซเนกัล (2000) : ทั้งนี้พบว่า 2 ใน 3 ของประเทศเหล่านี้ตั้งอยู่ในเขตอนุภูมิภาคซาราว่า ทวีปแอฟริกา และอีก 43 ประเทศ ซึ่งมีประชากรร้อยละ 35.6 ของประชากรโลกก็อาจไม่บรรลุถึงเป้าหมายอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่งในจำนวน 3 ข้อดังกล่าว

รายงานระบุว่า การวางแผนอย่างไม่รอบคอบและการขาดแคลนทรัพยากรถือเป็นอุปสรรคสำคัญ ตัวอย่างเช่น ในด้านงบประมาณ พบว่าค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนที่ตั้งไว้ นั้น ประเมินไว้ต่ำกว่าความเป็นจริงอย่างมาก ทั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นผลกระทบมาจากการที่ปัญหาโรคเอดส์/เอดส์และภาวะความไม่สงบ (ซึ่งมีผลกระทบต่อ 73 ประเทศ) ไม่ได้ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณไว้ก่อน รายงานฉบับนี้ประเมินว่า นอกจากรัฐบาลของแต่ละประเทศจะต้องสนับสนุนเงินก้อนใหญ่

จำนวนผู้รู้หนังสือ และ
ผู้ไม่รู้หนังสือทั่วโลก
จำแนกตามเพศ
(1980-2015)

แนวโน้มความช่วยเหลือที่จะได้รับ

เมื่อดูจากเงินช่วยเหลือทั้งหมดแล้ว พบว่าแนวโน้มความช่วยเหลือแบบทวิภาคีที่ให้กับงานด้านการศึกษาลดลงเรื่อย ๆ จากราว 5 พันล้านเหรียญสหรัฐในช่วงต้นทศวรรษ เหลือเพียงไม่ถึง 4 พันล้านเหรียญในปี 2000 (ดูตารางด้านล่าง) โดยความช่วยเหลือแบบทวิภาคีราวร้อยละ 75-80 ของความช่วยเหลือทั้งหมดในด้านการศึกษาในช่วงระหว่างปี 1990-2000 ได้จากฝรั่งเศส ญี่ปุ่น เยอรมนี สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร (ดูตารางข้างล่าง) ทั้งนี้ นอกจากประเทศญี่ปุ่นซึ่งตัวเลขความช่วยเหลือยังคง

ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ความช่วยเหลือด้านการศึกษาจาก “ประเทศยักษ์ใหญ่ทั้ง 5” อื่น ๆ ต่างลดลงอย่างเห็นได้ชัด อาทิ สหรัฐอเมริกาคิดงบประมาณความช่วยเหลือในการพัฒนาการศึกษาลงถึงร้อยละ 58 ตามมาด้วยสหราชอาณาจักร ร้อยละ 39 และฝรั่งเศส ร้อยละ 22 แม้แต่ประเทศผู้บริจาครายย่อยก็ยังตัดเงินช่วยเหลือด้านการศึกษาลง อาทิ สวิตเซอร์แลนด์ ตัดงบประมาณความช่วยเหลือในการพัฒนาการศึกษาลงถึงร้อยละ 63 ที่เดียว

พร้อมกับมีเงินช่วยเหลือจากภายนอกที่ต้องเพิ่มขึ้นอย่างมากแล้ว ภายในปี 2015 ยังจำเป็นต้องจ้างครูเพิ่มอีกราว 15-35 ล้านคนนี้ ทั้งนี้เฉพาะพื้นที่อนุภูมิภาคซายาร่าในทวีปแอฟริกาเพียงพื้นที่เดียว มีความจำเป็นต้องใช้ครูเพิ่มขึ้นถึง 3 ล้านคน รายงานตรวจสอบการดำเนินงานประจำปีในโครงการการศึกษาเพื่อปวงชนทั่วโลกฉบับนี้ จัดทำโดยคณะทำงานระหว่างประเทศอิสระ ซึ่งมีที่ทำการที่องค์การยูเนสโก ในกรุงปารีส (ฝรั่งเศส) ในฐานะส่วนหนึ่งของการติดตามผลจากที่ประชุมคาร์ทูเพื่อชี้ให้ประเทศต่าง ๆ ทราบว่าการดำเนินงานในแต่ละประเทศคืบหน้าไปมากน้อยเพียงใด และประเทศใดบ้างที่จำเป็นต้องทุ่มเทและเร่งดำเนินงานยิ่งขึ้น รายงานดังกล่าวได้รับงบประมาณสนับสนุนจากยูเนสโกและองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ ทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคี รวมทั้งได้รับคำปรึกษาจากคณะบรรณาธิการนานาชาติด้วย

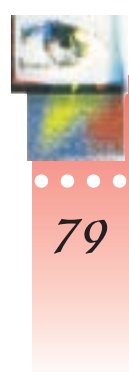
© UNESCO/Ida

ตาราง 5.2 เงินให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (ODA) และ พันธกรณีเพื่อการศึกษา ที่เงินความช่วยเหลือแบบทวิภาคี เฉลี่ยรายปี หน่วละล้านเหรียญสหรัฐ ตามค่าคงที่ของเงินในปี 2000 (1990-2000)

	งบประมาณความช่วยเหลือทั้งหมด			ความช่วยเหลือด้านการศึกษา				ร้อยละของความช่วยเหลือด้านการศึกษาจากงบประมาณทั้งหมด			
	1990-1982	1993-1996	1997-2000	1990-1992	1993-1996	1997-2000	เปลี่ยนแปลงร้อยละ	1990-1992	1993-1996	1997-2000	เปลี่ยนแปลงร้อยละ
ออสเตรเลีย	521	856	714	127	189	161	27	24	22	23	-2
ออสเตรีย	628	473	422	87	77	85	-2	14	16	20	6
เบลเยียม	484	404	447	76	49	51	-33	16	12	11	-4
แคนาดา	1,661	1,524	1,295	136	111	120	-12	8	7	9	1
เดนมาร์ก	636	826	733	38	38	43	13	6	5	6	0
ฟินแลนด์	466	186	209	14	8	16	14	3	4	8	5
ฝรั่งเศส	5,945	5,008	4,280	1,512	1,253	1,186	-22	25	25	28	2
เยอรมนี	5,221	5,098	3,653	675	812	636	-6	13	16	17	4
กรีซ	ไม่มีข้อมูล	20	63	ไม่มีข้อมูล	7	7	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	34	10	ไม่มีข้อมูล
ไอร์แลนด์	27	86	133	7	15	24	250	25	18	18	-7
อิตาลี	2,053	1,197	575	118	54	25	-79	6	5	4	-1
ญี่ปุ่น	14,401	14,834	14,898	930	1,051	952	2	6	7	6	0
ลักเซมเบิร์ก	19	37	75	1	4	17	1,425	6	10	22	17
เนเธอร์แลนด์	1,773	1,807	2,005	186	97	147	-21	10	5	7	-3
นิวซีแลนด์	66	65	86	19	22	22	19	29	34	26	-3
นอร์เวย์	640	769	853	31	29	67	119	5	4	8	3
โปรตุเกส	198	149	218	33	31	20	-40	16	21	9	-7
สเปน	937	608	785	46	53	99	114	5	9	13	8
สวีเดน	1,169	1,145	1,024	73	84	64	-12	6	7	6	0
สวิตเซอร์แลนด์	626	576	558	50	27	18	-63	8	5	3	-5
สหราชอาณาจักร	2,285	1,919	2,310	290	204	178	-39	1	11	8	-5
สหรัฐอเมริกา	18,308	8,657	8,569	533	395	223	-58	3	5	3	0
รวม	58,068	46,247	43,906	4,981	4,608	4,161	-16	9	10	9	1

หมายเหตุ : เงินความช่วยเหลือด้านการพัฒนาอย่างเป็นทางการนี้ ประกอบด้วยเงินช่วยเหลือแบบให้เปล่าหรือเงินกู้ที่มีเงื่อนไขพิเศษให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา การที่สัญลักษณ์เป็นพันธะผูกพันที่แสดงเป็นลายลักษณ์อักษรโดยมีกองทุนที่จำเป็นคู่ประกัน โดยประเทศผู้บริจาคจะให้ความช่วยเหลือเฉพาะด้านแก่ประเทศที่มีความช่วยเหลือ พันธกรณีทวิภาคีระบุจำนวนเงินที่เป็นขอรวมทั้งหมดโดยไม่จำเป็นต้องกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนสำหรับการจ่ายเงินช่วยเหลือจนครบจำนวน ในการมีส่วนไม่ มีสถิติทั้งหมดของคณะปีในช่วงเวลาที่ระบุไว้ เพื่อนำมากรวมกับคิดคำนวณหัวตัวเลขตามพันธกรณีเป็นคำเฉลี่ยรายปี แต่ในบางกรณี การคำนวณยอดรวมเฉลี่ยรายปีกับเงินตามพันธกรณีด้านการศึกษา ใช้วิธีนับตัวเลขที่มีอยู่ในช่วงปีเดียวกันนั้นมาคำนวณเพื่อให้ได้คำเฉลี่ยเสมอ

แหล่งที่มา : DAC ฐานข้อมูลออนไลน์ ตารางที่ 5 พันธกรณี (หรือการจ่ายเงิน) อย่างเป็นทางการ โดยสถาบันการเงินระดับภาค ภูมิภาค หรือสถาบันการเงินแบบทวิภาคี

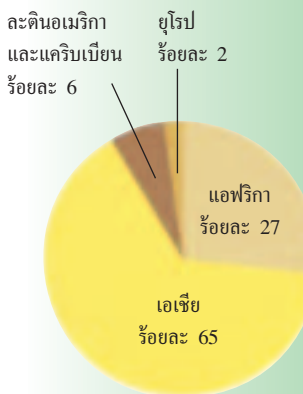
Water for People,
Water for Life

น้ำเพื่อประชาชน, น้ำเพื่อชีวิต

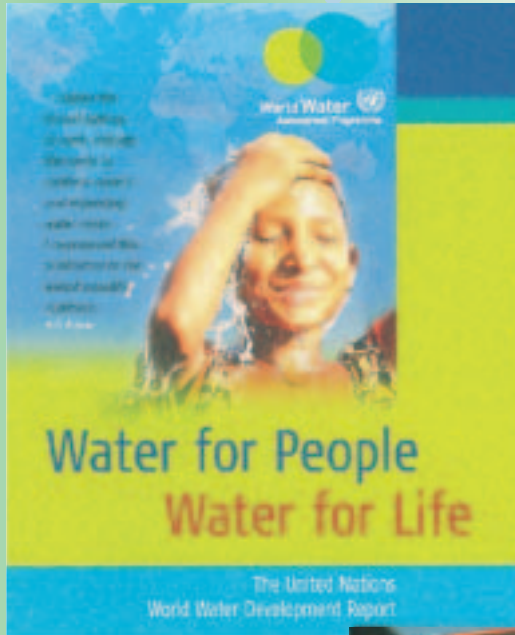
รายงานการพัฒนาแหล่งน้ำโลกโดย
องค์การสหประชาชาติ

นับเป็นครั้งแรกที่ 23 หน่วยงานของ องค์การสหประชาชาติ และเลขธิการ การประชุมครั้งก่อน ๆ ได้รวมพลังและ นำประสบการณ์ความเชี่ยวชาญมาจัดทำ รายงานร่วมเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำ ทั่วโลก เพื่อให้เห็นภาพรวมและสภาวะ ของทรัพยากรน้ำจืดทั่วโลกในปัจจุบัน รายงานเล่มแรกนี้จะเป็นพื้นฐานของเล่ม ต่อ ๆ ไป รายงานให้ความสำคัญต่อการ ประเมินความก้าวหน้าหลังจากการ ประชุมสุดยอดที่กรุงริโอเป็นต้นมา รวมถึงการพัฒนาวิสัยทัศน์ที่เหมาะสมด้วย เนื้อหาของรายงานครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ส่วนที่เกี่ยวข้องกัน โดยแรกสุด คือ การประเมินการจัดการน้ำของมนุษย์ ซึ่งจะนำไปสู่การประเมินสภาวะของ ระบบน้ำทั้งหมดในโลก อันจะนำไปสู่การ ประเมินปัญหาที่ร้ายแรงถึงขั้นวิกฤตแล้ว องค์ประกอบทั้งสามจะถูกนำมาใช้ในการ ประเมินประสิทธิภาพของสังคมต่าง ๆ เพื่อการจัดการน้ำอย่างยั่งยืนต่อไป

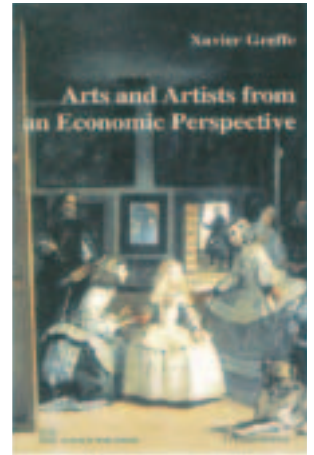
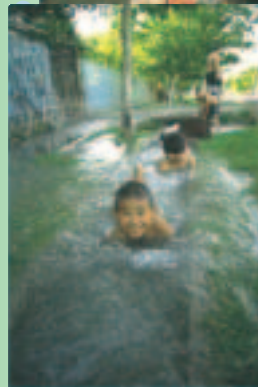
ผลที่ได้รับจากการวิเคราะห์ที่สำคัญ ยิ่งอย่างหนึ่งก็คือ เครื่องบ่งชี้ภาวะ ความตึงเครียดในประเด็นปัญหาที่ เกี่ยวกับน้ำจำนวนหนึ่ง ซึ่งจะเป็น เครื่องมือง่าย ๆ แต่มีประสิทธิภาพ

อุปทานน้ำ การแจกแจงกลุ่ม ประชากรที่ยังไม่มีน้ำใช้

สำหรับนำไปใช้เปรียบเทียบการจัดการน้ำ ในภูมิภาคต่าง ๆ ต่อไป
ในการจัดพิมพ์รายงานการพัฒนา น้ำโลก หรือ WWDR ฉบับพิมพ์ครั้งแรกนี้ นำวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้มาประยุกต์ใช้กับกรณีศึกษา ชุดหนึ่ง โดยใช้ข้อมูลจากการประเมินค่า ครั้งก่อน ๆ มาเสริม และจะนำไปขยาย ผลให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วโลกในการ จัดพิมพ์ครั้งต่อ ๆ ไป
700 หน้า, ขนาด 22x27 ซม.
49.95 เหรียญสหรัฐ/49,95 ยูโร
สำนักพิมพ์ยูเนสโก
เบอร์แกมบูคส์ 2003

Arts and Artists
from an economic
Perspective

(ศิลปะและศิลปิน ใน
ทัศนะทางเศรษฐศาสตร์)

ชาวเฮอร์ เกรฟฟี ศาสตราจารย์ทาง เศรษฐศาสตร์ศิลปะแห่งมหาวิทยาลัยซอร์บอนน์ ปารีส เขียนหนังสือเล่มนี้เพื่อ ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างจิตรศิลป์ กับเศรษฐศาสตร์ เขาจำแนกให้เห็น ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่อาจส่งผลต่อ การก่อเกิด ความสำเร็จ และการสูญสิ้นไป ของการทำงานด้านศิลปะ โดยเริ่ม จากการวิเคราะห์ตลาดงานศิลปะ ซึ่งไม่ อาจประเมินค่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับวงการนี้ โดยวัดจากมาตรฐานทางเศรษฐกิจทั่วไป นอกจากนั้น เขายังสำรวจหา กระบวนการที่มีลักษณะพลวัตอันมีอยู่ หลากหลาย ซึ่งส่งอิทธิพลต่อพัฒนาการ ของภาคงานศิลปกรรม อันได้แก่ การ รวมชมระหว่างผลงานอันเป็นมรดก ตกทอดจากอดีตกับการสร้างสรรค์ศิลปะ ขึ้นใหม่ การแปรเปลี่ยนจากผลงาน ศิลปะที่แท้จริงไปสู่ งานศิลปะซึ่งเป็น ผลิตภัณฑ์ของอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมที่ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรต่าง ๆ ระหว่างการ เป็นสถาบันเพื่อแสวงหาผลกำไร องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เกรฟฟี นำเสนอแนวทางการประเมินคุณค่างาน ศิลปะในทัศนะทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งจะ ช่วยอธิบายให้เห็นทั้งการสร้างสรรคและพัฒนาการของขบวนการทางศิลปะโดยไม่ได้ตัดสินการดำรงอยู่ของผลงานทาง ศิลปะด้วยตรรกะทางเศรษฐกิจล้วน ๆ โดย ชาวเฮอร์ เกรฟฟี แพลโดย ลาติกา ซากัลและชาวเฮอร์ เกรฟฟี

312 หน้า, 24x16 ซม.

ราคา : 29,12 ยูโร

สำนักพิมพ์ยูเนสโก

อีโคโนมิกา, 2002

The Art of Living in Peace

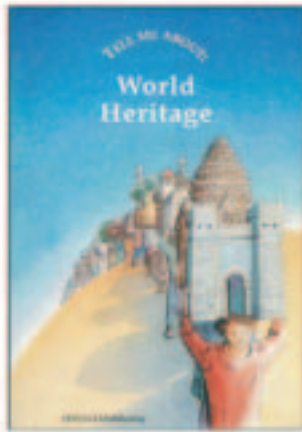
Guide to education for a culture of Peace

ศิลปะการใช้ชีวิตเพื่อ
บรรลุสันติภาพ

คู่มือสำหรับการศึกษาเพื่อ
วัฒนธรรมแห่งสันติภาพ

▶ ท่ามกลางสภาวะความตึงเครียดที่เป็นอยู่ทั่วโลกในปัจจุบัน ยูเนสโกเน้นย้ำให้เห็นความสำคัญของการศึกษาด้านสันติภาพ การวางพื้นฐานเพื่อให้เกิดสังคมที่สงบสันตินั้น ต้องการมากกว่าการกำหนดทิศทาง หากจำเป็นจะต้องอาศัยความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงค่านิยมในด้านต่าง ๆ การเคารพผู้อื่น และการตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนและการพิทักษ์ปกป้องสิ่งแวดล้อม การศึกษาเพื่อสันติภาพถือเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยปกป้องคุ้มครองมนุษยชาติ หนังสือเล่มนี้กำหนดเป้าหมายให้เป็นคู่มือของบรรดาครู และนักการศึกษาทั่วโลก รวมทั้งสาธารณชนโดยทั่วไป ปัจจุบัน ปีแอร์ วิล ดำรงตำแหน่งอธิการบดีแห่งมหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ดระหว่างประเทศของมูลนิธินครแห่งสันติภาพ ณ กรุงบราซิเลีย (UNIPAIX) เขาเป็นผู้จัดทำโครงการการศึกษาสันติภาพขึ้นในลักษณะสหวิทยาการ ทั้งนี้ ยูเนสโกมีส่วนช่วยเผยแพร่วิธีการดังกล่าว ซึ่งใช้ได้ผลในหลายประเทศทั่วโลกในช่วงเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมาอย่างกว้างขวาง โดยที่ยังคงรักษาประเด็นเนื้อหาที่สำคัญ ๆ ไว้อย่างครบถ้วน

โดย ปีแอร์ วิล
122 หน้า, 24x17 ซม.
พร้อมกราฟ และตาราง
ราคา : 13,00 ยูโร
สำนักพิมพ์ยูเนสโก/UNIPAIX
2002

Tell Me about the World Heritage

The notion of heritage explained to younger generations

เล่าเรื่องมรดกโลก

ข้อคิดเกี่ยวกับมรดกโลก
สำหรับเยาวชนคนรุ่นใหม่

▶ ไม่ใช่เพียงแต่สงครามเท่านั้น หากแต่ทั้งมลภาวะ การทำลายป่าไม้ การขยายตัวอย่างรวดเร็วของเมืองใหญ่ การเติบโตของนักท่องเที่ยวจำนวนมหาศาล ...หรืออาจกล่าวได้ว่าเกือบทุกแง่มุมของโลกสมัยใหม่นั้น หากไม่มีการควบคุมที่ดีพอแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ทุกหนทุกแห่งทั่วโลก ต้องตกอยู่ในภาวะอันตรายอย่างน่าเป็นห่วง หนังสือบาง ๆ แต่เข้าใจง่ายเล่มนี้ จัดทำขึ้นสำหรับผู้อ่านเยาวชน ซึ่งต้องการรู้จักสิ่งที่เป็นมรดกร่วมกันของพวกเขา และช่วยกันอนุรักษ์ไว้
เรื่องโดย ฌอง โลเปซ
แปลจากภาษาฝรั่งเศสโดย ลินดา เบลล
48 หน้า, 21x15 ซม. ภาพสี
ภาพถ่าย แผนภูมิ และภาพวาด
ราคา : 4, 57 ยูโร
สำนักพิมพ์ยูเนสโก, 2002

The Different Aspects of Islamic Culture

Volume IV : Science and Technology in Islam

วัฒนธรรมอิสลามในแง่มุมที่แตกต่าง

เล่ม 4 : วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในศาสนาอิสลาม

บรรณาธิการ : เอ. วาย. อัล-อัสซัน

บรรณาธิการร่วม : นักบุล อาห์เหม็ด และ เอ. แชด. อัสกันดาร์ สำนักพิมพ์ยูเนสโก

▶ การศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามแม้ว่ายังอยู่ในช่วงเริ่มแรก แต่ก็ไม่น่าจะมีข้อมูลมากพอสำหรับการศึกษาวิจัยในเมืองต้นแล้ว ในหนังสือเล่มที่ 4 ของชุดนี้ มีเป้าหมายจะหาข้อมูลบางส่วนที่ขาดหายไปอันประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของหนังสือชุดใหญ่นี้ มาเพิ่มเติมให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

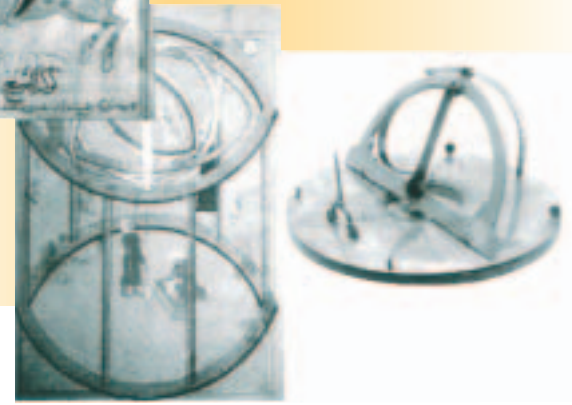
ในภาค 1 เป็นการย้อนทบทวนประวัติความเป็นมาของความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ในศาสนาอิสลาม โดยจะกล่าวถึงคุณูปการของอารยธรรมอิสลามที่มีต่อสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นต้นว่า คณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ และฟิสิกส์ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันมานานแล้ว แต่นอกจากนี้ ยังมีความก้าวหน้าในศาสตร์สาขาอื่น ๆ อีกมากที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าของนักวิทยาศาสตร์ชาวมุสลิม อันได้แก่ จักรวาลวิทยา ธรณีวิทยา วิชาแร่ สัตววิทยา สัตวแพทยศาสตร์ และพฤกษศาสตร์
ส่วนภาคที่ 2 จะกล่าวถึงสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ การเล่นแร่แปรธาตุ เคมีและเทคโนโลยีทางเคมี การทำเหมืองแร่และการหลอมโลหะ เทคโนโลยีทางการทหาร อุตสาหกรรมการผลิตเส้นด้ายและสิ่งทอ เทคโนโลยีเครื่องจักรกลวิศวกรรมโยธา การเดินเรือ และการวิเคราะห์ แพทยศาสตร์และเภสัชศาสตร์

นักประวัติศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับศาสตร์ในศาสนาอิสลามมักจำกัดการศึกษาไว้ถึงแค่ศตวรรษที่ 16 เท่านั้น ทว่าในภาค 2 นี้จะกล่าวถึงศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งศึกษาต่อเนื่องสืบต่อมาในจักรวรรดิออตโตมาน อินเดีย และอิหร่านด้วย

▶ Part I : The Exact and Natural Sciences (ภาค 1 : วิทยาศาสตร์เกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่วัดค่าได้แน่นอน และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ) 527 หน้า, 24.5x17 ซม. พร้อมภาพประกอบ

▶ Part II : Technology and Applied Sciences (ภาค 2 : เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ประยุกต์) 726 หน้า, 24.5x17 ซม. พร้อมภาพประกอบราคาแต่ละเล่มในหนังสือชุดนี้ : 45, 73 ยูโร สำนักพิมพ์ยูเนสโก

United Nations
Educational, Scientific
and Cultural
Organization

7, place de Fontenoy
75352 Paris 07 SP
France

Tel. +33 1 45 68 10 00
internet:

www.unesco.org

Documentation Centres

Archives (BSS/AM)

☎ (33-1) 45 68 19 50/55
Fax : (33-1) 45 68 56 17
E-mail : archives@unesco.org

Coastal Areas and Small Islands

☎ (33-1) 45 68 39 34
Fax : (33-1) 45 68 58 08
E-mail : c.nollet@unesco.org

Communication

☎ (33-1) 45 68 42 67
Fax : (33-1) 45 68 55 84
E-mail : n.nguyen-van@unesco.org

Culture

☎ (33-1) 45 68 43 42/43
Fax : (33-1) 45 68 55 74
E-mail : ccdoc@unesco.org

Education

☎ (33-1) 45 68 10 29
Fax : (33-1) 45 68 56 24
E-mail : oai@unesco.org

Information et Informatics

☎ (33-1) 45 68 43 99
Fax : (33-1) 45 68 55 82
E-mail : g.mensah@unesco.org

Information about UNESCO

☎ (33-1) 01 45 68 16 81
Fax : (33-1) 45 68 56 54
E-mail : opi.opdoc@unesco.org

Library

☎ (33-1) 45 68 03 56
Fax : (33-1) 45 68 56 98
E-mail : Library@unesco.org

MAB-Man and the Biosphere

☎ (33-1) 45 68 40 59
Fax : (33-1) 45 68 58 04
E-mail : mab@unesco.org

Natural Sciences

☎ (33-1) 45 68 40 17
Fax : (33-1) 45 68 58 23
E-mail : p.murugaiyan@unesco.org

Oceanography

☎ (33-1) 45 68 39 82
Fax : (33-1) 45 68 58 12
E-mail : p.boned@unesco.org

Photo Library

☎ (33-1) 45 68 16 91
Fax : (33-1) 45 68 55 55
E-mail : photobank@unesco.org

Studio Radio-TV. Archives, Audiovisual

☎ (33-1) 45 68 00 68
Fax : (33-1) 45 68 56 56
E-mail : studio@unesco.org

Social and Human Sciences

☎ (33-1) 45 68 39 06, 45 68 38 07
Fax : (33-1) 45 68 56 77
E-mail : c.bauer@unesco.org

Statistics

☎ (33-1) 45 68 23 10
Fax : (33-1) 45 68 55 20
E-mail : stelb@unesco.org

Hydrology

☎ (33-1) 45 68 40 04
Fax : (33-1) 45 68 58 11
E-mail : ihp@unesco.org

World Heritage

☎ (33-1) 45 68 18 76
Fax : (33-1) 45 68 55 70
E-mail : wh-info@unesco.org

Youth Coordination

☎ (33-1) 45 68 16 54
Fax : (33-1) 45 68 57 90
E-mail : ucj@unesco.org

UNESCO Offices

1 Afghanistan

UN compound, Kabul
☎ 9251 221 4522
Fax : 00 873 763 467/626

2 Bangladesh

Idb Bhaban (16th floor)
E/8-A Rokeya Sharan
Sher-e-Banglanagar, Dhaka
☎ (880-2) 912 34 696522
Fax : (880-2) 912 34 68
E-mail : dhaka@unesco.org

3 Bolivia

Edificio del B.B.A, Piso 10 Avenue
Camacho N° 1413, La Paz
☎ (591-2) 220 40 29
Fax : (591-2) 220 40 29
E-mail : unesco.la-paz@unesco.org

4 Bosnia and Herzegovina

UN House
Aleja Bosna Srebrena BB,
71000 Sarajevo
☎ (387-33) 497 314
Fax : (387-71 33) 497 312
E-mail : colin.kaiser@unmibh.org

5 Brazil

SAS Quadra 5 Bloco H Lote 6
Edificio CNPQ/IBICT/UNESCO
9° andar, 70070-914 Brasilia D.F.
☎ (55-61) 321 35 25
Fax : (55-61) 322 42 61
E-mail : brasil@unesco.org

6 Burundi

Avenue du Luxembourg
Bujumbura
☎ (257) 21 53 82/84
Fax : (257) 21 53 83
E-mail : bujumbura@unesco.org

7 Cambodia

House 38, Samdech Sthearos
blvd, Phnom Penh
☎ (855-23) 42 62 99, 42 67 26
Fax : (855-23) 42 61 63, 42 69 45
E-mail : phnompenh@unesco.org

8 Cameroon

Immeuble Stamatiades, (2nd floor),
Avenue de l'Indépendance, Yaounde
☎ (237) 22 257 63
Fax : (237) 22 63 89
E-mail : yaounde@unesco.org

9 Canada

▶ UNESCO Institute for Statistics
(UIS/ISU)
C.P. 6128, Succusale Centre-ville
Montreal, QC, H3C 3J7
☎ + (514) 343 6880
Fax : + (514) 343 6882

10 Chile

Calle Enrique Delpiano, 2058
Providencia, 3187 Santiago
☎ (56-2) 472 4600/655 10 50
Fax : (56 2) 655 10 46, 655 10 47
E-mail : santiago@unesco.org

11 China

Jianguomenwai Compound 5-15-3
Waijiao Gongyu, Beijing 100600
☎ (86-10) 65 32 28 28
Fax : (86-10) 65 32 48 54
E-mail : beijing@unesco.org

12 Congo

134 bd du Marechal Lyautey
Brazzaville
☎ (242) 81 18 29
Fax : (242) 81 17 80
E-mail : uhbrv@congonet.org

13 Costa Rica

Paseo Colon, ave 1 bis, calle 28,
casa esquinera, San Jose
☎ (506) 258 76 25, 258 72 46
Fax : (506) 258 74 58, 258 76 41
E-mail : san-jose@unesco.org

14 Cuba

UNESCO Regional bureau
for Culture
Calzada 551 -Esq. a D
Vedado, La Havane
☎ (53-7) 32 638
Fax : (53-7) 33 31 44
E-mail : habana@unesco.org

15 Democratic Republic of the Congo

Kinshasa
☎ (243) 33 424, 33 425
Fax : (243) 12 48 252
E-mail : kinshasa@unesco.org

16 Dominican Republic

Apartado Postal 25350
(Hotel El Embajador),
Santo Domingo
☎ (1-809) 221-4575, 221-4577
Fax : (1-809) 221-4581
E-mail : santo-domingo@unesco.org

17 Ecuador

Juan Leon Mera 130 y Ave Patria,
Edificio CFN 6to Piso, Quito
☎ (593-2) 252 90 85, 56 13 27
Fax : (593-2) 250 44 35
E-mail : quito@unesco.org

18 Egypt

UNESCO Reginal office for Scince
8 Abdul-Rahman
Fahmy Street, Garden City,
Cairo 11541
☎ (202) 79 504 24
Fax : (202) 79 45 296
E-mail : cairo@unesco.org

19 France

▶ International Institute for
educational Planning (IIEP/IIEPE)
7-9, rue Eugene-Delacroix,
75116 Paris
☎ (33-1) 45037700
Fax : (33-1) 40728366
E-mail : information@iiep.unesco.org

20 Gabon

A la Cite de la Democratie
Batiment N° 6, B.P. 2, Libreville
☎ (241) 76 28 79
Fax : (241) 76 28 14

21 Germany

▶ International Centre for
Technical and Vocational Training
(UNESCO-UNEVOC)
Hermann-Ehlers-Strasse 10
D-53113 Bonn
☎ + (49 2) (228) 2 43 37 00
Fax : + (49 2) (228) 2 43 37 77
E-mail : info@unevoc.de
▶ UNESCO Institute of Education
(UIE/IUE)
Feldbrunnenstrasse 58
D-20148 Hamburg
☎ (49-40) 4480410
Fax : (49-40) 4107723
E-mail : doc.centre@uie.unesco.org

22 Ghana

32 Nortei Abadio Street, Airport,
Residential Area, Accra
☎ (233-21) 765 497, 765 499
Fax : (233-21) 21 765 498
E-mail : accra@unesco.org

23 Guatemala

Edificio Etisa, Ofic. 7 "A"
Plaza Espana, Zona 9,
Guatemala City
☎ (502) 360 87 17.
360 87 27
Fax : (502) 360 87 19
E-mail :
guatemala@unesco.org

24 India

B 5-29 Safdarjung Enclave,
New Delhi 110 029
☎ (91-11) 671 3001/2
E-mail :
newdelhi@unesco.org

25 Indonesia

JL. M.M. Thamrin 14
Trompolos 1273 /JKT,
Jakarta 10002
☎ (62-21) 314 13 08
Fax : (62-21) 315 03 82
E-mail :
jakarta@unesco.org

28 Jamaica

The Towers, 25 Dominica
Drive, 3rd Floor, Kingston 5
☎ (1-816) 929 70 87,
929 70 89
Fax : (1-816) 929 84 68
E-mail :
kingston@unesco.org

29 Jordan

Radi Saqra Street
Amman 11181
☎ (962-6) 551 65 59/42 34
Fax (962-6) 553 21 83
E-mail :
amman@unesco.org

30 Kazakhstan

4th Floor, UN Building
67, Tole Bi Street, 480091
Almaty
☎ (7-3272) 58 26 37/38
Fax : (7-3272) 69 58 63
E-mail :
almaty@unesco.org

34 Mexico

Pte Masaryk n.º 526, 3er piso
Colonia Polanco, 11560
Mexico, D.F.
☎ (52-5) 230 76 00
Fax : (52-5) 230 76 02
E-mail :
mexico@unesco.org

35 Morocco

35 av du 16 movembre,
Agdal, Rabat
☎ (212-37) 67 03 72.
67 03 74
Fax : (212-37) 67 03 75
E-mail :
rabat@unesco.org

36 Mozambique

515, av. Frederick Engels,
Maputo
☎ (258-1) 49 44 50, 49 34 34
Fax : (258-1) 49 34 31
E-mail :
maputo@unesco.org

40 Pakistan

Saudi-Pak Tower, First Floor,
Blue Area, Jinnah Avenue,
Islamabad 44000
☎ (92-51) 28 000 83
Fax : (92-51) 28 000 56
E-mail :
islamabad@unesco.org

41 Palestine

17, Ahlyyah College St. West
Bank via Israel Ramallah
☎ (972-2) 295 97 40
Fax : (972-2) 295 97 41
E-mail :
unesco@palnet.com

42 Peru

Avenida Javier Prado Este
2465-8 Piso, Museo de la
Nacion, San Borja, Lima
☎ (51-1) 476 98 71
Fax : (51-1) 476 98 72
E-mail :
lima@unesco.org

43 Qatar

57, Al-jazira Al-Arabia St. Doha
☎ (974) 486 77 07/77 08
Fax : (974) 486 76 44
E-mail :
doha@unesco.org

44 Romania

► UNESCO European Centre
for Higher Education, 39,
Stirbei Voda Str., Bucharest
☎ (40-1) 315 99 56
Fax : (40-1) 312 35 67
E-mail :
bucarest@unesco.org

45 Russian Federation

Bolshoi Levshinsky per. 15/28,
blg. 2, 119034 Moscow
☎ (7-095) 202 80 97/202
8759
Fax : (7-095) 202 05 68, 956
36 66
E-mail :
moscow@unesco.org
► UNESCO Institute for
Information Technologies in
Education (IITE/ITIE)
8 Kedrova St. (Blg. 3)
117292 Moscow
☎ + (7-095) 129 29 90
Fax : + (7-095) 129 12 25
E-mail :
info@iite.ru

46 Rwanda

Mineduc Compound
☎ (250) 81 3845
Fax : (250) 51 3844
E-mail :
kigali@unesco.org

47 Samoa

Apia
☎ (685) 242 76
Fax : (685) 222 53
E-mail :
apia@unesco.org

48 Senegal

UNESCO Regional Office for
Education
12 av.L.,S Senghor,
Dakar
☎ (221) 849 2323
Fax : (221) 823 83 93
E-mail :
dakar@unesco.org

49 South Africa

P.O. Box 11667
The Tramshed, Pretoria 0126
☎ (271-2) 338 53 02
Fax : (271-2) 320 77 38
E-mail :
pretoria@unesco.org

50 Switzerland

Villa « Les Feuillantines »
CH-1211 Geneve 10
☎ (41-22) 917 33 81
Fax : (41-22) 917 00 64
► International Bureau of
Education - IBE, Case
Postale 199
CH-1211 Geneve 20
☎ (41-22) 917 78 00
Fax : (41-22) 917 78 01

51 Tanzania (United Republic of)

P.O. Box 31473, Dar-es-Salaam
☎ (255-22) 2666 623/26
671 656
Fax : (255-22) 26 66 927
E-mail :
dar-es-salaam@unesco.org

52 Thailand

920 Sukumvit Rd.,
Bangkok 10110
☎ (662) 391 05 77-391 0879
Fax : (662) 391 08 66
E-mail :
bangkok@unesco.org

53 United States of America

2, United Nations Plaza,
Suite 900
New York, N.Y. 10017
☎ (1-212) 963 59 95.
963 59 78
Fax : (1-212) 963 80 14
E-mail :
newyork@unesco.org

54 Uruguay

UNESCO Regional Bureau
for Science
Edificio del Mercosur, Calle
Dr. Luis Piera, 1992
Montevideo
☎ (598-2) 413 2075/413
2094
Fax : (598-2) 413 2094
E-mail :
montevideo@unesco.org

55 Uzbekistan

95, Amir Temur Str.
Tashkent, 70 000
☎ (998-71) 12 07 116
Fax : (998-71) 13 21 382
E-mail :
tashkent@unesco.org

56 Venezuela

► International Institute for
Higher Education in Latin
America and the Caribbean
(IESALC)
Av. Los Chorros con Calle
Acueducto, Edif. Asovincar,
Altos de Sebucan, Caracas
☎ + (58-2) 283 14 11
Fax : + (58-2) 283 14 54

57 Viet Nam

23 Cao Ba Quat, Hanoi
☎ (84-4) 747 0275/6
Fax : (84-4) 825 9267
E-mail :
r.durand@netnam.vn

58 Zimbabwe

8 Kenilworth Rd. Newlands,
Harare
☎ (263-4) 74 62 31
Fax : (263-4) 77 60 55
E-mail :
harare@unesco.org

26 Iran (Islamic Republic of)

No. 1076 Enghelab Avenue
Teheran - 11338
☎ (98-21) 67 28 242/243
Fax : (98-21) 67 28 244
E-mail :
teheran@unesco.org

27 Italy

Piazza San Marco 63
I-30124 Venice
☎ (39-041) 520 99 89
Fax : (39-041) 520 99 88
E-mail :
vo.culture@niti.it
► UNESCO Regional Bureau
for Science in Europe
Palazzo Zorzi, Castello 4930
Venise
☎ (39-041) 260 15 11
Fax : (39-041) 528 99 95
E-mail :
venezia@unesco.org

31 Kenya

United Nationals Offices
Gigiri, Block C, United
Nations Avenue, Gigiri Nairobi
☎ (254-2) 62 12 34
Fax : (254-2) 21 59 91
E-mail :
nairobi@unesco.org

32 Lebanon

Cite Sportive BD. Beirut
☎ (961-1) 85 00 13 85 00 15
Fax : (961-1) 82 48 54
E-mail :
beirut@unesco.org

33 Mali

Badalabougou Est
B.P.E 1763, Bamako
☎ (223) 23 34 92, 23 34 93
Fax : (223) 23 34 94
E-mail :
bamako@unesco.org

37 Namibia

Oppenheimer House,
5 Brahms St., Windhoek
☎ (264-61) 291 7220,
Fax : (264-61) 291 7000
E-mail :
windhoek@unesco.org

38 Nepal

Ring Road-Bansbari
Katmandu
☎ (977-1) 437 40 09
437 40 10
Fax : (977-1) 437 30 04
E-mail :
kathmandu@unesco.org

39 Nigeria

Street Plot 777,
Bouake Street, off Herbert
Maccaulay Way
Wuse zone 6, Abuja
☎ (234-9) 52 37 088
Fax : (234-9) 52 38 094
E-mail :
abuja@unesco.org

A large, stylized white '@' symbol is centered on a blue background. A computer mouse cursor is positioned at the bottom right of the symbol. The text 'LET'S KEEP IN TOUCH' is overlaid on the symbol.

LET'S KEEP IN TOUCH

www.unesco.org